

**KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
MÜZİK ANABİLİM DALI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**KIRIKKALE İL MERKEZİNDE GÖREV YAPAN SINIF ÖĞRETMENLERİNİN
MÜZİK DERSİ İLE İLGİLİ YETERLİLİKLERİNE
İLİŞKİN BİR ARAŞTIRMA**

**HAZIRLAYAN
OSMAN ŞAHİN**

**TEZ DANIŞMANI
PROF. DR. SALİH AKKAŞ**

KIRIKKALE -2009

KİŞİSEL KABUL/AÇIKLAMA

Yüksek Lisans tezi olarak hazırladığım “ Kırıkkale İl Merkezinde Görev Yapan Sınıf Öğretmenlerinin Müzik Dersi İle İlgili Yeterliliklerine İlişkin Bir Araştırma” adlı çalışmamı, ilmi ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazdığımı ve faydalandığım eserlerin bibliyografyada gösterdiklerimden ibaret olduğunu, bunlara atıf yaparak yararlanmış olduğumu belirtir ve bunu şeref ve haysiyetimle doğrularım.

28. 08. 2009

Osman Şahin

KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

Osman ŞAHİN tarafından hazırlanan “ Kırıkkale İl Merkezinde Görev Yapan Sınıf Öğretmenlerinin Müzik Dersi İle İlgili Yeterliliklerine İlişkin Bir Araştırma” adlı tez çalışması, 28. 08. 2009 tarihinde jürimiz tarafından Müzik Anabilim Dalında Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Adı Soyadı:

İmza

Başkan: Prof. Dr. Salih Akkaş

.....

Üye: Yrd. Doç. Hamit Önal

.....

Üye: Yrd. Doç. Dr. Öznur Öztosun Çaydere

.....

ÖNSÖZ

İlköğretimde müzik eğitimi; çocukların nitelikli bir müzik eğitim-öğretim süreci geçirmeleri, iyi bir müzik kültürü edinmeleri ve gelecekteki müziksel beğenilerinin şekillenmesi açısından oldukça önemlidir. Bu dönemde oluşan müziksel bilgi, birikim ve beğeniler çocukların tüm yaşantısında etkili olacak ve onların müziksel alt yapılarının biçimlenmesine, dolayısıyla müzik kültürlerinin gelişmesine önemli katkı sağlayacaktır.

Çocukların sanatsal/müziksel beğenilerinin büyük ölçüde şekillendiği ilköğretim döneminde, müzik derslerine (ilköğretim 1.kademe 1-5. sınıflar) müzik öğretmenleri yerine çoğunlukla sınıf öğretmenleri girmekte ve bu da uygulamada çeşitli sorunları beraberinde getirmektedir.

“ Kırıkkale İl Merkezinde Görev Yapan Sınıf Öğretmenlerinin Müzik Dersi İle İlgili Yeterliliklerine İlişkin Bir Araştırma” başlıklı bu çalışmada, ilköğretim müzik eğitiminin önemli unsurları olan sınıf öğretmenlerinin, Kırıkkale il merkezi örneğinde müziksel yeterlilikleri değerlendirilmeye çalışıldı ve bu konudaki eksiklikler tespit edilerek, sorunun çözümüne katkı sağlayabilecek öneriler maddeler halinde sunuldu.

Tezimin tüm aşamalarında büyük desteklerini gördüğüm, başta tez danışmanım Prof. Dr. Salih Akkaş olmak üzere, Doç. Dr. Turan Sağer, Yrd. Doç. Hamit Önal, Yrd. Doç. Dr. Öznur Öztosun Çaydere'ye ve sevgili aileme sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Osman Şahin

ÖZET

KIRIKKALE İL MERKEZİNDE GÖREV YAPAN SINIF ÖĞRETMENLERİNİN MÜZİK DERSİ İLE İLGİLİ YETERLİLİKLERİNE İLİŞKİN BİR ARAŞTIRMA

ŞAHİN, Osman

Yüksek Lisans, Müzik AnaBilim Dalı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Salih Akkaş

AĞUSTOS -2009

Bu araştırma, Kırıkkale il merkezinde görev yapan sınıf öğretmenlerinin müzik dersi ile ilgili yeterliliklerinin değerlendirilmesi amacıyla yapılmıştır. Araştırmaya Kırıkkale il merkezinde bulunan 51 İlköğretim okulundan 235 sınıf öğretmeni katılmıştır. Anket örneklem grubuna uygulanmadan önce bu alanda uzmanlaşmış öğretim üyelerinin görüşüne sunulmuştur. Uzman öğretim üyelerinin görüşleri alındıktan sonra ankete son şekli verilmiş ve örneklem grubunu oluşturan sınıf öğretmenlerine uygulama aşamasına geçilmiştir. Gönüllülük esasına göre yapılan ankete Kırıkkale il merkezinde görev yapan 613 sınıf öğretmeninden 235 tanesi (%38, 34) katılmıştır. Anket toplandıktan sonra tüm özellikler frekans (f) ve yüzdelik (%) oranlarla tablolarda gösterilmiştir. Genel olarak sonuçları incelediğimizde örneklem grubunu oluşturan sınıf öğretmenlerinin ilköğretim müzik dersi öğretim programında yer alan etkinliklerin uygulanmasındaki başarılarının düşük olduğu görülmektedir. Bu sorunun temelinde sınıf öğretmeni yetiştiren kurumlardaki müzik eğitiminin sorgulanması gerekliliği göz ardı edilmemelidir. Ancak öncelikli olarak yapılması gereken şeyin sınıf öğretmenlerinin müzik eğitimiyle ilgili hizmet içi kurslara alınması olarak belirlenmiştir. Zaten kısmen diyenleri de dahil edersek öğretmenlerin %87, 66'lık bölümünü oluşturan büyük bir çoğunluğu bu kurslara ihtiyaç duyduğunu belirtmiştir.

Anahtar Kelimeler:Sınıf öğretmeni, ilköğretimde müzik eğitimi ve öğretimi, müziksel işitme, toplu ses eğitimi, çalgı eğitimi, hareket ve yaratıcı dans, ritim, müzik kültürü.

ABSTRACT

RESEARCH RELATED TO THE PROFICIENCY OF CLASSROOM TEACHERS WORKING IN THE CENTER OF KIRIKKALE IN MUSIC LESSONS

ŞAHİN, Osman

Master of Arts, Department of Music

Advisor: Prof. Dr. Salih Akkaş

AUGUST -2009

This study was conducted in the aim of evaluating the proficiency level of classroom teachers in music lessons, who works in the center of Kırıkkale. 235 classroom teachers from 51 primary schools working in the center of Kırıkkale were participated in the study. Before applying the questionnaire to the sample population, views of experts were taken about it. Depending on these views, the final form of the questionnaire was designed, and then applied to the sample population on the basis of voluntariness. From the 613 classroom teachers 213 (%38, 34) were participated to the questionnaire prepared. The results of the questionnaire were shown as frequency (f) and percentage (%) with tables. In the light of the questionnaire results, it was seen that the success of classroom teachers consisting the sample group was low in implementing activities being in the music education program. The necessity of questioning the music education in the institutions where classroom teachers are educated should not be ignored as it is the underlying reason in this failure. However, it is determined that the thing to do primarily is to give classroom teachers in service training about music education. If we include the participants who answered partially, the majority of the classroom teachers (%87, 66) stated their need for such in-service trainings.

Key Words: Classroom teacher, music education and teaching in primary schools, musical audience, voice training, instrument training, movement and creative dance, rhythm, music culture

İÇİNDEKİLER

Sayfa

KİŞİSEL KABUL/AÇIKLAMA.....	II
ONAY SAYFASI.....	III
ÖNSÖZ.....	IV
ÖZET.....	V
ABSTRACT	VI
İÇİNDEKİLER	VII
TABLolar LİSTESİ.....	IX
1. GİRİŞ	1
1. 1. Problem	1
1. 1. 2. Alt Problemler	1
1. 2. Araştırmanın Amacı	2
1. 3. Araştırmanın Önemi.....	2
1. 4. Sayıtlar	4
1. 5. Sınırlılıklar.....	5
2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE	6
2. 1. Müziğin Eğitimdeki Yeri, Önemi ve İşlevleri	6
2. 2. Müziğin Çocuk Gelişimine Etkileri	9
2. 3. İlköğretimde Müzik Eğitimi ve Öğretimi	18
2. 4. İlköğretimde Müzik Eğitiminin Genel Kapsamı.....	21
2. 5. İlköğretimde Müzik Eğitiminin Hedefleri	23
2. 6. İlköğretim Müzik Dersi Öğretim Programı Genel Amaçları	25
2. 7. İlköğretim Çocuğunun Yaşlara Göre Müziksel Gelişim Aşamaları	27
2. 8. İlköğretim Müzik Eğitiminde Öğretmenin Rolü.....	28
2. 9. Sınıf Öğretmenliği Müzik Dersi Öğretim Programı İçeriği İle İlköğretim Müzik Dersi Öğretim Programının İçeriğinin Karşılaştırılması	32
2. 10. İlköğretim Okullarında Müzik Etkinlikleri	35
2. 10. 1. Müzik Yazısı ve Temel Müzik Kavramları	38

2. 10. 2. Müziksel İtme (Kulak) ve Okuma-Yazma Eğitimi.....	40
2. 10. 3. Ses-Nefes ve Konuşma Eğitimi Çalışmaları.....	44
2. 10. 4. Toplu Ses Eğitimi (Koro) Çalışmaları.....	53
2. 10. 5. Çalgı Eğitimi.....	57
2. 10. 6. Ritim Çalışmaları.....	62
2. 10. 7. Hareket ve Yaratıcı Dans Çalışmaları	67
2. 10. 8. Müzik Kültürü ve Müziksel Beğeni.....	72
2. 10. 9. Müziksel Yaratıcılık.....	77
2. 10. 10. Atatürk ve Müzik	80
3. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	85
4. YÖNTEM.....	89
4. 1. Araştırmanın Yöntemi ve Modeli.....	89
4. 2. Evren ve Örneklem	89
4. 3. Verilerin Toplanması.....	89
4. 4. Verilerin Çözümlemesi	89
5. BULGULAR VE YORUM.....	90
6. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	129
6. 1. Sonuç	129
6. 2. Öneriler	134
KAYNAKÇA	137
EKLER.....	145
Ek.1.Anket	145
Ek 2. Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nün Yazısı	157
Ek 3. Kırıkkale Valiliği İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nün Anket İzni	158
Ek 4.Yönerge	159
Ek 5.Ankete Katılan Okulların Listesi.....	160
Ek 6.Özgeçmiş	162

TABLolar LİSTESİ

Sayfa

Tablo 1. Öğretmenlerin Cinsiyetlerine göre Dağılımı	90
Tablo 2. Öğretmenlerin Mezun Oldukları Yüksek Öğretim Kurumlarına Göre Dağılımı	91
Tablo 3. Öğretmenlerin Mezun Oldukları Yüksek Öğretim Programlarına Göre Dağılımı	91
Tablo 4. Öğretmenlerin Müzik Eğitimi Aldıkları Yerlere Göre Dağılımı.....	92
Tablo 5. Öğretmenlerin Çaldıkları Çalgılara Göre Dağılımı.....	93
Tablo 6. Öğretmenlerin Üniversitede Eğitimini Aldıkları Çalgılara Göre Dağılımı	94
Tablo 7. Öğretmenlerin Okullarındaki Müzik Dersliği ve Müzik Araç-Gereçlerinin Dağılımı	95
Tablo 8. Öğretmenlerin Müzik Eğitimi İle İlgili Hizmet İçi Kurslardan Bilgilenme Durumlarının Dağılımı	96
Tablo 9. Öğretmenlerin Müzik Eğitimi İle İlgili Hizmet İçi Kurslara Katılma Durumlarının Dağılımı	96
Tablo 10. Öğretmenlerin Müzik Eğitimi İle İlgili Hizmet İçi Kurslara İhtiyaç Duyma Durumlarının Dağılımı.....	97
Tablo 11. Öğretmenlerin İlköğretim Çağı Çocuklarının Yaş Gruplarına Göre Ses Gelişimleri Hakkındaki Bilgiye Hangi Düzeyde Sahip Olduklarının Dağılımı....	97
Tablo 12. Öğretmenlerin İlköğretim Çağı Çocuklarının Seslerini Nasıl Korumaları Gerektiği İle İlgili Bilgiye Hangi Düzeyde Sahip Olduklarının Dağılımı	98
Tablo 13. Öğretmenlerin İlköğretim Çağı Çocuklarının Ses Sınırları Hakkındaki Bilgi Durumlarının Dağılımı.....	99
Tablo 14. Öğretmenlerin Şarkı Öğretim Yöntem ve Teknikleriyle İlgili Bilgilerinin Dağılımı	100
Tablo 15. Öğretmenlerin Müzik Öğretim Yöntem ve Teknikleriyle İlgili Bilgilerinin Dağılımı.....	101
Tablo 16. Öğretmenlerin Müziksel Zekayla İlgili Bilgilerinin Dağılımı	102
Tablo 17. Öğretmenlerin Orff Çalgılarıyla İlgili Bilgilerinin Dağılımı.....	102

Tablo 18. Öğretmenlerin Şarkı Öğretirken Dikkat Ettikleri Unsurlara Göre Dağılımı	103
Tablo 19. Öğretmenlerin Şarkıları Öğretme Tekniklerine Göre Dağılımı.....	104
Tablo 20. Öğretmenlerin Çocuk Şarkılarının Özellikleri Hakkındaki Bilgi Durumlarına Göre Dağılımı.....	105
Tablo 21. Öğretmenlerin Şarkı,Türkü ve Marş Dağarlarının Yeterlilik Durumlarına Göre Dağılımı	106
Tablo 22. Öğretmenlerin Ses Dinleme ve Ayırt Etme Çalışmalarıyla İlgili Bilgi Durumlarına ve Yaptırdıkları Etkinliklerin Özelliklerine Göre Dağılımı	107
Tablo 23. Öğretmenlerin Ritim Çalışmalarıyla İlgili Bilgi Durumlarına ve Yaptırdıkları Etkinliklerin Özelliklerine Göre Dağılımı	109
Tablo 24. Öğretmenlerin Ses-Nefes Çalışmalarıyla İlgili Bilgi Durumlarına ve Yaptırdıkları Etkinliklerin Özelliklerine Göre Dağılımı	111
Tablo 25. Öğretmenlerin Koro ve Çalgı Topluluğu Çalışmalarıyla İlgili Bilgi Durumlarına ve Yaptırdıkları Etkinliklerin Özelliklerine Göre Dağılımı	113
Tablo 26. Öğretmenlerin Hız ve Gürlük Çalışmalarıyla İlgili Bilgi Durumlarına ve Yaptırdıkları Etkinliklerin Özelliklerine Göre Dağılımı	115
Tablo 27. Öğretmenlerin Müziksel Yaratıcılık Çalışmalarıyla İlgili Bilgi Durumlarına ve Yaptırdıkları Etkinliklerin Özelliklerine Göre Dağılımı	117
Tablo 28. Öğretmenlerin Müzik Kültürü Çalışmalarıyla İlgili Bilgi Durumlarına ve Yaptırdıkları Etkinliklerin Özelliklerine Göre Dağılımı.....	119
Tablo 29. Öğretmenlerin Gürültü ve Düzenli Sesleri Ayırt Etme Çalışmalarıyla İlgili Bilgi Durumlarına ve Yaptırdıkları Etkinliklerin Özelliklerine Göre Dağılımı	121
Tablo 30. Öğretmenlerin Müziksel Algı ve Bilgilenme Çalışmalarıyla İlgili Bilgi Durumlarına ve Yaptırdıkları Etkinliklerin Özelliklerine Göre Dağılımı	122
Tablo 31. Öğretmenlerin İlköğretim Müzik Dersi Öğretim Programıyla İlgili Görüşlerinin Dağılımı	123
Tablo 32. Öğretmenlerin İlköğretim 1.Kademe Müzik Dersi Öğretim Programında Yer Alan Konuların Öğrencilerin Öğrenme Düzeyine Uygunluğuyla İlgili Görüşlerinin Dağılımı	124
Tablo 33. Öğretmenlerin İlköğretim 1.Kademe Müzik Dersi Öğretim Programındaki Konuları Gerçekleştirme Durumlarına Göre Dağılımı.....	125

Tablo 34. Öğretmenlerin Müzik Ders Saatlerini Konuların İşlenebilmesi ve Amaçlarına Ulaşabilmesi İçin Zaman Bakımından Ne Derece Yeterli Bulduklarının Dağılımı.....	125
Tablo 35. Öğretmenlerin Lisans Eğitiminde Aldıkları Müzik Eğitimini İlköğretim 1.Kademe Müzik Derslerinde Kullanabilmeleri İçin Ne Derece Yeterli Bulduklarının Dağılımı.....	126
Tablo 36. Öğretmenlerin Lisans Eğitiminde Aldıkları Müzik Eğitimindeki Ses-Nefes Çalışmalarının Konuşma ve Şarkı Söylemelerine Etkisiyle İlgili Görüşlerinin Dağılımı	126
Tablo 37. Öğretmenlerin İstiklal Marşı'mızın Öğretilmesi ve Yönetimi Hakkında Ne Derece Bilgi Sahibi Olduklarının Dağılımı	127
Tablo38. Öğretmenlerin İlköğretim 1. Kademedeki Müzik Derslerine Kimin Girmesini İstediklerinin Dağılımı.....	128
Tablo 39. Öğretmenlerin Müzik Eğitimi Açısından İş Doyum Düzeylerinin Dağılımı	128

1. GİRİŞ

Müziği çok yalın bir anlatımla duygu ve düşünceleri seslerle anlatma sanatı olarak ifade edebiliriz. Doğum öncesinden başlayarak insan yaşamının her evresinde var olan müzik, insanın toplumsal bir varlık olarak kendini ifade etmesindeki unsurlardan en önemlisidir. Bu nedenle müzik eğitime küçük yaşlardan itibaren başlanması, bireyin / çocuğun sağlıklı bir ruhsal ve bedensel yapıya kavuşmasının temel belirleyicilerinden birisidir.

Yıldız, bu konuyla ilgili olarak “Müzik, normal veya özel eğitim gereksinimi olan tüm çocukların eğitiminde kullanılması gereken ve çocukların tüm gelişim alanlarını destekleyen etkili ve önemli araçlardan biridir. Küçük yaşlardan itibaren müziksel aktivite içinde bulunarak müzikle beslenen ve desteklenen çocukların ruhsal ve bedensel yönden daha sağlıklı bir gelişim sergiledikleri gözlenmektedir”(Yıldız, 2006, s. 6) diyerek, çocukların erken yaşta müzikle tanışmalarının önemini vurgulamıştır.

1. 1. Problem

“Kırıkkale il merkezinde görev yapan sınıf öğretmenlerinin müziksel yeterlilikleri hangi düzeydedir?” sorusu bir problem cümlesi olarak ele alınıp, araştırmanın amacına uygun olarak veriler ortaya konulmaya çalışılmıştır.

1. 1. 2. Alt Problemler

1. İlköğretim müzik dersi öğretim programının içeriği nasıldır?
2. Sınıf öğretmenliği müzik/müzik öğretimi dersi öğretim programının içeriği nasıldır?
3. İlköğretim müzik dersi öğretim programı ile sınıf öğretmenliği müzik dersi öğretim programının içerikleri arasındaki benzerlik ve farklılıklar nelerdir?
4. Örneklem grubunun görev yaptığı ilköğretim okullarındaki müzik dersine ilişkin yeterlilik durumu nedir?

1. 2. Araştırmanın Amacı

İlköğretim birinci kademe müzik derslerinde; müzik programının öğrencilere uygunluğu, müzik dersi için gerekli araç-gerecin olması, haftalık ders saatlerinin uygulama için yeterliliği ve sınıf öğretmenlerinin müziksel yeterliliği gibi konularda sorunlar yaşanabileceği düşünülmektedir.

Bu araştırma, Kırıkkale il merkezinde görev yapan sınıf öğretmenlerinin müziksel yeterliliklerinin hangi düzeyde olduğunu belirlemek amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın amacına uygun olarak örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin;

- . Mezun oldukları yüksek öğretim kurumunun dışında müzik eğitimi alıp almadıkları,
- . Hangi çalgıları çalabildikleri,
- . Üniversitede hangi çalgının eğitimini aldıkları,
- . İlköğretim müzik dersi ile ilgili hizmet içi kurslara ihtiyaç duyup duymadıkları,
- . İlköğretim çağı çocuklarına yönelik ses-nefes eğitimi bilgilerinin hangi düzeyde olduğu,
- . Müzik öğretim yöntemleriyle ilgili bilgiye hangi düzeyde sahip oldukları,
- . Şarkı öğretim yöntem ve tekniklerini hangi düzeyde bildikleri,
- . İlköğretim çağı çocuklarına yönelik koro ve çalgı topluluğu bilgilerinin hangi düzeyde olduğu,
- . Ses dinleme ve ayırt etme, ritim, ses-nefes, koro ve çalgı topluluğu, hız ve gürlük, müziksel yaratıcılık, müzik kültürü, gürültü ve düzenli sesleri ayırt etme ve müziksel algı ve bilgilenme çalışmalarındaki etkinlikleri hangi düzeyde uyguladıkları ve bu konudaki yeterliliklerinin ne olduğu sorularının cevapları aranmaya çalışılmıştır.

1. 3. Araştırmanın Önemi

İlköğretim çağı çocuklarının sağlıklı bir ruhsal ve bedensel gelişim süreci geçirmelerinde, bu dönemde verilen müzik eğitiminin önemi çok büyüktür. Bilindiği gibi ülkemizde ilköğretim birinci kademe müzik derslerine çoğunlukla sınıf öğretmenleri girmektedir. Bu dönemde şekillenen müziksel beğeniler, çocuğun gelecekteki müzikle ilgili bakış açısını ve düşüncelerini de etkilemektedir. Bu nedenle,

nitelikli ve bilinçli bir müziksever kuşağın yetişmesinde sınıf öğretmenlerine çok önemli görevler düşmektedir.

Sınıf öğretmenlerinin müzik eğitimindeki rolü ve önemine ilişkin olarak Demirbatır ve Helvacı tarafından Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumuna sunulan “Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Ana Bilim Dalı Öğrencilerinin Müzik Derslerine İlişkin Görüş ve Beklentilerinin Değerlendirilmesi” başlıklı bildiriye, ilköğretim müzik eğitiminde sınıf öğretmenlerinin önemi şu sözlerle vurgulanmıştır:

“Öğretmenlik mesleğinin en önemli alanlarından birisi sınıf öğretmenliğidir. Eğitim sürecinin temelinde ve yeni neslin yetişmesinde büyük pay sahibi olarak kabul edilen bu alan, ülkemizin çağdaşlık düzeyine erişmedeki hızını etkileyecek stratejik bir dönüm noktasıdır. Bu nedenle sınıf öğretmenliği eğitimine verilen önem her geçen yıl daha da artmaktadır. Sınıf öğretmenlerinin çok yönlü olarak yetişmelerinde vazgeçilmez bir yeri olan sanat eğitimi uygulamaları da verilen eğitimin niteliğini doğrudan etkilemektedir. Bu bağlamda yapılan araştırmalar özellikle çocukların eğitiminde müziğin önemli bir yeri olduğunu göstermektedir. Sınıf öğretmenlerinin müzik eğitimi ile ilgili bilgi ve becerilerle donanık olmasının gelecekteki meslek yaşantılarını doğrudan etkileyeceği düşünülmektedir” (Demirbatır, Helvacı, 2006, s. 121).

Sınıf öğretmenliği bölümlerinde verilen müzik eğitiminin niteliğine ve verimliliğine ilişkin araştırmalara ihtiyaç duyulduğu, özellikle müzik eğitimcilerince vurgulanmaktadır. Sınıf öğretmenlerinin müzik eğitimi açısından iyi yetiştirilemediği, ancak sınıf öğretmenlerinin de müzik eğitimi açısından kendilerini geliştirmediği bazı araştırmalarda ortaya konulmuştur.

Kocabaş, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi’nde yayınlanan “Sınıf Öğretmenlerinin Müzik Derslerindeki Yetersizliklerine İlişkin Görüşleri” başlıklı makalesinde, sınıf öğretmenlerinin müziksel yeterliliği ile ilgili olarak önemli tespitler ortaya koymuştur.

“Sınıf öğretmenleri öğrenim yıllarında müzik dersini almakla birlikte müzik öğrenimi konusunda kendilerini yeterli görmemekte ve müzik öğretim yöntem ve tekniklerine ilişkin olarak hizmet içi eğitimi gerekli görmekteyler. Bunun yanı sıra sınıf öğretmenlerinin müzik müfettişleri

tarafından denetlenmemesi sonucunda yeterli rehberlik de yapılmamaktadır. Dolayısıyla müzik dersinin öğretimi konusunda kendileri de dönüt alamamaktadırlar. Sınıf öğretmenleri müzik derslerinde kendiliğinden bilgi ve beceri alışverişinde bulunmamakta, kendi müzikal performanslarını düşünme ve geliştirme için uygun girişimde bulunmamaktadırlar. Bununla birlikte müzik dersinin müzik öğretmeni danışmanlığı ya da müzik öğretmeni tarafından uygulanması yönünde görüş bildirerek kendilerini müzik öğretimi için yetersiz görmekteyiz”(Kocabaş 2000, s. 5).

Töreyin, Filarmoni Sanat Dergisi'nde yayınlanan "Türkiye'nin İlköğretim Kurumlarındaki Müzik Eğitimi Sorunu" başlıklı makalede, sınıf öğretmenlerinin ilköğretim müzik derslerindeki rolüyle ilgili olarak "İlköğretim kurumlarında müzik dersi veren, dalında yeterli olmayan sınıf öğretmenlerinin, yetenekli öğrencileri de müzikten uzaklaştıracağı bilinen bir gerçektir"(Töreyin, 1997, s. 3) diyerek, ilköğretim müzik eğitiminde sınıf öğretmenlerinin önemine dikkat çekmiştir.

İlköğretimde sınıf öğretmenlerinin müzik derslerinde yaşadıkları sorunları araştıran çalışmalar olmakla birlikte, bu araştırma 2006 yılında değiştirilen ve 2007-2008 öğretim yılından itibaren uygulamaya konulan ilköğretim müzik dersi öğretim programındaki etkinliklerle ilgili (1-5. sınıflar), sınıf öğretmenlerinin yeterliliklerini test eden ilk araştırma olma özelliğini taşımaktadır.

Bu araştırmayla, sınıf öğretmenlerinin müzik derslerindeki yeterlilikleriyle birlikte, müzik dersi öğretim programı ve bu programın uygulamasıyla ilgili düşünceleri de ortaya çıkarılmıştır.

1. 4. Sayıtlar

. Bu araştırma için belirlenen yöntemin, araştırmanın amacına uygun bir yöntem olduğu varsayılmaktadır.

. Bu araştırmada kullanılan anket, sınıf öğretmenlerinin müziksel yeterliliklerini ölçme amacına uygun sorulardan oluşmuştur.

. Sınıf öğretmenlerinin anket sorularına verdikleri cevapların doğru ve güvenilir olduğu varsayımından hareket edilmiştir.

. Bu araştırma için hazırlanan ve uygulaması yapılan anketteki sorulara verilen cevaplar doğrudur ve gerçek sonuçları vermektedir.

. Anketin amacına uygun verilerin sağlanabileceği yeterli ölçüde kaynağa ulaşılmıştır.

1. 5. Sınırlılıklar

Bu araştırma;

- . Sınıf öğretmenliği müzik dersi öğretim programı,
- . İlköğretim müzik dersi (1-5. sınıflar) öğretim programı,
- . Kırıkkale il merkezinde görev yapan ilköğretim birinci kademe (1-5. sınıflar) sınıf öğretmenlerinden ankete katılan örneklem grubu ile sınırlıdır.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Müziğin Eğitimdeki Yeri, Önemi ve İşlevleri

Müzik eğitimi genel eğitim içerisinde önemle ele alınması gereken bir olgudur. Kişilikli, kendisi ve çevresiyle barışık, yaratıcı, sosyal ilişkileri güçlü ve en önemlisi de mutlu ve sağlıklı bireylerin yetişmesinde, erken dönemlerde başlayan müzik eğitiminin çok önemli bir rolü vardır.

Yıldız, Eflatun'dan yaptığı bir alıntıyla müziğin eğitimdeki yerini şöyle vurgulamıştır:

“Eflatun, “yönetenleri ve yönetilenleriyle bütün toplumun ruh sağlığı müzik eğitimine bağlıdır, ancak onunla sağlanabilir. Bu bakımdan müzik, birey ve toplum eğitiminin temeli olmalıdır “ ve ”çocukluk eğitimi aslında edebiyat, müzik ve beden eğitiminden oluşur” diyerek müziğin insan eğitimindeki önemini kuvvetle vurgulamıştır. Böylece, müzik erdemli, ahlaklı insanların yetiştirilmesinde önemli bir unsur olarak ele alınmış ve insanların eğitiminde mutlak bir araç olarak kullanılmıştır” (Yıldız, 2006, s. 5).

Müzik eğitimine erken yaşta başlanması çocuğun diğer akademik başarılarını da etkileyecektir.

Matter, bu konuyla ilgili olarak şunları söylemiştir:

“Müzik eğitimiyle ilgili çalışmalar incelendiğinde, ritm çalışmalarının matematik ile uzaysal ilişkiler ve şekil kavramının kazanılmasında, müzik deneyimlerinin çok önemli olduğu, müziğin temelinde matematiksel düşünme ve matematiksel ilişkilerin yattığı vurgulanmaktadır. Farklı doğal yeteneklere sahip olan çocuklar, iyi bir müzik deneyimi ortamında doğal yeteneklerini maksimum seviyeye ulaştırabilirler. Böylece özel yeteneğe sahip olan çocuklar belirlenebilir. Bu nedenle müzik eğitimine erken yaşta başlanması gerekmektedir. Bu çalışmalar sadece enstrüman eğitimi veya dans eğitiminden oluşmamalı, her türlü müzik deneyimini içermelidir. Müziğin erken yaşta değerlendirilmesi, çocuğun hayatı boyunca müzikten hoşlanmasını sağlayacaktır”(Matter, 1982, Akt., Sığırtaç, 2005, s. 14).

Toplumunu oluşturan bireylerin sağlıklı bir ruhsal bedensel yapı içerisinde olması, genel anlamda toplumun da böyle bir dengeli yapıya sahip olmasının ön koşuludur.

Hem bireysel hem de toplumsal anlamda mutlu ve huzurlu insanların oluşmasında müzik eğitimi çok önemlidir.

Uçan, sanat/müzik eğitiminin önemine ilişkin olarak şunları söylemiştir:

“Sağlıklı bir kişilik gelişimi için sanat eğitimi gereklidir. Bu yolla birey kendine güven duygusunu kazandığı gibi, akıl ve heyecanlar arasındaki dengenin kurulmasını da sağlar. Sanat eğitimi ve ona ilişkin etkinlikler bireyi birçok karmaşık ve zararlı duygulardan ve iç çatışmalardan arındırır. Öyleyse sanat eğitiminin amacı mutlu ve uyumlu insanlar yetiştirmektir. Sanat eğitiminin en önemli dallarından biri de müzik eğitimidir. Müzik eğitimi bireye kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak belirli müziksel davranışlar kazandırma, bireyin müziksel davranışlarını kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak değiştirme, dönüştürme, geliştirme ve yetkinleştirme sürecidir”(Uçan, 2001, Akt., Yıldız, 2006, s.13- 14).

Uçan, müzik eğitimi aracılığıyla birey ve toplum arasında oluşan karşılıklı etkileşimi ve bu etkileşimin müzik eğitiminde öğrenci merkezli bir düzenlemeyi zorunlu kıldığını şu sözlerle ifade etmiştir:

“Müzik eğitimi yoluyla;bireyin davranışında oluşan değişimler toplumu, toplumdaki değişimler bireyi etkiler;birey ile doğal, toplumsal ve kültürel çevresi, o arada sanatsal ve özellikle müziksel çevresi arasındaki iletişim ve etkileşimin daha düzenli, daha sağlıklı, daha etkili ve verimli olması beklenir. Bu durum ve beklenti, müzik eğitiminde öğrenci merkezli bir anlayış ve yaklaşımı, öğrenci merkezli bir düzenleme ve uygulamayı gerekli kılar. Bu düzenleme ve uygulamada öğrenci etkinliği ve öğretmen kılavuzluğu birlikte sağlanır, birlikte yürür”(Uçan, 2005, s. 30).

Erken yaşlarda başlayan müzik eğitimi, çocukların özgüvenlerini geliştirdiği gibi iletişim becerilerini de arttırır.

Cemalcılar'a göre “İlkokul çağı çocuğun dış dünya ile iletişim kurmaya başladığı bir dönemdir. Bu nedenle çocuk, müziğin kendisinde uyandırdığı duygular ve çağrışımları gittikçe daha nesnel olarak kavramaya çalışacaktır. Yaratıcılığın gelişmeye başladığı bu dönemde çocuk;müzikten algılanımlar ve duygulanımlar sonucu geliştireceği yaratıcılığını, diğer kişilere iletme, başka bir deyişle onlarla bu anlamda iletişim kurma gereksinimi duymaya başlayacaktır”(Cemalcılar,1988, s. 73).

Lazdauskas, müzik ve çocuklardaki özgüven gelişimiyle ilgili olarak “Müzik çocukların bütün alanlarda öğrenmesine katkı ve yeni bir bakış açısı sağlamakta, müzik

çalışmalarına katılan, yaratan, üreten çocuk kendisi ile gurur duymakta, başarı duygusunu tatmakta, böylece çocukların kendilerine güvenleri ve özsaygıları artmaktadır”(Lazdauskas, 1996, Akt. Sığırtmaç, 2005, s. 14) diyerek, çocuklardaki müzik eğitiminin önemini vurgulamıştır.

Müziğin insan yaşamındaki yeri ve önemi, onun toplumsal alandaki işlevlerinden kaynaklanmaktadır. Müzik eğitiminin başta bireysel, toplumsal, kültürel, ekonomik ve eğitimsel olmak üzere çeşitli alanlarda çok yönlü işlevleri vardır. Bu işlevlerin insan yaşamındaki yeri ve önemi büyüktür.

Uçan’a göre “İnsan yaşamında müziğin çok önemli bir yeri vardır. Müziğin insan yaşamındaki yeri ve önemi, insanın “özgünü ve güzeli seslerle arayıp bulma-anlatma (ifade etme)”gereksinimini karşılama-sının yanı sıra, insan yaşamının değişik boyutlarındaki çok yönlü işlevlerinden kaynaklanır”(Uçan, 2005, s. 29).

Uçan, müziğin insan yaşamındaki işlevlerini, bireysel, toplumsal kültürel, ekonomik ve eğitimsel olmak üzere beş bölüme ayırmıştır.

“Müziğin bireysel (biyopsişik)işlevi, bireyin dengeli ve doyumlu, sağlıklı ve başarılı, duyarlı ve mutlu olması için davranışları veya davranışsal yapıları üzerinde belirli izler bırakan müziksel-estetik/artistik etkime ve tepkime biçimlerini kapsar. Müziğin toplumsal işlevi, bireyler, birey ile toplum, toplumsal kesimler ve toplumlar arasında anlaşma, dayanışma, kaynaşma, paylaşma, işbirliği yapma, birleşme ve bütünleşme sağlanmasında müziğin oynadığı rolleri kapsar. Müziğin kültürel işlevi, bireysel ve toplumsal kültürü artırıcı, kültürel özellikleri taşıyıcı ve kuşaktan kuşağa aktarıcı, kültürler arası ilişkileri güçlendir, pekiştirici, çeşitlendirip zenginleştirici ve kültürel kimlik sağlayıcı müziksel birikim ve etkinlikleri kapsar. Müziğin ekonomik işlevi, müzik alanında sanatsal karakter korunmakla birlikte, gittikçe belirginleşen sunu (arz) ve istem (talep) ilişkilerinin ağır bastığı, ön plana çıktığı çalışma ve düzenlemeleri kapsar Müziğin eğitimsel işlevi, müziğin bireysel, toplumsal, kültürel ve ekonomik işlevlerinin, düzenli, sağlıklı, etkili, verimli ve yararlı bir biçimde gerçekleşmesini sağlayıcı müziksel öğrenme-öğretme etkinliklerini ve bunlara ilişkin düzenlemeler kapsar. Bu işlevlerinin insan yaşamındaki vazgeçilmez yeri ve önemi nedeniyledir ki müzik, insanlık tarihinin en eski çağlarından beri, hem çok yararlı/kullanışlı bir “eğitim aracı” hem çok etkili bir “eğitim yöntem”i hem de çok önemli bir “eğitim alanı”dır”(Uçan, 2005, s. 29-30).

Müzik eğitiminin işlevlerinin tüm boyutlarıyla gerçekleşebilmesi, bu eğitimin sağlam temeller üzerine oturtulmasına bağlıdır. Ancak özellikle müziğin bireysel işlevlerinin önemi ve diğer işlevlerine dayanak olma özelliği göz ardı edilmemelidir.

Akkaş'a göre "Müzik eğitiminin işlevleri; bireysel, sosyal, toplumsal, kültürel, ahlaki, ruhsal, zeka gelişimi ve ekonomik gibi boyutlarda gerçekleşmektedir. Müzik eğitiminin söz konusu işlevlerinin yeterince etkili ve verimli olabilmesi için, insanın bu bakımlardan yetiştirilmesi ve bazı davranışların kazandırılması gereklidir. Çağımızda insan bunu "kasıtlı kültürleme" de denilen eğitimle sağlamaktadır"(Akkaş,2005, s. 15).

Uçan'a göre müzik eğitiminin fizyo-psişik işlevleri diğer işlevlerine temel oluşturmaktadır.

"Müziğin insan yaşamındaki işgörülleri arasında en temelde olanı kuşkusuz, bireysel boyuttaki fizyo-psişik işgörüllerdur. Çünkü müziğin toplumsal, kültürel, ekonomik ve eğitimsel işgörülleri bu temele dayalıdır, bu temelden kaynaklanır. Bu temel işgörülleri ele almaksızın öbür işgörüllerdur söz etmek, olanaklı olsa bile, temelsiz kalır"(Uçan, 1994, s. 18).

"Müziğin bireysel, toplumsal, kültürel ve ekonomik işgörüllerdurinin insan yaşamındaki yeri ve önemi, onun, hem etkili bir eğitim aracı, hem de önemli bir eğitim alanı haline gelmesine neden olmuştur. Müzik eğitiminde gittikçe belirginleşen "müzikle" ya da "müzik yoluyla eğitim", "müzik içinde eğitim" yaklaşımlarının varoluş nedeni de aslında işte burada yatmaktadır"(Uçan, 1994, s. 24).

Nitelikli bir müzik eğitimi sağlıklı bireyler/toplumlar için çok önemlidir. Bu nedenle insan hayatında oldukça uzun bir zamanı kapsayan çocukların/gençlerin eğitim sürecinde, müzik eğitime özel bir önem verilmelidir.

2.2. Müziğin Çocuk Gelişimine Etkileri

Müzik çocukların ruhsal, bedensel, zihinsel, sosyal vb. gelişimlerini destekleyen önemli bir unsurdur. Küçük yaşlardan başlayarak müzikle iç içe büyüyen ve iyi bir müzik eğitimi alan çocukların, kişilik gelişimi, özgüven, sosyalleşme gibi unsurların yanı sıra, ruhsal, bedensel, zihinsel vb. alanlarda da daha sağlıklı ve olumlu bir gelişim gösterdikleri bilinmektedir.

Akkaş'a göre "Çocuklar için etkili ve çekici bir faaliyet olan müzik; Çocuğun yeteneklerini ortaya çıkarır, ses, kulak ve zevk eğitimine yardımcı

olur. Çocuğun ruhsal ve bedensel yorgunluklarını giderir, dinlendirir, neşelendirir. Dinleme alışkanlığını kazandırır, iradesini güçlendirir.

Çocuğu ruhsal ve bedensel yönden eğitir, geliştirir, hareket ihtiyacını tatmin eder.Çocuğu iyiye güzele yönlendirerek estetik duygularının geliştirir” (Akkaş, 1993, s. 3).

Müziğin çocukların gelişimine etkilerini şu şekilde sınıflandırılabiliriz:

- . Zihinsel gelişim
- . Yaratıcılığın gelişimi
- . Dil gelişimi
- . Sosyal ve duygusal gelişim
- . Bedensel ve psikomotor gelişim

. Zihinsel Gelişim

Çocukların zihinsel kapasite ve anlama becerilerinin gelişiminde müziğin çok önemli bir yeri vardır.

Beachwood, müzik ile beynin erken gelişimi arasındaki bağlantıyı şöyle açıklamıştır:

“Müzik ile beynin erken gelişimi arasında önemli bir bağlantı vardır. Bu gelişme okulların müzik programlarında sınırlamaya gitmeleri ile ortaya çıkmıştır. İnsanlar çocuklarının piyano dersi almaya başlamasını isterken, neden bahsettiklerini bilmekte ama çok daha erken başlamaları gerektiğini bilmemektedir. Çalışmalar, erken müzik eğitiminin özellikle de piyano derslerinin gerçekten de çocukların beyinlerindeki işlem merkezlerini geliştirdiğini göstermiştir”(Beachwood, 1997, Akt. Eskioğlu, 2003, s. 120).

Linde’e göre “Müzik çocukların zihinsel kapasite ve anlama becerilerinin gelişimi için çok önemlidir. Piaget’in bilişsel gelişim aşamaları ile müzik yeteneğinin gelişimi arasında bir ilişkinin olduğu, müziğin uygun ve doğru bir şekilde kullanılmasının çocuklar üzerinde olumlu bir etki yaratacağı düşünülmektedir”(CH van der Linde 1999, Akt. Sığırtmaç, 2005, s. 33-34).

Öğrenmenin temelinde çocuklardaki dinleme becerisinin gelişmiş olması oldukça önemlidir. Müzik eğitimiyle çocukların bu becerisini geliştirmeleri sağlanmaktadır.

Duke'e göre "Müzik etkinliklerinde yer alan dinleme, dikkatini seslere odaklama çalışmaları, çocukların öğrenmenin temelini oluşturan dinleme becerisini kazanmalarında ve dikkat sürelerinin uzamasında önemlidir"(Duke, 1999, Aktaran, Sığırtmaç, 2005, s. 34).

Müzik, çocuklardaki zihinsel gelişim için gerekli olan; dinleme, dinlediğine odaklanma, analiz etme, yorumlama ve değerlendirme becerilerinin kazandırılmasında ve geliştirilmesinde önemli katkılar sağlamaktadır.

. Yaratıcılığın Gelişimi

Çocuklarda müziksel yaratıcılığın geliştirilmesi, diğer gelişim alanlarını da desteklediğinden çok önemlidir. İlköğretim müzik eğitiminin temel hedeflerinden birisi de çocuklardaki müziksel yaratıcılığın geliştirilmesidir. Yaratıcılığın geliştirilmesiyle çocuklar sadece müzikte değil diğer disiplinlerde de özgün, yaratıcı ve üretici bir özellik kazanacaklar ve sorunların çözümünde daha akılcı ve esnek davranacaklardır.

Yıldız, ilköğretim müzik eğitiminde müziksel yaratıcılığın desteklenmesi gerektiğini şu sözlerle ifade etmiştir:

"İlköğretimdeki müzik eğitiminin önemli görevlerinden biri de öğrencilerde müziksel yaratma yeteneğini geliştirmektir. Çocuklarda bu konuya ait çalışmalar serbest ritmik vuruşlar, oyunlar, hareketler yoluyla başlar. Ritmik, melodik dramatisasyon da bu yeteneğin gelişmesine yardımcı olur. Çocuklar değişik ritmik motifler yaratırlar. Onları ritim çalgıları ile vururlar, aynı şekilde değişik ezgiler yaratırlar, buldukları ritmik motifleri melodiye dönüştürürler, verilen söz kalıplarına önce ritim, sonra ses yükseklikleri koyarlar. Tanınmış bir şarkının bazı notalarının ya da ezgi motiflerinin eksik dinletilmesi sonucunda, eksikliği veya yanlışlığı fark ederler. Basit çocuk şiirlerine ezgi üretirler. Bu ve bunun gibi çalışmalarla çocuklardaki müziksel yaratıcılık mutlaka desteklenmelidir"(Yıldız, 2006, s. 38).

Sığırtmaç'a göre "Yaratıcı insan kolaylıkla üreten, çok sayıda yeni ve orijinal ürünler çıkaran, esnek düşünebilen insandır. Hem görsel hem de müziksel sanatlar çocuklara yaratıcı, akıcı, esnek ve orijinal düşünme fırsatları sunarlar" (Sığırtmaç, 2005, s. 35).

Hitz, yaratıcılığın geliştirilmesinin çocuklar üzerindeki etkisini “Müzik, çocukların yaratıcı düşünme aracılığıyla problem çözme becerisinin temellerinin atılmasında etkilidir. Farklı yaş grupları ile çalışırken hareketli şarkılar, müzikli dramatizasyon gibi müzik etkinlikleriyle uygun problem çözme durumları yaratarak, çocukların yaratıcı düşünme becerilerinin gelişimini destekleyebiliriz. Böylelikle çocuklar, öğretmenlerini aynen taklit etmek yerine, kendileri bir şeyler üretmeye çalışırlar”(Hitz, 1987, Aktaran, Sığırtmaç, 2005, s. 35) sözleriyle ifade ederek, konunun önemine dikkat çekmiştir.

Çocukların yaratıcılık gelişimine katkı sağlamak için gerekli plan ve programlar yapılarak, tüm detaylar eksiksiz olarak öğrenciye sunulmalıdır.

Arslan’a göre “Çocuk resim yaparak, müzik dinleyerek şarkı söyleyerek ve bir müzik aleti çalarak, yani yaratıcı özellik taşıyan etkinliklerle kendini ifade edebilir. Yaratıcılığın ortaya çıkarılması, var olan bu yeteneğin olumlu bir şekilde kullanması ve geliştirmesi için hazırlanmalıdır. Bu noktada en önemli olan unsur yaratıcılığın kendiliğinden öğrenilebilecek bir özellik olmadığı ancak gerekli eğitim ortamı düzenlendiğinde geliştirilmesinin mümkün olduğudur”(Arslan, 1996, s. 180-184).

Daha akılcı, daha özgüvenli ve daha üretici bireylerin çoğalması için, çocuklarda yaratıcılığın geliştirilmesi çalışmalarına çok önem verilmelidir.

. Dil Gelişimi

Müzik, çocukların dil gelişimlerini destekleyen en önemli araçlardan birisidir. Müziği aynı zamanda bir iletişim aracı olarak da kullanan çocukların sözcük dağarcıkları genişler, dili iyi kullanma becerileri artar.

Eskioğlu’na göre “İnsan doğuştan dil ve konuşma yeteneğiyle doğar. Önce çevresindeki sesleri dinler, bunları anlamaya ve benzerini bulmaya çalışır. Ardından kendisini anlatmak ve çevresini anlamak için sözcükleri kullanarak cümleler kurar. Sesler, çocuğun dış dünya ile iletişim aracıdır”(Eskioğlu, 2003, s. 119).

Yıldız, çocuklardaki ses ve dil gelişimini şu sözlerle ifade etmiştir:

“Çocukların, erken çocukluk dönemlerinde dili kullanmaya başlaması ve dolayısıyla konuşmayı öğrenmesi, bir alışkanlık kazanma ve bu alışkanlığı ihtiyaçları nedeniyle kullanma istemine bağlıdır. Daha konuşmayı öğrenmeden önce bile kendi soluğu ile sesi arasındaki ilişkileri keşfetmesi, solunumunu denetim altına alması, sesleri bellekte biriktirmesi ve çıkarttığı seslerin çevrede meydana getirdiği tepkileri görmesi ses ve dil gelişiminin bir göstergesidir”(Yıldız, 2006, s. 6).

Hohmann ve Weikart'a göre "Çocuklar gün boyunca çevrelerindeki sesleri dinlerken, duydukları sesleri tanımaya çalışırken ve sesleri tahmin etme oyunları oynarken seslerle ilgili bir çok deneyim ve yeni sözcükler kazanırlar. Seslerini doğru şekilde kullanmayı öğrenirler ve sözcükleri hatasız söyleme becerileri gelişir" (Hohmann and Weikart, 2000, Akt. Sığırtmaç, 2005, s. 38).

Çocuklardaki dil gelişiminde şarkıların etkisini Brewer ve Mattter,Linde şu sözlerle ifade etmişlerdir:

"Tekrarlı kelime ya da cümleleri içeren şarkılar, dil gelişiminde etkili olabilir" (Brewer, 2001).

"Şarkılar, çocuklarda dilin temel yapısının oluşmasında etkilidir. İkinci bir dilde şarkılı oyunlar öğrenme, çocukların bu dilde kelime kapasitelerini genişletebilir"(Matter, 1982, Linde1999, Akt. Sığırtmaç, 2005, s. 38).

İlköğretim çağında öğretilen şarkılarla çocuklar sözcükleri doğru ve anlaşılır kullanmayı öğrenir, ifade etme becerilerini geliştirirler. Burada öğretmenlere de çok önemli görevler düşmektedir.

Yıldız, çocukların dil gelişiminde şarkıların etkisini ve bu konuda öğretmenlerin ne yapması gerektiğini şöyle ifade etmiştir:

"Müzik yoluyla çocukların dil gelişimine büyük katkı sağlanabilir. Çocukların, henüz bebekken annelerinden dinledikleri ilk ninnilerle kelime dağarcıkları beslenmeye başlar. Bu süreç, çocuğun diğer dönemlerinde de farklı şekillerde ortaya çıkar ve dil gelişimi açısından onu sürekli destekler. Sokakta arkadaşlarıyla oynarken söylediği tekerlemeler ve saymacalar, okulda öğrendiği çocuk şarkıları ve halk türküleri ile kelime dağarcığı genişler;sözcükleri doğru, temiz ve anlaşılır söylemeyi öğrenir, dil çevikliği kazanır, akıcı konuşma becerisi edinir, sözcüklerin tartımını ve vurgusunu kavrar. Bu nedenle, öğretmenlerin ilköğretim çağında sözlü müzik eserlerini (ninniler, tekerlemeler, çocuk şarkıları, halk türküleri) anadili öğretimi için bir araç olarak kullanmaları yararlı olacaktır. Bu yolla çocuklardaki konuşma bozuklukları, yöresel ağız farklılıkları giderilecek, kelime dağarcıkları genişleyecek, böylece daha doğru ve güzel konuşma becerisi elde edeceklerdir"(Yıldız, 2006, s. 6-7).

Seyrek ve Sun'a göre "Çocukta dil gelişimi okul öncesinde gerçekleşir. Bu gelişimi destekleyen en güzel araç şarkılar ve tekerlemelerdir. Sözleri, dili ve duyguları geliştirici olan, ezgileri uygun ses aralığında yazılmış, söz-müzik

cümleleri uyumlu (prozodisi başarılı), doğru cümlelemeler, doğru vurgulamalarla söylenen şarkılar ve tekerlemeleri, 6 yaştan sonra örgün eğitimde “yazma” öğrenimi izler. Burada öğretmenin diksiyonu vb. çok önemlidir, çünkü o bir modeldir”(Seyrek, Sun, 2002, Akt. Eskiöglü, s. 119).

Çocuklarda sözel yeteneğin gelişmesi, diğer başka yeteneklerin gelişmesinde de önemli bir etkidir. Müzik eğitimi yoluyla çocukların hem sözel hem de matematiksel, sosyal, görsel vb. diğer yetenekleri gelişir.

Bu konuda önemli çalışmaları olan Ürfioğlu, sözel yeteneğin geliştirilmesinin önemini ve çocukların gelişimleri üzerindeki etkilerini şu sözlerle belirtmiştir:

“Sözel yetenek ile başka yetenekler arasında yüksek derecede korelasyon olduğu bilinmektedir. Müzik eğitimi yoluyla dil gelişimine büyük katkı sağlanabilir. Konuşmayı öğrenme, bir alışkanlık kazanma ve bu alışkanlığı kullanma istemine bağlıdır. Başlangıç devrelerinde dil gelişimi bir müzik aletini çalmayı öğrenmeye benzer,yani her şey hazırdır da onları kullanmayı öğrenmek gerekmektedir. Bütün gelişimsel olaylarda çeşitli görüşler çıkmasına karşın, genellikle tüm çocuklar konuşmadan önce yürürler. Şarkı söyleme hatta sözsüz olan müzik ve basit düzeyde sözler bulabilme, çeşitli obje ve isimlerle ritm tutma denemeleri çocukta çok ileri aşamalar kaydeder. Konuşma becerisi, yani sözcükleri doğru söyleyebilme yeteneği gelişir. Ritmin özünü kavrar, kelime haznesi zenginleşir. Sayma ve sıraya koyma kavramları gelişir. Çocuk şarkılarının dil gelişiminde rolü büyüktür. Bilindiği gibi bir çok şarkı anlamdan önce basit tekerlemelere dayanır. Çocuklar da anlamına önem vermeksizin ritmik ve sözel örnekleri ezberleme eğilimi vardır. Çocukların kolektif oyunlarında bu tür tekerlemeler her zaman mevcuttur. Bazen birbirlerini bu tekerlemeler ile sayarlar ki bu özellik tüm dünya çocuklarında görülür”(Ürfioğlu, 1989, s. 62).

Sun ve Seyrek’e göre “Özellikle sözlü müzik parçaları (yani tekerlemeler, saymacalar, çocuk şarkıları, ve çocukların söyleyebilecekleri türküler) çocuğun dil gelişimini olumlu yönde etkiler. Çocuk bu tür parçaları söylerken, bunların sözlerini de öğrenir. Bununla sözcük dağarcığı genişler. Sözleri doğru ve anlaşılır biçimde söylemeye (müzikli diksiyon) özendirilirse, Türkçe’deki sözcüklerin seslerini doğru ve güzel söylemeyi (diksiyon) öğrenmiş olur. Söz-müzik uyuşumu başarılı olan parçalar yoluyla, her sözcüğün tartımını ve vurgusunu doğru biçimde öğrenir. Ayrıca, tekerleme-saymacaları sık sık söylemekle dil çevikliği (yani

çabuk ve doğru konuşmayı) kazanır;akıcı bir konuşma becerisi elde eder”(Sun-Seyrek, 2002, s. 32).

Çocukların yaşadıkları toplumun kültürel değerlerini kavramasında, dil unsurunun müzikte kullanılmasının önemli katkısı vardır.

Cevanşir ve Gürsel’e göre müzik eğitiminin genel amaçlarından birisi de müzik yoluyla çocuklara yaşadıkları toplumun dil, kültür vb. değerlerini müzik yoluyla anlatmaktır.

“Müzik eğitiminin genel amaçları içerisindeki önemli konulardan bir tanesi de kişilere yaşadıkları toplumun kültürünü, dilini müzik yoluyla öğretmek ve tanıtmaya çalışmaktır. Dolayısıyla müzik eğitiminde dil, en az melodi kadar önem taşır. Dil ögesi müzik içerisinde kullanıldığında duyguları etkilemede ve heyecanı uyardımadaki işlevi nedeniyle önemlidir. Sözlü müzikte temel öge dildir. Besteci eserini yaparken dilden, dilin müziğinden yararlanır. Sözlü bir müzik eserinin estetik güzelliği, aynı zamanda kullanılan dilin tüm ayrıntıları ile bilinmesine bağlıdır. Akıcı bir konuşma belirli bir konuşma melodisi taşır. Bu melodiyi her dilin aksan ve kendine has müziği oluşturmaktadır”(Cevanşir B, Gürsel G, 1982, Akt. Özçelik, 1994, s. 287).

Çocukların geniş bir sözcük dağarıyla birlikte, akıcı ve etkili bir konuşma becerisi kazanmasında, özetle dili iyi kullanabilme becerilerinin gelişmesinde müziğin çok önemli katkısı vardır.

. Sosyal ve Duygusal Gelişim

Müzik çocukların sosyal ve duygusal gelişimlerinde önemli bir etkidir. Müzikle birlikte çocuklar paylaşmayı öğrenmekte, grupta birlikte hareket etme, kurallara uyma ve disiplinli olma becerisini kazanmakta, böylece özgüvenleri artmaktadır.

Sığırtmaç’a göre “Müzik; bireyler, kültürler ve milletler arasında birlikteliğin gelişmesini sağlayan sosyal bir etkinlik ve “evrensel dil”dir. Müzik her bir insanın kendisini grubun bir üyesi olarak hissetmesini sağladığı için sosyal grupları bir araya getirmektedir. Hemen hemen herkes grup içerisinde şarkı söylediği anları, mutlu anlar olarak hatırlamaktadır. Müzik çocukların kendilerini grubun bir parçası olarak hissetmelerini ve aynı zamanda grup içerisinde grubun değerlerine saygı göstermeyi öğrenmelerini sağlamaktadır”(Sığırtmaç, 2005, s. 36).

Akkaş, çocukların sosyal ve duygusal gelişimlerinde grup çalışmalarının önemini şu sözlerle vurgulamıştır:

“Çocukların toplumsal etkinliklere katılma deneyleri oldukça azdır. Müzikal etkinlikler, çocuğu toplumsal ve sosyal bir ortama sokarak ferdi, grup ve toplu iş yapmalarını sağlayacağından, toplumsal etkinliklere katılma deneyleri artacaktır. Grup ve toplu çalışmalar çocuğa; toplu çalışma, düzenli ve disiplinli olma, çevresine uyum sağlama birlik içinde mutlu yaşama alışkanlıklarını kazandıracığından, çocuklar sosyalleşme süreci içerisine gireceklerdir. Netice olarak müzik, çocukların kendilerini ifade etmelerine yardım eder ve sosyal uyum kazanmalarında önemli rol oynar. Çocuklara güven ve başarı duygusu kazandırır”(Akkaş, 1993, s. 11).

Yıldız’a göre çocuğun sosyal ve duygusal gelişiminde bir gruba ait olma (aidiyet) duygusu da çok önemlidir. Böylece çocuk birlikte üretme, paylaşma vb. özelliklerle donanacak, özgüveniyle beraber iletişim becerisi de artacaktır.

“Çocuk, dünyaya gelişiyle birlikte kendisini bir ses dünyasının içinde bulur. Bu ses dünyası zamanla onun olup biteni algılamasının, çevresiyle iletişim kurmasının bir aracı haline gelir. Bu ses çevresi içerisinde ise, müzik diğer sessel oluşumlardan ayrı bir özellik ve değer taşır. Müzik, çocuğun duygu ve düşüncelerinin, tasarım ve izlenimlerinin bir dili olarak; sosyal ve kültürel çevresiyle iletişim kurmasında, etkileşimde bulunmasında çok önemli işlevler yüklenir. Toplu ya da bireysel müzik etkinliği içinde bulunan çocuklar; birlikte iş yapabilme alışkanlığı kazanmakta, bir grubun üyesi olma ve aldığı görevi yerine getirme sorumluluğu edinmekte, bireysel özelliklerinin ve yeteneğinin farkına varmakta, tek başına bir şeyler başarmanın doyumuna ulaşmaktadırlar. Böylece; duygusal ve sosyal yönden daha sağlıklı, güvenli, dengeli ve uyumlu bir gelişim sürdürebilmektedirler”(Yıldız, 2006, s. 7).

Şahin’e göre “Müzik katılımı, paylaşımı ve işbirliğini teşvik eder. Hayvanlarla ilgili bir şarkı eşliğinde hayvanların hareketlerini yapma gibi basit bir aktivite aracılığıyla çocuklar kendi kişisel isteklerini grup amaçlarının gerisine çekmeyi öğrenirler ki bu işbirliğinin temelidir”(Şahin, 2006, s. 83).

Çocuklar sağlıklı bir sosyal ve duygusal gelişimle kendilerini daha rahat ifade edebilir, başarı ve güven duygusunu geliştirebilirler. Toplumla uyum sağlamayı, üretmeyi, paylaşmayı, birlikte iş yapmayı, iyi ilişkiler kurmayı ve en önemlisi mutlu olmayı öğrenirler.

. Bedensel ve Psikomotor Gelişim

Müzik, çocukların bedensel ve psikomotor gelişim sürecini olumlu yönde etkilemektedir. Müzik etkinlikleri (çalgı çalma, şarkı söyleme vb.) çocukların hareket ve koordinasyon yeteneklerinin gelişmesine önemli katkı sağlamaktadır.

Pugh ve Pugh, çalgı çalmanın, şarkı söylemenin ya da dans etmenin, çocukların bedensel ve psikomotor gelişimine etkisini şu biçimde ifade etmişlerdir:

“Müzik etkinlikleri çocuğun psiko-motor gelişimini de etkilemektedir. Örneğin; müzik aletlerini kullanan bir çocuğun büyük ve küçük kas gelişimleri desteklenir. Bazı çalgılar çocukların psikomotor gelişimlerinde önemli olan koordinasyon, güç ve tepki hızı gibi kavramların gelişimine yardımcı olmaktadır. Çocuğun müziğe, vücut hareketleriyle tepki vermesi, müziğe uygun dans figürleri oluşturmaya çalışması, müziğe sesiyle eşlik ederek, sesini tanıması, bilişsel ve psikomotor gelişimine katkı sağlamaktadır”(Pugh ve Pugh, 1998, Akt. Kandır, 2006, s. 17-18).

Eskioğlu'na göre “Seslerin, doğumundan itibaren çocuğu devinimlere yönlendirdiği bilinmektedir. Şarkılardaki soluk belirteçlerine göre nefes alma, solunum kontrolünü ve akciğer gelişimini sağlayabileceği gibi; çalgılarla çalışma, hem büyük ve küçük kasların gelişimini hem psikomotor gelişimini olumlu etkiler. Bu etkinliklerin grup içinde sürmesi, gelişimi hem hızlandırır hem de iletişim becerilerine yeni bir pencere açar”(Eskioğlu, 2003, s. 118).

Linde, çocuklardaki bedensel ve psikomotor gelişimin önemini “Müzik, çocukların vücut koordinasyonu ve kas gelişiminde etkilidir. Çocukların bedenlerine hakim olmalarını sağlayarak, özgüvenlerinin gelişimine, iyi bir benlik imajı kazanmalarına yardımcı olur. Farklı türlerde müzik ile hareket etme, çocukların bedenlerini kullanarak yapabileceklerini anlamalarını sağlar”(Linde, 1999, Akt. Sığırtmaç, 2005, s. 38), sözleriyle ifade etmiştir.

Schickedanz ve arkadaşları tarafından yapılan bir araştırmaya göre müzik faaliyetleri sırasında çocuklarda bedensel ve psikomotor gelişimler belirgin bir şekilde gözlemlenmektedir.

“Schickedanz ve ark. (1990), koordinasyon ve enstrüman çalmayı içeren etkinlikler yapılırken, şarkı söylerken kişinin solunum ve dolaşım sistemlerinin aktif olarak çalıştığını, enstrüman çalma etkinliklerinin el-göz

koordinasyonlarının gelişiminde etkili olduğunu belirtmektedir”(Alıntı:CH van der Linde, 1999, Akt. Sığırtmaç, 2005, s. 38).

Çocukların doğru nefes alıp vermeyi öğrenmelerinde ve nefeslerini denetleyebilme becerisi kazanmalarında müziğin önemli bir etkisi vardır.

Sun ve Seyrek, çocukların hem büyük ve küçük kaslarının gelişiminde hem de psikomotor gelişimlerinde müziğin katkısını şöyle belirtmişlerdir:

“Müzik, çocuğun dil gelişimini, duygusal ve sosyal gelişimini etkilediği gibi, bedensel ve psikomotor gelişimini de olumlu yönde etkiler. Çocuk toplu ya da kendi başına şarkı söylerken, her zamankinden değişik biçimde soluk alır. Bu soluk alıp vermeler, şarkının cümlelerine göre, düzenli biçimde olur. Böylece çocuğun akciğerleri gelişir ve çocuk soluk alıp vermeyi denetleme becerisi kazanır. Toplu ya da kendi başına bir çalgı çalmak ya da ses veren bir araçtan ses elde etmeğe çalışmak, çalgının ya da aracın özelliklerine göre, çocukta büyük ve küçük kasların gelişimine yardımcı olur. Örneğin trampet çalarken, çocuk ellerini kollarını kullanır. Trampetten düzenli tartımlarla ses çıkarmak için ellerini kollarını denetimle kullanmak zorunda kalır. Bu ise, hem büyük ve küçük kasların gelişimini hem de psikomotor gelişimini olumlu yönde etkiler” (Sun-Seyrek, 2002, s. 34).

Müzik çocukların gelişiminde önemli bir yeri olan bedensel ve psikomotor gelişimde çok etkilidir. Çocukların sağlıklı bir bedensel ve psikomotor gelişim süreci geçirmelerinde müziğin önemli bir yeri vardır.

2. 3. İlköğretimde Müzik Eğitimi ve Öğretimi

Çocukların nitelikli bir müzik eğitim-öğretim sürecinden geçmeleri, onların sağlıklı bireyler olabilmeleri için vazgeçilmez bir olgudur. Bu nedenle özellikle ilköğretimde müzik eğitimi çok önemlidir.

Uçan, genel anlamda eğitimin önemini vurguladıktan sonra “Bilindiği gibi, bireyleri ve toplumları, biçimlendirme, yönlendirme, değiştirme, geliştirme ve yetkinleştirmede en etkili süreçlerin başında eğitim gelir. Çağdaş eğitim, bilim, sanat ve teknik olarak adlandırılan üç genel konu alanını belli bir felsefi bütünlük içinde kapsayan bir çerçevede düzenlenip gerçekleştirilmeye çalışılır. Müzik eğitimi ise, daha çok sessel ve işitsel nitelikli bir sanat eğitimi olarak güzel sanatlar eğitiminin en önemli dallarından birini oluşturur”(Uçan, 2005, s. 14) diyerek, müzik eğitiminin güzel sanatlar eğitimi içerisindeki yerini vurgulamıştır.

İlköğretimde müzik eğitiminin genel prensiplerinden birisi, çocuklara olumlu müziksel davranışların kazandırılmasıdır. Nitelikli bir müzik eğitimiyle çocuk müziği içselleştirecek, onu yaşantısının ayrılmaz bir parçası olarak görecektir ve sağlıklı bir gelişim süreci yaşayacaktır.

Uçan, müzik eğitiminin hedeflerini şöyle belirlemiştir:

“Müzik eğitimi, temelde, bir müziksel davranış kazandırma, bir müziksel davranış değiştirme, veya bir müziksel davranış geliştirme sürecidir. Bu süreçte daha çok, eğitim gören bireyin (çocuğun/gencin, öğrencinin) kendi müziksel yaşantısı temel alınır, bu temelden yola çıkılarak belirli amaçlar doğrultusunda planlı, düzenli ve yöntemli bir yol izlenir ve bu yolla belirli hedeflere erişilir. Müzik eğitimi yoluyla, birey ile çevresi, özellikle müziksel çevresi arasındaki iletişim ve etkileşimin daha sağlıklı, daha düzenli, daha etkili ve daha verimli olması beklenir”(Uçan, 2005, s. 14).

Yıldız, ilköğretimde müzik eğitiminin önemini şu sözlerle vurgulamıştır:

“İnsanın, doğum öncesinde başlayan sessel ve müziksel gelişimi, doğum sonrasında farklı bir ortama ve boyuta taşınmakta;bu gelişim sürecinde ses ve müzikle olan bu iç içelik, zamanla onun kendini ifade etmesinin, iletişim kurmasının ayrılmaz bir parçası haline gelmektedir. Çocuk evde, okulda, sokakta, parkta dolayısıyla her yerde ve günün her saatinde müzikle oynamakta, müzik yoluyla kendini ifade etmekte, duygularını anlatmakta ve böylece beden, zihin, dil ve duygu gelişimini sürdürmektedir. Öyleyse, çocuk yaşamının bu denli ayrılmaz bir parçası olan müziğin okul öncesi dönemden başlayarak ve özellikle ilköğretim döneminde planlı bir biçimde ele alınması ve işlenmesi gerekmektedir”(Yıldız, 2006, Önsöz, s. 1v).

Genel eğitim sistemi içerisinde ilköğretime özel bir önem verilmekte, çocuklara bilgi ve beceri kazandırılmasının yanı sıra, onların hayata hazırlanmaları yönünde de önemli hedefler konulmaktadır. Milli Eğitim Temel Kanununda ilköğretimin hedefleri şöyle açıklanmaktadır:

“1. Her Türk çocuğuna iyi bir vatandaş olmak için gerekli temel bilgi, beceri, davranış ve alışkanlıkları kazandırmak;onu milli ahlak anlayışına uygun olarak yetiştirmek; 2. Her Türk çocuğunu ilgi, istidat ve kabiliyetleri yönünden yetiştirerek hayat ve üst öğrenime hazırlamaktır”(Milli Eğitim Temel Kanunu, Madde 23).

Çocuğun müziksel gelişiminde ilköğretim çağı çok önemlidir. Bu nedenle bu dönemdeki müzik eğitimi önemle ele alınmalı, belirlenen hedeflere yönelik plan ve programlar ciddiyetle uygulanmalıdır.

Uçan, müzik eğitimi “Yalın ve özlü anlatımıyla müzik eğitimi “bireyin müzikle ilgili davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak belirli değişiklikler oluşturma sürecidir”(2005, s. 176) biçiminde tanımlamış, ilköğretimde çocuğun müziksel gelişimiyle ilgili olarak da “Çocuğun müziksel gelişimi çok yönlü bir bütünlük gösterir. Bu bütünlük ilköğretim çağına geldiğinde müziksel devinme, müziksel işitme, müziksel söyleme, müziksel çalma (kendi bedenini ve çevresindeki belirli nesnelere çalgı gibi kullanma ve onlarla müzik yapma) ve müziksel beğenme davranışlarıyla belirginleşen ve somutlaşan bir açılım içindedir. Bu gelişim ve açılım müziksel zeka, müziksel yetenek ve müziksel edim-eylem boyutlarıyla birlikte iç içe yürür, gerçekleşir”(Uçan, 1999, s. 8), vurgusunu yapmıştır.

Yıldız’a göre ilköğretim müzik eğitiminde ciddi bir plan-program süreci gereklidir. Bu, etkili bir müzik eğitimi için zorunludur.

“ Müzik öğretimi, içsel bir süreç ve ürün olan müziksel öğrenmeleri destekleyen ve sağlayan dışsal olayların planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi sürecidir. İlk öğretimde etkili ve verimli bir müzik eğitiminin gerçekleşebilmesi için müzik öğretiminin, belli hedeflere dönük müziksel öğrenmeler oluşturmak üzere planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi gerekmektedir”(Yıldız, 2006, Önsöz, s. 1v).

Yönetken, “Müzik Görüşleri” dergisine yazdığı bir yazıda “Bugün müzik sorunu olarak en önemli işimiz, ilköğretimde müzik öğretimi sorununu çözümlenektir. Yeni kulak alışkanlıklarını vermeye ortaokulda başlamak, gecikme demektir. Kaldı ki ortaokulda çocuklar, özellikle erkek çocuklar ”mue”=ses değişimi ve ergenlik olayı ile karşılaşır. Bu olay uzun süreyi kapsar. Bundan ötürü ortaokullarda müzik eğitimi fizyolojik arızalar yüzünden gölgelenir;tam bir ses ve kulak eğitimi vermek genelde pek mümkün değildir. Bu nedenle ortaokula gelinceye kadar, yani ilköğretimde, müzik eğitimi alanında epeyce yol alınmış olması gerekir”(Yönetken, 1950, Akt., Say, 2005, s. 17) diyerek, ilköğretimde müzik eğitimiyle ilgili görüşlerini ortaya koymuş, bu sürecin geciktirilmemesi gerektiğini belirtmiştir.

Çocukların ilköğretim çağında müziksel olarak bilgili ve donanımlı olmaları, onların gelecekteki sanatsal başarılarının da önemli bir etkenidir. Bu nedenle özellikle ilköğretim döneminde müzik dersini sadece bir “ders” olarak değil aynı zamanda kültürel ve sanatsal anlamda derinlik kazandıran bir bilgi-birikim aktarım unsuru/aracı olarak da değerlendirmek gerekir.

Yönetken, ilköğretimdeki müzik eğitiminin önemini vurgulayarak “İlkokulun müzik öğretim ve eğitimi, bütün müzik öğretim ve eğitiminin temelidir”(Yönetken, 1950, Aktaran, Say, 2005, s. 26), ifadesini kullanmıştır.

Uçan, ise ilköğretim müzik dersini bir ölçüde “uygarlık” dersi olarak nitelemiştir.

“İlköğretimde müzik eğitiminin en örgün odağını/özeğini müzik dersi oluşturur. İlköğretimde müzik dersinin dört temel özelliği vardır. Müzik dersi(1) bir anlatım(=“ifade”) dersidir, (2)bir beceri(=“maharet”) dersidir, (3) bir içerik(=“muhteva”) dersidir ve nihayet tüm bunların doğal bir sonucu ve bir toplamı, bütünü ve bileşkesi olarak(4) bir kültür(“=hars”) ve hatta bir ölçüde “uygarlık”(“=medeniyet”) dersidir. ;”(Uçan, 2006, s. 81).

İlköğretim bütün eğitim sürecinin temelidir. İlköğretimde verilen temel bilgiler çocuğun geleceğinin şekillenmesinde önemli bir belirleyicidir. Bu süreçteki müzik eğitimi de çocuğun müziksel yeteneğini geliştirmede ve sağlam bir müzik kültürünün oluşmasında çok etkilidir.

2. 4. İlköğretimde Müzik Eğitiminin Genel Kapsamı

Müzik eğitimi, güzel sanatlar eğitiminin en önemli dallarından birisidir. Müzik eğitiminin kapsamını öğrencilere kazandırılması gereken genel müziksel bilgiler oluşturur. Temelde bir müziksel davranış kazandırma, değiştirme, oluşturma ya da geliştirme süreci olarak adlandırılan müzik eğitiminin kapsamı, nitelikli bir müzik eğitim-öğretim süreci için çok önemle ele alınması gereken temel bir olgudur.

Uçan, müzik eğitiminin genel kapsamını davranışsal ve içeriksel olmak üzere iki temel kavram üzerine oturtmuş ve bunların alt başlıklarını şu biçimde sıralamıştır:

“ Müzik eğitiminin genel kapsamını davranışsal ve içeriksel olmak üzere iki açıdan ele alabiliriz.

Davranışsal açıdan ele alındığında, müzik eğitimi, temelde şunları kapsar:

- . Müziksel işitme-okuma-yazma eğitimi
- . Şarkı söyleme eğitimi
- . Çalgı çalma eğitimi
- . Müzik dinleme eğitimi
- . Müziksel yaratma eğitimi
- . Müziksel bilgilenme eğitimi
- . Müziksel beğeni geliştirme eğitimi
- . Müziksel kişilik kazanma eğitimi
- . Müziksel duyarlılığı artırma eğitimi
- . Müziksel iletişim ve etkileşimde bulunma eğitimi
- . Müzikten yararlanma eğitimi

İçeriksel açıdan ele alındığında ise, müzik eğitimi, temelde şunları kapsar:

- . Müziksel işitme(kulak)eğitimi
- . Ses eğitimi
- . Çalgı eğitimi
- . Müziksel devinim ve ritim (tartım) eğitimi
- . Müzik bilgisi eğitimi
- . Yaratıcılık eğitimi
- . Beğeni eğitimi
- . Müziksel kişilik eğitimi
- . Müziksel duyarlılık eğitimi
- . Müziksel iletişim ve etkileşim eğitimi
- . Müziksel kullanım ve yararlanım eğitimi”(Uçan, 2005, s. 14-15).

Çocukların iyi bir müzik eğitimi almalarında müzik eğitiminin genel kapsamını oluşturan bu unsurların iyi bir planlamayla, (çocukların yetenekleri ve ilgileri de gözetilerek) öğretilmesi nitelikli bir müzik eğitimi için çok önemlidir. Bu süreç iyi değerlendirildiğinde çocuklar müziksel bilgi, birikim açısından oldukça donanımlı olacaklardır.

2. 5. İlköğretimde Müzik Eğitiminin Hedefleri

Her türdeki müzik eğitiminde genel anlamda geçerli olarak kabul edilen birtakım temel hedefler vardır. İlköğretim müzik eğitiminde temel hedef, müzik öğretimi yoluyla öğrencilere olumlu müziksel davranışların kazandırılmasıdır. Bu nedenle müzik eğitiminde hedeflerin ve hedef davranışların dikkatle ve özenle belirlenmesi gerekmektedir.

Müzik eğitiminde hedef kavramıyla ilgili olarak Ertürk, “Hedefler;bireyin müzik öğretimi söz konusu olduğunda, ona kazandırılması uygun görülen özelliklerdir”(Ertürk, 1972, s. 15) ve “Müzik öğretiminde amaç;öğrencide gözlemlenmesine/kazandırılmasına karar verilen istendik müziksel davranış değişiklikleridir”(Ertürk, 1993, s. 25), ifadelerini kullanmıştır.

Uçan, “Hedefler, müzik öğretimiyle öğrencilere kazandırılmak ya da onlarda geliştirilmek istenen özelliklerdir. Bu özellikler müzikle ilgili belirli yetenekler, beceriler, ilgiler, tutumlar alışkanlıklar vb. dir” ve “Hedef davranışlar, müzik öğretimiyle öğrencilere kazandırılacak ya da onlarda geliştirilecek her bir hedefin çözümlenerek (ayrıştırılarak) gözlenip ölçülebilir öğrenci davranışlarına dönüştürülmesiyle ortaya çıkan, o hedefle ilgili kritik davranışlardır”(Uçan, 2006, s. 62) sözleriyle, müzik eğitiminde hedeflenen özelliklerin kapsamını/içeriğini belirtmiştir.

Müzik eğitiminde hedef davranışlar belirlenirken çocukların müzikle ilgili etkinliklere doğrudan ya da dolaylı olarak katılmalarını sağlayacak çalışmalar yapılmalı, onların ilgi ve yetenekleri de dikkate alınmalıdır.

Uçan’a göre “Müzik eğitimi, bireyin içinde yaşadığı her gün yüz yüze olduğu müziksel çevresiyle sağlıklı bir etkileşimde bulunabilmesini;müziğin yaratım, üretim, yorum, kullanım ya da tüketimine doğrudan ya da dolaylı olarak, bilinçli ve bilgili biçimde katılabilmesini ve giderek müziksel yaşamın gelişmesine katkılarda bulunabilmesi için gerekli davranışlarla donatılmasını amaçlamalıdır”(Uçan, 2006, s. 15).

Bilen, müzik eğitiminin hedeflerini “Okul öncesinden, yüksek öğretim kurumlarına dek uzanan eğitim dizgesi içindeki müzik eğitiminin amacı;bireylere sanatsal müzikleri tanıtmak ve sevdirmek, onlardaki müziksel potansiyelin ilgi ve

yetenekleri düzeyinde açığa çıkarılıp geliştirilmesiyle, bu alanla ilgili olumlu davranışlar kazandırmaktır. Bu davranışlar, sanatsal müzikleri tanıma, seçme ve dinleyebilme, gerektiğinde bireysel ve toplu olarak doğru, güzel ve etkili bir biçimde çalma, söyleme ve bu yaptıklarından haz duyabilme davranışlarıdır”(Bilen, 1994, s. 346) sözleriyle ifade ederek, müzik eğitimiyle sanatsal/müziksel açıdan daha nitelikli bireyler yetiştirilmesi gerekliliğini de ortaya koymuştur.

İlköğretimde müzik eğitimi öğrenciyi müziksel açıdan tek bir alana/türe koşullandırmamalı, çok farklı müzik türlerini tanıtmalı ve bu konuda sağlam bir bilgiye sahip olmaları sağlanmalıdır.

Uçan, müzik eğitiminin; bireyin çevresiyle sağlıklı bir etkileşimde bulunabilmesini, müziğin çeşitli aşamalarında (yaratım, üretim, tüketim vb.) bilinçli bir şekilde katılabilmesini ve müziksel yaşamın gelişmesine katkıda bulunabilecek gerekli müziksel davranışlarla donatılmasını amaçlaması gerektiğini vurguladıktan sonra, müzik eğitiminin amaçlarını şöyle belirtmiştir:

“Bu amaçla müzik eğitimi, öğrencinin müziksel algılama yeteneğini farklılaştırıp çeşitlendirmeli, öğrenciyi belli koşullandırmaların ürünü olan tek yanlı müzik yapma, üretme ve dinleme alışkanlıklarından kurtarmalı; öğrenciyi müziğin çeşitli, çok yönlü tını özelliklerine, yapı taşlarına, kuruluş biçimlerine ve etki alanlarına açmalı; öğrenciyi müzikle ilişkilerinde daha yüksek düzeyde bir bilinçlilik ve eleştirme gücü kazandırmalı; bir çalgı, bir plak ya da kaset, müzikle ilgili bir kitap ya da kaynak seçiminde ve bir müzik eserini ya da etkinliğini eleştirip değerlendirmesinde öğrenciyi yardımcı olacak bireysel müzik yeteneklerini geliştirmeli; öğrencinin değişik türdeki müzik çalışma ve etkinliklerine etkin katılımını sağlamalıdır”(Uçan, 2005, s. 15-16).

Müzik eğitiminde en önemli hedef, çocuklara istendik müziksel davranış değişikliklerinin kazandırılmasıdır. Bu hedefe ulaşmada müzik kültürü kazandırılmasının yanında, müziksel dinleme, seslendirme ve besteleme boyutlarının kavratılması da çok önemlidir.

Dawson ve Acay’a göre “Müzik eğitiminde dengeli bir yaklaşım aşağıdaki amaçları göz önünde bulundurur:

1. Duygu ve düşünceleri sesle ifade etmek için beceri ve kavramlar geliştirmek,

- 2.Sözcüklerle ifade edilemeyen deneyimlere karşı anlayış geliştirmek,
- 3.Genelde sese karşı duyarlık geliştirmek,
- 4.İş birliği, uzlaşma, tartışma ve önderlik gibi toplumsal beceriler edinmek,
- 5.Dil gelişimi, psiko-motor beceriler ve konsantrasyon yetisi sağlamak için müfredatı desteklemek.

Bu amaçlar ve müzik eğitimine yönelik üçlü yaklaşım, bir çalışma yöntemine işaret eder. Bu yöntem de üç müzikal etkinlik olan,

.Dinleme

.Seslendirme

.Besteleme'ye sesle, etkin olarak katılma yoluyla başarılı”
(Dawson, Acay, 1997, s. 0. 1).

İlköğretimde müzik eğitiminin temel amaçlarından birisi öncelikle çocuklara müziği sevdirmek, sonra gerekli bilgileri kazandırmaktır.

Pamir'e göre “Müziğin temel eğitimindeki ilk amaç, çocukta müzik sevgisini uyandırmak, hayal dünyasını, müzik imgesini geliştirmek, ritim duygusunu ve kulak duyarlılığını geliştirmektir”(Pamir, 1984, s. 5).

İlköğretimde müzik eğitiminin hedefleri iyi belirlenmeli, planlanmalı ve uygulamaya geçirilmelidir. Çocuklar ilköğretim müzik eğitimiyle birlikte, sanatsal müzikleri tanımalı ve bilinçli bir müzik dinleyicisi olmalıdır. Çalma, söyleme ve dinleme boyutlarının, öğrencinin kapasitesi düzeyinde en ileri aşamaya getirilebilmesi de ilköğretimde müzik eğitiminin en önemli hedefleri arasında olmalıdır.

2. 6. İlköğretim Müzik Dersi Öğretim Programı Genel Amaçları

İlköğretim Müzik Dersi Öğretim Programının genel amacı, temelde öğrencilerin müziği yaşamlarının bir parçası haline getirmelerini sağlamak ve müzik yoluyla güzel sanatlara karşı duyarlı, kültürlü, özgüveni olan, milli bilince sahip, çevresiyle barışık, mutlu, kişilikli bireyler yetiştirmektir. İlköğretim Müzik Dersi Öğretim Programı içerik olarak bu amaçlar çerçevesinde şekillenmiştir.

“Müzik öğretim programının amacı, Türk Milli Eğitiminin genel amaçları ve temel ilkelerine uygun olarak öğrencilerin ;

- . Müzik yoluyla estetik yönünü geliştirmek,
- . Duygu, düşünce ve deneyimlerini müzik yoluyla ifade etmelerine imkan sağlamak,
- . Yaratıcılık ve yeteneğini müzik üretme yoluyla geliştirmek,
- . Yerel, bölgesel, ulusal, uluslar arası müzik kültürlerini tanımak,
- . Kişilik ve özgüven gelişimlerine katkı sağlamak,
- . Müzik aracılığıyla zihinsel becerilerinin gelişimin sağlamak,
- . Müzik yoluyla bireysel ve toplumsal ilişkilerini geliştirmek,
- . Bireysel ve toplu olarak nitelikli değişik türlerde şarkı dinleme, söyleme ve çalma etkinliklerine katılımlarını sağlamak,
- . Müziksel algı ve bilgilerini geliştirmek,
- . Türkçe'yi doğru ve etkili kullanmalarını sağlamak,
- . İstiklal Marşı başta olmak üzere milli marşlarımızı özüne uygun olarak seslendirmelerini sağlamak,
- . Müzik yoluyla sevgi, paylaşım ve sorumluluk duygularını geliştirmek,
- . Milli birliğimizi, bütünlüğümüzü pekiştiren ve dünya ile bütünleşmemizi kolaylaştıran müzik kültürü ve birikimine sahip olmalarını sağlamak,
- . Atatürk'ün Türk Müziği'nin gelişmesine ilişkin görüşlerini kavramak ve Atatürk ilke ve inkılaplarına gönülden bağlı, kültürlü bireyler olarak yetişmelerini sağlamak”(İlköğretim Müzik Dersi Öğretim Programı, 2006, s. 6-7).

İlköğretim Müzik Dersi Öğretim Programıyla amaçlanan hedeflerden bir tanesi de onların eleştirebilme, sorma, sorgulama, üretken olma, paylaşabilme, yaratıcı olma vb. temel beceri ve değerlere sahip bireyler olmalarını sağlamaktır.

“Müzik dersi 1-8. sınıflar öğretim programı, içerdiği öğrenme alanları ve kazanımlarla öğrencilerde aşağıdaki temel becerilerin ve değerlerin gelişmesini sağlayacaktır. Bu programla ulaşılmaması beklenen;

Temel Beceriler;

. Türkçe'yi doğru, güzel ve etkili kullanma, eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, iletişim kurma, problem çözme, araştırma, bilgi teknolojilerini kullanma, girişimcilik, müziksel algılama ve bilgilenme, kişisel ve sosyal değerlere önem verme, müzik okur yazarlığı edinebilme, estetik duyarlılığa sahip olma.

Değerler;

. Paylaşım, hoşgörü, sorumluluk olarak belirlenmiştir”(İlköğretim Müzik Dersi Öğretim Programı, 2006, s. 7).

2.7. İlköğretim Çocuğunun Yaşlara Göre Müziksel Gelişim Aşamaları

İlköğretim çağındaki çocukların müziksel gelişim aşamalarının bilinmesi, yaş gruplarına göre uygun bir program hazırlanabilmesi açısından çok önemlidir. Her yaş grubunun ruhsal-fiziksel özelliklerinin bilinmesi, müzik eğitimiyle ilgili etkinliklerin buna göre düzenlenmesi, nitelikli bir müzik eğitim-öğretim süreci ve çocuğun müziksel gelişiminin sağlıklı olması için vazgeçilmez bir gerekliliktir.

Uçan, çocuklardaki müziksel gelişim aşamalarını şu biçimde irdelemiştir:

“Çocuğun müziksel özellikleri, genellikle çocukluk döneminin ilk yıllarından itibaren kendisini belli etmeye başlar. Bu olgu, çocukta müziksel oluşum, gelişim, değişim ve biçimlenimin erkenden başladığını gösterir. Çocukların yaklaşık yarısında, daha 2-6 yaşları arasında görülmeye başlayan özel müziksel kıvılcıklar, hızlı bir gelişim içinde biçimlenen bireysel müzik yetenekleri olarak ilk en yüksek noktasına onuncu ve onbirinci yaşlarda erişir. Öteki çocuklar ise müziksel eğitim ve özelliklerini genellikle ergenlik döneminde belli ederler. Çocukların dokuz ile onikinci yaşları arasını içine alan dönem, müzik davranış bilimcileri ve eğitimcilerince, müziksel güçlerin biçimlendirilmesi açısından çok önemli bir dönem olarak görülür. Bu durum, bu aşamadaki müzik eğitimine özel bir önem kazandırır. Çocukların müziksel gelişimi onikinci ve onüçüncü yaşlara kadar oldukça kolay ve sağlıklı izlenebilir. Çünkü bu yaşlara kadar olan dönemdeki müziksel gelişiminde, bireysel farklılıklardan çok, bireyler arası benzerlikler ağır basar. Bununla bağlantılı olarak, bu dönemdeki müzik eğitimi, genellikle bireysel farklılıklar üzerine kurulur, temellendirilir. Çocukların müziksel gelişiminde yaş küçüldükçe benzerlikler, yaş büyüdükçe farklılıklar artar. Bu olgu, bu gerçek, çocuklara (gençlere ve yetişkinlere) yönelik müzik eğitiminde belirli yaş kümelerine ilişkin düzenleme ve uygulamalarda önemle göz önünde bulundurulur. Çocuklarda müziksel gelişim öteki sanatsal gelişimlerden farklı bir nitelik gösterir. Nitekim, müzik, sanat dalları arasında, yeteneğin daha çocukluk dönemindeyken kendini en çok belli ettiği sanat dalı olarak kabul edilir”(Uçan, 2005, s. 16).

Kocabaş, 7-9 yaş grubundaki müziksel gelişmeleri şöyle anlatmıştır:

“Bu yaş grubunda çocukların çok büyük bir çoğunluğu el becerilerinde ustalaşmıştır ve çok iyi kas koordinasyonu gerektiren müziksel etkinlikleri de ustaca yapabilir. İncelik-kalınlık (yükseklik) duyusu geliştiği zaman bazı müziksel notalamanın da soyutlanmasının anlaşılacağı anlamına gelebilir. Çocuklar bu orta yıllarda birçok müziksel beceriler ve kavramlar kazanabilirler”(Kocabaş, 2007, s. 51).

Kocabaş’a göre 9-11 yaş grubunda, “Çocuklar müziksel notalama ve sayılar gibi sembolleri zihinsel olarak kullanabilirler.” 11. yaştan itibaren de “Müzikte de semboller ve notalar arasındaki ilişkiyi kurmada daha yeterlik kazandığından etkili müzik yapabilir. Elektronik araçlarla olduğu gibi, geleneksel ve grafik notalama ile yaratıcı çalışmalar yapabilir. Matematik ve diğer bilimler arasında ilişki kurabildiği gibi, müzikle, resim ve heykel gibi sanat dalları arasında ilişki kurabilir”(Kocabaş, 2007, s. 52).

Koray, Müzik Görüşleri Dergisi’ne yazdığı bir yazıda 7-13 yaş grubundaki çocukların ses gelişimlerini şöyle anlatmıştır:

“Çocukluk çağının okul yaşları 7-13’tür. Bu çağın 9 yaşına kadar olan çocuklarında ses alanı genellikle dardır. Bunlar, ses çevresi bir altılıyı aşan şarkıları kolay söyleyemez. 9-13 yaşlarındaki çocukların ses alanı daha geniş ve berraktır. Bir oktav içerisinde kalan şarkıları her zaman kolaylıkla söyleyebildikleri gibi, içlerinde birbuçuk oktavlık ses alanına sahip olanların sayısı da az değildir. Bu çağın çocukları, kendi çocuk seslerinin en parlak dönemlerini yaşarlar. Okul çocukluğu çağının dokuzuncu yaşına kadar olan birinci aşaması, ilkokulların ilk iki sınıfında ;onüçüncü yaşa kadar olan ikinci aşaması ise, ilkokulların son iki sınıfıyla, ortaların birinci sınıfında katıksız olarak yer alır. İlkokulların üçüncü sınıfında durum başkadır. Bu sınıf, yukarıdaki aşamalardan birincisini henüz bitirmemiş ya da bitirmek üzere olanlarla, ikincisine girmiş bulunanların toplandığı yerdir”(Koray, 1951, Aktaran, Say, 2005, s. 21).

İlköğretim çocuklarının yaşlara göre gösterdiği müziksel gelişim aşamalarına uygun olarak planlanan müzik eğitim programları, onların sağlıklı ve bilinçli bir müziksel gelişim göstermeleri için çok önemlidir.

2. 8. İlköğretim Müzik Eğitiminde Öğretmenin Rolü

Öğrencinin müzikle sağlam ve köklü bir ilişki kurmasında ve gelecekteki yaşantısında bu bağın daha da güçlenerek devam edebilmesinde, müzik öğretmenlerine çok önemli görevler düşmektedir. Müziği seven ve onu yaşamlarının önemli bir parçası olarak gören, müzik yoluyla kendini geliştiren, özgüveni olan, paylaşımcı, üretken ve

mutlu bireylerin yetişmesi için, mesleğini ve öğrencilerini çok seven müzik öğretmenlerine ihtiyaç vardır.

Yönetken, Müzik Görüşleri Dergisi'nde yazdığı bir yazıda, öğretmenin öncelikle kendisini öğrencilere sevdirmesi gerektiğini belirtmiş ve müzik eğitiminde öğretmenin rolünü, Sokrates'ten verdiği bir anekdotla başlayarak şu sözlerle vurgulamıştır:

“Sokrates bir öğrencisinden bahsederken “Ben ona ne öğretebilirim? O beni sevmiyor” demiştir. Gerçekten öğrencimiz bizi sevmiyorsa, biz kendimizi öğrencimize sevdirememişsek on pek az şey öğretebiliriz, dersler öğretmenleriyle sevilir. Kendini sevdiremeyen öğretmen, dersini de sevdiremez. En ağır ve soyut konuları kapsayan dersleri bile öğretmenlere duyduğumuz sempatiyle sevmiş ya da antipatileriyle o derslerden soğumuştur. Müzik öğretmenin, müzik dersinde kendisini öğrencisine sevdirmesi için, her şeyden önce kendisinin müziği ve müzik öğretmenliğini sevmiş olması gerekir. Müzik eğitimciliğini seven, neyi nasıl yapacağını bilen, sonuç alan, verim alan, işlevi olan, değerli bir kültür ve uygarlık ögesi halinde var olan bir müzik öğretmeni, işinden zevk alır, yaşamından hoşnuttur, sevimli görünür, öğrencisini sever, öğrencisi de onu sever ona ve dolayısıyla müziğe bağlanır. Müzik dersi kendiliğinden sevimli bir derstir. Ama mesleğine bağlı olmayan, işini zoraki yapan, ne ve nasıl yapılacağını bilmeyen, işlevi olmayan, bahtsız, asık yüzlü bir müzik öğretmenin elinde bu ders çok sevimsiz, dayanılmaz bir hal alır. Öğretmenin mesleğine bağlılığı, meslek heyecanı, sevimliliği, çocuğu tanıması, onu sevmesi, dersini sevdirmesi ve dersinde sıcaklık, sevimlilik yaratma yeteneği, onun bilgisi dışında kalan, kişiliğine ilişkin taraflardır ki bunlar, başarısı üzerinde bilgisi ve metodu kadar önemli rol oynar” (Yönetken, 1952, Aktaran, Say, 2005, s. 41).

İlköğretim müzik eğitiminde öğretmenlere olduğu kadar öğretmen yetiştiren kurumlara da önemli görevler düşmektedir. Müzik öğretmeni yetiştiren kurumların bu amaca yönelik olarak belirgin bir plan çerçevesinde, nitelikli bir programla müzik öğretmenlerini mesleğe hazırlaması gerekir.

Uçan, müzik öğretmenliği niteliklerinin, ancak sistemli ve planlı bir eğitim süreciyle kazanılabileceğini, bunun yerinin de müzik öğretmeni yetiştiren kurumlar olduğunu şu sözlerle ifade etmiştir:

“İster “genel” ister “mesleki” olsun örgün müzik eğitiminin örgün olmayan (yaygın) müzik eğitiminden daha “maksatlı”, “planlı” ve “düzenli”, daha

“kolay”, “hızlı”, ve “yoğun”;daha “etkili”, “verimli”, ve “nitelikli” olması beklenir. Bu nedenledir ki, okullardaki müzik eğitimi, belirli aşamalarda, belirli süreler içinde, belirli hedeflere yönelik olarak, belirli konularda, belirli ortamlarda, belirli eğitimcilerce düzenlenen, belirli etkinlikler yoluyla gerçekleştirilir.

Bu kısa açıklamadan anlaşılıyor ki, örgün müzik eğitiminin dört ana ögesi “öğrenci, müzik öğretmeni, çevre ve içerik”tir.Bu dört öge müzik eğitim programı çerçevesinde “dirik bir bütün” oluşturur.

Müzik öğretmeni, örgün müzik eğitimi sürecinin temel bir ögesi olarak, öğrencide, müzik eğitiminin hedefleri doğrultusunda, belirli davranış değişiklikleri oluşturmakla görevlidir ve bu görevinin üstesinden gelebilmesi için belli niteliklere sahip olmak zorundadır.

Bu zorunluluk belli bireyleri müzik öğretmeni olarak yetiştirmeyi, yani “müzik öğretmenliği eğitimi” gerekli kılar. Çünkü, müzik öğretmenliği nitelikleri, herhangi bir ortamda gelişigüzel etkileşimler yoluyla değil, belirli bir ortamda planlı bir eğitim çerçevesinde düzenli etkileşimlerle kazanılır,kazandırılır. Böyle bir eğitimin yapıldığı yer ise kuşkusuz “okul”dur”(Uçan, 2005, s. 176-177).

Aynı zamanda sanatçı bir kimliği de olan müzik öğretmenleri sadece müzik dersi yaptıran bir eğitimcilik anlayışının dışında pedagojik formasyonlu, aktif, sosyal, üretken, bilgi ve becerisi yüksek, örnek bir rol model olmalıdır.

Kalyoncu, Musiki Muallim Mektebinden Günümüze Müzik Öğretmeni Yetiştirme Sempozyumu’na sunduğu “Müzik Öğretmeni Yeterlikleri ve Güncel Müzik Öğretmenliği Lisans Programı” başlıklı bildiri de, müzik eğitiminde öğretmenin önemini ve öğretmenin sahip olması gereken nitelikleri kapsamlı bir biçimde anlatmıştır.

“Müzik öğretmeni, müziğin temel özellikleri, yasaları, kuramları, ilkeleri, temel öğeleri, bu öğeler arasındaki ilişkiler ve müziğin tarihsel gelişimi hakkında gerekli bilgi düzeyine ulaşmış olmalıdır. Müziğin, yaşadığı toplum ve diğer kültür çevrelerindeki şekillenişini ve işlevlerini tanımalı, müzik dersinin kültürün aktarılması ve ona katkı sağlanması için belli roller oynadığının bilincine varmalı ve bu sorumluluğu taşımalıdır.

Müziksel davranış alanları, bireyin müziksel olarak biçimleneceği, davranışlar edineceği temel yönleri kapsamaktadır. Müzik öğretmeni, temel müziksel davranış alanlarında çeşitli öğrenim deneyimleri geçirmiş olup, bunları dersinin her aşamasına taşıyabilmelidir.

Öğretmen, öğrenciyi genel ve müziksel gelişim özellikleriyle tanımalı, biçimlendireceği bu materyale özgü öğrenme yaklaşımlarına hakim olmalıdır. Müzik alan bilgisini öğrenciyeye etkili olarak aktarabilmek ve müziksel beceriler oluşturmak için öğretme ve öğrenme sürecini organize etme, yönetme, yürütme, yönlendirme ve değerlendirmeyi ilgilendiren didaktik ve metodolojik nitelikleri kazanmış olmalıdır.

Müzik öğretmeni, öğretmenlik mesleğine özgü bilgi, beceri ve tutumları ve profesyonel özellikleri kazanmış olmalıdır. Bu kapsamda mesleğinin gerçekleştiği okul ortamını, bağımlılıklarını ve sınırlarını tanımalı, mesleğindeki aktüel eğilim ve yönelimlerle tanışmalıdır. Hizmet içi eğitim ve gelişim etkinliklerine katılma, meslektaşlarıyla işbirliği, rehberlik hizmetlerini destekleme ve öğrencilerle iletişim kurma, öğrenci velileriyle ilişkiler, okuldaki genel eğitim etkinlikleri yanı sıra planlı ve sistemli çalışma, sorumluluk, zamanı iyi kullanma vb. noktalarda pratik yeterliliklere sahip olmalıdır.

Kişilere göre farklılıklar gösteren bireysel özellikler, müzik öğretmenlerinin mesleki başarılarını son derece etkileyecektir. Güdüleyicilik, başarıya odaklanmışlık, araştırmacılık ve yeniliklere açık olma, üreticilik, kendi performansı üzerinde düşünme ve gelişmeye isteklilik gibi özellikler bunlar arasında sayılabilir”(Kalyoncu, 2004, s. 512-513-514).

Bilen'e göre “Okul öncesinden, yüksek öğretim kurumlarında dek eğitim dizgesi içindeki müzik eğitiminin amacı, bireylere sanatsal müzikleri tanıtmak ve sevdirmek, onlardaki müziksel potansiyelin ilgi ve yetenekleri düzeyinde açığa çıkarılıp geliştirilmesiyle bu alanla ilgili olumlu davranışlar kazandırmaktır. Bu davranışlar, sanatsal müzikleri tanıma, seçme ve dinleyebilme gerektiğinde bireysel ve toplu olarak doğru, güzel ve etkili bir biçimde çalma, söyleme ve bu yaptıklarından haz duyabilme davranışlarıdır. Öğrenmenin en üst düzeyinde olan bu davranışların kalıcı olup, yaşamda kullanılabilir olmasında, kuşkusuz müzik öğretmenin formasyonu önde gelen etkenlerden birisidir.

Müzik öğretmenin; müzik eğitimini etkili bir şekilde gerçekleştirebilmesi, müzik eğitimine ilişkin yaklaşım, yöntem ve teknikleri konularında yeterli bilgi ve beceri kazanmış olmasına bağlıdır”(Bilen, 1994, s. 346).

İlköğretim müzik eğitiminde mesleğini seven, mesleki bilgi ve birikimi tam olan, yeniliklere ve gelişmeye açık, sesini ve çalgısını iyi kullanan müzik öğretmenlerinin, iyi bir müziksever kuşağın yetişmesine önemli katkı sağlayacağı kuşkusuzdur. Toplumun müziksel algılamasına ve müzik felsefesine yön veren ve bu anlamda toplumu etkileyebilen dinamik unsurlardan olan müzik öğretmenlerine önemli görevler düşmektedir.

2. 9. Sınıf Öğretmenliği Müzik Dersi Öğretim Programı İçeriği İle İlköğretim Müzik Dersi Öğretim Programının İçeriğinin Karşılaştırılması

SINIF ÖĞRETMENLİĞİ LİSANS PROGRAMI

I. YARIYIL

	DERSİN ADI	T	U	K
A	Temel Matematik I	2	0	2
A	Genel Biyoloji	2	0	2
A	Uygurlık Tarihi	2	0	2
GK	Türkçe I: Yazılı Anlatım	2	0	2
GK	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi I	2	0	2
GK	Yabancı Dil I	3	0	3
GK	Bilgisayar I	2	2	3
MB	Eğitim Bilimine Giriş	3	0	3
TOPLAM		18	2	19

II. YARIYIL

	DERSİN ADI	T	U	K
A	Temel Matematik II	2	0	2
A	Genel Kimya	2	0	2
A	Türk Tarihi ve Kültürü	2	0	2
A	Genel Coğrafya	2	0	2
GK	Bilgisayar II	2	2	3
GK	Türkçe II: Sözlü Anlatım	2	0	2
GK	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi II	2	0	2
GK	Yabancı Dil II	3	0	3
MB	Eğitim Psikolojisi	3	0	3
TOPLAM		20	2	21

III. YARIYIL

	DERSİN ADI	T	U	K
A	Türk Dili I: Ses ve Yapı Bilgisi	2	0	2
A	Genel Fizik	2	0	2
A	Müzik	1	2	2
A	Beden Eğitimi ve Spor Kültürü	1	2	2
A	Fen ve Teknoloji Lab. Uygulamaları I	0	2	1
A	Çevre Eğitimi*	2	0	2
GK	Felsefe*	2	0	2
GK	Sosyoloji*	2	0	2
MB	Öğretim İlke ve Yöntemleri	3	0	3
TOPLAM		15	6	18

IV. YARIYIL

	DERSİN ADI	T	U	K
A	Türk Dili II: Cümle ve Metin Bilgisi	2	0	2
A	Çocuk Edebiyatı	2	0	2
A	Türkiye Coğrafyası ve Jeopolitiği	3	0	3
A	Sanat Eğitimi	1	2	2
A	Fen ve Teknoloji Lab. Uygulamaları II	0	2	1
A	Müzik Öğretimi	1	2	2
A	Beden Eğitimi ve Oyun Öğretimi	1	2	2
A	Güzel Yazı Teknikleri*	1	2	2
GK	Bilimsel Araştırma Yöntemleri	2	0	2
MB	Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı	2	2	3
TOPLAM		15	12	21

V. YARIYIL

	DERSİN ADI	T	U	K
A	Fen ve Teknoloji Öğretimi I	3	0	3
A	İlkokuma ve Yazma Öğretimi	3	0	3
A	Hayat Bilgisi Öğretimi	3	0	3
A	Matematik Öğretimi I	3	0	3
A	Drama	2	2	3
MB	Ölçme ve Değerlendirme	3	0	3
MB	Sınıf Yönetimi	2	0	2
TOPLAM		19	2	20

VI. YARIYIL

	DERSİN ADI	T	U	K
A	Fen ve Teknoloji Öğretimi II	3	0	3
A	Türkçe Öğretimi	3	0	3
A	Sosyal Bilgiler Öğretimi	3	0	3
A	Matematik Öğretimi II	3	0	3
A	Erken Çocukluk Eğitimi	2	0	2
GK	Toplum Hizmet Uygulamaları	1	2	2
MB	Okul Deneyimi	1	4	3
TOPLAM		16	6	19

VII. YARIYIL

	DERSİN ADI	T	U	K
A	Görsel Sanatlar Öğretimi	1	2	2
A	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretimi	2	0	2
A	Trafik ve İlk Yardım	2	0	2
A	Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı*	2	0	2
GK	Etkili İletişim	3	0	3
MB	Öğretmenlik Uygulaması I	2	6	5
MB	Rehberlik	3	0	3
MB	Özel Eğitim*	2	0	2
TOPLAM		17	8	21

VIII. YARIYIL

	DERSİN ADI	T	U	K
A	Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim	2	0	2
A	Seçmeli	2	0	2
GK	Türk Eğitim Tarihi*	2	0	2
GK	İlköğretimde Kaynaştırma	2	0	2
MB	Seçmeli	2	0	2
MB	Öğretmenlik Uygulaması II	2	6	5
MB	Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi	2	0	2
TOPLAM		14	6	17

GENEL TOPLAM	Teorik	Uygulama	Kredi	Saat
	134	44	156	178

A: Alan ve alan eğitimi dersleri, **MB:** Öğretmenlik meslek bilgisi dersleri, **GK:** Genel kültür dersleri

. Sınıf Öğretmenliği Müzik/Müzik Öğretimi Dersi Öğretim Programı Ders İçerikleri

Sınıf öğretmenliği lisans programında III. yarıyılıda müzik, IV. yarıyılıda da müzik öğretimi adıyla haftada 3'er saat müzik dersi yapılması öngörülmektedir. Müzik/müzik öğretimi derslerinin içerikleri şu başlıklardan oluşmaktadır:

III. YARIYIL / Müzik

- . Müziğin temel bileşenleri
- . Temel müzik bilgileri
- . Nota bilgisi
- . Müzikte aralık kavramı
- . Müzikte ritm kavramı
- . Şarkı dağarcığı oluşturulması
- . Türkiye'de ve dünyada müzik tür ve biçimleri
- . Geleneksel müzikten çağdaş müziğe geçiş
- . Çalgı öğretimi
- . Toplu çalma ve söyleme
- . Eğitimde müziğin rolü
- . Yaratıcılığı geliştirmede müziksel işitme

IV. YARIYIL / Müzik Öğretimi

- . Müzik öğretim yöntem ve teknikleri
- . Nota öğretimi teknikleri
- . Ritm ve melodiden yararlanarak Orff çalgılarıyla çocuklar için şarkıların düzenlenmesi
- . Çalgının şarkı öğretiminde etkili kullanımı
- . Oyun, müzik, dans, drama ve konuşma ilişkisi
- . Müzik-estetik ilişkisi ile müziksel beğenin geliştirilmesi
- . Müzik dersi etkinliklerinin diğer disiplinlerle ilişkilendirilmesi
- . İlköğretim müzik programı ile ilgili etkinlik uygulamaları

. İlköğretim Müzik Dersi Öğretim Programının Öğrenme Alanları ve Ders İçerikleri

“İlköğretim Müzik (1-8. Sınıflar) Dersi Öğretim Programı, ”Dinleme-Söyleme-Çalma”, “Müziksel Algı ve Bilgilenme”, “Müziksel Yaratıcılık” ve “Müzik Kültürü” adı altında dört temel öğrenme alanı üzerine oturtulmuştur. Bu öğrenme alanları, içerikleri bakımından birbirleriyle tamamen kenetli olup, sadece gerekli hallerde ayrılabilirler”(İlköğretim Müzik Dersi Öğretim Programı, 2006, s. 7).

İlköğretim müzik dersi öğretim programının “dinleme-söyleme-çalma”, “müziksel algı ve bilgilenme”, ” müziksel yaratıcılık” ve “ müzik kültürü”nden oluşan dört temel öğrenme alanı ve bunların ders içerikleri şöyledir:

. Dinleme-Söyleme-Çalma

- . Ses –nefes çalışmaları
- . Ritim eğitimi
- . Birlikte seslendirme
- . Çalgı eğitimi
- . Müzik çalışmalarını sergileme
- . İstiklal Marşı
- . Atatürk ve müzik

. Müziksel Algı ve Bilgilenme

- . Hız –gürlük çalışmaları
- . Ses yüksekliği (incelik-kalınlık)
- . Ritmik hareketler
- . Müzikte süre
- . Müziksel işitme
- . Sesin oluşumu

. Müziksel Yaratıcılık

- . Ses oyunları
- . Eşlik yapma
- . Canlandırma
- . Dans etme
- . Ezgi besteleme denemeleri

. Müzik Kültürü

- . Müzik dinleme ve yapma kuralları
- . Müziksel beğeni
- . Müzik etkinliklerine katılım
- . Çalgılar
- . Farklı müzik türlerini tanıma-ayırma etme
- . Arşiv oluşturma

Yukarıda da görüldüğü gibi hem sınıf öğretmenliği müzik/müzik öğretimi dersi öğretim programı hem de ilköğretim müzik dersi öğretim programı içerik olarak oldukça kapsamlıdır. Sınıf öğretmenliği müzik/müzik öğretimi dersi öğretim programındaki ders içerikleri ile ilköğretim müzik dersi öğrenme alanları ve ders içeriklerini karşılaştırdığımızda, karşımıza müzik eğitimi açısından oldukça yeterli,kapsamlı,dengeli ve birbirini tamamlayıcı bir tablo çıkmaktadır.Bu anlamda iki program arasında bir bütünlük ve uyum görülmekte, herhangi bir eksiklik ya da sorun görülmemektedir.Sınıf öğretmenliği müzik/müzik öğretimi dersi öğretim programı, içerik olarak ilköğretim müzik dersi öğretim programını desteklemektedir.

Sonuç olarak, sınıf öğretmenliği müzik/müzik öğretimi dersi öğretim programı sınıf öğretmeni adaylarına tam anlamıyla kazandırıldığında, ilköğretim 1. kademedeki (1-5. sınıflar) müzik derslerini aslında rahatlıkla yapabilecekleri görülür. Ancak, sınıf öğretmenlerinin müzik dersini yürütebilecek müziksel alt yapılarının (başta müziksel işitme olmak üzere) yeterliliğine bakılmaksızın bu derslerden sorumlu tutulmaları önemli bir sorun olarak düşünülebilir.

Bu nedenle ilköğretim müzik eğitimindeki asıl problem, sınıf öğretmenlerinin müziksel işitme ve algılamadaki yeteneklerinin ölçülmeden, dolayısıyla müzik dersi için yeterli olup olmadıklarına bakılmadan müzik dersinden sorumlu tutulmaları olarak görülebilir.

Ayrıca bir bütün olarak bakıldığında, herhangi bir müzik yetenek sınavından geçmeyen sınıf öğretmeni adayları için, sınıf öğretmenliği müzik/müzik öğretimi dersi öğretim programının sadece iki yarıyıl (2. sınıflarda 1. ve 2. dönem, haftada 3'er saat) kazandırılmaya çalışılmasının oldukça güç olacağı da düşünülmelidir.

2. 10. İlköğretim Okullarında Müzik Etkinlikleri

Koro ve çalgı topluluğu çalışmaları, müziksel yaratıcılık, hareket ve yaratıcı dans, ritim, müzik kültürü vb. müziksel etkinlikler öğrencilerin sosyalleşmesinde ve müziksel beğenilerinin gelişmesinde önemli bir yer tutar.

Isenberg ve Jalongo'a göre "Müzik etkinlikleri, çocuğun psikomotor, zihinsel ve dil gelişimleri ile sosyal ve duygusal gelişimlerine de destek olur. Kültürel ve estetik gelişimlerine destek olan müzik, çocuğun duyarlı bir kişilik gelişimine, ifade ve hayal

kurmada zenginleşmesine de neden olur”(Isenberg ve Jalongo, 1993, Akt. Turla, 2006, s. 27).

Günay ve Özdemir’e göre ders dışı etkinlikler çocukların müziksel becerilerine katkı sağlamanın yanı sıra yaratıcılık, yetenek vb. gelişim alanlarını desteklemektedir.

“Bireyde kalıcı öğrenme durumlarının oluşmasında, yaparak ve yaşayarak öğrenmelerin etkili olduğu bilinmektedir.Hemen her bireyin yaşantısında bu türden öğrenme durumları vardır.Eğitimin genel hedeflerinden olan kalıcı, etkili ve kısa sürede hedeflere ulaşabilme etkinlikleri, bazen ders ortamlarının dışında gerçekleşmektedir.

Ders dışı etkinlikler öğrencilere müzik ile ilgili bilgi ve beceri kazandırmanın yanı sıra onları, geleceğe dönük olarak bir çok konuya da hazırlamaktadır. Öğrencinin toplum içerisinde bir birey olarak yerini belirlemekte, yaratıcılığını, yeteneklerini geliştirmekte ve bir çok konuda onları yaşama hazırlamaktadır.

Ders dışı etkinlikler iki yönlü gerçekleşmektedir. Bunlardan ilki okul içinde yapılan etkinlikler, diğeri ise okul dışında yapılan etkinliklerdir”(Günay-Özdemir, 2006, s. 101).

İlköğretim okullarındaki müzik etkinliklerinde dikkat edilmesi gereken noktalar ilköğretim müzik dersi öğretim programında şöyle belirtilmiştir:

“Etkinliklerin, öğrenme-öğretme sürecinde öğrencinin etkin rol almasını sağlayacak biçimde düzenlenmesine;çevresel özellikler ile öğrencilerin ilgi, ihtiyaçları ve var olan bilgileri de göz önünde bulundurularak, öğrenci merkezli ve yapılandırmacı yaklaşıma uygun olarak planlanmasına dikkat edilmelidir”(İlköğretim Müzik Dersi Öğretim Programı. 2006, s. 8).

Çocuğun grup içerisinde işbirliğine ihtiyacı olduğu gibi bireysel davranış kalıpları içerisinde kendini göstermeye de ihtiyacı vardır. Bu nedenle müzik etkinliklerinde grup çalışmaları kadar bireysel çalışmalar da desteklenmelidir.

Ersoy’a göre “Müzik etkinlikleri tümüyle büyük grupların işbirliği içinde oynamasına dayanıyorsa, bu eğitimcinin çocuğun bireysel gereksinimlerini dikkate almadığını göstermektedir. Grup etkinlikleri gelişimsel olarak müzik programının sadece bir bölümünü oluşturmaktadır. Çocukların aynı zamanda kendi hızlarında müzikal çevreyi keşfetme ve müzik aleti çalma fırsatlarına da sahip olmaları gerekmektedir. Çocuklar kendi müzikal dünyalarını organize etmek ve düzenlemek anlamında müzikal ve çevresel sesleri

maniple etmeli ve onlarla oynamalıdır. Bu nedenle grup çalışmalarının yanı sıra bireysel çalışmalara da programda yer verilmelidir”(Ersoy, 2006, s. 43).

Müzik öğretmenlerinin rehberlik görevini üstlendiği müzik etkinliklerinde, okullardaki müzik kollarının önemli görevleri vardır.

Günay ve Özdemir, okullardaki müzik kollarının görevlerini ve yaptıkları etkinlikleri şöyle belirtmişlerdir:

“Okul içi etkinlikler müzik dersinin ve öğretmenin olduğu hemen her okulda “Müzik Kolu” çalışmaları içerisinde yapılmaktadır. Müzik kolları okullarda diğer kollar gibi belli bir tüzük çerçevesinde etkinliklerini planlar ve gerçekleştirirler.Etkinliklerin düzenlenmesinde, planlanmasında ve uygulanmasında öğrenciler görev yaparlar. Müzik öğretmenleri daha çok rehberdir ve onları yönlendirerek, yapılacak etkinliklerin kontrollü bir şekilde sonuçlanmasını sağlamaya çalışırlar. Müzik kolu çalışmalarında çoğunlukla şu etkinlikler yer almaktadır:

- . Koro çalışmaları
- . Çalgı toplulukları
- . Çalgı kursları
- . Açıklamalı müzik dinletileri
- . Konserler
- . Seminer, Konferans, Söyleşi, Panel.”(Günay, Özdemir, 2006, s. 101-102-103).

Okuldaki müzik etkinlikleri kadar okul dışındaki müzik etkinliklerine de öğrencilerin katılımı sağlanmalıdır. Bu, çocukların sosyalleşmesi, yaşadıkları çevreyi daha yakından tanımaları,daha kapsamlı müzik etkinliklerini yerinde görüp izlemeleri ve bu anlamda deneyim kazanmaları açısından çok önemlidir.

Günay ve Özdemir’e göre “Ders dışı etkinliklerin diğer ayağını “Okul Dışı Etkinlikler” oluşturmaktadır. İster okul yönetiminin desteği ile veya öğretmenlerin desteği ile olsun, yapılan etkinliklerde ana tema, okul dışında da bir sosyal yaşamın varlığını öğrencilere bildirebilmektir. Müzik alanı ile ilgili bilgi edinilirken diğer yandan yaşanan kentte veya ülkede ve ülke dışında süren yaşam hakkında bilgi edinmek, onları tanımak ve inceleyebilme olanağı bulmak, öğrencilerin gelecek yaşamları için önemli deneyimlerdir.

Topluca konserlere gitmek, çeşitli provaları yerinde izlemek (senfoni orkestrası provası gibi) müzik okullarını gezmek gibi birçok okul dışı etkinliklere

öğrencilerin yönlendirilmesi ve katılması, o kentteki müzik yaşamı hakkında bilgilenmelerini sağlayacaktır”(Günay, Özdemir, 2006, s. 103).

İlköğretim okullarında ana hatlarıyla şu etkinlikler yapılmaktadır:

- . Müzik yazısı ve temel müzik kavramları
- . Müziksel işitme (kulak) ve okuma-yazma eğitimi
- . Ses-nefes ve konuşma eğitimi
- . Toplu ses eğitimi (koro) çalışmaları
- . Çalgı eğitimi
- . Ritim çalışmaları
- . Hareket ve yaratıcı dans çalışmaları
- . Müzik kültürü ve müziksel beğeni
- . Müziksel yaratıcılık
- . Atatürk ve müzik

İlköğretim okullarındaki müzik etkinlikleri çocukların hem müziksel hem de sosyal, psikolojik, duygusal vb. yönlerden gelişimlerini destekleyen çok önemli sanatsal çalışmalardır. Bu nedenle ilköğretim okullarındaki müzik etkinliklerinin tam anlamıyla uygulanabilmesi için öğretmen, idareci vb. her kademedeki tüm sorumlular gerekli çabayı göstermeli,okullardaki müzik etkinliklerini desteklemelidir.

2. 10. 1. Müzik Yazısı ve Temel Müzik Kavramları

Müzik yazısı ve temel müzik kavramlarının iyi bilinmesi, temel müzik eğitimi ve öğretimi açısından çok önemlidir.

Uçan, müzik yazısı kavramını ve içeriğini şöyle tanımlamıştır:

“Müzik eserlerinin yazılmasına, okunmasına ve söylenmesine yarayan işaretlerin tümüne birden müzik yazısı denmektedir. Müzik yazısı dizek, nota ve sus değerleri, ölçü vuruşları, hız terimleri, nüans terimleri, anahtarlar, değiştirici işaretler gibi müzik anlatım terimlerinden oluşur”(Uçan, 1996, s. 28).

Sun ve Seyrek’e göre “Müzik bir dildir, yazılır ve okunur. Müzik yapıtlarını yazmaya yarayan belirteçlerin tümüne birden müzik yazısı denir. Müzik yazısı;dizek, nota, açkı, susku, gürlük, değiştirgeç, hız terimleri, anlatım terimleri gibi öğelerden oluşur. Müzik yazısını bilen herkes, bu yazıyı okuyabilir, müzik yapıtlarını ve müziği öğrenebilir. Nitekim çok kolay bir okul şarkısından, çok karmaşık bir

orkestra yapıtına kadar, her türlü müzik yapıtı, bu yazı ile yazılmakta, okunmakta, çalınıp söylenmektedir”(Sun, Seyrek, 2002, s. 153).

Müzik sesleri ve tartımlarını yazmaya yarayan işaretlerin oluşturduğu müzik yazısı, oldukça uzun bir tarihsel süreçten sonra bugünkü biçimine ulaşmıştır.

Aydoğan, müzik yazısının geçirdiği bu tarihsel süreci kısaca şöyle anlatmaktadır:

“Yaratılan müziklerin özelliği bozulmadan yayılması, kuşaktan kuşağa aktarılması, ancak müziklerin herhangi bir biçimde saptanmasıyla mümkündür. Bu, ses ile olamayacağına göre yazı ile sağlanabilirdi.

Bu durum, tarihin ayrı devirlerinde, ayrı coğrafi bölgelerde yaşamış birçok uygarlığı, müziği yazıyla saptamaya yöneltti. Böylelikle, bugün kullanılan uluslararası nota yazısının dışında birçok müzik yazısı geliştirildi, kullanıldı. Bu yazılarda, harfler, rakamlar ve çeşitli işaretler kullanılarak sesler ifade edilmeye çalışılıyordu. Ancak pek tabii ki bunların hiç biri seslerin yüksekliğini, süresini, ezgisinin gürlüğüne, temposunu ve çok sesliliğini ifade edebilecek mükemmellikte değildi. 13. yüzyıldaki yenileşme hareketleri müziğe de yansdı. Müzik yazısı büyük ölçüde gelişerek bugünkü durumuna ulaştı”(Aydoğan, 1992, s. 16).

Say, “Müzik, seslerle yapılan bir sanattır. Sesler belirli bir süre içinde var olurlar. Bu zaman kesimi, ilerleyen her saniyede gerilerde kaldığı için aynı sesleri bir daha dinleyebilmek olanağı yoktur. Müzik eserlerini saptamak amacıyla herkesin yararlanacağı bir yazıya, yani notalara gerek duyulmuştur. Yüzyıllardan beri değişik çağlarda ve kültürlerde çeşitli müzik yazıları kullanılmıştır”(Say, 2002, S. 21) sözleriyle, müzik yazısının nasıl ortaya çıktığını anlatmıştır.

Özgür ve Aydoğan’a göre “Müziksel okumayı en iyi tanımlayabilecek çalışma, müziksel yazmadır”(Özgür,Aydoğan, 2002, s. 5).

Lavignac’a göre “Ana dilde okumayla yazma arasında nasıl bir ilişki varsa, müziksel okumayla müziksel yazma arasında böyle bir ilişki bulunmaktadır” (Albert Lavignac, 1942, Akt. Özgür, Aydoğan, 2002, s. 5).

Özsan’a göre “Müziksel yazma başından bu yana iç duyuş (kulak) eğitiminin önemli bir parçası olmuştur. Çünkü, duyulan müziğe anlam verebilmeyi, sesleri düzene koyabilmeyi en iyi öğreten yöntem budur”(Özsan, Akt. Özgür, Aydoğan, 2002s. 5).

Özgür ve Aydoğan’a göre, müzik yazısı bir anlamda müziğin grameridir.

“Çevirisine bile gerek duyulmayacak denli evrensel bir dil olan müziğin de kuşkusuz bir grameri vardır. Müzik dilinin grameri, bu dilin oluşması(tasarlama, besteleme, doğaçlama) ve kullanılması (seslendirme, dinleme) sırasında rol oynayan tüm öğeleri kapsar. Bu öğeler; ritm, ölçü, dizi, makam-tonalite, ezgi, biçim, örgü, doku, hız, gürlük ve anlatımdan oluşur”(Özgür, Aydoğan, 2002, s. 3).

Müzik yazısı ve temel müzik kavramlarının iyi bilinmesi, nitelikli bir müzik eğitiminin temel koşuludur. Müziğin dilini bilen çocuklarla, müzikal açıdan daha bilinçli ve daha duyarlı bir müziksever kuşağın yetişmesine katkı sağlanacaktır. Bu müzik eserlerinin yaşatılması ve gelecek kuşaklara aktarılması açısından da çok önemlidir

2. 10. 2. Müziksel İşitme(Kulak) ve Okuma-Yazma Eğitimi

Müziksel işitme, müzik yeteneğinin ve temel müzik eğitimini en temel unsurdur. Müzik seslerinin ayırt edilmesi, çözümlenmesi, okunması ve yazmasını içeren müziksel işitme eğitimi uzun ve zorlu bir süreci kapsar.

Uçan’a göre “Geniş anlamıyla müziksel işitme; işitme duyusuyla algılanabilir müziksel bütün, öge, gereç, özellik ve ilişkileri (doğru) algılama, tanıma, anımsama (hatırlama), ayırt etme, çözme ve çözümlenme yeteneğidir”(Uçan, 2005, s. 19).

Akkaş, müziksel işitme eğitimiyle ilgili olarak şu saptamayı yapmıştır:

“Müzikal işitme/okuma/yazma yoluyla müzik öğretim yöntemi, müzikal temel oluşturmaya ilişkin bilişsel, duyuşsal, devinışsel ve sezışsel davranışları müzikal işitme, okuma ve yazma etkinliklerinde bulunarak öğretim yoludur. Bu yöntem, müzikal temel oluşturucu davranışlar kazandırırken müzik seslerini, müzik yazısını ve özellikle bu yazıda kullanılan genel soyut notalamayı somutlaştırmaya, böylelikle müzikal işitmeyi-okumayı-yazmayı söylemeyi kolaylaştırmaya ve bu yolla etkili bir temel müzik eğitimi öğretimi gerçekleştirme öncelik verir”(Akkaş, 2005, s. 63).

Özgür ve Aydoğan müziksel işitmeyi üç gruba ayırmışlardır.

“Müziksel işitme; müziksel olarak duyulan sesleri algılama, tanımlama, ayırt etme, çözümlenme davranışlarını içerir. İşitme yeteneği bölgesel (yaklaşık), bağıl (rölatif) ve mutlak (absolüt) olmak üzere üç grupta incelenebilir”(Özgür, Aydoğan, 2002, s. 4).

Uçan'a göre " "Müzik yeteneği" belirli alt yeteneklerden ya da yetenek kümelerinden oluşur. Bunların en önemlilerinden biri, kuşkusuz "müziksel işitme yeteneği"dir. Müziksel işitme yeteneği, müzik yeteneğinin temelini ve belkemiğini oluşturur"(Uçan, 2005, s. 19).

Özgür ve Aydoğan'a göre müziksel okuma (solfej), temelde notaları tüm detaylarıyla (ad, süre, hız vb.) seslendirmedir.

"Bir müzik yazısını müziğin harfleri olarak nitelendirilebilecek notaların ad, yükseklik, süre (ritm), hız, gürlük ve ayırtlarıyla seslendirmeye "müziksel okuma (solfej)" denir. Müziksel okuma, okumanın özelliğine göre farklı biçimlerde yapılabilir"(Özgür, Aydoğan, 2002, s. 4).

Müziksel işitme okuma ve yazma eğitimi çocukların müzikal gelişimlerinin yanı sıra sosyal ve zihinsel gelişimlerine de yardımcı olur.

Sığırtmaç'a göre işitsel ayırt etme yeteneği, çocukların olaylar arasında bağlantı kurma ve doğruyu bulma becerisini geliştirmelerine de yardımcı olmaktadır.

"İşitsel ayırt etme, seslerdeki farklılıkları birbirinden ayırt etme becerisidir. İşitsel ayırt etme, seslerin ritm, ton ve frekans özelliklerine yapılıdır. Sesin kaynağını bulma, önemli bir işitsel yetenektir. Ses ve ses kaynağı arasında bağlantı kurmak çocuğun kendini çevreye uydurmasına ve olayları algılayıp doğru yorum yapabilmesine yardımcı olur. Ayrıca yön kavramını kazanmasında etkilidir"(Sığırtmaç, 2005, s. 42).

Özgür ve Aydoğan, müziksel yazma eğitimini temelde iki bölüme ayırmışlardır.

"Sesleri müzik yazısının öğeleriyle ifade etmeye "müziksel yazma "denir. Müziksel yazmanın birbirinden farklı iki boyutu vardır.

1.İşitilen sesleri yazma (dikte etme)

2.Müziksel düşünceleri, tasarıları yazma (yaratma)" (Özgür, Aydoğan, 2002, s. 5).

Çocuklardaki müziksel yazma yeteneğinin gelişimi, diğer yeteneklere göre biraz daha geç gelişir.

Özgür ve Aydoğan'a göre "Günlük yaşamda duygu ve düşünceleri yazarak ifade etme, sözle ifade etmeye göre daha güçtür. Bu, müzik dilinde de böyledir;dolayısıyla müziksel yazma müziksel okumaya göre daha geç ve güç gelişir. Müziksel yazmadaki başarı, bilinçsiz işitmeden bilinçli işitmeye geçişteki başarının da bir ölçütüdür"(Özgür, Aydoğan, 2002, s. 5).

Müziksel işitme ve okuma-yazma eğitimi ilköğretim müzik eğitiminin temel amaçlarından birisidir. Bu eğitimle çocukların müzik kültürleri ve müziksel yaratıcılıkları gelişir, sağlam bir müzik bilgisine sahip olmaları sağlanır.

Uçan'a göre " Müziksel ses(ler) ve ses bi(r)leşimleri üzerinde odaklanan müziksel işitme, genellikle, temelde müziksel seslerin yükseklik, sürerlik, tınlılık ve gürlük özellikleri ile bu özellikler bakımından birbirleriyle olan ilişkileri ve birbirleriyle olan yatay-dikey birleşim ve örüllümleri üzerine kurulur"(Uçan, 2005, s. 19-20).

Yıldız, "Çocuğa, sesleri, incelikleri-kalınlıkları ve ritimleriyle kavratma ve bunun sonucunda okuyup yazabilme becerisi kazandırma amacıyla yapılan eğitime "kulak eğitimi" denir. Okul müzik eğitiminin önemli amaçlarından biri de çocuğun kulağını eğitmek ve bu yolla onu müzik bilgisi ve kültürü ile donatmak;müzik alfabesini okuyup yazabilecek düzeye getirmektir"(Yıldız, 2006, s. 27) sözleriyle, müziksel işitme eğitiminin farklı boyutlarını da ortaya koymuştur.

Özgür ve Aydoğan'a göre "Müziksel yazma müziksel düşünmeyi kolaylaştırır, müziksel yaratıcılığı geliştirir. Müziksel yaratıcılığa ilişkin etkinlikler müzik dilinin öğelerini daha iyi kavramaya yardımcı olur"(Özgür, Aydoğan, 2002, s. 5).

Müziksel işitme ve okuma-yazma eğitimi çocuklardaki işitsel yeteneği ölçmeyi ve bunu geliştirmeyi amaçlar. Bu eğitimi destekleyen etkinliklerle çocukların dinleme becerileri daha çabuk geliştirilebilir.

Kanable, çocuklardaki müzikal duyarlılığın gelişiminde kulak eğitiminin önemini ve bu eğitimin dayanması gereken temelleri şöyle ifade etmiştir:

"Çocuklarda ilk gelişen becerilerden birisi, seslerin varlığı ya da yokluğunun farkındalığı olan işitsel farkındalıktır. Müzikte "kulak eğitimi" müzikal duyarlılığın gelişiminde son derece önemlidir. Dinleme becerisini geliştirmede, sesler arasındaki farklılıkları ve tınları algılamanın desteklenmesi için etkinliklerin rolü büyüktür.

Genel olarak dinleme becerisinin geliştirilmesi şu temellere dayandırılmalıdır:

- . Ne duyulduğunu tartışmak,
- . Müziğe aktif olarak katılmak,
- . Müzik dinlemek, ne öğrenildiğini sözlerle ifade etmek,

- . Öğrenilenleri müzikal örneklerle desteklemek,
- . Yeni bir müzikal problemin çözümüne girerek öğrenilenleri test etmek.

Yukarıda verilen her bir aşamada, çocuğun müzikal davranışı şekillendirmesine rehberlik edilmiş olunacaktır”(Kanable, 1967, Akt. Kandır, 2006, s. 49).

Uçan’a göre “Müziksel işitme, genel olarak, çevreden gelen müziksel uyarıları alma, alınan uyarılar ve oluşan uyarılardan uygun biçimde etkilene ve bu etkilere uygun tepkilerde bulunma yoluyla kendini belli eder. Buna göre müziksel işitme yeteneği, çevreden işitme yoluyla gelen veya alınan müziksel uyarımlarla oluşan müziksel etkilere uygun, müziksel tepkide bulunma ile görgül bir nitelik kazanır”(Uçan, 2005, s. 19).

Yıldız, ilköğretimde müziksel işitme eğitiminin önemini “Müziksel işitme eğitimi, çocukta, sesleri birbirinden ayırma, müzik örgeni ve tümcesini tanıma, kavrama, anımsama ve belleme yeteneğini geliştirir. Gelişen bu yetenekler gitgide bir beceri ve alışkanlık durumuna dönüşür. Çocuğun, bir şarkıyı kolaylıkla öğrenebilmesi için ritim eğitimi ne kadar gerekli ise, müziksel işitme eğitimi de o ölçüde gereklidir”(Yıldız, 2006, s. 27), sözleriyle vurgulamıştır.

Sun ve Seyrek’e göre “Çocuğun, bir şarkıyı öğrenip söyleyebilmesi için, tartım duygusunun gelişmesine gereksinme olduğu gibi, seslerin incelik kalınlıklarını duymasına, doğru olarak algılamasına da gerek vardır. Bu bakımdan, tartım duygusunun geliştirilmesine olduğu gibi, kulak eğitimine de önem verilmesi gereklidir”(Sun, Seyrek, 2002, s. 40).

Uçan’a göre “Müziksel işitme, temelde bir müziksel duyum(lama) ve müziksel algılama sürecidir. Bir başka deyişle müziksel işitme, temelde, müziksel duyuma (duyumlamaya) ve müziksel algılamaya dayanır”(Uçan, 2005, s. 23).

Dawson ve Acay, “Müzik eğitiminin, aslında sese karşı olan duyarlılığın geliştirilmesi olduğu tartışılabilir. Bu duyarlılık, yalnız müzik olarak bildiğimiz organize seslere değil, bütün seslere karşıdır. Özellikle, küçük çocukların her tür sese karşı dikkatini çekmek ve onları dikkatle dinlemeye teşvik etmek için her türlü olanaktan yararlanılmalıdır”(Dawson, Acay, 1997, s. 4. 1) sözleriyle, müziksel işitme eğitiminin sadece müzik seslerine karşı bir duyarlılığın geliştirilmesi olarak görülmemesi gerektiğini belirtmişlerdir.

Sevgi’ye göre “Müziksel İşitme Okuma- (M. İ. O) dersi;müziksel işitme, okuma ve yazmaya yönelik bir ders olup, temel müzik bilgilerini vermesi, programda yer alan diğer müzik derslerinin temelini

oluşturması ve onlarla anlamlı ilişkiler göstermesi bakımından önemli bir yer tutar. Bu ders ayrıca müzik dikkati, müzikal duyarlılık, doğru, güzel nota yazımı vb. davranışları ve becerileri kazandırıp geliştirmeyi amaçlar”(Sevgi, 1982, s. 3).

Günay ve Özdemir, solfej (müziksel okuma) eğitiminin önemini “Solfej okuyabilme hem bir yetenek alanı ve hem de bu yeteneği geliştirebilen bir çalışma tekniğidir. Müziği okumada; müzik yazısını nota adları ile okuma, tonal duyguyu kaybetmeme, aralık düşünme, bir sonraki aralığı, sesleri düşünme, doğru seslerle okuma, akıcı okuma, yanlışları fark etme ve düzeltme, bütün bunlar için dikkati toplama, çabuk görme, tempoyu koruyabilme gibi bir çok beceri işe koşulmaktadır. Bu beceriler solfej yapıla yapıla geliştirilirler. Geliştirilen bu becerilerin tümü müziği okuyabilmekle ilgilidir”(Günay, Özdemir, 2006, s. 75), sözleriyle belirtmişlerdir.

Müziksel işitme (kulak) ve okuma-yazma eğitimi, aynı zamanda temel müzik eğitimi olarak da değerlendirilebilir. Müzikle ilgili diğer derslere katkı sağlamanın yanı sıra, bu eğitimle çocukların hem işitme becerileri geliştirilir hem de müziğin dilini iyi kavramaları sağlanır.

2. 10. 3. Ses-Nefes ve Konuşma Eğitimi Çalışmaları

Ses-nefes ve konuşma eğitimi, müzik eğitiminin önemli bir boyutudur. Ses bireyin en değerli hazinesidir. İnsan, sesiyle şarkı söyler, duygu ve düşüncelerini ifade eder. Bu nedenle ses-nefes ve konuşma eğitimi, çocukların etkili bir konuşma ve şarkı söyleme becerisi kazanmaları için çok önemlidir.

İnsan sesini çalgıların en güzeli olarak değerlendiren Şimşek, “İnsan bünyesinin çok değerli bir hazinesi olan ses, müzik üretilen çalgıların en güzeli ve en soylusudur. Dilin (sözün ve konuşmanın) katkısıyla erişilmez bir anlatım gücü kazanan ses, dinleyeni etkiler ve adeta büyüler”(Şimşek, 1994, s. 106) sözleriyle, sesin gücünü vurgulamıştır.

Say’a göre “Seslendirme sanatının en değerli, kullanışlı ve etkili aracı insan sesidir; çünkü doğaldır ve insanın kendi organlarında bulunduğu yaratıcı olanakları içerir”(Say, 2002, s. 167).

Çevik'e göre "Söz ögesini kullanan insan sesi;müzik yapmaya yarayan araçların en soylusudur. Bu ögeyle birleşen ses erişilmez bir anlatım gücü kazanır, dinleyiciyi etkiler"(Çevik, 1988, s. 274).

Töreyn, ilköğretim müzik eğitiminde çok önemli bir yeri olan ses eğitimini şöyle tanımlamıştır:

"Ses eğitimi;bireylere sesini konuşurken ve şarkı söylerken, anatomik ve fizyolojik yapı özelliklerine uygun olarak kullanabilmesi için gereken davranışların kazandırıldığı, önceden saptanmış ilke ve yöntemlerle, planlanan hedeflere yönelik olarak uygulanan, planlı-programlı bir etkileşim sürecidir"(Töreyn, 2008, s. 82)

Say'a göre "Şarkı söylemede müziksel davranışları geliştirmeye yönelik sanatsal ve teknik çalışma sürecine ses eğitimi denir"(Say, 2002, s. 172).

Biol, "Bireylerin konuşma ve şarkı söyleme ile ilgili davranışlarında gırtlığın doğallığını ve sağlığını koruyarak, aynı zamanda seslendirilecek olan eserin dil ve müzik özelliklerini göz önünde bulundurarak, olumlu değişiklikleri oluşturma sürecine "ses eğitimi" diyoruz"(Biol, 2003, s. 114) sözleriyle, ses eğitimini genel olarak bireyin konuşma ve şarkı söylemeyle ilgili olumlu davranış geliştirme süreci olarak değerlendirmiştir.

Töreyn'e göre "Ses eğitimi, bireylere konuşma ve/veya şarkı söylemede seslerini doğru, etkili ve güzel kullanabilmeleri için gereken davranışların kazandırıldığı, içinde konuşma, şarkı söyleme ve şan eğitimi gibi alt ses eğitimi basamaklarını barındıran, disiplinler arası bir özel alan eğitimidir. Tanımda yer alan "**doğru**"; anatomik ve fizyolojik yapıya, dil ve müzik özelliklerine, gerçeğe uygunluğu "**güzel**"; söyleme biçimindeki uyum ve ölçülebilir davranışlardaki dengeyi, "**etkili**"; kavramı ise başkaları üzerinde bıraktığı duygusal izi nitelemektedir"(Töreyn, 2008, s. 82).

Sun ve Seyrek'e göre, ses eğitimi için bireyin/çocuğun detaylı bir ses bilgisiyle donatılması da önemlidir.

"Müzik yapmaya yarayan en doğal müzik aracı insan sesidir. Bir insanın sesi doğuştan taşıdığı özelliklere göre güzel olabileceği gibi, güzel olmayabilir de. Her çeşit ses, güzel şarkı söyleme niteliklerine, ses eğitimi uygulanarak kavuşturulabilir. İnsan sesinin, güzel şarkı söyleme becerisi kazandırma amacıyla eğitilmesine "ses eğitimi" denir. Ses eğitimi için, insanın ses çıkarıcı organlarını, sesin özelliklerini, ses türlerini, soluk alma çeşitlerini bilmeye gerek olduğu gibi, ses eğitimi uygulanacak kişinin ses alanını genişletmeye, sesinin rengini ve gürülüğünü geliştirmeye yardımcı olan bilgi-beceri ve teknikleri de bilmeye de gerek vardır"(Sun-Seyrek, 2002, s. 79).

İlköğretim müzik eğitiminin en önemli amaçlarından birisi, çocuğa sesini iyi kullanmasını ve doğru şarkı söylemesini öğretmektir.

Yıldız, “İlköğretimde müzik eğitiminin temelini insan sesi oluşturur. İnsan sesi, en gelişmiş ve en mükemmel müzik aletinden daha gelişmiş ve daha doğaldır. O halde, ilköğretimde müzik eğitiminin amacı, çocuğun sesini eğiterek ona iyi ve doğru şarkı söylemesini ve sesini doğru kullanmasını öğretmek olmalıdır. Bir başka deyişle, ilköğretimde ses eğitiminin amacı, çocuklara güzel ve sağlıklı şarkı söylemesini öğretmektir”(Yıldız, 2006, s. 19) sözleriyle, ilköğretimde ses eğitiminin öncelikli amacının, çocukların seslerinin eğitilmesi yoluyla, onların doğru ve güzel şarkı söyleyebilmelerinin sağlanması olduğunu belirtmiştir.

Ses eğitimine okuldan önce başlanılmasının, çocuğun okuldaki ses eğitimine önemli katkısı vardır.

Arslan, ses eğitimine erken yaşlarda başlanılmasının ve bu süreçte ailenin önemini “Ses eğitimi almaya erken yaşta başlanmalıdır. Ses eğitim öncelikle ailede başlar. Anne ve babanın dilini doğru kullanması, çocuğa söylenen ninniler ve şarkılarla, çocuğun ses duyarlılığı artırılır. Ses eğitimine daha sonraki aşamalarda iyi seçilmiş bir öğretmenle devam edilebilir”(Arslan, 2005, s. 144), sözleriyle ifade etmiştir.

Ses eğitiminde öğretmenlere de önemli görevler düşmektedir. Her çocuğun ayrı ve kendine özgü bir ses yapısı olduğu unutulmamalı, ona göre bir çalışma yapılarak, çocukların kendilerine ve seslerine güven duymaları sağlanmalıdır.

Yıldız, “Ancak, ilköğretimde çocukların sesini eğitecek olan öğretmenin ses eğitimi için, insanın ses çıkaran örgenlerini, sesin özelliklerini, ses türlerini, solunma tekniğini, ses eğitimi vereceği öğrencilerinin ses alanını genişletmeyi, ses rengini ve ses gürlüğünü geliştirmeyi bilmesi gerekmektedir. Bu nedenle, ses eğitimi verecek öğretmen adaylarının, ses eğitimi konusunda gereken ön bilgileri almaları, uygulamada kullanacakları teknikleri bilmeleri ve bunları uygulamada gerekli beceri düzeyine ulaşmış olmaları gerekir”(Yıldız, 2006, s. 19-20) sözleriyle, ses eğitiminde öğretmenlerin hangi donanımlara sahip olmaları gerektiğini belirtmiştir.

Sun ve Seyrek’e göre “Bir sesin eğitimine başlamadan önce o sesin bütün özelliklerini incelemek gerekir. Her insanın (ve doğal ki her çocuğun) bünyesi kendine özgü özellikler taşır. Bunları iyice tanımadan, önceden öğrenilmiş bir yöntemle göre eğitime başlamak, verimsiz ve hatta zararlı olabilir”(Sun, Seyrek, 2002, s. 81).

Günay ve Özdemir, öğretmenlerin ses eğitimi derslerinde neler yapmaları gerektiğini şu sözlerle ifade etmişlerdir:

“Sınıf müzik derslerinde yapılan ses eğitiminde öğretmen neler yapar?

Öğrenciye;

. sesini tanımayı,

. sesini sevmeyi,

. sesinde oluşan değişiklikleri anlayışla karşılama ve değişimin (mutation) sona ermesini beklemeyi,

. sesini korumayı,

. sesini kullanmayı öğretir. Bunlar için bilgi kazandırır, gerek nefes ve gerekse ses için alıştırmalar yaptırır, uygulama parçaları (şarkılar) öğretir.

Şarkıların, alıştırmaların seçimi, öğretim teknikleri, ses tekniklerinin seçimi ve öğretimi gibi etkinlikleri müzik öğretmeni bilir, uygular”(Günay, Özdemir, s. 71- 72).

Lavignac “ İyi bir vokal müzik yapabilmenin doğal aracı olan insan sesi, her ne kadar güzel de olsa bu sesin metotlu, düzenli bir eğitime gereksinimi vardır. Ses eğitimi sayesinde insan sesinin sınırı, gürlüğü, kalitesi değişebilir. Metotsuz çalışmalar sesi yorar, bozar, hatta tamamen kaybolmasına dahi neden olabilir”(Lavignac, 1939, Aktaran, Arslan, 2005, s. 140) sözleriyle, ses eğitiminde sistemli çalışmanın önemine vurgu yapmıştır.

Biol, Cumhuriyetimizin 80. Yılında Müzik Sempozyumu’nda sunduğu “Müzik Öğretmen Adaylarında Düzgün, Doğru ve Etkili Konuşma Yönünden Bireysel Ses Eğitimi Dersinin Önemi” başlıklı bildirisinde, bireysel ses eğitimi ve kapsamıyla birlikte, bu eğitimde yapılması gerekenleri şöyle değerlendirmiştir:

“Bireysel ses eğitimi;bireysel bir eğitim ve öğretim programı uygulanarak gerçekleştirilir. Bu ders Türkçe’yi doğru kullanma, nefes teknikleri ve uygulama, sesini tanıma, doğru ve etkili kullanma, ses eğitimi tekniklerine uygun olarak halk türkülerini, okul şarkılarını, Türk ve dünya ses müziğinden değişik eserlerin seslendirilmesini kapsar.

Bu eğitim sırasında öğrenci ile öğretmen arasında bilgi alışverişi gerçekleşir. Öğrencinin fizyolojik ve psikolojik durumu izlenerek, duruma göre de tavır ve davranış geliştirmek önemlidir. Öğrencilerin dikkatini konuya ve kazandırılacak davranışa çekme yönünden öğrenciye güven verme, rahatlatma, heyecanını yenme, düzeyini gözetme, hedef davranışlar ile hedefleri belirleme ve derse

karşı sevgi uyandırma önemlidir. Öğrenciye doğru ve tutarlı çabalar içinde olduğu hissettirilmeli, eksikler varsa söylenmelidir”(Bırol, 2003, s. 114).

Elmas, “Ses eğitiminde her uzmanın ayrı bir yöntem uyguladığı görülmektedir. Uzman tarafından ses organı ve ses tellerinin fonksiyonlarını yerine getirip getirmediğinin kontrolü yapılır. Kulaklar kontrol edilir. Sesteki kusurların saptanması sağlanarak, söylenen bir şarkı ya da yaptırılan bir egzersizle, sesin kapasitesi ve diğer yönleri araştırılır”(Elmas, 1987, s. 82) sözleriyle, sesin özelliklerinin ortaya çıkarılmasında yapılan yöntemi anlatmıştır.

Yıldız, öğrencilerin iyi bir ses tekniği kazanmaları için şunları önermiştir:

“Öğrencilerin iyi bir ses tekniği kazanabilmesi için şarkı söylemeyi çok sevmesi gerekmektedir. Başarılı olabilmesi ve kendine güven duyabilmesi için sesinin güzel olduğunun farkına varmasında yarar vardır. Ses; yumuşak, zorlanmadan, olduğundan daha büyük çıkarmaya çalışılmadan, söyleyene ve dinleyene rahatlık verecek nitelikte doğal olmalıdır. Ses eğitiminde eğiticinin bilmesi gereken en önemli konulardan biri de vücut duruşudur. Şarkı en iyi ayakta durarak söylenir”(Yıldız, 2006, s. 20).

Günay ve Özdemir, popüler müzikteki ses açısından kötü örnekleri de vurgulayarak, öğrencilere doğru ve nitelikli bir ses eğitimi kazandırılması gerektiğini şu sözlerle belirtmişlerdir:

“Sınıf müzik eğitiminin önemli unsurlarından biri ses eğitimidir. Hele zamanımızda televizyon ve radyolarda neredeyse aralıksız verilen pop müzik yayınlarındaki, kaset, ve CD’lerdeki örnekleri gördükten sonra, öğrencilere en doğru ve en güzel olan anlayışı kazandırmamız ayrı bir önem kazanmaktadır. Doğru ve seçkin olanı bilen insan, kendi özgür seçimlerinde de değerli, doğru ve güzel olanı arayıp bulabilme şansına ulaşabilecektir”(Günay, Özdemir, 2006, s. 71).

Egüz’e göre “İnsan yaşamında sesin, konuşmak ve müzik yapmak gibi, iki önemli yeri vardır. Diğer müzik yapmaya yarayan araçların tek başına oluşturamadığı çeşitli renklerin tümünü içeren insan sesi, dilden aldığı güçle de, etkinliğini bir kat daha arttırmış, kendine özgü teknik ve yöntemleriyle de, diğer müzik yapmaya yarayan araçların yanındaki değerli ve tutarlı yerini almıştır”(Egüz, 1999, s. 1).

Sun ve Seyrek, ses eğitiminin tartım ve kulak eğitimiyle birlikte yapılması gerektiğini şöyle ifade etmişlerdir:

“Bir şarkıyı, tartım ve sesleriyle doğru olarak kavrayabilen çocuğun, o şarkıyı doğru ve güzel olarak söyleyebilmesi, çocuğun (farkında olarak-olmayarak da olsa) sesini kullanabilmesine bağlıdır. Bunun için çocuğa (didaktik bir tutum takınmadan) sesini nasıl kullanacağı ve nasıl şarkı söyleyeceği de kavratılmaya çalışılmalıdır. Bu ise, çocuğa verilecek ses eğitimi ile sağlanabilir.

Gerek tartım eğitimi, gerek kulak eğitimi ve gerekse ses eğitimi, hem birbirinden kopuk, hem de şarkı öğretiminden kopuk yapılmamalıdır. Bunların tümü, iç içe ve birbiriyle bağlantılı olarak uygulanmalıdır”(Sun, Seyrek, 2002, s. 40).

Çevik, “Konuşma ve şarkı söyleme eylemi arasında ortak özellikler bulunmaktadır. Sözel ve yazısal cümleler ezgi ile birleştiğinde müziksel cümleler meydana gelir. Konuşma ve şarkı sesinde ritm, ezgi, ve dinamik gibi benzer özellikler bulunmaktadır. Belirli ilke ve kurallar her ikisi için de geçerlidir. Şarkı sesinde olduğu gibi konuşma sesinde de bulunan tını, gürlük ve süre gibi temel özellikler, cümlenin yapısına göre, ona müzikal bir anlam kazandırır. Konuşmada cümlenin anlamını, içinde yer alan sözcükler kadar doğru ve yerinde kullanılan aksanlar belirler”(Çevik, 1999, s. 74) sözleriyle, konuşma sesi ile şarkı söyleme sesi arasındaki benzerliklere vurgu yapmıştır.

Ses eğitimi yapılırken çocukların ruhsal durumlarına ve vücut esnekliklerine de dikkat etmek gerekmektedir. Ses eğitimi çalışmalarında çocuğun psikolojik yapısı kadar doğru bir duruş ve vücudun gergin olmaması da önemlidir.

Yıldız “Güzel ve doğru şarkı söylemek için, bireyin fiziksel durumunun yanında psikolojik durumunun da önemi büyüktür. Psikolojik olarak gergin olan, rahat olmayan bir öğrencinin güzel şarkı söylemesi de güç olacaktır. Bu nedenle öğretmenin öğrencilerini bu yönleriyle de tanması ve gereken tedbirleri alması gerekmektedir” (Yıldız, 2006, s. 20) sözleriyle, öğretmenlerin bu konuya dikkat etmeleri gerektiğini belirtmiştir.

Say, nitelikli ses üretmek için yapılması gerekenleri şöyle ifade etmiştir:

“Doğru ve temiz bir ses üretimi için öncelikle gerilimden uzak, çözümlü rahatlamış bir bedene gereksinim vardır. Şarkı söylemeye bedensel ve ruhsal açıdan hazır olmak, nitelikli ses üretiminin ön koşuludur. Ses tellerinde rahatlığı sağlamak için soluşun içeri alınması ve verilmesi sırasındaki denetim, temiz ses üretiminin başta gelen koşuludur”(Say, 2002, s. 170).

Köse, ses eğitimiyle ilgili olarak “Ses eğitimi; bireye sesinin sağlığı, korunması ve doğru-güzel-etkili kullanılmasına yönelik davranışların, belli hedefler doğrultusunda kazandırılması süreci olarak da ifade edilebilen bu süreç, kuramsal temelleri ve etkili deneysel uygulamaları kapsamaktadır”(Köse, 2001, Akt., Helvacı, 2003, s. 124) sözleriyle, ses eğitiminin ciddi ve zorlu bir süreç olduğunu ifade etmiştir.

Çevik, “Ses eğitimi, genellikle duyumlarla bağlı örnekleme yoluyla yapılırsa da, bilimsel yöntemlerin kullanılmasıyla hem yanlış alışkanlıkların yerleşmesi önlenmekte, hem de bireyde var olan ses materyalinin en ileri sınırlara kadar geliştirilmesi sağlanmaktadır. Bireysel ve toplu ses eğitiminde temel ilkelerin hem kuramsal olarak hem de uygulama yoluyla kavratılmasıyla sesin nitelikleri (gürlüğü, genişliği, tınısı, doğruluk ve temizliği, yorumlama yeteneği) geliştirilip zenginleştirilmektedir. Böylece sözel ve müziksel cümleleme arasında bağ kurularak müzik yapıtının en iyi şekilde ifade edilmesi sağlanmaktadır”(Çevik, 1994, s. 110) sözleriyle, ses eğitiminde bilimsel yöntemlerin uygulanmasının, bireyin ses kapasitesinin artırılması ve sesin niteliklerinin zenginleştirilmesi açısından önemini belirtmiştir.

Çevik, ses eğitiminde doğru duruşun önemini “Ses eğitiminde doğru duruşun ve vücut esnekliğinin önemi çok iyi bilinmelidir. Yanlış solunumla şarkı söyleme gerçekleştirilse bile, ses telleri aşırı şekilde zorlanacağından, larenks kaslarında yorgunluklara neden olabilir” (Çevik, 1994, s. 111), sözleriyle ifade etmiştir.

İlköğretim müzik eğitimindeki ses eğitiminin bir halkası da nefes/ diyafram nefesi eğitimidir. Konuşurken kullandığımız nefes basıncı, şarkı söylemek için yetersiz kalmaktadır. Bu nedenle, şarkı söylemek için daha basınçlı bir nefes olan diyafram nefesi kullanılır.

Aydoğan, diyafram nefesinin tanımını şöyle yapmıştır:

“Gırtlığımızda ses oluşumunu sağlayan etki, akciğerlerimizden gelen havadır. Konuşmamızı sağlayan nefes basıncı, şarkı söylerken yetmemektedir. Bu nedenle şarkı söylemek için daha basınçlı bir nefes kullanmak zorundayız. Bu nefese “diyafram nefesi” diyoruz”(Aydoğan, 1992, s. 10).

Sun ve Seyrek’e göre “Güzel şarkı söylemek amacıyla yapılan soluk alıp-verme alıştırmalarına “solunma eğitimi” denir. Solunma eğitimi, ses eğitiminin bir parçasıdır. Bu nedenle, üzerinde titizlikle durulması gerekir”(Sun, Seyrek, 2002, s. 85).

Yıldız’a göre “Güzel ve doğru şarkı söyleyebilmek için öğrencilerin soluklarını doğru kullanmaları gerekmektedir. Bu nedenle, solunma alıştırmaları ses eğitiminde önemli bir yere sahiptir”(Yıldız, 2006, s. 22).

Egüz, sadece şarkı söylemek için değil, doğru konuşmak için de diyafram nefesi kullanmanın gerekliliğini “ Doğru konuşma nefesi, gücünü diyaframdan alan nefestir. Bu nefesin basıncı şarkı söylememize yetmeyeceği için, bunun düzenli bir çalışmayla geliştirilmesi gerekecektir”(Egüz, 1999, s. 21), sözleriyle belirtmiştir.

Akkaş, diyafram nefesinin önemini “Şarkı söylerken kullanacağımız doğru nefes, diyafram nefesidir. Daha çok akciğerlerin alt yarısında toplanan ve akciğer uçlarına kadar inerek diyaframla ilişki kuran nefese diyafram nefesi denir. Diyafram nefesi, daha uzun sürede, daha düzenli ve istenilen basınçta boşaltılmaya elverişlidir. Bu nefes, diyafram yardımıyla istenilen sürede ve basınçta kullanılabilir”(Akkaş, 2005, s. 35), sözleriyle ifade etmiştir.

Say, opera sanatı özelinde, diyafram nefesinin önemini şu sözlerle vurgulamıştır:

“Şarkı söyleme tekniğinde, özellikle opera sanatında diyaframın kullanılması sanatçıya kolaylıklar getirir. Diyafram, sesin doğru, düzenli, ve uzun süreli akışını denetlerken anlatımda da duygusal olanaklar sağlar”(Say, 2002, s. 168).

Ses eğitiminin bir diğer önemli halkası da konuşma eğitimidir. İlköğretim müzik eğitiminin en önemli hedeflerinden birisi de, çocukların doğru konuşma becerilerini geliştirmelerine yardımcı olmaktır. Bu, çocukların hem daha iyi şarkı söylemeleri hem iletişim becerilerini artırmaları hem de ana dillerini doğru ve güzel konuşmaları için çok önemlidir.

Sun ve Seyrek, konuşma eğitiminin tanımını ve içeriğini şöyle ifade etmişlerdir:

“Çocuğun ana dilini (doğru tartım-vurgulama-boğumlama ile) güzel konuşmasına ve sözcük dağarını genişletmesine yardımcı olmak amacıyla yapılan eğitime “konuşma eğitimi” denir.

Bir şarkı, ezgi ve sözlerden oluşur. Şarkı ezgisinin doğru ve güzel sesle söylenmesi yanında, şarkı sözlerinin de doğru ve anlaşılır biçimde söylenmesi gerekir. Bu bakımdan, konuşma eğitimi, şarkı sözlerinin anlaşılır biçimde söylenmesine yardımcı bir eğitim konusu sayılmalıdır”(Sun, Seyrek, s. 90).

Egüz, iyi konuşabilme yeteneğini geliştirmede nefes eğitiminin rolünü “Nefes yalnız şarkı söylemek için değil, iyi konuşabilmek için de en önde gelen ana öğedir. Doğru ve düzenli bir nefesi olmayan konuşmacıdan, ne iyi bir entonasyon, ne yeterli bir vurgulama, ne iyi bir boğumlama, ne de nüans ve hareket beklemeyiz. Konuşmacının ruhsal durumu dışındaki, yumuşaklık ve rahatlığı onun düzenli ve rahat nefes alışkanlığını kazanmış olmasına bağlıdır”(Egüz, 1999, s. 59), sözleriyle belirtmiştir.

Yıldız, konuşma eğitiminde öğretmenlerin neler yapmaları gerektiğini şu sözlerle ifade etmiştir:

“Konuşma eğitimi, tüm öğrencilere öğretmenleri tarafından özenle uygulanmalıdır. Öğrencilerin sözcükleri doğru ritimlemelerine, doğru vurgulamalarına, doğru boğumlamalarına ve güzel söylemelerine çalışılmalıdır. Böylece, öğrencilerin aile ve çevreden öğrendikleri yöresel ağız farklılıkları giderilecek, ana dillerini daha güzel konuşma becerisi ve zevki geliştirilecektir”(Yıldız, 2006, s. 25).

Egüz, vokal eserlerde dilin önemini “Hemen hemen tüm vokal yapıtları doğuran öge dildir. Besteci, bu tür eserleri yaratırken, dilden, dilin müziğinden yararlanır. Şu halde dil, vokal eserlerde en az müzik kadar önem taşır. Bir vokal eserin iyi yorumlanabilmesi, o esere ortak olan dilin de tüm ayrıntılarıyla bilinmesine bağlıdır. Sözleri anlaşılmayan bir vokal eser, etkisinden en az yarı yarıya kaybetmiştir. Güzel ve büyük ses çıkarmak için, dili ikinci plana atmaya tüzemiz yoktur”(Egüz, 1999, s. 38), sözleriyle ifade etmiştir.

Egüz, nitelikli bir konuşma tekniğinin müziksel boyutunun yanında, sosyal ilişkileri güçlendirmedeki rolünü şu sözlerle belirtmiştir:

“Toplumda yaşayan her insanın, diğer insanlarla ön ilişkileri konuşmayla başlar. İlk kez karşılaştığımız insan ya da insanlar ilk değer yargılarına, bizim davranış ve konuşmamızı göz önüne alarak varırlar. Kültürümüzün hatta kişiliğimizin bir parçasıdır konuşmamız. İyi bir konuşma tekniğimiz yanında bir de güzel ve etkileyen ses tonumuz varsa, bu bizim çevremizdeki insanlarla daha çabuk ve daha kolay ilişkiler kurmamıza da yardımcı olabileceği gibi, işimizde de daha başarılı olmamızı sağlayabilir”(Egüz, 1999, s. 51).

Yıldız’a göre, güzel şarkı söyleyebilmek için, güzel konuşmak gereklidir.

“Konuşma eğitiminde sözün ritminden yararlanılmalıdır. Sözcüklerin, doğru ritimleriyle öğrencilere konuşturulmasına özen gösterilmelidir. Özellikle, öğretilecek şarkıların sözleri, öncelikle doğru bir şekilde konuşturulmalıdır. Bu çalışmalar yapılırken sözcüklerin ritmine, vurgusuna ve boğumlamasına dikkat edilmelidir. Unutulmamalıdır ki güzel konuşma, güzel şarkı söylemenin gerekliliklerinden biridir”(Yıldız, 2006, s. 26).

Egüz, korolarda nitelikli bir tını için iyi konuşmanın önemini “Toplu ses eğitiminde, güzel ve doğru konuşmanın başlıca amacı, tüm vokal eserlerdeki sözlerin, tınlayan bir biçimde söylenmesidir. Korodan tınlayan bir sesin, ancak tınlayan bir konuşmayla elde edilebileceği de unutulmamalıdır”(Egüz, 1999, s. 60), sözleriyle ifade etmiştir.

Sun ve Seyrek'e göre "Konuşma eğitimi, tartım eğitimi-solunma eğitimi-ses eğitimi-şarkı öğretimi birbiriyle iç içe uygulanmalıdır. Bunların birinden ötekine geçiş, çocuklara sezdirmeden, doğallıkla ve akıcı bir biçimde sağlanmalıdır"(Sun, Seyrek, s. 91).

Güzel şarkı söyleyen ve güzel konuşan çocuklar için bu konuda iyi eğitilmiş öğretmenlere ihtiyacımız olduğu unutulmamalıdır.

Egüz, "Konuşmayı sanat düzeyine ulaştırmış, daha açık bir deyimle, konuşma sanatını tüm yönleriyle benimsemiş kişilerde, konuşmada kullanılan ses sınırının daha geniş olduğu görülür. Bu nedenle, bir ülkede güzel konuşan kuşaklar yetiştirmek istiyorsak, önce güzel konuşan öğretmenleri yetiştirmeliyiz"(Egüz, 1999, s. 54) sözleriyle, bu konuda öğretmenlerin de iyi bir eğitimden geçirilmeleri gerektiğini vurgulamıştır.

Ses-nefes ve konuşma eğitimi çalışmaları çocukların daha iyi şarkı söylemeleri, dillerini etkili ve doğru konuşmaları için çok önemlidir. Çocuklara seslerini ve nefeslerini doğru kullanmayı öğretmenin yanında, iyi ve etkili konuşmalarını da öğretmeliyiz. Bu onların sosyal ilişkilerinin güçlenmesi ve özgüvenlerinin artması açısından çok önemlidir.

2.10.4. Toplu Ses Eğitimi (Koro) Çalışmaları

Toplu ses eğitimi (koro), temelinde grup içinde birlikte hareket etmeyi, paylaşmayı ve uyum içinde çalışmayı içinde barındıran önemli bir müziksel etkinliktir. Diğer müziksel etkinliklerde de olduğu gibi çocukların sosyal ilişkilerini güçlendiren, özgüvenlerini arttıran ve disiplin olgusunu kavratın önemli bir sosyal yönü de vardır.

Yıldız, koro üyeleri arasındaki uyumun önemini "Çocukların birlikte ve güzel şarkı söyleyebilmeleri için, onlara topluca uygulanan ses eğitimine toplu ses eğitimi denir. Ses eğitimi için yapılan solunma, gevşeme ve konuşma çalışmaları toplu ses eğitimiyle tamamlanmalıdır. Birlikte ve güzel şarkı söyleme, birlikte şarkı söyleyenler arasında, ses birliği, tartım birliği, söyleyiş birliği, nüans birliği sağlanmasını zorunlu kılar"(Yıldız, 2006, s. 26), sözleriyle vurgulamıştır.

Sun ve Seyrek, toplu ses eğitiminin çocuklara hem müzikal, hem de sosyal gelişim yönünden katkısını şu sözlerle ifade etmişlerdir:

"Çocuk, küme içinde şarkı söylerken, sesini kullanmayı, denetlemeyi kavrar. Çok sayıda şarkı öğrenir. Sesinin arkadaşlarından çok ya da az çıkmamasına özen

gösterir. Tartımsal açıdan çabuk ya da ağır söylemeyi, arkadaşlarıyla uyum içinde olmayı öğrenir;doğru ve temiz seslerle şarkı söyleme becerisi kazanır. Böylece, birlikte iş yapmanın toplumla uyum içinde olmayı gerektirdiğini kavrar. Bu yolla, yeni bir şey öğrenmenin, toplu şarkı söylemenin tadına varır;birlikte iş yapmanın gerektirdiği disiplin alışkanlığını kazanır”(Sun, Seyrek, 2002, s. 33).

Egüz, toplu ses eğitiminin amacını ve bireysel ses eğitimiyle arasındaki farklılığı “Toplu ses eğitiminin genel amacı, bir topluluğa uygulanan bireysel ve grup çalışmalarıyla, o toplulukta birlikte şarkı söylemeye elverişli, o ülkede konuşulan ana dilin özelliklerini içeren yumuşak, etkili ve kaynaşabilen bir tek sesin elde edilmesidir. Toplu ses eğitimi, solo ses eğitiminin alanı gibi, kısıtlı ve sınırlı değildir. O, daha geniş bir uygulama alanını kapsar”(Egüz, 1999, s. 2), sözleriyle belirtmiştir.

Köse ise, korolarda başarının arttırılmasında bireysel ses eğitiminin önemini şu sözlerle vurgulamıştır:

“Koroda ses eğitimi bir sınıf eğitim ortamıdır. Bununla birlikte her koro üyesi açısından, koronun ortak tınısını oluşturmada, sesini bireysel olarak nasıl daha verimli kullanabileceğini araştırabileceği, bir eğitim süreci olarak değerlendirilebilmelidir. Ancak bunun gerçekleşebilmesi büyük ölçüde, koroda ses eğitimi öncesinde geçirilmiş bulunulan bireysel ses eğitimi yaşantılarına dayalıdır. Çünkü koroda ses eğitimi bireysel olarak sesin kullanılmasına ilişkin temel davranışlardan çok, koronun ses, anlatım, teknik, müziksel uyumunu sağlamaya dönük davranışların kazandırılmasına yönelik olarak uygulanmaktadır”(Köse, 2004, s. 2).

Toplumların müzikal gelişiminde koroların önemli bir yeri ve ağırlığı vardır. Gökçe’ye göre “Koro müziğinin diğer müzik alanlarından farklı oluşunun en belirgin özelliği, sesin her ortamda, her şekilde her durumda kullanılabilmesi ve işlenebilmesidir. Korolar, toplumları en etkin, en yaygın, en çabuk ve en ucuz biçimde etkileyebilen bir eğitim modelidir”(Gökçe, 2007, s. 4).

Toplu ses eğitiminde ses birliği çok önemlidir. Yıldız, ses birliği kavramını şöyle açıklamıştır:

“Bir sesin, bütün çocuklar tarafından doğru ve temiz çıkarılmasına ses birliği denir. Birlikte ve güzel şarkı söylemek için, şarkıyı oluşturan her ses üzerinde ses birliği sağlanması gerekir. Bunun iyi bir şekilde sağlanması için öğrencilere toplu ses eğitimi alıştırmaları yapılmalıdır”(Yıldız, 2006, s. 26).

Egüz, koro eğitiminde ses birliğinin önemini “Temel toplu ses eğitiminin başlıca amacı, bu eğitimin temel öğeleri olan, nefes-dil-konuşma ve vücut rahatlığı-

yumuşaklığı tüm yönleriyle ele alınarak eğitilen toplulukta, tınlayan ve kaynaşan bir bütün sesin elde edilmesidir”(Egüz, 1999, s. 69), sözleriyle ifade etmiştir.

Egüz, “Koro, o topluluğu oluşturan insan seslerinin, dev bir insanın tek sesine dönüşen, bir tek ses olarak da;ele alınan yapıtları tüm yönleriyle ortaya çıkaracak yorumu sağlayan bir topluluktur. Bütün ses topluluklarında ana öge, hiç kuşkusuz sestir. Bu eserler eğitilmeden ve birleştirilmeden iyi müzik yapmak olanaksızdır. Hatta her biri, bir düzeye kadar koroya dönük olarak ses eğitimi görmüş kişilerden oluşan topluluklarda bile, ses bütünlüğüne varabilmek için, toplu ses eğitimine gerek vardır”(Egüz, 1999, s. 3) sözleriyle, koro eğitiminin ve koroda ses bütünlüğünün önemini vurgulamıştır.

Toplu ses eğitimi çalışmalarında “farklılığı” olan çocukların incitilmeden, grup içinde uyumla çalışmalarının sağlanması önemlidir.

Sun ve Seyrek bu konuyla ilgili olarak şu saptamayı yapmışlardır:

“Müziğe çok yetenekli ve çok ilgili kimi çocuklar, toplu müzik etkinliklerinde, yetenekleri-atılganlıkları ve çeşitli davranışlarıyla küme içinde fazla sivri görülebilirler. Bu gibi çocuklar küme uyumunu bozucu bir etki yapabilirler. Öğretmen, bu tür çocukları kırmadan, onların yetenek ve becerilerinin takdir edip, belirterek, kümeyle uyumlu bir duruma gelmelerine yardımcı olabilir. Bu hem çocuk için, hem kümedeki arkadaşları için, hem de eğitimin verimi için gereklidir”(Sun, Seyrek, 2002, s. 50).

Toplu ses eğitimi aynı zamanda temel müzik eğitimi çalışmalarını da kapsadığından, çocukların iyi bir müzik eğitimi almalarını da sağlar.

Çetin, çocuk ve gençlik korolarının müzikal açıdan kazandırdıklarını şu sözlerle ifade etmiştir:

“Çağdaş ve evrensel müzik eğitimi yapabilmek “insan, zaman, para” ilişkileri arasında oldukça güç görünmektedir. Eğitim yapacak her insana bir müzik aleti verebilmek en doğru seçim olmasına rağmen, ilk planda en güç ve pahalı yöntemdir. Bu nedenle “Çocuk ve Gençlik Koroları” bu ilişkiler sürecinde en verimlisidir ve oldukça az yatırımlarla kurularak, toplumda oluşan potansiyele çözüm aracı olabilir. Bu korolarda çocuk ve gençler;

- . Doğru şarkı söyleme tekniği
- . Nota okuma
- . Çok sesli işitme(çok sesi bir arada duyma)
- . Ritm ve tempo duyma

. Müzikal kavrama

. Toplu müzik yapma ve müzik zevkini yaşama anlamlarında eğitilirler. Bu şekilde yapılan eğitim, müzik sanatı için gerekli temel eğitimidir. Bu eğitimden geçebilen çocuk ve gençler, üst düzey eğitim ve sanat yapma olanağına kolayca kavuşabilirler”(Çetin, 1988, s. 515-516).

Toplu ses eğitimi hem öğrenci hem de öğretmen için özen ve sabır gerektiren zorlu bir süreçtir. Egüz, ses eğitimi çalışmalarında öğrenci ve öğretmen açısından sabır ve özen olgusuna dikkat çekerek, yapılan hataların geri döndürülemez noktalara gelebileceğini şu sözlerle belirtmiştir:

“Ses tekniği çalışmaları, bir sesin, rahat, doğru ve güzel bir biçimde uzun süre müzik yapma olanaklarına kavuşturulması için yapılır. Teknik gücü elde etmek üzere yapılan bu çalışmalar, bazen eğitici ya da eğitilenin kusurları yüzünden amacına ulaşamadığı, hatta eğitilen sesin bozulmasına bile yol açtığı görülür. Bu nedenle, teknik çalışmaların yarar yerine zarar vermemesi için büyük bir özen ve sabırla yapılması gerekir. Bireysel eğitime göre, daha da güç yürüyecek olan toplu ses eğitimi çalışmalarını, eğiten ve eğitilenin çok büyük bir özenle yürütmesi gerekir”(Egüz, 1999, s. 15).

Koro çalışmalarının bireyin sosyalleşmesine de önemli katkısı vardır. Toplu ses eğitimi bir yönüyle de sosyal ve kültürel bir eğitimidir.

Say, “İnsanlar arasındaki genel ortak duyuların, birlikte şarkı söyleme olgusunu yaratması doğaldır; böylece insanı insan yapan üç öge bir araya gelmiştir. Toplumsallaşma, kültür üretme, ruhsal durumları paylaşma. Sonuç olarak koro, müziksel bir örgütlenmedir”(Say, 2002, s. 176) sözleriyle, koroyu bir tür sosyal dayanışma/paylaşma unsuru olarak görmektedir.

Gökçe’ye göre toplumların gelişmişlik ölçütlerinden birisi de koro müziğine verdikleri önemdir.

“Müziğin işlevsel etki çeşitleri içinde koro müziği oldukça önemli bir yer tutmaktadır. Toplumların gelişmesinde, koro müziği eğitimi ile kalabalık insan yapılarına kolay ulaşılabilmekte ve etkin bir öğrenme, kültürlenme ve olgunlaşma biçimi katmaktadır.

Koro eğitimi, bireyin müziksel gelişimlerinin yanında ayrıca sosyal, kültürel, psikolojik yaşamın açılarında etkisi olan bir kültürel eğitimidir. Koro müziğinin eğitsel gücüne toplumsal olarak büyük önem veren Avrupalı ve diğer dünya ülkelerinde, bireylerin yaşamlarında ne gibi olumlu kazanımların gözüktüğü, bugün bu toplumların yaşayış ve hayata bakış biçimlerinde görülmektedir”(Gökçe, 2007, s. 2).

Apaydın, koroları bireylerin sosyal, duygusal, kültürel vb. yönlerden gelişimi için en uygun ortam olarak değerlendirmektedir.

“Koroyu oluşturan bireylerin, kendine güvenme, kendini etkin kılma, hoşça vakit geçirme, zamanı iyi değerlendirme ve programlı yaşama bilincine ulaşma, birlikte iş yapabilme, çok boyutlu düşünebilme, örgütlenme, bir yönetim etrafında düşünceleri oluşturma ve paylaşma, meslek alanı olarak müziği seçme, duygulu ve duyarlı olma, yaşamın tadına varma, doyum sağlama, gerektiğinde liderlik yapma ve kendini aşabilme gibi insanca değerleri edinebildiği en verimli ortam, korolardır”(Apaydın, 2006, s. 3).

Gökçe, koro çalışmalarının bireye kazandırdıklarını şöyle ifade etmektedir:

“Korolarda şarkı söyleyen bireyler, çevresinde uyumlu olmayı, çevresiyle etkileşebilmeyi, farklı yapıdaki bireyleri tanımayı, onlarla aynı vücut dilinde anlaşabilmeyi, farklı kültürlerdeki toplumları tanımayı öğrenir. Korolarda aldığı müziksel eğitim ve müziksel çalışma kültürünün kazanımlarıyla, bilinçli ve dikkatli çalışmayı, programlı olabilmeyi, duyuşsal, devinişsel ve bilişsel alanlarda gelişimler göstermede kazanımlar yaşar. Bu yapılarıyla korolar, bireye toplum içinde sosyal olan faydalı bir birey olabilmeyi, ortaya koyduğu etkinliklerle kültürel kazanımlar elde etmesini ve kazanımlarını çevresiyle, toplumuyla paylaşıp aktaran bir birey olmasını sağlar”(Gökçe, 2007, s. 4).

Toplu ses eğitimi çocukların bireysel ve grup içi çalışmalarını bir arada götürebilecekleri temel bir müziksel çalışma alanıdır. Burada verilen eğitimle müziği ve koro kavramını özümsemiş, sosyal ilişkileri ve iletişim becerileri gelişmiş, paylaşmayı bilen ve sorunlara çözüm üretebilen çocukların yetişmesi sağlanabilir.

2. 10. 5. Çalgı Eğitimi

İlköğretim müzik eğitiminde çalgı eğitimi, önemli bir “müzikle tanışma” aracıdır. Çalgı eğitimi, çocukların seslerle tanışmasını sağlaması ve özgüven gelişimiyle birlikte sosyal ve duygusal yönden gelişimlerini de desteklemesi açısından çok önemlidir.

Sun ve Seyrek, çocukların sağlıklı gelişiminde çalgı çalmanın önemini şu sözlerle belirtmişlerdir:

“Çocuk kendi başına bir çalgı çalarken (ya da ses veren araçlardan ses çıkarırken) fazla enerjisini olumlu yönde harcar, sesleri ve tartımları kendi uygulamasıyla daha yakından tanır, birbirinden ayırmayı öğrenir, bunlar

arasındaki farkları kavrar, tartım duygusu ve sesleri tanıma yeteneği gelişir, çalgı çalma becerisi elde eder ve yeteneği oranında bu becerisini geliştirir, kendi başına bir iş yapmanın tadına varır. Bu yolla kişisel doyum sağlar, duygusal yönden gelişir.

Çalgı çalma eylemi, toplu çalışma biçiminde olursa, toplu şarkı söylemede olduğu gibi, başka yararları yanında, çocuğun sosyal gelişimini olumlu yönde etkileyen yararlar da sağlar”(Sun, Seyrek, 2002, s. 33).

Arslan, çocukların hem müziksel hem de özgüven gelişiminde çalgıların önemini “Çocuk ses veren bir aletten ses çıkarmaya uğraşırken veya bir müzik aletini çalarken kendi kendine tartımları ve sesleri öğrenir. Bunları birbirinden ayırır. Aralarındaki farklılıkları anlar. Tartım ve sesleri anlama yeteneği gelişir. Çocuklar, çalgı çalarak kendinde bulunan fazla enerjiyi olumlu yönde harcar. Çalgı çalma becerisini kazanır. Bu becerisini geliştirerek kendi kendine bir şey yapmanın tadına varır”(Arslan, 2005, s. 24), sözleriyle belirtmiştir.

İlköğretim müzik eğitiminde çocuğun kendi sesini tanıması ve kullanması çok önemli olmakla birlikte onların seslerini destekleyecek ve nitelikli müzikle tanıştıracak çalgı eğitimini almaları da çok önemlidir. Bu eğitim onların başarı ve özgüven duygularını geliştirmesini sağlayacaktır.

Yıldız’a göre “Asıl olarak ilköğretimde müzik eğitiminin temelini, çocuğun kendi sesi oluşturmalıdır. Çocuklara kendi sesleri sevdirmeli, kendi seslerini korumaları ve doğru kullanmaları öğretilmelidir. Ancak, ses müziğini destekleyecek, onu zenginleştirecek, çocukta çok seslilik zevkini oluşturacak ve çocukların seslerle olan ilişkilerin çabuklaştıracak ve kolaylaştıracak bir veya birden fazla çalgı ya da çalgıların da müzik eğitiminde kullanılması gerekmektedir”(Yıldız, 2006, s. 38-39).

Ürfioğlu “Çocuk; etkili, güzel ve doğal bir çalgı ile dünyaya gelir. Bu çalgı kendi sesidir. Sesini en güzel biçimde ve en doğru yöntemlerle kullanmalıdır. Sesiyle kendini anlatabilmek için şarkı söylemeyi de bilmelidir. Bütün bunlar dil ve ses eğitiminin uğraş alanına girer. Ancak, çocuğun sesini yormamasına ve onunla daha etkili şarkı söylemesi için sesine destek olacak müzik aletlerine gereksinme duyulur” (Ürfioğlu, 1989, s. 16) sözleriyle, çalgı eğitiminin önemine dikkat çekmiştir.

Uçan, çocukların ses ve çalgı gelişimiyle ilgili olarak şu saptamayı yapmıştır:

“İlköğretimde müzik öğretimi sekiz yılı kaplayan ve çeşitli aşamaları kapsayan uzun bir süreçtir. Bu süreç, birincisi üç yıl, ikincisi iki yıl, üçüncüsü üç yıl süren üç devreye ayrılır. İlköğretim çağı çocuğunun müziksel gelişimi ve onunla tutarlı program yapısı bakımından bu üç devre birbiriyle ortak ve benzer özellikler gösterdiği gibi, birbirinden çok farklı özellikler de gösterir. Bu ortak, benzer ve farklı özellikler, çocuğun sessel gelişiminin yanı sıra özellikle çalgısal gelişiminde kendini açıkça belli eder. Genellikle kabul edilen bir gerçektir ki bu olgu, çocuğun çalgısal gelişiminde sessel gelişimine göre daha belirgin biçimde görünür”(Uçan, 2001, s. 19, Akt. Yıldız, 2006, s. 38).

Günay ve Özdemir’e göre “Müziğin öğretilmesinde, öğrenilmesinde, müziğin yaşatılmasında çalgı;kendisinden vazgeçilemez bir materyaldir”(Günay, Özdemir, 2006, s. 72).

Kandır, “Müzik aletlerini kullanırken çocuk, enerjisini olumlu yollarla dışa yansıtmakta, sesleri keşfetmekte, kendi ritmlerini yaratmakta ve çalgı çalma becerisi kazanmaktadır. Bu da çocuğun başarı ve güven duygusunu geliştirmektedir”(Kandır, 2006, s. 17) sözleriyle, çocuğun duygusal ve özgüven gelişiminde çalgının önemini vurgulamıştır.

Çalgı çalma çocukların psiko-motor gelişimlerine de katkı sağlamaktadır.

Linde, bu konuyla ilgili olarak Schickedanz ve arkadaşlarının yaptığı bir araştırmadan şöyle söz etmektedir:

“Schickedanz ve ark. (1990), koordinasyon ve enstrüman çalmayı içeren etkinlikler yapılırken, şarkı söylerken kişinin solunum ve dolaşım sistemlerinin aktif olarak çalıştığını, enstrüman çalma etkinliklerinin el-göz koordinasyonlarının gelişiminde etkili olduğunu belirtmektedir”(Alıntı, CH van der Linde, 1999, Akt. Sığırtmaç, 2005, s. 38).

Öztürk, çalgı çalan çocuklardaki gelişimi şu sözlerle anlatmıştır:

“Çalgı çalarak çocuk;

-Sesleri ve tartımları kendi uygulamasıyla daha yakından tanır, birbirinden ayırmayı öğrenir ve aralarındaki farkları kavrar.

-Çalgı çalma becerisi elde eder ve yeteneği oranında zaman içerisinde bu becerisini geliştirebilir.

-Her çaldığı çalgının bir tekniği vardır. Bu tekniği kavramaya ve uygulamaya çalışırken çocuğun dikkati gelişir.

-Çalgı çalmak çocuğun küçük kaslarını, nefes alışverişini, oturuşunu, bakışını, düşüncesini kontrol altına almayı öğretir.

-Çalgı çalan çocuk boş zamanlarını değerlendirir ve enerjisini olumlu yönde harcar.

-Kendi başına bir iş yapmanın tadına varır.

-Çeşitli çalgı grupları içinde yer aldığında çocuk, uyum sağlamaya, arkadaşlık kurmaya ve böylece sosyalleşmeye olanak bulur”(Öztürk, 2004, s. 25).

Çalgı öğretiminde öğretmenlerin de dikkat etmesi gereken bazı unsurlar vardır. Öğrencilerin kas gelişimlerine dikkat edilmesi, çalgı çalma konusunda zorlanmamaları gibi.

Barış ve arkadaşları, Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyum’una sundukları “Çalgı Eğitiminde Fiziksel Yapının Önemi” konulu bildirimlerinde, çocukların bedensel gelişim süreçlerine dikkat çekerek, çalgı eğitiminde öğretmenlerin ne yapmaları gerektiğini şu sözlerle belirtmişlerdir:

“Bilindiği gibi çalgı eğitimi;ülkemizde ve tüm dünyada çok küçük yaşlardan başlayarak uzun bir eğitim sürecini kapsar. Bu yüzden bir çalgı eğitimcisinin, eğitim vereceği kişinin yani öğrencisinin bedensel gelişim sürecini çok iyi tanması, özellikle kemik ve iskelet yapısı olgunlaşmadan, devinişsel gelişim sürecini tamamlamadan bazı davranışlar için zorlanmaması gerekmektedir. Devinişsel gelişim süreci, çocuğun kol, bacak ve tüm organlarını kullanmada güç ve hız kazanması, beden organları arasında eşgüdüm sağlaması anlamına gelmektedir”(Barış ve Ark. 2006, s. 528).

Yıldız, aynı konuyla ilgili olarak şunları söylemiştir:

“İlköğretimde çalgı öğretimini şarkı öğretiminden ayırmak mümkün değildir. Doğal olarak çalgı öğretimi ile şarkı öğretimi birlikte ve iç içe yürüyecektir. Çalgı eğitimi, müzik eğitiminin ayrılmaz unsurlarından biridir. Ancak özellikle ilköğretimin ilk yıllarında çalgı eğitimi konusunda öğretmenin bilgili ve dikkatli olması gerekmektedir. Çalgı eğitimi çocukların gelişim özellikleri dikkate alınarak düzenlenmelidir. Öğrenciler, kesinlikle, bir çalgı çalma konusunda zorlanmamalı, çalgı çalmak istemeyen öğrenciler değişik tür etkinliklerle derse eşlik etmelidirler”(Yıldız, 2006, s. 39).

Öztürk, öğretmenlerin derslerde çalgı kullanmalarının, çocuklar üzerindeki etkisini şöyle ifade etmiştir:

“Çocuğun müzik eğitiminde çalgıların önemli yeri vardır. Gerek öğretmenin müzik etkinliklerinde kullandığı çalgılar, gerekse dinlettiği çalgı eşliğinde müzik, çocuğun sesleri ve tartımları doğru ve temiz olarak işitmesini ve hissetmesini sağlar. Müzik etkinliklerinde çalgı kullanan öğretmen, çocukların bu etkinliklere daha büyük ilgi, istek ve dikkatle katılımlarını gerçekleştirir. Çocukta çalgı kullanma isteğini uyandırır. Böylece çocuklar daha kolay, çabuk ve kalıcı öğrenirler ve yapılan etkinliklerden zevk alırlar”(Öztürk, 2004, s. 24).

Okullarda çalgı olarak daha çok blokflüt tercih edilmektedir. Ancak farklı çalgı çalan öğrencilere sınıf ortamında çalgılarını çalma olanağı sağlanması, hem müziksel motivasyonlarının hem de özgüvenlerinin gelişimi açısından önemlidir.

Günay ve Özdemir, çalgı çalan çocukların özendirilmesi ve desteklenmesi gerektiğini şu sözlerle belirtmişlerdir:

“Okul müzik eğitiminde sınıfça öğrenilen çalgı olarak, zamanımızda daha çok blokflüt (kısaca flüt) görülmektedir. Bunun yanında bazı okullarda mandolin daha ön planda olabilir. Bağlama, piyano, gitar, keman gibi çalgılar, ailelerin desteği ile evde veya bir sanat/müzik merkezinde öğreniliyor olabilir. Ders dışı çalışmalarda ve okul yapısı içinde de gerek bireysel çalgı öğretimi gerekse toplu müzik çalışmaları yolu ile de çalgı öğretimleri yapılıyor olabilir. Bu gibi çalışmalara katılan öğrencilere sınıfta zaman zaman olanak tanınarak ders hem daha renkli duruma getirilebilir ve hem de diğer öğrenciler de özendirilerek motive edilebilir. Bir çalgıya emek veren, arkadaşlarına küçük de olsa doğru ve güzel bir parça dinletme düzeyi elde etmiş olan öğrencilere bu olanak sağlanarak kendileri onurlandırılmalıdır”(Günay, Özdemir, 2006, s. 72).

İlköğretimin, özellikle ilk yıllarında Orff çalgılarının kullanılması çocukların müzik dersine olan ilgisini artıracaktır.

Yıldız, Orff çalgılarının ilköğretim öğrencilerinin ilgisini çektiğini, bu nedenle ilköğretim birinci ve ikinci kademedeki Orff çalgıları kullanılmasının gerektiğini “Çalgı eğitiminde hangi çalgı ya da çalgıların kullanılabileceği konusu da önem taşımaktadır. Çünkü, öğretimi yapılacak çalgı ya da çalgıların çocukların gelişim özelliklerine uygun olması gerekmektedir. İlköğretim kurumları müzik ders öğretim programında birinci ve ikinci devre için öngörülen temel çalgı “Vurmalı Ezgi Çalgısı”dır. Bu nedenle

ilköğretimin ilk yıllarında genellikle aralarında “Vurmalı Ezgi Çalgısı”nın da bulunduğu Orff çalgıları diye adlandırılan tartım ve ezgi çalgıları tercih edilmelidir. Bu çalgılardan tartım ve ezgi çalgıları, oyun oynar gibi çalınabilen, öğrencide ilgi ve sevgi uyandıracak türden çalgılardır”(Yıldız, 2006, s. 39), sözleriyle ifade etmiştir.

Çalgı çalma becerisi aynı zamanda “kültürel bir üretim biçimi” olarak da değerlendirilen önemli bir müziksel etkinliktir.

Say’a göre “İnsan, yeryüzünde kültür üreten tek varlıktır. Kültür üretmenin ön koşulu ise insanın alet kullanmasıdır. Şöyle de söyleyebiliriz:Alet kullanımı, kültür üretme bilincidir. Çalgılar da birer alet olduğuna göre, onları icat eden ve kullanan insanlar kültür üretmişlerdir”(Say, 2002, s. 181).

İlköğretim müzik eğitiminde çocukların çalgıyla tanışmaları ve çalma becerilerini geliştirmeleri, onların sosyal, psikolojik, duygusal vb. gelişimlerini desteklediğinden çok önemlidir. Bu nedenle ilköğretim müzik eğitiminde çalgı öğretimine özel bir önem verilmelidir.

2. 10. 6. Ritim Çalışmaları

Müziğin en temel öğelerinden biri olan ritim hakkında bir çok tanım yapılmıştır. Bu tanımlarda değişik nitelermeler yapılsa da ortak nokta ritmin, müziğin özü olduğudur.

Hacıev “Ritm, müzikte ses değerlerinin mantıklı ve örgütlü sıralanmasına denir” (Hacıev,2005, s. 73) sözleriyle, müzikteki ritim ögesinin, aslında kolay bir oluşum olmadığının altını çizmiştir.

Ürfioğlu’na göre “Kulak eğitiminin en önemli ögesi “ritm”dir. Ritm, her insanın doğuşuyla birlikte getirdiği bir duygudur”(Ürfioğlu, 1989, s. 39).

Karolyi, ritim kavramını doğadan örnekler vererek şöyle açıklamıştır:

“Evrende ritmin var olduğuna ilişkin ilk kanıtlar, doğanın gözlemlenmesiyle ortaya çıkar. Gün ile gecenin birbirini izlemesi, durmadan kıyıya vuran dalgalar, kalp atışları, nefes alıp verişler, zaman içinde düzenli olarak tekrarlanan hareket ile ritim arasında çok güçlü bir bağ olduğunu düşündürür”(Karolyi, 1995, s. 27).

Selanik, benzer bir yaklaşımla, ritim-doğa ilişkisini ve insanın ritimle çevrili bir sistem içerisinde varlığını sürdürdüğünü şöyle ifade etmiştir:

“İnsandaki ritm duygusunu “ bir vuruş, bir gürültü ya da bağırışın tekrarından ve simetrisinden doğan haz” biçiminde tanımlayabiliriz. Doğadan aldığımız en kesin mesaj ritmdir kuşkusuz.Simetri, tekrar, düzenli tekrar, yankı...Görünüştteki

dağınıklığa karşı her şey tamamen ölçülüdür; Gece ve gündüz, mevsimler, üreme, filizleme, çiçek açma, solma, yaşam ve ölüm mekanizması...Hepsi kesin bir disipline boyun eğer. Bu, doğal olduğu kadar anlaşılabilir uyum içindeki insanoğlu, kendi organizmasının da ritimlerle çevrili ve onlarla yönetildiğini, varlığının dayandığı her şeyde yaşamın ölçüsünün vurduğunu çabuk kavramıştır”(Selanik, 1996, s. 3).

Özgür ve Aydoğan, “Ritm, sesin süre özelliğine dayanır ve biri vurgulu olmak koşulu ile en az iki sesin art arda gelmesiyle oluşur. Söz, armoni, hız, gürlük gibi öğelerin tümü bulunsa bile, ritm yönünden bütünlük göstermeyen bir yapıt, güzelliğinden çok şey yitirebilir”(Özgür, Aydoğan, 2002, s. 26) sözleriyle, müzik eserlerindeki ritim öğesinin önemine vurgu yapmışlardır.

Say’a göre müziğin karakterini belirleyen en baskın unsur ritimdir.

“İnsanlığın kullandığı en eski temel müzik öğesi olan ritim, müziğin hareketini belirler. Tarih öncesi çağlarda müziğin büyü amacıyla yapılan ilk örneklerinde başlıca yeri ritim tutuyordu. Günümüzdeki ilkel topluluklarda da ritim egemendir. İlk müzik öğesi olarak doğadaki ritmik oluşumların insanları etkilediği kabul edilir.

Bu gerçeklerden ilkin şu sonucu çıkarabiliriz:Müziğin özü ritimdir. Çünkü ritim, müziğin hareketini. dolayısıyla karakterini belirler”(Say, 2002, s. 93).

Sığırtmaç, çocuklardaki beyin ve vücut kasları arasındaki uyumu ortaya çıkarmayı amaçlayan Dalcroze’un, ritimle ilgili çalışmalarını şöyle ifade etmiştir:

“ İlk deneyimlerini 1903 yılında Cenevre’de gerçekleştiren İsviçre’li eğitimci Emile-Jaques Dalcroze, insanın sahip olduğu yeteneklerinin tümünü ya da mümkün olduğu kadar çoğunu aynı anda ortaya çıkaracak etkilerin gerekliliğine inanmaktadır. Geliştirdiği müzik eğitimi yöntemi üzerinde çalışırken, doğal ritimlerin çocukların el-kol hareketlerinde, yürüyüşlerinde, koşmalarında var olduğunu hissetmiştir. Yaratılıştan var olan bu yeteneğin doğal bir duyarlılık olarak geliştirilmesi düşüncesini benimsemiştir”(Sığırtmaç2005, s. 75).

İyi bir ritim eğitimi alan çocukların, müziğin diğer disiplinlerini daha çabuk kavradığı bilinmektedir. Çocuklarda ritim duygusu, müziğin diğer alanlarına (şarkı söyleme vb.) göre daha çabuk gelişmektedir. Bu nedenle çocukların müzik eğitimlerinin önemli bir parçası olan ritim eğitimine erken yaşlarda başlanılmalıdır.

Dündar, “Anaokulu ve ilköğretimin birinci sınıfındaki müzik eğitiminde kullanılan çeşitli yöntemler arasında yer alan ritm eğitimi, kassal öğrenmenin çekirdeğini oluşturmaktadır. Zira, sağlam bir ritm eğitimi alan çocuklar müziğin diğer temel öğelerini daha kolay kavramakta ve müziği öğrenme süreçleri hızlanmaktadır.

Ritm eğitimi, müzik eğitiminin önemli araçlarından birisidir”(Dündar, 2003, s. 171) sözleriyle, ilköğretimde ritim eğitiminin önemine dikkat çekmiştir.

Ürfioğlu, çocuklardaki bağımsız hareket etme ve kişilik gelişiminde, ritim eğitiminin önemini “Ritm, kişiliğimizi bütünleyen bir öğedir. Ritm kavramının işlenmesi, okul öncesi çocuğu için çok önemlidir. Çocuğa bu yolla bağımsızlık duygusu aşılınıp, kişilik kazanmasına yardımcı olunur. Çocuğa kendi kendini kontrol etme alışkanlığı kazandırır. Montessori’ye göre “her şey ritmle başlar”. Çocuğa ilk müzikal yaklaşım onunla olur. Çocuk sessizce oturup müzik dinlemez,müzikle hareket etmek ister”(Ürfioğlu, 1989, s. 39), sözleriyle ifade etmiştir.

Sun ve Seyrek’e göre, çocuklardaki ritim duygusu, diğere müziksel aktivitelere göre daha erken gelişmektedir.

“Çocuk ilk yaşlardan başlayarak, şarkı söyleme aşamasına geçmeden önce el ve ayaklarıyla tartımsal devinimler yapar. Bir müzik çalınırken, kıvrak bir şarkı söylenirken ezgileri yineleyemez ama elleriyle, ayaklarıyla, bedeniyle müziğe uyarak tempo tutmaya, dans etmeye çalışır. Bu ve benzeri gözlemler de göstermektedir ki, çocukta tartım duygusu, şarkı söyleme eyleminden önce belirmektedir”(Sun, Seyrek, 2002, s. 40)

Yıldız, müzik eğitiminde ritim çalışmalarının önemini şu sözlerle belirtmiştir:

“Müzikalitenin en önemli unsuru ritim duygusudur. Bu duygu insanda daha çocukluktan itibaren görülür. Sistemli bir şekilde eğitilmesi gerekmektedir. Ritim, sesin yanında müziğin en önemli unsurudur. Eğitsel müzik etkinliklerinde çocuğa ritmik değerleri doğru anlatmak, kavratmak ve doğru uygulamak, daha müzik eğitiminin başında, en önde gelen görevlerden biridir”(Yıldız, 2006, s. 29).

Ritim eğitimi, çocukların anlama, yorumlama, öğrenme yeteneklerini ve fiziksel-düşünsel gelişimlerini destekleyen önemli bir müziksel etkinliktir.

Pugh ve Pugh, çocukların anlama, yorumlama, öğrenme ve fiziksel/düşünsel gelişimlerinde ritmin önemini “Çocuğun müziğe, vücut hareketleriyle tepki vermesi, müziğe uygun dans figürleri oluşturmaya çalışması, müziğe sesiyle eşlik ederek, sesini tanıması, bilişsel ve psikomotor gelişimine katkı sağlamaktadır”(Pugh ve Pugh, 1998, Aktaran, Kandır, 2006, s. 18), sözleriyle belirtmişlerdir.

Dündar, çocuklardaki psikomotor gelişim ile ritim eğitimi arasındaki ilişkiyi şöyle ifade etmiştir:

“Çocuklar müzik eğitimi alırken, başka alanlarda da kendilerini geliştirirler. Sosyal, psikomotor, duyuşsal, dil ve zihinsel gelişimleri hızlanır. Bunlardan biri olan psikomotor gelişim, özellikle müziğin ilk adımları verilirken kullanılan ritm eğitimi ile yakından ilgilidir”(Dündar, 2003, s. 172).

Sun ve Seyrek, çocuklarda ritim eğitiminin neden önemsenmesi gerektiğini şöyle ifade etmişlerdir:

“Tartım eğitimi, çocuğun müzik eğitiminin en önemli kesimidir. Her çocuğun sesi şarkı söylemeye elverişli olmayabilir; fakat her çocukta geliştirilmeye elverişli tartım duygusu vardır. Tartım yoluyla da olsa, çocuğun müzik yapması, onun hem ruhsal hem duygusal gelişmesine yardımcı olacak ve hem de ona arkadaşlarıyla birlikte iş yapmanın mutluluğunu verecektir. Bu bakımdan çocuk eğitiminde müzik eğitimi ve onun bir parçası olan tartım eğitiminin saksaklanmaması, önemsenmesi ve titizlikle uygulanması gerekir”(Sun, Seyrek, 2002, s. 70).

Öztürk, ritim çalışmalarının çocuklardaki hangi gelişim alanlarını desteklediğini şöyle belirtmiştir:

“ Ritim çalışmaları;

-Çocuğun ritm duygusunu geliştirir.

-Duyma yeteneğini (kulağını) geliştirir.

-Dikkatini geliştirir.

-Büyük ve küçük kaslarını geliştirirken, psikomotor gelişimini destekler.

-Çocuğun hareketlerinde koordinasyon, çeviklik ve incelik kazanmasına yardımcı olur.

-Disiplin kazandırır”(Öztürk, 2004, s. 68).

Sun ve Seyrek'e göre ritim çalışmaları, çocukların sosyal, duygusal, özgüven vb. gelişimlerine yardımcı olmaktadır.

“Tartım eğitiminde de amaç;şarkı öğretiminde olduğu gibi, çocuğa yalnızca belirli tartım kalıplarını öğretmek değildir. Bununla birlikte, çocukta tartım duygusunu ve bedensel yeteneklerini geliştirmek, onun mutlu olmasına ve kendinde olumlu bir kişilik geliştirmesine yardımcı olmaktır. Tartım eğitimiyle, çocuğun tartım duygusu gelişeceği gibi, denge, dikkat, tepki, güven duyguları ile büyük ve küçük kasları da gelişir;el, kol, ayak, baş, göz ve beden gibi organları arasında eşgüdüm sağlanmasına;davranışlarında çeviklik ve incelik kazanmasına yardımcı olunur”(Sun, Seyrek, 2002, s. 57).

Dündar, ritim eğitimi ile zihinsel, bedensel ve ruhsal özgürlük arasındaki bağlantıyı şöyle ifade etmiştir:

“Çocukta, müzik eğitimi almadan zaten var olan ritm duygusu, bizzat yer aldığı uygulamalı çalışmalarla geliştirilmelidir. Bu uygulamalı çalışmalar bireyin kendisi tarafından yapılan büyük, serbest ve organize kas hareketlerini içermektedir. Bu hareketler için uyarıcı unsur, müziğin kendisidir. Ritmik olabilen kişi aynı zamanda iyi bir dengeye de sahip olacağından, zihninde, bedeninde ve ruhunda daha özgürdür. Ritmik eğitim sayesinde zihni ve bedeni arasında oluşan denge, hareketlerine de yansır”(Dündar, 2003, s. 178).

Ritim çalışmalarında, öğretmenler çocukların bireysel farklılıklarına dikkat etmeli ve çalışmalara kolay alıştırmalarla başlanmalıdır. Eliason ve Jenkins, öğretmenlerin çocuklardaki bireysel farklılıklar konusunda neler yapmaları gerektiğini şöyle anlatmışlardır:

“Çocuklara ritm eğitimi verilirken basitten zora doğru bir yol izlenmeli, hareket, ses, şarkıya eşlik, müzikle ritmik hareketler yoluyla verilmeye çalışılmalıdır. Başlangıçta bazı çocuklar el çırpma veya enstrüman çalma deneyimlerinden hoşlanmalarına rağmen, ritmin farkında olmayabilirler. Öğretmen bu durumda kaygılanmamalıdır. İlk ritmik deneyimlerde öğretmenin rolü, ses ve ritmi keşfetme ve çocukların katılımlarını desteklemektir. Amaç diğerlerinin aynısını yaptırmak değildir, bireysel farklılıkların olabileceği unutulmamalıdır”(Eliason&Jenkins, 2003, Akt. Sığırtmaç, 2005, s. 45-46).

Dündar, çocukların müziği öğrenme sürecini hızlandırmada ritim eğitiminin önemini “Çocuğa müzik eğitimi vermeye çalışırken özellikle anaokulu ve ilköğretimin birinci sınıfında kullanılan yöntemler büyük önem kazanmaktadır. Bunlardan biri olan “ritm eğitimi” çocukta zaten var olan ritm duygusunu ortaya çıkarmak, geliştirmek ve müziği öğrenme sürecini, daha hızlı ve zevkli hale getirmek açısından önemlidir” (Dündar, 2003, s. 172), sözleriyle belirtmiştir.

Ritim çalışmaları çocukların kendilerini ifade edebilmeleri açısından önemli bir müziksel etkinliktir.

Yıldız’a göre “Ritmik kapasitenin, ritmik bilinç ve duygunun eğitimi için küçük çocuklara ritmik karakterde ses ve çalgı müziği eserleri dinletmek yararlı olur. Çocuklar müzikle birlikte serbest ritmik hareketler yaparlar, müziğe göre yürür, koşar, oynar, el çırpır, ritmik bedeni hareketlerle kendilerini ifade fırsatını bulmuş olurlar”(Yıldız, 2006, s. 29).

Eser seslendirmelerinde yapılan ritim hatası, ezgisel yapıda yapılan hataya oranla daha çabuk göze çarpar.

Günay ve Özdemir, müzik eserlerindeki ritim olgusunun bu yönüyle önemini şöyle ifade etmişlerdir:

“Yaratıyı meydana getiren yapıdaki ritmik kurgular, ne kadar karmaşık olurlarsa olsunlar, doğru çalınmalıdır. İnsan makine değildir. Fakat ritmik doğruluk, yaratıyı oluşturan temellerden biri olduğundan ve çalışmalar aracılığı ile doğru çalınmaları şaşmaz bir biçimde gerçekleştirilebilir olduğundan, hatalı seslendiriler anlayışla karşılanmazlar. Bir yaratının belli başlı üç boyutu vardır. Biri ritmik yapısı, diğeri ezgi çizgisi ve diğeri boyutu da -eğer varsa- onun çoksesliliğidir. Belli bir müzik içinde bu üç boyut birbirine kenetlenmiş olarak bulunur. Ezgi çizgisindeki veya çokseslilik örgüsündeki bir aksam, yaratının dengesini bozar. Bu yüzden, temiz çalmak önemli olmakla birlikte, yapılan bir küçük hataya hoşgörü ile bakmak olası iken, ritmik örgüdeki hata aynı hoşgörü ile karşılanmaz”(Günay-Özdemir, 2006, s. 83).

Ritim müziğin özü olduğu kadar aslında hayatın da kendisidir. Çocuğun içinde zaten var olan ritim duygusunun geliştirilmesi onların gelişimlerine önemli katkı sağlayacaktır. Bu nedenle ilköğretim müzik eğitiminde, müziğin diğer alanlarına olduğu gibi ritim eğitimine de özel bir önem verilmelidir.

2. 10. 7. Hareket ve Yaratıcı Dans Çalışmaları

Çocukların dünyası doğaları gereği hareketlidir. Hareket ve yaratıcı dans etkinlikleri onların içinde zaten var olan hareket yeteneğini daha da geliştirerek, beden hareketleriyle duygu ve düşüncelerini ifade etmelerini, rahatlamalarını ve enerjilerini boşaltmalarını sağlar.

Öztürk, dans/yaratıcı dans kavramlarının tanımını yapmış ve bireydeki etkilerini şöyle ifade etmiştir:

“Müziğin temposuna uyularak yapılan ve estetik değer taşıyan düzenli vücut hareketlerini “dans” olarak adlandırırız. Sadece ritmine, temposuna göre insanın içinden geldiği gibi, doğaçlama yoluyla yapılan dansları “yaratıcı dans” olarak tanımlayabiliriz.

Duyguları ve düşünceleri büyük beden hareketleri ile (zıplama, yuvarlanma, sallanma, koşma, sıçrama, tepinme vb.) ifade etmek rahatlatıcıdır. Enerjinin dışa vurularak kullanılmasını sağlar, gerilimi azaltır”(Öztürk, 2004, s. 82).

Şahin'e göre, hareket çocuğun çevresini keşfetmesini ve iletişim kurmasını sağlar.

“Hareket etme becerisi yeni doğan bir bebeğin hayatının ilk anlarından itibaren açık olarak görülür. Küçük bir çocuğun her bir hareketi, kendi varlığını ortaya koyması ve kendini ifade etmesi anlamına gelir. Çocuk hareketler yoluyla çevresini tanır ve insanlarla daha kolay ilişki kurar”(Şahin, 2006, s. 81).

Stinson'a göre “ Çocuklar için dans, vücut hareketleri ve bazen içinde duyguların ifade edildiği hareketleri içerir. Dans, kinestetik duyuyla, yeni bir dünyada duyuların farkındalığını sağlar”(Stinson, 1990, Akt. Sığırtmaç, 2005, s. 57).

Öztürk, “Yaratıcı dans, her çocuk içinden geldiği gibi dans eder. Hareketleri başkasından kopya etmez. Güzellik ve stil, hareket amacına yönelmişken doğal olarak öğrenilir”(Öztürk, 2004, s. 82) sözleriyle, çocuklar için yaratıcı dansın içgüdüsel olarak geliştiğini vurgulamıştır.

Dawson ve Acay, müzik ve dans arasındaki ilişkiyi “Müzik ve dans, doğal ortaklardır. Bütün kültürlerde, müzik çalışmalarında yan yana yer alırlar. Müziğin bütün öğeleri dansla ilişkilendirilebilir”(Dawson, Acay, 1997, s. 9. 8), sözleriyle ifade etmişlerdir.

Şahin, yaratıcı dansın çocukların zihinsel ve yaratıcılık gelişimleri üzerindeki etkisini şöyle ifade etmiştir:

“Yaratıcı dans çocuklara kendi duyularını kullanarak, duygu ve düşüncelerini anlatma fırsatı verir. Ayrıca çocukların kendi çevrelerini anlama kapasitelerini, bilgi düzeylerini ve kendilerini yaratıcı bir biçimde ortaya koyabilme becerilerini artırır. Kendi kendini estetik bir biçimde anlatabilme aracılığıyla dans, çocuğa etkili ve sezgisel bir bilgi tarzı sunar”(Şahin, 2006, s. 133).

Macdonald'a göre “Yaratıcı dans, vücut aracılığıyla kişinin yaratıcılığını kullanarak, duygu ve düşüncelerini anlatma sanatıdır. Yaratıcı dans, rekabetin, zorlamanın olmadığı bir etkinliktir, fiziksel beceri ve estetik anlayışını geliştirirken, bireysel farklılıkları da ortaya çıkarır”(MacDonald, 1991, Akt. Sığırtmaç, 2005, s. 60).

Sun ve Seyrek, müzik ve dans olgusunun bütünlüğünü şu sözlerle ifade etmişlerdir:

“Çocuklara müzik eşliğinde dans ettirme, hayvan, insan, taşıt, doğa, öykünmeleri yaptırma, tartım eğitimi uygulama ya da serbest olarak içlerinden geldiği gibi devinimler yapmalarını istemek;bu tür, devinirken müzik

dinleme-dinletme uygulamaları için örnek gösterilebilir. Çocuklar müzik eşliğinde devinirlerken müziğin ezgisine, tartımına kendi devinimleriyle uymaya çalışacaklar, uyabilmek için de müziği olabildiğince dinleyeceklerdir. Müzik dinleme, bu durumdaki çocuklar için kendi başına bir amaç olmayacak, bunun gibi, müzikten tümüyle bağımsız devinmek de amaç olmayacaktır”(Sun, Seyrek, 2002, s. 96).

Hareket ve yaratıcı dans çalışmaları konusunda ünlü besteci Carl Orff’un önemli tespitleri vardır.

“Alman besteci ve eğitimci olan Carl Orff (1895-1982), çalışmalarına müzikte temel bir unsur olan ritm, dans ve konuşmanın birleştirilmesi ve bütünleştirilmesi ile başlamıştır. Birçok konuda doğaçlama ve yaratıcılık ile öğrenmede, vücut seslerini kullanmanın, ritm ile hareketin birleştirilmesinin ve birçok doğal enstrümanın kullanılmasının önemli olduğunu vurgulamıştır”(Wheeler ve Raebeck, 1975, Akt. Sığırtmaç2005, s. 70).

Hareket ve yaratıcı dans çalışmaları çocukların grup içinde birlikte hareket etme ve müziği algılama -yorumlama becerilerini de artırır.

Öztürk’e göre yaratıcı dans ile birlikte çocukların müziği yorumlama ve harekete yansıtma becerileri de gelişmektedir.

“Müzikli dramatisasyonda, söz, müzik ve hareket birleştirmede, şarkılı oyunlarla dramatize edilen şarkılarla, müzikli öykülerle çocuk deneyim kazanmıştır. Gitgide kuralların, sözlerin bağlayıcılığı azalır. Çocuğun müziği doğru duyması, hissetmesi, anlaması doğrultusunda yaratıcılığı ön plana çıkar. Müziği yorumlama ve harekete yansıtma becerisi de yaratıcı dans etkinliklerinde ortaya çıkar”(Öztürk, 2004, s. 82).

Schoon, yaratıcı dansın çocuklar üzerindeki etkilerini şöyle belirtmiştir:

“Yaratıcı dans, uygulanan eğitim programları içinde yer aldığında çocukların anlatma becerilerini geliştirir, çevrelerine duyarlılıklarını ve hatırlama yeteneklerini artırır, konsantrasyona yardım eder ve grupla birlikte işbirliği içinde çalışmaya teşvik eder”(Schoon, 1998, Akt. Şahin, 2006, s. 133).

Ririe’ye göre “Çocuklar doğal olarak müziğe bedensel hareketleriyle bağlıdırlar. Müziğin yönü veya akışı, çocuğu duygu ve düşüncelerini açıklamaya, tepki vermeye davet eder. Müzik ve hareket en erken dönemde çocuğun iletişim becerilerinden biridir. Hareket çocuğun ilk dilidir, sözlü anlatımın dışında duygu ve düşüncelerini yansıtır. Yaratıcı dans aracılığıyla

çocuklar müzik eşliğinde hareket ettiklerinde bedenlerini, duygularını, düşüncelerini kullanır ve onlarla bütünleşirler”(Ririe, 1980, Akt. Şahin, 2006, s. 84).

Hareket ve yaratıcı dans çalışmaları etkinliklerine çok erken yaşlarda başlanması önemlidir.

Brewer’a göre “Müzik ile hareket etme oldukça erken dönemlerde başlamaktadır. Bebekler müzik ile sallanır, başlarını sallar, ellerini, kollarını sallarlar. Öğretmen ve eğitimci Jaques-Dalcroze (1865-1950)’ye göre hareket, çocukların müziği değerlendirme ve sevmelerinde en iyi yoldur ve müziğe göre hareket eğitimine yaşamın ilk yılında başlanmalıdır”(Brewer, 2001, Akt. Sığırtmaç, 2005, s. 55).

Öztürk, yaratıcı dansın hem çocuklara hem de öğretmenlere katkısını şöyle değerlendirmiştir:

“Yaratıcı dans etkinlikleri, çocuklara iç dünyalarını dışa vurma, kendilerini ifade edebilme olanağı tanıyarak, öğretmene de çocukları tanıma fırsatı vermektedir”(Öztürk, 2004, s. 85).

Hohmann ve Weikart, dansın tarihsel geçmişini, “Müzik eşliğinde hareket etme, hem çocuklar hem de yetişkinler için doğal bir süreçtir ve eski çağlardan beri insanlar kutlama ve matem törenlerinde bir araya geldikçe gelişmiştir”(Hohmann and Weikart 2000, Akt. Sığırtmaç, 2005, s. 55) sözleriyle, dansın toplumsal hayattaki yerini de ifade etmişlerdir.

Brewer, çocuklardaki hareket becerilerinin gelişiminde, yaş gruplarını şöyle değerlendirmiştir:

“Çocuklarda hareket becerilerinin gelişimi, yaratıcı hareket ve dans için temel unsurdur. Yaratıcı hareket ve dans için temel motor beceriler 3-5 yaş döneminde öğrenilmekte ve gelişmeye devam etmektedir. Bu dönemde üründen ziyade hareket eğitimi sürecine odaklanılmalıdır. Bazı çocuklar 7-8 yaşlarında temel hareketleri ustalıkla yapabilmekte iken, bazı çocuklar için gelişim süreci devam edebilmektedir”(Brewer, 2001, Akt. Sığırtmaç2005, s. 55).

Şahin, çocukların yaşları ilerledikçe müzik ve hareket yeteneğinin ve müziksel-ritimsel algılama kapasitelerinin arttığını şöyle anlatmıştır:

“Çocuk büyüdükçe sesler veya müziğe ritmik vücut hareketleriyle güçlü bir biçimde karşılık verir. Zıplama, hoplama, tempo tutma gibi çeşitli hareketler yapar. Yeni öğrenilen hareket üzerinde kontrol elde edildikçe, ritm içe taşınır ve müzikle birlikte zıplama, hoplama ve ritme göre tempo tutma becerisi şeklinde bu süreç tamamlanır. Bu süreç, müzikle yaratıcı hareketin ortaya koyulması, daha

sonrasında dans, adım ve modellerinin öğrenilmesi ve nihayet orta veya geç çocukluk dönemlerinde müzik aletleri çalma becerisinin kazanılmasında bir başlangıçtır”(Şahin, 2006, s. 81-82).

Hareket ve yaratıcı dans çalışmaları çocukların doğaçlama yeteneklerini geliştirmede de çok etkilidir.

Andress, çocuklardaki hareket çalışmalarının amacını ve bu bağlamda doğaçlama olgusunu şöyle belirtmiştir:

“Hareket, şarkı söyleme ve müzik aleti çalma en önemli eğitim araçlarındandır. Çocuklara yapılan müzik çalışmalarının amacı hareket deneyimleri aracılığıyla müzikal anlayışa doğru yönelmiş bir yapı kurmaktır. Hareket deneyimleri, müzik eğitimi programının önemli bir parçasıdır, çünkü bu deneyimler, öğrenmenin “hissettiğini yapma” bölümünü temsil etmektedir”(Andress, 1991, Akt. Şahin, 2006, s. 84).

Hareket ve yaratıcı dans çalışmalarında öğretmenler çocukları dikkatle izlemeli, onların müzik-hareket uyumunu sağlamalarına yardım etmelidir.

Sun ve Seyrek, bu konuyla ilgili olarak, öğretmenlerin ne yapmaları gerektiğini şöyle ifade etmişlerdir:

“Çocuğun ilgisi ve dikkati bir yandan duyduğu müziklere, bir yandan da yaptığı ve yapacağı devinimlere bölünecektir. Amaç, müziğin olabildiğince iyi dinlenmesini ve devinimlerin de olabildiğince müziğe uygun olarak yapılmasını sağlamaktır. Çocuk bu gibi durumlarda, içgüdüleriyle dinleme ve devinme arasında uyum kurmaya çalışır; fakat genellikle ilgisi kimi kez daha çok müziğe, kimi kez de devinime kayabilir. Devinirken, müzik dinleme etkinliklerinden hangisi yapıyor olursa olsun, öğretmen bu ilgi kayma olayını göz önünde tutmalı, müziği dinlerken devinime ara veren ya da devinim yaparken müziği unutup ona uygun devinmeyen çocukları özenle izlemeli, tatlılıkla uyarmalı, onların müzik dinleme ve müziğe uygun devinme etkinliğini, uyum içinde yapmalarına yardımcı olmalıdır”(Sun, Seyrek, 2002, s. 96).

Şahin, hareket ve dansın çocukların müziksel algılamalarındaki etkisini şöyle anlatmıştır:

“Hareket, müzikal düşüncenin çocuk tarafından kazanılmasında önemli bir rol oynar. Çocuk tempoda, dinamiklerde, ses perdelerindeki değişiklikleri anlatmak veya keşfetmek için, bir şarkının hatlarını ya da ruh halini anlatmak için tüm vücudunu kullanır. Bu duygu ve yoğun hareketler, sözlü anlatımın ötesine uzanan bilgileri akla sokmak için doğrudan ve derin biçimde kaslar ve duyardan beyne giderler. Böylece bu tür deneyimler çocuğun özelliğine

dönüşür ve çocuk uygun bir müzikle doğrudan bir ilişki içine girdiğinde verdiği tepkiler kolayca gözlenebilir”(Şahin, 2006, s. 82).

Öztürk, yaratıcı dans etkinliklerinin çocukların sosyal, bedensel, zihinsel vb. gelişimleri üzerindeki etkilerini şu sözlerle ifade etmiştir:

“Yaratıcı dans etkinlikleri;

. Çocuğu yaratıcılığa yöneltir.

. Müziğin ezgi ve ritmini bir bütün olarak algılar ve hisseder.

. Düşüncelerini ve duygularını davranışa dönüştürebilme becerisi kazandırır.

. Çocuğun duygusal sorunlarını ortaya çıkartır.

. Gerilimini azaltır, rahatlamasını sağlar.

. Yaşadığı çevreyi algılamayı öğrenir.

. Büyük ve küçük kaslarını, hareketlerinde koordinasyonu geliştirerek psikomotor gelişimine destek olur.

. İlgi ve yeteneklerini ortaya çıkarır.

. Topluca yapıldığı için sosyalleşmesine yardımcı olur. Ayrıca bireysel olarak hareketler yapıldığı için toplum içinde bireyselliği yaşama olanağı tanır” (Öztürk, 2004, s. 83).

Hareket ve yaratıcı dans etkinlikleri çocukların sosyal, fiziksel, zihinsel gelişimlerini destekleyen ve yaratıcılıklarını geliştiren önemli bir müziksel eğitim alanıdır. Bu nedenle çocukların bu eğitimle çok erken yaşlarda tanışması çok önemlidir.

2. 10. 8. Müzik Kültürü ve Müziksel Beğeni

Kültür, genel anlamıyla toplumların tarihsel süreç içerisinde oluşturdukları inanç, düşünce, davranış biçimi, gelenekler, yaşama tarzı vb. birikimlerinin tümünü kapsayan oldukça geniş bir kavramdır.

Güvenç’e göre “Kültür (ya da uygarlık) toplumun bir üyesi olarak insanoğlunun kazandığı (iktisap ettiği) bilgi, sanat, ahlak, gelenekler ve benzeri diğer yetenek ve alışkanlıkları kapsayan karmaşık bir bütündür”(Güvenç, 1970, s. 11).

Erdener, kültürü ve kültürün insan hayatındaki boyutunu şöyle anlatmıştır:

“Kültür, doğuştan başlayarak bilinçli ya da bilinçsiz edindiğimiz, içimize sindirdiğimiz, özümlediğimiz bilgilerin tümüdür. Bu bilgiler, dış dünyaya davranışlarımızla, yaptığımız araç ve gereçle yansır. Bu bilgilerin ışığında karşımızdaki insanların davranışlarını yorumlar, yorumladıktan sonra da ona

göre bir davranış şekli oluştururuz”(Erdener, 1982, Akt. Kaplan, 2005, s. 59-60).

Kaplan, kültürü insanların varoluş nedeni olarak görmekte ve yaşamı anlama/ yönlendirme yöntemi olarak değerlendirmektedir.

“Kültür, sadece izlediğimiz, etkilendiğimiz veya yoğun deneyimler edindiğimiz bir şey değildir. Varoluş nedenimizdir. Hissettiklerimizin, isteklerimizin ve yaşam amacımızın billurlaşmasıdır. Onu biz şekillendiririz. O da bizi şekillendirir, varlığımızı yansıtır ve belirler. Yaşamımızı anlama ve ona yön verme yöntemidir”(Kaplan, 2005, s. 60).

Toplumun kültürünü oluşturan önemli kavramlarda birisi de, toplumların genel müzik bilgi ve birikimlerinin göstergesi olarak kabul edebileceğimiz müzik kültürüdür.

Günay, müzik kültürü kavramını şöyle tanımlamıştır :

“Müzik kültürü; toplumun bir üyesi olarak insanoğlunun, genel kültürünün yanında kazandığı müzik sanatına ilişkin bilgi, beceri, tutum ve davranışlar ile müzik ortamlarında geçerli ahlak kuralları, gelenekler ve benzeri diğer yetenek ve alışkanlıkları kapsayan karmaşık bir bütündür”(Günay, 2006, s. 99).

Kaplan, müzikle ilgili tüm davranış kalıplarının kültürel değerlerden beslendiğini şu sözlerle ifade etmiştir:

“Bu açıklamalar ışığında baktığımızda; müzik yapma ve dinleme davranışı da bir eylemdir ve bizde var olan kültürel değerlerimizden kaynaklanır. Müzik, sosyal yapıya dayalı bir sosyal davranışın sonucunda yaratılmaktadır. Bu nedenle yalnız bir ses sistemi değil, etnolojik bir yapının oluşturduğu, belli bir davranışın sonucunu içinde taşımaktadır. Belli bir kültür içinde yer alan sosyal bir olaydır. Üreten ve dinleyen “o” kültür içindeki insanlardır. Besteler “o” kültürdeki insanların davranışlarının yansımasıdır”(Kaplan, 2005, s. 60-61).

İyi bir müzik eğitimi almak genel olarak bireyin güçlü bir müzik kültürü edinmesinin önemli unsurlarından birisidir. Bunun yanı sıra, nitelikli müzik eserlerini tanımak, dinlemek ve dinlediği müzikleri eleştirebilecek birikime sahip olmak da yine bireyin müzik kültürün derinliğinin bir göstergesidir. Bu müziksel birikim ve derinliğin temellerinin atılmasında, ilköğretimdeki müzik eğitiminin önemi çok büyüktür. İlköğretim öğrencilerinde geleceğe yönelik nitelikli bir müzik kültürünün oluşturulması için, çocukların müzik kültürü ve müziksel beğeni eğitimine çok önem verilmelidir.

Yıldız, ilköğretimde müzik dersinin önemli amaçlarından birisi olarak müzik kültürü ve müziksel beğeni eğitimini göstermiş, bu eğitimde çocuk şarkılarının önemine dikkat çekmiştir.

“İlköğretimde müzik eğitiminin önemli amaçlarından biri de, çocukta müziğe karşı ilgi ve sevgi yaratmak, ona iyi bir müzik beğenisi ve anlayışı kazandırmak ve bu yolla müzik dinleme, müzik yapma isteği uyandırmaktır. Amaç, çocuğa müziği sevdirmek ve müziğin onun yaşamının ayrılmaz bir parçası olduğunu hissettirmektir. Çocukları bu amaca ulaştıracak araçların başında ise çocuk şarkıları gelmektedir. Çocuk şarkıları sözleri yönünden eğitsel, çocuk zevk ve psikolojisine uygun, ezgileri yönünden orijinal, sanat değeri taşıyan, çocuk için sevimli, cazip ve kolay öğrenilir olmalı, sözle ezgi arasında uygunluk bulunmalıdır. Çocuk okuldan oldukça zengin bir şarkı dağarcığı ile çıkmalıdır”(Yıldız, 2006, s. 40-41).

Günay ve Özdemir’e göre müziksel beğeni eğitiminde şunlar amaçlanmalıdır:

- “1. Tüm müzik türlerine ve çeşitlerine açık olabilme.
2. Müzik seçmesini ve dinlemesini öğrenebilme.
3. Müzik beğenisinin geliştirilmesinde sesini ve çalgısını kullanmayı öğrenebilme.
4. Müzik dinleme alışkanlığını sistematik olarak elde edebilme.
5. Müzik beğenisini kuramsal bilgilerle zenginleştirebilme.
6. Partiturdan müzik izleyebilme.
7. Giderek daha seçkin müzik örneklerine yönelebilmeye.
8. Müzikle doruk yaşantılar geçirebilme.
9. Müzikle yücelmeyi öğrenebilme.
10. Müzik aracılığı ile insan değerlerini geliştirebilme.” (Günay, Özdemir, 2006, s. 77).

Günay ve Özdemir, müzik beğenisinin gelişiminde önemli olan öğeleri şöyle belirtmişlerdir:

“Müzik beğenisinin gelişiminde herhalde başta çalgı metot kitapları ve dinleme araçları (radyo, televizyon, CD, teyp, kaset vb.) sayılmalıdır. Ayrıca, çalışma ortamının, arkadaş çevresinin ve ailedeki müzik anlayışının da önemli olduğunu söylemeliyiz”(Günay, Özdemir, 2006, s. 81).

Sun ve Seyrek, çocuğun müziksel beğenisinin gelişiminde aile, çevre ve eğitim üçlüsünün önemine işaret etmişlerdir.

“Çocuğun müzik beğenisi, aile, çevre ve eğitimin etkileriyle geliştirilebilir. Aile ortamında müziğe gösterilen ilgi, çocukta da müziğe karşı ilgi duymasına neden olabilir, komşu aileler ve onların çocukları içinden müziğe karşı ilgili

olanlar varsa, bunlar da çocuğun müziğe ilgi duymasına, onun ilgisinin sürekli kılınmasına yardımcı olabilir”(Sun, Seyrek, 2002, s. 38).

Günay ve Özdemir’e göre müziksel beğeni gelişiminde, çocuğun müziksel etkinliklerin içinde olması çok etkili olacaktır.

“Müzik beğenisinin gelişmesinde öğrenciye en yakın olanaklar, onun sesi ve/veya çalgısı ile yapacağı müziklerdir. Öğrencinin etkinlik içinde olması, söylemesi ve çalması, eğitim açısından, onun herhangi bir müziğin dinleyicisi olma durumundan daha değerli olabileceği düşünülebilir”(Günay, Özdemir, 2006, s. 80-81).

Çocukların müziksel beğenilerinin dolayısıyla müzik kültürlerinin gelişiminde öğretmenlere de önemli görevler düşmektedir.

Sun ve Seyrek, müziksel beğeni gelişiminde öğretmenlerin önemine şöyle vurgu yapmışlardır:

“Çocuğun müzik beğenisinin anaokulunda /okulda geliştirilmesi bilgili, bilinçli ve sistemli bir eğitsel çabayı gerektirir. Anaokulunun/okulun gerekli müzik araç-gereçlerine sahip olması, yöneticilerin ve öğretmenlerin bu konuya yeterince önem vermesi, çocuğun müzik beğenisini geliştirmede olumlu sonuç alınmasının ön koşulu sayılmalıdır. Öğretmen, müzikle ilgili genel kültüre, eğitim için yetecek ölçüde teknik müzik bilgisine, bildiklerini uygulamaya aktarma gücüne ve bunun yanı sıra, çocukların bedensel ve ruhsal özelliklerine ilişkin ne kadar çok birikime sahip olursa, bu konuda da o ölçüde başarılı olabilir”(Sun, Seyrek, 2002, s38-. 39).

Yıldız, müziksel beğeni gelişiminde öğretmenlerin çalgı çalmalarını ve görsel-ışitsel elektronik araçları kullanmalarını önermektedir.

“Öğretmenin kendi saziyla çocuk seviyesine uygun eserleri zaman zaman çalması da çocukta müzik zevkinin gelişmesini sağlar.

Zevk eğitiminde kullanılacak çok faydalı bir araç da görsel ve işitsel elektronik araçlardır. Müzik derslerinde çocuklara zaman zaman öğretmen tarafından uygun görülen eğitici, eğlendirici, onların müziksel beğenilerini geliştirici dinleti ve gösterilerin yapılması yararlı olacaktır. Böylece iyi örnekler dinleyen ve izleyen çocuklarda sanatsal beğeni düzeyi, etkinliklere katılma ve daha iyiyi yapma isteği gelişecektir”(Yıldız, 2006, s. 41-42).

Sun ve Seyrek’e göre öğretmenler çocukların müziksel yeteneklerini ve kapasitelerini iyi bilmelidir. Bu çocukların müziği sevmesi için çok önemlidir. Müziği

seven çocuk, öğretmenlerinin önerilerini daha dikkatle ve özenle yerine getirmeye çalışacaktır.

“Bu genel konulara dayalı olarak öğretmen, her çocuğun müzik yeteneğini, ses sınırının genişliğini, çalgı çalmaya, şarkı söylemeye, müzik dinlemeye gösterdiği ilgi derecesini iyi bilmek zorundadır. Öğretmen çocuğu bu ve benzeri özellikleriyle tanımadıkça ve dağarcığıyla, araç-gereciyle, öğretim yöntemleriyle, sistematik bir uygulamayı gerçekleştirmedikçe, onun müzik beğenisini istediği yönde geliştiremez.

Anaokulunda/okulda çocuğun müzik beğenisinin geliştirilebilmesi için ilk koşul, yeterli ön hazırlığa sahip öğretmenin her çocuğu, öteki özellikleriyle birlikte, müziğe ilişkin özellikleriyle de tanınmasıdır.

Unutulmamalıdır ki, çocuğun müzik beğenisinin geliştirilebilmesi ve ona başarılı bir müzik eğitimi verilebilmesi, her şeyden önce onun müziğe ilgi duymasına ve müziği sevmesinin sağlanmasına bağlıdır. Müziği seven çocuk ona ilgi duyacak ve öğretmenin verdiklerini alabilecek, eğitilebilecek, müzik beğenisi geliştirilebilecektir”(Sun-Seyrek, 2002, s. 39).

Çocukların müziksel beğenilerinin gelişimine destek olması ve dolayısıyla müziksel beğeni/müzik kültürü eğitimlerine katkı sağlaması açısından, çocukların severek dinleyeceği müzik eserlerinin yazılması çok önemlidir. Bunun yanında nitelikli müzik eserlerini tanıtmak ve sevdirmek de onların müziksel beğenilerinin gelişmesinde etkili olacaktır.

Sun ve Seyrek, çocuklardaki müziksel beğeninın geliştirilmesinde, çocuklara hitap eden ve onlara müziği sevdirmeyi hedefleyen müzik eserlerinin yazılmasının önemini şu sözlerle vurgulamışlardır:

“Çocuk, geleceğin yetişkin insanı ve toplumun sürekliliğini sağlayan en önemli gizil güç (potansiyel) sayıldığı için, gelişmiş ülkeler, çocuğa ve çocuğun eğitime çok büyük önem vermektedirler. Çocuğun böylesine önemli sayılması, her şey çocuk için-her şey insan için-her şey toplum için kavramlarını özdeşleşmesine yol açmaktadır.

Bu anlayışla gelişmiş ülkeler, her alanda olduğu gibi, müzik alanında da, çocuk için ve çocuğun eğitimi-gelişimi için özel olarak önlemler almakta, üretimde bulunmaktadır. Müzik alanındaki üretimlerden birisi de, çocuğa müziği sevdirmeyi,

onu müzikle eğitmeyi, çocuğun müzik beğenisini geliştirmeyi amaçlayan müziklerin yazılmasıdır”(Sun-Seyrek, 2002, s. 29).

Günay ve Özdemir, nitelikli müzik eserlerini dinlemenin, seçkin bir müzik beğenisi oluşturacağını, bunun da önemli bir ayrıcalık olduğunu şöyle ifade etmişlerdir:

“Müzik beğenisinin gelişiminde dönemlerin ve bestecilerin başyapıtları, onların seçkin çalgılar ve seçkin seslendiricilerle yapılmış kayıtları demek ki önemlidir. Ancak en önemli olan bizim bu uğurda kendimizi yetiştirmek için harcayacağımız dikkat, zaman ve çalışmalarıdır. Sürekli olarak seçkin yaratıları dinlemek, zamanla bizlerde seçkin bir müzik beğenisi oluşturabilir. Kulak alışkanlığının seçkin bir düzeyde olması bir duygusal ve düşünsel ayrıcalıktır”(Günay, Özdemir, 2006, s. 85).

Müziksel beğeni eğitimindeki önemli etkinliklerden birisi de drama çalışmalarıdır.

Yıldız, müziksel beğeni eğitiminde drama çalışmalarının rolünü şöyle ifade etmiştir:

“Bunun yanı sıra çocuklarda, beğeni eğitimini destekleyecek ve geliştirecek, müzik öğretim sürecini zevkli hale getirecek etkinliklerin başında dramatizasyon gelmektedir. Drama, çocukların öğrenme sürecine etkin olarak katıldıkları ve bu yolla duygu, düşünce ve tasarımlarını canlandırma olanağı buldukları bir etkinliktir. Çocuklarda şarkıların dramatizasyonu büyük ilgi uyandırır, bu da müzik zevkini gelişmesine yardımcı olur”(Yıldız, 2006, s. 40-41).

Müziksel beğeni eğitiminin önemle ele alınması çocukların sağlam bir müzik kültürü edinmeleri açısından çok önemlidir. Bunun için öğretmenler öncelikle çocuklara müziği sevdirmeyi amaçlamalıdır. Müziği seven ve onu yaşamının ayrılmaz bir parçası olarak gören çocuklarda, müziksel beğeni eğitimi çok daha kolay ve zevkli olacaktır. Müziksel beğenisi gelişmiş çocukların sosyal ilişkileri ve iletişim becerileri de gelişecektir.

2. 10. 9. Müziksel Yaratıcılık

Çocuklarda müziksel yaratıcılığın geliştirilmesi ve desteklenmesi süreci sosyal, zihinsel vb. gelişimlerini sağlıklı sürdürebilmeleri açısından çok önemlidir. Üreten, paylaşan, duyarlı, düşüncelerini ifade etmekte zorluk çekmeyen, sosyal ilişkileri kuvvetli ve mutlu çocuklar için ilköğretimde yaratıcılık çalışmaları desteklenmelidir.

Sığırtmaç, yaratıcı çocuğun/bireyin özelliklerini şöyle ifade etmiştir:

“Yaratıcı insan, kolaylıkla üreten, çok sayıda yeni ve orijinal ürünler çıkaran, esnek düşünebilen insandır. Hem görsel hem de müziksel sanatlar çocuklara yaratıcı, akıcı, esnek ve orijinal düşünme fırsatları sunarlar. Çocukların genellikle müziğe verdiği tepkiler, doğal olarak orijinaldir. Çocuklar yaratıcıdır, yetişkinlere göre yaratıcılığı ifade etmedeki yaklaşımları daha sevinçli ve kendiliğindedir.

Çocuklar çekinmeden özgürce davula vurarak veya dans ederek, duygu ve düşüncelerini ortaya koyarlar. Çocukların yaratıcılığının sürmesi ve gelişmesi için onlara uygun ortam ve fırsatların verilmesi önemlidir”(Sığırtmaç, 2005, s. 35).

Yıldız’a göre çocuklarda yaratıcılığın geliştirilmesi ilköğretim müzik eğitiminin temel görevlerinden birisidir.

“İlköğretimdeki müzik eğitiminin önemli görevlerinden biri de öğrencilerdeki müziksel yaratma yeteneğini geliştirmektir. Çocuklarda bu konuya ait çalışmalar serbest ritmik vuruşlar, oyunlar, hareketler yoluyla başlar. Ritmik, melodik dramatisasyon da bu yeteneğin gelişmesine yardımcı olur”(Yıldız, 2006, s. 38).

Isenberg ve Jalongo’ya göre yaratıcılık eğitimiyle çocukların daha duyarlı bireyler olması da sağlanmaktadır.

“Duyduğu yeni sesler, seslerin birbiri ile olan benzerlik ve farklılıkları, müzik aletlerinin ses ve görüntülerindeki farklılıklar, onun yaratıcılığının gelişmesine, çevresindeki güzellikleri fark ederek daha duyarlı bir birey olmasına yardımcı olacaktır”(Isenberg ve Jalongo, 1993, Akt. Turla, 2006, s. 27).

Yıldız, çocuklardaki müziksel yaratıcılık yeteneğinin geliştirilmesinde nelerin yapılabileceğini şöyle anlatmıştır:

“Çocuklar değişik ritmik motifler yaratırlar. Onları ritm çalgıları ile vururlar, aynı şekilde değişik ezgiler yaratırlar, buldukları ritmik motifleri melodiye dönüştürürler, verilen söz kalıplarına önce ritm, sonra ses yükseklikleri koyarlar. Tanınmış bir şarkının bazı notalarının ya da ezgi motiflerinin eksik dinletilmesi sonucunda eksikliği veya yanlışlığı fark ederler. Basit çocuk şiirlerine ezgi üretirler. Bu ve bunun gibi çalışmalarla çocuklardaki müziksel yaratıcılık mutlaka desteklenmelidir”(Yıldız, 2006, s. 38).

Uçan’a göre müziksel yaratıcılık yeteneği olan çocukların bestecilik yönü daha ağır basmaktadır.

“Yaratıcı müziksel yetenek, daha çok “besteci” ve “doğaççı” tiplerde kendini belli eder. Yaratıcı müziksel yeteneği ağır basanlar, müzik dinlemekten ve

müzik yapmaktan çok, müzik yaratmayı tercih ederler. Bu tipler, müzik dinlemek ve müzik yapmakla birlikte, bunlara, daha iyi yaratmak, daha iyi bireşimlere varmak için çözümleyici gözle bakarlar”(Uçan, 2005, s. 18).

Çocukların erken yaşlarda müzikle tanıştırılması var olan yaratıcılıklarının da erken keşfedilmesini sağlayacaktır.

Mertoğlu, çocukların erken yaşlarda müzikle tanıştırılmalarının, onların yaratıcı yeteneklerinin de erken dönemde keşfedilmesini sağlayacağını ifade etmiştir.

“Çocuğun anne karnından itibaren müzik ile tanıştırılmasının gerekliliği vurgulanmaktadır. Çocuklar müzikten hoşlanma ve zevk almalarına temel olan hareket etme ve ses çıkarma becerileri ile dünyaya geldiklerinden, doğumdan itibaren müzikle tanıştırılmalıdırlar. Doğumdan sonra planlı bir müzik eğitimi alması, anne-baba ve okulun bu konuda duyarlı olmaları, çocuğun müzik konusunda var olabilecek yaratıcı yeteneklerinin erken dönemde keşfedilmesini sağlayacaktır”(Mertoğlu, 2003, Akt. Turla, 2006, s. 26).

Yaratıcılığın gelişmesinde oyun ve müzik (müzikli dramatizasyon) çok etkilidir.

Linde’e göre “Birbiriyle ilişkili etkinlikler olan oyun ve müzik, çocukları aynı zamanda yaratıcılığa teşvik eder. Çocuklar oynarken çoğu zaman kendi müzik enstrümanlarını yaparlar.

Müzikli öykülerde kendi yaratıcılıklarını kullanarak, doğaçlamalar yaparlar ve kendi tercih ettikleri müzik aletlerini ve ses çıkaran nesnelere kullanabilirler”(Linde, 1999, Akt. Sığırtmaç, 2005, s. 34-35).

Hitz, çocuklardaki yaratıcılığın gelişmesinde hareketli şarkılar ve müzikli drama çalışmalarının önemini şu sözlerle belirtmiştir:

“Farklı yaş grupları ile çalışırken hareketli şarkılar, müzikli dramatizasyon gibi müzik etkinlikleriyle uygun problem çözme durumları yaratarak, çocukların yaratıcı düşünme becerilerinin gelişimini destekleyebiliriz. Böylelikle çocuklar, öğretmenlerini aynen taklit etme yerine, kendileri bir şeyler üretmeye çalışırlar”(Hitz, 1987, Akt. Sığırtmaç, 2005, s. 35).

Çocuklarda yaratıcılığın geliştirilmesi sürecinde, sanat alanında oluşturulan yaratıcı çalışmaları çocukların izlemesi ve incelemesi onların yaratıcılıklarının gelişimini destekler.

Michaelis ve Gacia, bu konuyla ilgili olarak şu saptamayı yapmışlardır:

“Sanat, drama, edebiyat ve ritmik hareketler yoluyla oluşturulan yaratıcı ifadeleri çocukların izlemesi ve incelemesine fırsat verilmelidir. Çocuklar şarkı sözleri, melodiler, kostümler, müzikal eşlikler ve kendi özel efektlerini içeren birçok aktivite planlar ve geliştirirken yaratıcı bir süreç geçirirler. Çocuklar için hazırlanan bilgisayarda müzik programları da çocukların yaratıcılığını destekleyecek etkinliklerdendir”(Michaelis, Gacia, 1996, Akt. Turla, 2006, s. 28).

Öğretmenlerin de bu konuda bilgili ve duyarlı olmaları, çocukları müziksel yaratıcılıklarını geliştirmeleri konusunda desteklemeleri çok önemlidir.

Seefeldt ve Barbour, çocuklardaki müziksel yaratıcılığın geliştirilmesinde öğretmenlerin nelere dikkat etmeleri gerektiğini şöyle ifade etmişlerdir:

“Öğretmenler çocukların müzikle yaratıcılıklarını desteklemede şunlara dikkat etmelidirler:

. Çocukların verdiği tepkiler değerlendirilmeli, hep aynı şekilde tepki veren çocukların farklı yollara odaklanmaları sağlanmalıdır. Çocuklar gözlenerek tek tek değerlendirilmelidir. Öğretmen çocuklara sözel ifadelerle yaptıklarının farkında olduğunu hissettirmelidir.

. Çocuklara özgürlük, yeterli zaman ve mekan sağlanmalıdır. Yaratıcılık; zaman, deneyim ve beceri gerektirir.

. Çocuklara doğrudan nasıl hareket etmeleri, şarkı söylemeleri, neyi nasıl yapmaları gerektiği söylenmemeli, duygu ve düşüncelerini kendi istedikleri şekilde ifade etmelerine olanak tanınmalıdır”(Seefeldt, Barbour, 1998, Akt. Sığırtmaç, 2005, s. 36).

Sağlıklı bireylerden oluşan sağlıklı toplumlar için çocukların müziksel yaratıcılıkları desteklenmeli, onlara her türlü olanak sağlanmalıdır. Mutlu ve huzurlu bir toplum için bu çok önemlidir.

2. 10. 10. Atatürk ve Müzik

Atatürk, müziği çok sever ve güzel sanatlar içinde müzik sanatına ayrı bir önem verirdi. O, müziği toplumun temel kültür değerlerinden biri olarak görürdü. Atatürk çeşitli yer ve zamanlarda yaptığı konuşmalarda, müziğe verdiği önemi özenle vurgulamıştır.

Akkaş, Atatürk'ün güzel sanatlar içinde müzik sanatına verdiği önemi şöyle ifade etmiştir:

“Toplumlardaki değişiklikler ve yenilikler, kendini önce müzikte göstermektedir. Bunu fark eden Atatürk, müziğe gereken önemi vermiş ve bu alanda büyük atılımlar gerçekleştirmiştir.

Atatürk, güzel sanatlar içinde müziğe verdiği önemi, konuşmalarında da dile getirmiştir. Bu konuşmalarının birinde “bir ulusun musiki eğitime önem verilmezse, o ulusu ilerletmenin mümkün olamayacağı” görüşünü belirtmiştir.“Bunun için musikiye pek çok özen göstermekte olduğumu görüyorsunuz” diyerek bu bilinçle hareket ettiğini vurgulamıştır”(Akkaş, 2007, s. 159).

Saygun, Atatürk’ün 1925 yılında İzmir’i ziyaretinde, öğrencilere sorduğu müzikle ilgili bir sorudan hareketle yaptığı konuşmayla ilgili olarak şunları aktarmıştır:

“Hayatta musiki lazım mıdır?”

Bu soruyu 1925 yılında İzmir’i ziyareti sırasında Gazi Mustafa Kemal, İzmir Kız Öğretmen Okulu öğrencilerine sormuştur. Onların ne gibi cevaplar verdiklerini bilmiyoruz; fakat Mustafa Kemal’in cevabı elimizdedir.

O’na göre:

“.... Hayat musikidir. Musiki ile alakası olmayan mahlukat insan değildir.... Musikisiz hayat zaten mevcut değildir”.

Bu sözlerden anlaşılıyor ki, Mustafa Kemal “musiki ve insan”, “musiki ve toplum” konularına çok daha önce eğilmiş, bu konularda belli görüşlere, kanaatlere varmış ve bu görüşlerini, kanaatlerini 1925 yılında dile getirmiştir. O, “musikisiz hayat”ı tasavvur dahi edememektedir. Ancak O’nun musiki konusunda bazı ayrımlar yapmış olduğunu sonundaki cümleden anlıyoruz:

“...Musiki hayatın neşesi, ruhu, süruru (sevinci) ve her şeyidir. Yalnız, musikinin nev’i şayan-ı mutaleadır (müziğin türü üzerinde durup düşünmeğe değer)”

(Saygun, 19??, s. 5).

Aydoğın’a göre “Atatürk, diğer sanatlara göre daha milli bir özellik taşıması ve halkın günlük yaşamındaki yeri nedeniyle müziğe ayrı bir önem vermiştir. Bunda kuşkusuz kendisinin müziğe olan özel tutkusu da rol oynamıştır”(Aydoğın, 1992, s. 80).

Akkaş, Atatürk’ün Türk Müziği’ne verdiği özel önemi ve bunun nedenini şu sözlerle ifade etmiştir:

“Atatürk güzel sanatlar içinde müziğe, özellikle de Türk müziğine ayrı bir önem vermiştir. Müzikteki atılımlar gerçekleştirilirken Türk müziğine öncelik tanımıştır. Çünkü Atatürk’e göre milli değerleri korumada en önemli

hususlardan biri de o toplumun kendi müziğini, özünü koruyarak geliştirmesidir. Atatürk, bu konuda şunları söylemiştir:

“Her milletin kendisine mahsus gelenek, kendine göre milli hususiyetleri vardır. Hiç bir millet, aynen diğer bir milletin taklitçisi olmamalıdır...Milli musikimizi, modern teknik içinde yükseltme çalışmalarına, daha çok emek verilecektir. Dünyanın her türlü ilminden, keşfiyatından, terakkiyatından istifade edelim, lakin unutmayalım, asıl temeli kendi içimizden çıkarmak mecburiyetindeyiz”(Akkaş, 2007, s. 159).

Uçan, Atatürk’ün “insan yaşamı müziksiz var olamaz” sözünden hareketle şu saptamayı yapmıştır:

“Atatürk’e göre insani “yaşam müziktir”.“İnsan yaşamı müziksiz (var) olamaz”.O’nun deyişiyle “eğer söz konusu olan yaşam insan yaşamı ise (onda) müzik kesinlikle vardır”.Çünkü müzik insani bir olgudur. O’na göre müzik insan yaşamındaki “güzelliğin ezgi ile anlatımıdır”. Ezgi ise bilindiği gibi en temelde “(devingen) ses, ritim ve uyum” öğelerinden oluşan estetik bir yapı, estetik bir bütün, estetik bir bileşkedir.

Atatürk’ün müzikle çok yönlü ve geniş kapsamlı, köklü ve derin bir ilişkisi vardır”(Uçan, 2005, s. 431).

Atatürk, her tür nitelikli müziği gerçekten seven, eserleri detaylarıyla bilen ve bir çoğunu sanatçılara eşlik ederek söyleyebilen bilinçli bir müzikseverdi.

Uçan, Atatürk’ün bu özelliğini şu sözlerle belirtmiştir:

“Atatürk “edilgin” bir “dinleyici” olmanın ötesinde tam anlamıyla etkin bir “müzik dinleyici” ve gerçek bir “müziksever”dir;hatta “özengen” bir "müzikyapar” ve tutarlı bir “müzik eleştirmeni”dir. O’nun müzikle ilişkisi ilk bakışta “genel kültürel” gibi görünse de gerçekte onunla sınırlı değildi, “özengen” bir nitelik taşıyordu. O’nun müziğe bakışı, müziği anlayışı ve yaşayışı, müzik yapışı (ezgi-şarkı-türkü söyleyişi) ve yapılan bir müziğe katılımı, dinlediği-izlediği bir müziği eleştirişi “genel kültürel” olmayı aşan, öyle olmanın ötesine geçen ve dolayısıyla “özengen” yanı ağır basan bir nitelikteydi. Tüm türleri kapsayan, kendine özgü bütünsel bir müziksel kimliği ve kişiliği vardı. O’nun bu niteliği gerçek Türk müzik eğitimi inkılabının başta gelen en belirleyici etmenlerinden biridir” (Uçan, 2005, s. 431).

Atatürk’e göre güzel sanatlar içinde en önde götürülmesi gereken dal müziktir. Bu görüşünden hareketle eğitim alanında da müziğe çok önem vermiştir.

Uçan’a göre “Atatürk’ün “ulusal eğitim” anlayışından “ulusal müzik eğitimi” anlayışına varılır. Bu bağlamda O’nun “güzel sanatlar içinde en çabuk ve en

önde götürülmesi gereken dal müziktir” görüşü müzik eğitimi için çok daha geçerlidir. Bu nedenle bu görüşü “sanat(lar) eğitimi içinde en çabuk ve en önde götürülmesi gereken alan **müzik eğitimidir**” biçimine dönüştürmek olanaklıdır ve doğru olur”(Uçan2005, s. 432).

Uçan, Atatürk’ün öğrenim hayatı boyunca ciddi bir müzik eğitimi görmediğini ama kendini bu alanda çok iyi yetiştirdiğini “Atatürk, ilk, orta ve yüksek öğrenim çağlarında gerçek ve modern anlamda bir “örgün müzik eğitimi” görmemiştir. Ama doğduğu aile ortamından başlayarak gelenekselden moderne doğru kendine özgü bir ”örgün olmayan müzik eğitimi” ortamından geçmiştir. Müziğin insan ve toplum yaşamındaki yeri-önemi ile çok yönlü işlevlerinin farkına ve bilincine vardığı andan itibaren “kendi kendine eğitim” ve “yaşam boyu eğitim” ilkelerini ömrünün sonuna kadar uygulamıştır”(Uçan, 2005, s. 432), sözleriyle belirtmiştir.

Uçan, Atatürk’ü gerçek bir müzik başöğretmeni ya da baş eğitimcisi olarak nitelemiş ve bunu nedenlerini de şöyle ifade etmiştir:

“Atatürk, ilk gençlik yıllarından itibaren “insan ve müzik”,“toplum ve müzik”, ilk görev yıllarından itibaren de “insan ve müzik eğitimi”,”ulus ve müzik eğitimi konularına eğilmiş, bu konuları irdelemiş, bu konularda belli gözlemlerde bulunmuş, belli arayışlara girmiş, belli görüşlere varmış, belli anlayış ve yaklaşımlar geliştirmiş, belli çözümler ve tasarımlar oluşturmuştur. Bu alanda, Cumhuriyetin kuruluşundan hemen sonra söylemden eyleme ve tasarımdan uygulamaya geçerken de müzik eğitimine öncelik vermiş, ivedilik sağlamıştır. Atatürk, çok yönlü müzik yaşamıyla, müzik eğitimine ilişkin söylem ve eylemleriyle, tasarım ve uygulamalarıyla bir bütün olarak Türkiye Cumhuriyeti’nin gerçek bir müzik **başöğretmeni** veya **müzik baş eğitimcisi** davranışları sergilemiştir”(Uçan, 2005, s. 432).

Uçan, Atatürk’ün müzik okullarıyla ilgili yaptıklarını “Atatürk müzik eğitimine bir bütün olarak çok büyük önem vermiştir. Nitekim müzikle ilgili düzenleme, yapılanma ve kurumlaşma-kuruluşlaşma-okullaşma için “eğitim” boyutunu öncelikle ve ivedilikle ele almıştır. Müzik eğitimiyle ilgili düzenlenme, yapılanma ve okullaşmada ise “genel”(MMM 1924), “özengen”(Halkevleri 1932) ve “mesleksi” (Devlet Konservatuarı 1936) olarak bir sıra izlemiştir”(Uçan, 2005, s. 433), sözleriyle ifade etmiştir.

Atatürk Türk müziğinin geleneksel yapısı içerisinde seslendirilmesinin yanında, özü ve kendine özgü dokusu bozulmadan modern müziklerin standardında seslendirilmesi gerektiğini de belirtmiştir.

Akkaş, Atatürk'ün Türk müziğindeki yenileşme çabalarını “Atatürk'ün yaptığı Türk müzik inkılabını kısaca “Türk müziğinin kendisine özgü geleneksel yapısı içinde, üslup ve biçim özelliği değiştirilmeden geliştirilmesi ve çağdaş bir yapıya kavuşturulması” diye özetleyebiliriz”(Akkaş, 2005, s. 77), sözleriyle ifade etmiştir.

Atatürk bir çok alanda olduğu gibi müzik alanında da Türk toplumuna önderlik etmiş ve Türk müziğinin çağdaş dünyada tanınması ve hak ettiği yeri alması için bir çok çalışma yapmıştır.

Bu nedenle çocuklarımızın büyük önder Mustafa Kemal Atatürk'ü sanatsever/müziksever yönüyle de tanımaları, O'nun Türk müziğine dolayısıyla eğitim müziğine yaptığı büyük desteği bilmeleri ve bu doğrultuda müzik çalışmalarını yürütmeleri çok önemlidir.

3. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Yöndem ve Sözen tarafından XVI. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresine sunulan “Cumhuriyet Dönemi Sınıf Öğretmenliği Programlarında Müzik Dersinin İzlediği Tarihsel Süreç” başlıklı bildiri özetinde, ilköğretim müzik eğitiminde sınıf öğretmenlerinin önemi şu sözlerle ifade edilmiştir:

“Bireyin dengeli ve doyumlu, sağlıklı ve başarılı, duyarlı ve mutlu olması için, bilişsel, duyuruşsal ve devinişsel yapıları üzerinde olumlu izler bırakan müziksel uyarılma ve tepkide bulunma biçimlerini kapsayan müziğin, planlı ve programlı olarak eğitiminin yapıldığı ilk eğitim kurumları ilköğretim okullarıdır. İlköğretim Kurumları Müzik Dersi Öğretim Programı’nda müzik dersinin 1. devrede (1. 2. 3. sınıf)sınıf öğretmenleri, 2. devrede (4. 5. sınıf) sınıf öğretmenleri veya müzik öğretmenleri, 3. devrede ise (6. 7. 8. sınıf) müzik öğretmenlerince verilmesi esas alınmıştır. Bu öğretim programından, bireyin bilişsel, duyuruşsal ve devinişsel yapıları üzerinde olumlu izler bırakan müziğin ilk eğitimini yapacak kişilerin sınıf öğretmenleri olduğu anlaşılmaktadır. Böyle bir görev şüphesiz ki sınıf öğretmenine büyük bir sorumluluk yüklemekte ve müzik eğitimindeki önemini arttırmaktadır. Sınıf öğretmenin taşıdığı bu sorumluluğu en iyi şekilde yerine getirebilmesi için müzik alanında yeterli donanıma sahip olması beklenmektedir”(Yöndem, Sözen, 2007).

Çiçek tarafından II. Ulusal Eğitim Sempozyumuna sunulan “Sınıf Öğretmenlerinde Müzik Yeteneği” başlıklı bildiride yapılan araştırmanın sonucu değerlendirilmiş ve sınıf öğretmenlerinin müzik eğitimi konusundaki yetersizlikleri şu sözlerle ifade edilmiştir:

“Sınıf öğretmenleri müzik öğretimi konusunda yeterli bilgi, beceri ve tutuma sahip olmayıp, iletişim açısından kaynak olma görevini yeterince yerine getirememektedirler”(Çiçek, 1996, Akt. Uşun, Uşun, 2006, s. 2).

Küçüköncü, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi’nde Yayınlanan “Sınıf Öğretmenliğinde Müzik Eğitimi” başlıklı makalesinde, sınıf öğretmenlerinin üniversitelerde müzik eğitimi açısından iyi yetiştirilememesi nedeniyle, müzik derslerinin program hedeflerine ulaşamadığını şu ifadelerle dile getirmiştir:

“Mezun oldukları eğitim programlarında, çeşitli nedenlerle istenilen niteliklere sahip olarak eğitilemeyen öğretmenler, görev yaptıkları okullarında ya müzik dersini hiç yapmamakta ya da program hedefleri ve ilkeleri dışında kendi anlayışları doğrultusunda müzik dersi yapmaktadırlar”(Küçüköncü, 2000, s. 4).

Töreyin, Filarmoni Sanat Dergisi'nde yayınlanan "Türkiye'nin İlköğretim Kurumlarındaki Müzik Eğitimi Sorunu" başlıklı makalede, ilköğretim okullarındaki müzik derslerine sınıf öğretmenlerinin girmesini şu sözlerle eleştirmiştir:

"Türkiye'deki en erken yaşlardaki örgün müzik eğitimi ilköğretim kurumlarında verilmektedir. 1948'de başlayan ilkokullardaki müzik dersi, zaman içinde programlarında yapılan geliştirme çalışmalarıyla günümüze kadar devam etmiştir. Genellikle ilkokul öğretmenlerinin verdiği bu dersler, zamanla ilk yıllardaki anlam ve önemini kaybetmiş, köy enstitülerinin ve daha sonra da ilköğretmen okullarının kapatılmasıyla yeterli müzik bilgisi alamadan yetişen öğretmenler yüzünden amacından tamamen uzaklaşmıştır"(Töreyin, 1997, s. 2).

Şaktanlı tarafından 1924-2004 Musiki Muallim Mektebinden Günümüze Müzik Öğretmeni Yetiştirme Sempozyumu'na sunulan "Son Sınıf Öğrencilerinin Lisans Programlarında Verilen Müzik Eğitimi Derslerine İlişkin Görüşleri" başlıklı bildiriye, yapılan araştırmanın sonucu değerlendirilmiş ve sınıf öğretmenlerinin müzik öğretmeni gibi kabul edilmesi süreci şu sözlerle eleştirilmiştir:

"İlköğretim Kurumları Müzik Dersi Öğretim Programı'nın genel açıklamalar bölümünde "...birinci devre müzik derslerinin sınıf öğretmenleri, ikinci devre müzik derslerinin sınıf öğretmenleri veya müzik öğretmenleri, üçüncü devre müzik derslerinin ise müzik öğretmenlerince verilmesi esas alınmıştır"(İ. K. M. D. Ö. P., 1994;7) denmektedir. Bu da gösteriyor ki ilköğretim kurumları müzik dersi programı ilkokul öğretmenlerini bir anlamda müzik branş öğretmeni olarak kabul etmektedir. Böylece cumhuriyetten günümüze müzik öğretmeni yetiştirme çabaları doğrultusunda sınıf öğretmeni yetiştiren kurumları da incelemek gerekmektedir"(Şaktanlı, 2004, s. 1).

Şaktanlı, aynı bildirinin öneriler bölümünde "İlköğretim okulları programlarında yer alan müzik dersleri, birinci sınıftan itibaren müzik dersi branş öğretmeni tarafından yürütülmelidir"(Şaktanlı, 2004, s.11) sözleriyle, araştırmanın sonucuna uygun olarak sınıf öğretmenliği bölümlerindeki müzik eğitiminin yetersizliğinin altını çizmiş ve bu derslere müzik öğretmenlerinin girmesi gerektiğini ifade etmiştir.

Saydam ve arkadaşları, ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin müzik ve resim derslerini uygulama süreçlerinde karşılaştıkları sorunları belirlemek, bu derslerle ilgili program geliştirme çabalarına ve hizmet içi eğitim projelerinin hazırlanmasına katkıda bulunmak amacıyla, 15 Şubat- 8 Haziran 2001 tarihleri arasında Ankara iline bağlı 24 ilçenin merkez ve köylerindeki birer okul örneklem alınmak suretiyle, 48 ilköğretim okulunda görev yapan 535 sınıf öğretmenine bir anket uygulamıştır.

Araştırmaya göre;

“İlköğretimin I. ve II. devresinde görev alan sınıf öğretmenlerinin hizmet öncesinde ve hizmet içinde yetiştirilmesinde müzik dersi açısından ciddi eksiklikler ve sorunlar yaşandığı anlaşılmaktadır. Sınıf öğretmeni yetiştiren kurumlar, öğrencilerini mesleğin gerektirdiği sanat eğitiminin temel bilgi ve becerileriyle donatmamaktadır. Müzik dersinin istisnalar dışında esas olarak yapılamadığı, öğrencilerin eksik yetişmekte olduğu anlaşılmaktadır”(Saydam ve ark., 2003, s. 78-80).

Uşun ve Uşun, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi’nde yayınlanan “İlköğretim Okulları Müzik Öğretimi Süreçlerinin İletişim Ögeleri Açısından Değerlendirilmesi” başlıklı makalelerinde şu saptamayı yapmışlardır:

“Türkiye’de sekiz yıllık ilköğretim uygulaması ile ilköğretim birinci kademe (1. - 5. sınıflar)müzik derslerine de branş (alan) öğretmenlerinin girmesi gerektiği esas alınmış olmasına rağmen, mevcut uygulamalarda öğretmen sayısının yeterli olmamasından dolayı bu öğretimin hala sınıf öğretmenlerince gerçekleştirilmeye çalışıldığı dikkati çekmektedir”(Uşun, Uşun, 2006, s. 2).

Kocabaş, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi’nde yayınlanan “Sınıf Öğretmenlerinin Müzik Derslerindeki Yetersizliklerine İlişkin Görüşleri” başlıklı makalesinde, günümüzdeki sınıf öğretmenliği sistemini müziksel açıdan şöyle sorgulamaktadır:

“İlkokul öğretmeni yetiştirme süreci içinde köy enstitüleri ile ilköğretmen okullarındaki bugüne göre çok iyi sayılan müzik eğitimi, müzik ağırlıklı ilköğretmeni modelini oluşturmasına karşın, bugün sınıf öğretmenlerinin müziksel niteliklerinin sorgulanarak 1994 İlköğretim Okulları Müzik Dersi Öğretim Programını uygulayabilme koşullarının belirlenmesi gerekmektedir” (Kocabaş, 2000, s. 1).

Kocabaş, aynı makalede yaptığı araştırmanın sonucunu şöyle açıklamıştır: “Elde edilen bulguların yorumlanması sonucunda sınıf öğretmenlerinin müzik derslerinin uygulanması konusunda yeterince bilgi-beceri alışverişinde bulunmadıkları, kendi performanslarını geliştirmek için uygun girişimlerde bulunmadıkları ve müzik dersi uygulamalarında kendilerini yeterli görmedikleri ortaya çıkmıştır”(Kocabaş, 2000, s. 1).

Karan, “İlköğretim Okullarında Görev Yapan Sınıf Öğretmenlerinin Lisans Döneminde Aldıkları Müzik Eğitiminin Mesleki Yaşantılarına Olan Etkileri Üzerine Bir Araştırma” başlıklı yüksek lisans tezinde, yapılan araştırmanın sonuçlarına dayanarak ilköğretim müzik eğitiminde sınıf öğretmenlerinin yetersizliğini “Sınıf öğretmenleri

genel anlamda müzik eğitimi konusunda kendilerini yeterli hissetmezken,birçoğu öğrencilik yıllarında müzik dersi dahi görmediğini sözlü olarak ifade etmiştir” (Karan,2008,s.21), sözleriyle vurgulamış ve bu derslerin müzik öğretmenleri tarafından yürütülmesi gerektiğini,sonuç ve öneriler bölümünde şu sözlerle ifade etmiştir:

“Tüm bu sonuç ve öneriler eğitimin temellerinin atıldığı ilköğretim okullarında daha sağlıklı ve kaliteli bir eğitim-ğretim sürecinin oluşturulmasını sağlayıp iyi, nitelikli bir müzik eğitimi verebilmenin ve bu eğitimden sorumlu olan tüm öğretmenlerin ve eğitim kuruluşlarının üzerlerine düşen görev sorumlulukların önemini ifade etmekte ve müzik derslerini branş ğretmenlerinin yürütmesi gerektiğini düşündürmektedir”(Karan,2008,s.52).

Yapılan tüm araştırmalarda şu iki ortak nokta dikkati çekmektedir. Bunlardan birincisi sınıf ğretmenliği bölümlerinde verilen müzik eğitimi derslerinin yetersizliği, diğerisi de ilköğretimin her kademesinde müzik derslerine branş ğretmenlerinin girmesi gerekliliğidir.

4. YÖNTEM

4. 1. Araştırmanın Yöntemi ve Modeli

Sınıf öğretmenlerinin müzik dersi ile ilgili yeterliliklerinin değerlendirilmesi amacıyla yapılan bu araştırma, var olan bir durumu ortaya koymayı amaçlayan betimsel bir araştırmadır. Araştırmada tarama (Survey) yöntemi kullanılmıştır.

4. 2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, Kırıkkale il milli eğitim müdürlüğüne bağlı olarak çalışan ve ilköğretim birinci kademe sınıfları okutan sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır.

Örnekleme ise, Kırıkkale il merkezindeki 51 okuldan rastlamsal yöntemle belirlenen 235 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Örnekleme oluşturan öğretmenlerin 136'sını, bayan, 99'unu erkek öğretmenler oluşturmuştur. Araştırmaya katılan okulların listesi ek-4'te verilmiştir.

4. 3. Verilerin Toplanması

Araştırmanın kavramsal çerçevesini oluşturan veriler, kaynak tarama yoluyla elde edilmiştir. Araştırmada tarama yoluyla elde edilen veriler için anket formu kullanılmıştır. Anket formuna yönerge eklenmiş ve anketin amacı anlatılarak, örneklem grubunun gerçek düşüncelerini yansıtılmaları sağlanmaya çalışılmıştır. Örneklem grubuna uygulanan anket sonucunda, sınıf öğretmenlerinin ilköğretim müzik dersi öğretim programında yer alan etkinliklerin uygulanmasındaki başarıları ve müzik dersi ile ilgili yeterlilikleri değerlendirilmiştir.

4. 4. Verilerin Çözümlemesi

Bu araştırmada elde edilen veriler frekans (f) ve yüzdeleri (%) hesaplanarak tablolar halinde sunulmuştur. Elde edilen bilgiler yorumlanarak durum tespiti yapılmış ve bu tespitler sonucunda ilköğretim birinci kademe sınıf öğretmenlerine ve onların lisans eğitiminde aldıkları müzik eğitimine yönelik öneriler getirilmiştir.

5. BULGULAR VE YORUM

Bu araştırma, Kırıkkale il merkezinde görev yapan sınıf öğretmenlerinin müzik dersi ile ilgili yeterliliklerini değerlendirmek amacıyla yapılmıştır. Elde edilen veriler araştırmanın amacına uygun olarak hazırlanmış ve örneklem grubunu oluşturan sınıf öğretmenlerine anket yoluyla uygulanarak elde edilmiştir. Uygulanan anketteki sorular; kişisel bulgular, hizmet içi eğitim ile bulgular, ses ve nefes eğitimi ile ilgili bulgular, müzik öğretim yöntemleri ile ilgili bulgular, koro ve çalgı topluluğu eğitimi ile ilgili bulgular, ilköğretim müzik programındaki etkinliklerle ilgili bulgular ve öğretmenlerin müzik dersi ve ilköğretim müzik dersi öğretim programıyla ilgili görüş ve düşüncelerine ilişkin bulgular olmak üzere 7 bölümdeki toplam 39 sorudan oluşmuştur. Elde edilen veriler frekans dağılımları (f) ve yüzdelik (%) oranları hesaplanarak tablolar halinde sunulmuştur.

Madde yorumlamalarında manidar değerler dikkate alınmıştır.

A. KİŞİSEL BULGULAR

Tablo 1: Öğretmenlerin Cinsiyetlerine göre Dağılımı

Cinsiyet	f	%
Kadın	136	57,87
Erkek	99	42,13
Toplam	235	100,0

Örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin %57,87'si kadın, %42,13'ü ise erkektir.

Tablo 2: Öğretmenlerin Mezun Oldukları Yüksek Öğretim Kurumlarına Göre Dağılımı

Mezuniyet	f	%
Eğitim Fakültesi	151	64,26
Yüksek Öğretmen Okulu	8	3,40
Eğitim Enstitüsü	46	19,57
Diğer	30	12,77
Toplam	235	100,0

Örnekleme grubunu oluşturan öğretmenlerin %64,26'sı eğitim fakültesi, %19,57'si eğitim enstitüsü, %3,40'ı yüksek öğretmen okulu, %12,77'si ise diğer meslek gruplarından (mühendis, veteriner, fen-edebiyat fakültesi mezunları vb.) oluşmaktadır. Tablo dikkate alındığında Kırıkkale il merkezinde görev yapan sınıf öğretmenlerinin % 87,23'ünü oluşturan büyük bir çoğunluğunun öğretmen adayı yetiştiren yüksek öğretim kurumlarından mezun olduğu görülmektedir.

Tablo 3: Öğretmenlerin Mezun Oldukları Yüksek Öğretim Programlarına Göre Dağılımı

Mezun Olunan Kademe	f	%
Ön lisans	60	25,53
Lisans	167	71,06
Yüksek lisans	6	2,55
Doktora	2	0,85
Diğer	–	–
Toplam	235	100,0

Örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin %71,06'sının lisans, %25,53'ünün ön lisans, % 2,55'inin yüksek lisans ve %0,85' inin de doktora programından mezun oldukları görülmektedir. Öğretmenlerin % 96,59'unu oluşturan büyük bir çoğunluğu ön lisans ve lisans mezunudur. Yüksek lisans ve doktoralı öğretmenlerin toplam oranı ise %3,4'tür.

Tablo 4: Öğretmenlerin Müzik Eğitimi Aldıkları Yerlere Göre Dağılımı

	f	%
İlköğretim	24	10,21
İlköğretim, Lise.	23	9,79
İlköğretim, Lise, Bireysel çalışmalar	2	0,85
İlköğretim, Lise. Özel kurslar.	3	1,28
Lise	16	6,81
Lise, Bireysel çalışmalar.	3	1,28
Özel kurslar	7	2,98
Hizmet içi eğitim kursları	5	2,13
Bireysel çalışmalar	10	4,26
Mezun olduğum yüksek öğretim kurumunun dışında müzik eğitimi almadım.	142	60,43
Diğer	–	–
Toplam	235	100,0

Örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin %60, 43'ünü oluşturan büyük bir çoğunluğu, mezun olduğu yüksek öğretim kurumunun dışında müzik eğitimi almadığını belirtmiştir. Sadece ilköğretim de müzik eğitimi alanların oranı % 10,21, lisede alanların %6,81, ilköğretim ve lisede alanların % 9,79, özel kurslarda alanların

%2,98, hizmet içi eğitim kurslarında alanların % 2,13, bireysel çalışmalarla müzik eğitimi alanların oranı ise %4,26'dır. Buradan öğretmen adaylarının ilköğretim ve lisedeki müzik eğitiminde ciddi bir eksikliğin olduğu sonucunu gözlemlemek mümkündür.

Tablo 5: Öğretmenlerin Çaldıkları Çalgılara Göre Dağılımı

	f	%
Blokflüt	87	37,02
Blokflüt, Bağlama.	4	1,70
Blokflüt, Bağlama, Org.	1	0,43
Blokflüt, Org.	3	1,28
Bağlama	11	4,68
Bağlama, Org.	1	0,43
Gitar	2	0,85
Piyano	1	0,43
Org	15	6,38
Çalgı çalmasını bilmiyorum.	108	45,96
Diğer	2	0,85
Toplam	235	100,0

Öğretmenlerin %45,96'sı çalgı çalmasını bilmediğini söylemiştir. Çalgı çalanların çok büyük bir çoğunluğunu da %37,02'lik bir oranla blokflüt çalanlar oluşturmaktadır. Bunu %6,38'le org çalanlar ve %4,68'lik oranla bağlama çalanlar takip etmektedir. Bu sonuca bakarak örneklem grubunu oluşturan sınıf öğretmenlerinin neredeyse yarısının çalgı çalmasını bilmediğini söyleyebiliriz. Örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin %87,23'ünün öğretmen yetiştiren bir yüksek öğretim kurumundan mezun olduğu ve bu okullarda müzik dersinin en az iki dönem verildiği

düşünülürse, öğretmen yetiştiren kurumlarda verilen müzik eğitiminin, en azından çalgı öğretimi açısından oldukça yetersiz kaldığını söyleyebiliriz.

Tablo 6: Öğretmenlerin Üniversitede Eğitimini Aldıkları Çalgılara Göre Dağılımı

	f	%
Blokflüt	142	60,43
Blokflüt, Bağlama.	18	7,66
Üniversitede çalgı eğitimi almadım.	30	12,77
Piyano	7	2,98
Gitar	8	3,4
Bağlama	26	11,06
Ud	2	0,85
Diğer	2	0,85
Toplam	235	100,0

Öğretmenlerin %60,43'ü üniversitede blokflüt eğitimi aldığını belirtmiştir. Bunu %11,06'lık bir oranla bağlama eğitimi alanlar takip etmektedir. Hem blokflüt hem bağlama eğitimi alanların oranı %7,66'dır. Piyano, gitar ve ud eğitimi alanların toplam oranı da %7,23'tür. Örneklem grubunun %12,77'si ise üniversitede çalgı eğitimi almadığını belirtmiştir. Bu oranlar bize öğretmen yetiştiren kurumlarda çalgı eğitiminde ağırlıklı olarak blokflütün kullanıldığını göstermektedir. Bunu bağlama eğitimi takip etmektedir. Çalgı eğitimi almayan örneklem grubunu, öğretmen okulu çıkışlı olmayanlar oluşturmaktadır.

Tablo 7: Öğretmenlerin Okullarındaki Müzik Dersliği ve Müzik Araç-Gereçlerinin Dağılımı

	f	%
Müzik kitapları, Müzik seti, Kaset ve cd'ler, Okulumuzda müzik dersliği yok.	16	6,81
Müzik kitapları, Müzik seti, Kaset ve cd'ler, Org, Okulumuzda müzik dersliği yok.	6	2,55
Müzik kitapları, Bağlama, Okulumuzda müzik dersliği yok.	8	3,4
Müzik kitapları, Müzik seti, Kaset ve cd'ler, Piyano.	1	0,43
Müzik kitapları, Müzik seti, Kaset ve cd'ler, Org, Bağlama.	4	1,7
Herhangi bir araç-gereç ya da çalgı yok.	17	7,23
Okulumuzda müzik dersliği yok.	34	14,47
Herhangi bir araç-gereç ya da çalgı yok.Okulumuzda müzik dersliği yok.	149	63,4
Toplam	235	100,0

Örneklem grubunun % 63,4'ü okullarında hem müzik dersliği olmadığını hem de herhangi bir araç-gereç ya da çalgı olmadığını belirtmiştir.% 14,47'si de okullarında müzik dersliği olmadığını belirtmiştir. Okullarında müzik araç-gereçlerinden bazılarının olduğunu ama müzik dersliklerinin olmadığını belirtenleri de eklediğimizde bu rakamlar bize, ankete katkı veren okullardaki müzik dersliği ve müziksel araç-gereç ve çalgı eksikliğinin çok büyük oranlarda olduğunu göstermektedir.

B. HİZMET İÇİ EĞİTİM İLE İLGİLİ BULGULAR

Tablo 8 : Öğretmenlerin Müzik Eğitimi İle İlgili Hizmet İçi Kurslardan Bilgilenme Durumlarının Dağılımı

	f	%
Evet	50	21,28
Hayır	185	78,72
Toplam	235	100,0

Örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin %78,72'si müzik eğitimi ile ilgili hizmet içi kurslardan bilgilerinin olmadığını, %21,28'i ise bu kurslardan bilgilerinin olduğunu belirtmiştir.

Tablo 9 : Öğretmenlerin Müzik Eğitimi İle İlgili Hizmet İçi Kurslara Katılma Durumlarının Dağılımı

	f	%
Evet	15	6,38
Hayır	220	93,62
Toplam	235	100,0

Öğretmenlerin %93,62'sini oluşturan çok büyük bir çoğunluğu müzik eğitimi ile ilgili hizmet içi kurslara katılmadığını belirtmiştir. Katılanların oranı ise sadece %6,38'dir. Bu kurslara katıldığını belirtenleri tablo 8'deki bulgularla karşılaştırdığımızda, müzik eğitimi ile ilgili hizmet içi eğitim kurslarından haberi olanların (%21,28) yaklaşık 3/2'sinin de bu kurslara katılmamış olduğu görülmektedir.

Tablo 10 : Öğretmenlerin Müzik Eğitimi İle İlgili Hizmet İçi Kurslara İhtiyaç Duyma Durumlarının Dağılımı

	f	%
Tamamen	48	20,43
Büyük ölçüde	80	34,04
Kısmen	78	33,19
Az	10	4,26
Hiç	19	8,09
Toplam	235	100,0

Örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin %34,04'ü müzik eğitimi ile ilgili hizmet içi eğitim kurslarına büyük ölçüde ihtiyaç duyduğunu belirtmiştir. Kısmen diyenlerin oranı %33,19, tamamen diyenlerin oranı da %20,43'tür. Öğretmenlerin %8,09'u müzik eğitimi ile ilgili hizmet içi kurslara ihtiyaç duymadığını, %4,26'sı da az ihtiyaç duyduğunu belirtmiştir. Bu tabloya bakarak kısmen diyenleri de dahil edersek öğretmenlerin %87,66'lık bölümünü oluşturan büyük bir çoğunluğunun bu kurslara ihtiyaç duyduğunu söyleyebiliriz.

C. SES VE NEFES EĞİTİMİ İLE İLGİLİ BULGULAR

Tablo 11 : Öğretmenlerin İlköğretim Çağı Çocuklarının Yaş Gruplarına Göre Ses Gelişimleri Hakkındaki Bilgiye Hangi Düzeyde Sahip Olduklarının Dağılımı

	f	%
Tamamen	3	1,28
Büyük ölçüde	19	8,09
Kısmen	109	46,38
Az	69	29,36
Hiç	35	14,89
Toplam	235	100,0

Örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin %46,38'i ilköğretim çağı çocuklarının yaş gruplarına göre gelişimi hakkında kısmen bilgi sahibi olduğunu belirtmiştir. %29,36'sı bu konuda bilgisinin az olduğunu, %14,89'u da bilgisinin hiç olmadığını belirtmiştir. İlköğretim çağı çocuklarının ses gelişimleri hakkında büyük ölçüde bilgi sahibi olanların oranı %8,09, tamamen bilgi sahibi olanların oranı ise sadece %1,28'dir. Örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin yarıya yakınının (%46,38) ilköğretim çağı çocuklarının yaş gruplarına göre gelişimi hakkında orta düzeyde, %10'a yakın bir kısmının da (%9,37) yeterli düzeyde (tamamen-büyük ölçüde) bilgi sahibi olduğunu söyleyebiliriz. Ancak bu konuda bilgisi hiç olmayanların ya da az olanların toplam oranı %44,25 olarak görülmektedir ki bu da oldukça düşündürücü bir orandır. Örnekleme oluşturan öğretmenlerin neredeyse yarıya yakını bu yaş grubu için çok önemli olan bir konuda bilgi sahibi olmadığını belirtmiştir.

Tablo 12 : Öğretmenlerin İlköğretim Çağı Çocuklarının Seslerini Nasıl Korumaları Gerektiği İle İlgili Bilgiye Hangi Düzeyde Sahip Olduklarının Dağılımı

	f	%
Tamamen	3	1,28
Büyük ölçüde	41	17,45
Kısmen	102	43,4
Az	58	24,68
Hiç	31	13,19
Toplam	235	100,0

Öğretmenlerin %43,4'ü ilköğretim çağı çocuklarının seslerini nasıl korumaları gerektiği ile ilgili bilgiye kısmen sahip olduğunu söylemiştir. Büyük ölçüde diyenlerin oranı %17,45, tamamen diyenlerin oranı ise sadece %1,28'dir. Bu konuda bilgisi az olanların ve hiç olmayanların toplam oranı da %37,87'dir. Görüldüğü gibi örnekleme oluşturan öğretmenlerin ciddi bir oranı (%37,87) bu konuda yeterli bir bilgiye sahip değildir.

Tablo 13 : Öğretmenlerin İlköğretim Çağı Çocuklarının Ses Sınırları Hakkındaki Bilgi Durumlarının Dağılımı

	f	%
Tamamen	3	1,28
Büyük ölçüde	13	5,53
Kısmen	77	32,77
Az	82	34,89
Hiç	60	25,53
Toplam	235	100,0

Örneklem grubunda ilköğretim çağı çocuklarının ses sınırları hakkında kısmen bilgisi olanların oranı %32,77, büyük ölçüde bilgisi olanların %5,53, tamamen bilgisi olanların oranı ise sadece %1,28'dir. Bu konuda bilgisi az olanlar ve hiç olmayanlar da toplamda %60,42 gibi büyük bir oran olarak karşımıza çıkmaktadır.

D. MÜZİK ÖĞRETİM YÖNTEMLERİ İLE İLGİLİ BULGULAR

Tablo 14 :Öğretmenlerin Şarkı Öğretim Yöntem ve Teknikleriyle İlgili Bilgilerinin Dağılımı

	f	%
Kulaktan Öğretim Yöntemi	135	57,45
Notayla Öğretim Yöntemi	6	2,55
Kulaktan Öğretim Yöntemi, Notayla Öğretim Yöntemi	42	17,87
Kulaktan Öğretim Yöntemi, Notayla Öğretim Yöntemi, Sözlerinden Başlayarak Şarkı Öğretim Tekniği	1	0,43
Kulaktan Öğretim Yöntemi, Notayla Öğretim Yöntemi, Ezgisinden Başlayarak Şarkı Öğretim Tekniği.	2	0,85
Notayla Öğretim Yöntemi, Ezgisinden Başlayarak Şarkı Öğretim Tekniği.	1	0,43
Kulaktan Öğretim Yöntemi, Notayla Öğretim Yöntemi, Sözlerinden Başlayarak Şarkı Öğretim Tekniği, Ezgisinden Başlayarak Şarkı Öğretim Tekniği.	1	0,43
Hiçbirini bilmiyorum.	47	20
Toplam	235	100,0

Örneklem grubunun %57,45'i kulaktan öğretim yöntemini, %17,87'si hem notayla öğretim hem de kulaktan öğretim yöntemini bildiğini söylemiştir. Hiçbirini

bilmiyorum diyenlerin oranı ise %20'dir. Bu sonuçlara bakarak örneklem grubunun ağırlıklı olarak kulaktan öğretim yöntemini bildiğini söyleyebiliriz. %20 olarak görünen şarkı öğretim yöntem ve tekniklerinin hiç birini bilmeyenlerin oranı da sınıf öğretmenliği çıkışlı olmayan grup düşünüldüğünde (%12,77) normal bir sonuç olarak görülebilir. Örneklem grubunun sözlerinden başlayarak şarkı öğretim tekniği ve ezgisinden başlayarak şarkı öğretim tekniğiyle ilgili neredeyse hiç bilgilerinin olmadığı görülmektedir. İlginç olan ise ritminden başlayarak şarkı öğretme tekniğinin bir kişi tarafından bile bilinmemesidir. Bu sonuçlar bize örneklem grubunun şarkı öğretim yöntem ve tekniklerinden, kulaktan öğretim ve notayla öğretim yöntemi dışında kalan yöntemler konusunda bilgilerinin olmadığını göstermektedir.

Tablo 15 :Öğretmenlerin Müzik Öğretim Yöntem ve Teknikleriyle İlgili Bilgilerinin Dağılımı

	f	%
Carl Orff Yöntemi	28	11,91
Carl Orff Yöntemi,Suzuki Yöntemi.	2	0,85
Carl Orff Yöntemi, Yaratıcı Drama Yöntemi	24	10,21
Yaratıcı Drama Yöntemi	145	61,7
Dalcroze Yöntemi, Yaratıcı Drama Yöntemi.	1	0,43
Carl Orff Yöntemi, Suzuki Yöntemi,Yaratıcı Drama Yöntemi.	1	0,43
Hiçbirini bilmiyorum.	34	14,47
Toplam	235	100,0

Tablo 15'de örneklem grubunun yaratıcı drama yöntemini %61,7'lik büyük bir oranla bildiğini görmekteyiz. Bunu Carl Orff yöntemini bilenler %11,91'le takip

etmektedir. Bu iki yöntemi birden bilenlerin oranı da %10,21'dir. Hiçbirini bilmiyorum diyenler ise %14,47'lik bir oranı göstermektedir. Örneklem grubunda Dalcroze ve Suzuki yöntemini bilenler 1'er kişidir (%0,43). Kodaly yöntemi ise hiç bilinmemektedir. Buradan örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin birinci sırada yaratıcı drama yöntemini ikinci sırada da Carl Orff yöntemini bildiğini söyleyebiliriz.

Tablo 16: Öğretmenlerin Müziksel Zekayla İlgili Bilgilerinin Dağılımı

	f	%
Tamamen	10	4,26
Büyük ölçüde	25	10,64
Kısmen	87	37,02
Az	66	28,09
Hiç	47	20
Toplam	235	100,0

Çoklu zeka kuramı kapsamındaki müziksel zekayla ilgili bilgiye kısmen sahibim diyenlerin oranı %37,02, tamamen ve büyük ölçüde diyenlerin toplam oranı da %14,9'dur. Bu oranları birleştirdiğimizde örneklem grubunun yarısından fazlasının (%51,91) çoklu zekayla ilgili bilgisinin orta-üst düzeyde olduğunu söyleyebiliriz. Az bilgim var diyenler ile hiç bilgim yok diyenlerin toplam oranı da %48,09'dur. Bu sonuçlar bize örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin hemen hemen yarısının müziksel zekayla ilgili bilgiye hiç sahip olmadığını (%20) ya da az sahip olduğunu (%28,09) göstermektedir.

Tablo 17 : Öğretmenlerin Orff Çalgılarıyla İlgili Bilgilerinin Dağılımı

	f	%
Tamamen	11	4,68
Büyük ölçüde	28	11,91
Kısmen	44	18,72
Az	51	21,7
Hiç	101	42,98
Toplam	235	100,0

Tablo 17 bize örneklem grubunun %42,98'lik büyük bir grubunun Orff çalgıları hakkında hiç bilgisi olmadığını göstermektedir. Kısmen diyenleri de dahil edersek Orff çalgıları hakkında bilgisi olanların toplam oranı %35,31'dir. Bilgisinin az olduğunu söyleyenlerin oranı da %21,7 olarak görülmektedir. Bu sonuçlara bakarak İlköğretim çağı çocukları için çok önemli olan Orff çalgılarının, örneklem grubunu oluşturan öğretmenler tarafından iyi bilinmediğini söyleyebiliriz.

E. KORO VE ÇALGI TOPLULUĞU EĞİTİMİ İLE İLGİLİ BULGULAR

Tablo 18 : Öğretmenlerin Şarkı Öğretirken Dikkat Ettikleri Unsurlara Göre Dağılımı

	f	%
Sözlerinin yaş seviyesine uygun olmasına, Ezgisinin ses sınırlarına uygun olmasına, Çocukların seveceği şarkılar olmasına, Basit olmasına Özel gün ve haftalarla ilgili konuları içermesine.	29	12,34
Sözlerinin yaş seviyesine uygun olmasına, Ezgisinin ses sınırlarına uygun olmasına, Basit olmasına, Özel gün ve haftalarla ilgili konuları içermesine.	18	7,66
Sözlerinin yaş seviyesine uygun olmasına, Basit olmasına, Özel gün ve haftalarla ilgili konuları içermesine.	61	25,96
Benim sevdiğim şarkılar olmasına.	1	0,43
Basit olmasına, Özel gün ve haftalarla ilgili konuları içermesine.	21	8,94
Sözlerinin yaş seviyesine uygun olmasına, Çocukların seveceği şarkılar olmasına.	23	9,79
Şarkı öğretmiyorum.	82	34,89
Toplam	235	100,0

Örneklem grubunu oluşturan sınıf öğretmenlerinin % 34,89'u çocuklara şarkı öğretmediğini belirtmiştir. %25,96'sı ise şarkıları öğretirken sözlerinin yaş seviyesine uygun olmasına, basit olmasına ve özel gün ve haftalarla ilgili olmasına dikkat ettiğini belirtmiştir. Sonuçlara bakarak örneklem grubunun şarkı öğretmiyorum diyenlerin dışında kalan bölümünün (65,11) şarkı seçiminde daha bilinçli olduğunu söyleyebiliriz.

Tablo 19 : Öğretmenlerin Şarkıları Öğretme Tekniklerine Göre Dağılımı

	f	%
Ben söylüyorum onlara tekrarlatıyorum. Kaset, cd gibi araçlardan dinletip, tekrarlamalarını istiyorum.	97	41,28
Şarkıyı önce bona (ritimsel okuma) sonra solfej (ezgisel okuma) yaptırarak öğretiyorum.	2	0,85
Kaset, cd gibi araçlardan dinletip, tekrarlamalarını istiyorum.	22	9,36
Şarkıyı çalgıyla çalıyorum, sözlerini onlara söyletiyorum.	11	4,68
Ben söylüyorum onlara tekrarlatıyorum. Kaset, cd gibi araçlardan dinletip, tekrarlamalarını istiyorum. Şarkıyı çalgıyla çalıyorum, sözlerini onlara söyletiyorum.	3	1,28
Kaset, cd gibi araçlardan dinletip, tekrarlamalarını istiyorum. Şarkıyı çalgıyla çalıyorum, sözlerini onlara söyletiyorum.	2	0,85
Ben söylüyorum onlara tekrarlatıyorum.	16	6,81
Şarkı öğretmiyorum.	82	34,89
Toplam	235	100,0

Şarkıları nasıl öğretiyorsunuz sorusuna örneklem grubunun çoğunlukla (% 41, 28) ben söylüyorum onlara tekrarlatıyorum ve kaset, cd gibi araçlardan dinletip, tekrarlamalarını istiyorum seçeneklerini işaretlediğini görüyoruz. % 34,89'u ise şarkı öğretmediğini belirtmiştir. Örneklem grubunun şarkıyı önce bona (ritimsel okuma) sonra solfej (ezgisel okuma) yaptırarak öğretiyorum seçeneğini çok düşük oranda işaretlemesi (0,85) şarkıların notayla (bona ya da solfej) öğretilmesi sisteminin hemen hemen hiç kullanılmadığını göstermektedir.

Tablo 20 : Öğretmenlerin Çocuk Şarkılarının Özellikleri Hakkındaki Bilgi Durumlarına Göre Dağılımı

	f	%
Tamamen	6	2, 55
Büyük ölçüde	33	14, 04
Kısmen	127	54, 04
Az	54	22, 98
Hiç	15	6, 38
Toplam	235	100, 0

Çocuk şarkılarının özellikleri hakkında kısmen bilgim var diyenlerin oranı % 54, 04 gibi bir rakamla en yüksek değeri göstermektedir. Az bilgim var diyenlerin oranı da % 22, 98'dir. Buna hiç bilgim yok (%6, 38) diyenleri de eklediğimizde (%29, 36) çıkan rakam örneklem grubunun 1/3'üne yakın bir bölümünün çocuk şarkılarının özellikleri hakkında fazla bir bilgisi olmadığını görmekteyiz. Tamamen- büyük ölçüde diyenlerin oranı ise toplamda %16, 59'dur. Bu tablo bize örneklem grubunun, çocuk şarkılarının. özellikleri konusundaki bilgilerinin daha çok orta düzeyde (kısmen) olduğunu göstermektedir.

Tablo 21 : Öğretmenlerin Şarkı, Türkü ve Marş Dağarlarının Yeterlilik Durumlarına Göre Dağılımı

	f	%
Tamamen	10	4,26
Büyük ölçüde	36	15,32
Kısmen	49	20,85
Az	112	47,66
Hiç	28	11,91
Toplam	235	100,0

Öğretmenlerin %47,66'sı bu soruya az cevabını vermiştir. Kısmen diyenlerin oranı % 20,85, tamamen ve büyük ölçüde diyenlerin toplam oranı da %19,58'dir. Hiç yok diyenlerin oranı ise % 11,91'dir. Bu oranlar bize örneklem grubunun oluşturan öğretmenlerin, şarkı, türkü ve marş dağarlarının yetersiz olduğunu göstermektedir.

F . İLKÖĞRETİM MÜZİK PROGRAMINDAKİ ETKİNLİKLERLE İLGİLİ BULGULAR

Tablo 22 : Öğretmenlerin Ses Dinleme ve Ayırt Etme Çalışmalarıyla İlgili Bilgi Durumlarına ve Yaptırdıkları Etkinliklerin Özelliklerine Göre Dağılımı

	f	%
<p>Öğrencilere çevrelerindeki ses kaynaklarından çıkan sesleri (trafikteki sesler, hayvan sesleri, doğadaki sesler vb.) kayıttan dinleterek, bu seslerin hangi kaynağa ait olduğunu tahtaya astığım görsel materyallerden bulmalarını istiyorum.</p> <p>Öğrencilere değişik çalgıların seslerini dinletip, bu seslerin hangi çalgılara ait olduğunu bulmalarını istiyorum.</p> <p>Ses dinleme ve ayırt etme çalışmaları konusunda yeterli bilgiye sahip değilim.</p>	31	13,19
<p>Öğrencilere çevrelerindeki ses kaynaklarından çıkan sesleri (trafikteki sesler, hayvan sesleri, doğadaki sesler vb.) kayıttan dinleterek, bu seslerin hangi kaynağa ait olduğunu tahtaya astığım görsel materyallerden bulmalarını istiyorum.</p> <p>Öğrencilere ses kaynaklarından çıkan sesleri içeren bir şarkı dinleterek, şarkıda geçen sesleri taklit etmelerini istiyorum.</p> <p>Ses dinleme ve ayırt etme çalışmaları konusunda yeterli bilgiye sahip değilim.</p>	29	12,34
<p>Öğrencilere çevrelerindeki ses kaynaklarından çıkan sesleri (trafikteki sesler, hayvan sesleri, doğadaki sesler vb.) kayıttan dinleterek, bu seslerin hangi kaynağa ait olduğunu tahtaya astığım görsel materyallerden bulmalarını istiyorum.</p> <p>Öğrencilere ses kaynaklarından çıkan sesleri içeren bir şarkı dinleterek, şarkıda geçen sesleri taklit etmelerini istiyorum</p> <p>Öğrencilere değişik çalgıların seslerini dinletip, bu seslerin hangi çalgılara ait olduğunu bulmalarını istiyorum.</p> <p>Dağarcıklarındaki bir şarkıyı çalarak ya da söyleterek, şarkıdaki ince ve kalın sesleri bulmalarını istiyorum.</p>	17	7,23
<p>Öğrencilere çevrelerindeki ses kaynaklarından çıkan sesleri (trafikteki sesler, hayvan sesleri, doğadaki sesler vb.) kayıttan dinleterek, bu seslerin hangi kaynağa ait olduğunu tahtaya astığım görsel materyallerden bulmalarını istiyorum.</p> <p>Dağarcıklarındaki bir şarkıyı çalarak ya da söyleterek, şarkıdaki ince ve kalın sesleri bulmalarını istiyorum.</p> <p>Ses dinleme ve ayırt etme çalışmaları konusunda yeterli bilgiye sahip değilim.</p>	18	7,66
<p>Öğrencilere çevrelerindeki ses kaynaklarından çıkan sesleri (trafikteki sesler, hayvan sesleri, doğadaki sesler vb.) kayıttan dinleterek, bu seslerin hangi kaynağa ait olduğunu tahtaya astığım görsel materyallerden bulmalarını istiyorum.</p> <p>Öğrencilerden çevrelerindeki canlı ve cansız varlıkların ses farklılıklarına dikkat etmelerini istiyorum. Bu seslerden ince ve kalın olanları gruplandırarak kendi sesleri ya da ezgili vurmali çalgıları kullanarak taklit etmelerini istiyorum.</p> <p>Ses dinleme ve ayırt etme çalışmaları konusunda yeterli bilgiye sahip değilim.</p>	13	5,53

Öğrencilere ses kaynaklarından çıkan sesleri içeren bir şarkı dinleterek, şarkıda geçen sesleri taklit etmelerini istiyorum. Ses dinleme ve ayırt etme çalışmaları konusunda yeterli bilgiye sahip değilim.	11	4,68
Öğrencilere ses kaynaklarından çıkan sesleri içeren bir şarkı dinleterek, şarkıda geçen sesleri taklit etmelerini istiyorum. Ses dinleme ve ayırt etme çalışmaları konusunda yeterli bilgiye sahip değilim.	9	3,83
Ses dinleme ve ayırt etme çalışmaları konusunda yeterli bilgiye sahip değilim.	68	28,94
Sınıfımda ses dinleme ve ayırt etme çalışmaları yaptırmıyorum.	39	16,6
Toplam	235	100,0

Tablo 22 bize örneklem grubunun %28,94'lük bir oranla çoğunlukla ses dinleme ve ayırt etme çalışmaları konusunda yeterli bilgiye sahip değilim seçeneğini işaretlediğini göstermiştir. Ancak ses dinleme ve ayırt etme çalışmalarından bazılarını yaptıranların bir çoğu, aynı zamanda ses dinleme ve ayırt etme çalışmaları konusunda yeterli bilgiye sahip değilim seçeneğini de işaretlemişlerdir. Bu seçeneği (ses dinleme ve ayırt etme çalışmaları konusunda yeterli bilgiye sahip değilim) işaretlemeden, ses dinleme ve ayırt etme çalışmaları yaptırdıklarını söyleyenlerin oranı ise %7,23'dür. Sadece bu grubun ses dinleme ve ayırt etme çalışmaları konusunda kendilerini yeterli gördüklerini söyleyebiliriz. Örneklem grubunun %16,6'sı da sınıfımda ses dinleme ve ayırt etme çalışmaları yaptırmıyorum demiştir. Bu oranlara bakarak örneklem grubunu oluşturan sınıf öğretmenlerinin çok büyük bir çoğunluğunun ses dinleme ve ayırt etme çalışmaları konusunda kendilerini yetersiz gördüklerini söyleyebiliriz.

Tablo 23 :Öğretmenlerin Ritim Çalışmalarıyla İlgili Bilgi Durumlarına ve Yaptırdıkları Etkinliklerin Özelliklerine Göre Dağılımı

	f	%
<p>Öğrencilere vücutlarını bir ritim çalgısı gibi kullanabileceklerini anlatıyorum.</p> <p>Vücutlarını kullanarak değişik sesler üretmelerini istiyorum (dizlerini vurma, parmak şıklatma, el çarpma gibi).</p> <p>El, ayak ya da ritim çalgılarıyla çeşitli ritmik vuruşlar yapıyorum, bunları öğrencilerimin tekrarlamalarını istiyorum.</p>	13	5,53
<p>Öğrencilere vücutlarını bir ritim çalgısı gibi kullanabileceklerini anlatıyorum.</p> <p>Vücutlarını kullanarak değişik sesler üretmelerini istiyorum (dizlerini vurma, parmak şıklatma, el çarpma gibi).</p> <p>Söylenen şarkılara vücut hareketlerini kullanarak eşlik etmelerini istiyorum.</p> <p>Çocuk şarkısı, tekerleme, sayışma ve ninni gibi müzikleri dinlerken ya da söylerken, kendi oluşturdukları ritim çalgılarını kullanarak eşlik etmelerini istiyorum</p> <p>Öğrencilerin seviyelerine uygun farklı ritmik yapıdaki ezgileri kulaktan öğretmeye ve çaldırmaya yönelik etkinlikler yaptırıyorum.</p>	6	2,55
<p>Öğrencilere vücutlarını bir ritim çalgısı gibi kullanabileceklerini anlatıyorum.</p> <p>El, ayak ya da ritim çalgılarıyla çeşitli ritmik vuruşlar yapıyorum, bunları öğrencilerimin tekrarlamalarını istiyorum.</p> <p>Ritim çalışmaları konusunda yeterli bilgiye sahip değilim.</p>	28	11,91
<p>Vücutlarını kullanarak değişik sesler üretmelerini istiyorum (dizlerini vurma, parmak şıklatma, el çarpma gibi).</p> <p>El, ayak ya da ritim çalgılarıyla çeşitli ritmik vuruşlar yapıyorum, bunları öğrencilerimin tekrarlamalarını istiyorum</p> <p>Ritim çalışmaları konusunda yeterli bilgiye sahip değilim.</p>	23	9,79
<p>Öğrencilere vücutlarını bir ritim çalgısı gibi kullanabileceklerini anlatıyorum.</p> <p>Ritim çalışmaları konusunda yeterli bilgiye sahip değilim.</p>	26	11,06
<p>Öğrencilere vücutlarını bir ritim çalgısı gibi kullanabileceklerini anlatıyorum.</p> <p>El, ayak ya da ritim çalgılarıyla çeşitli ritmik vuruşlar yapıyorum, bunları öğrencilerimin tekrarlamalarını istiyorum.</p> <p>Ritim çalışmaları konusunda yeterli bilgiye sahip değilim.</p>	24	10,21
<p>Ritim çalışmaları konusunda yeterli bilgiye sahip değilim.</p>	59	25,11
<p>Sınıfımda ritim çalışmaları yaptırmıyorum.</p>	56	23,83
<p>Toplam</p>	235	100,0

Örneklem grubunun oluşturduğu öğretmenlerin %25,11'i ritim çalışmaları konusunda yeterli bilgiye sahip olmadığını belirtmiştir. Bunu %23,83'le sınıfında ritim çalışmaları yaptırmıyorum diyenler izlemektedir. Tablonun geneline baktığımızda ritim çalışmalarından bazılarını yaptırdığını belirten örneklem grubunun, aynı zamanda ritim çalışmaları konusunda yeterli bilgiye sahip değilim seçeneğini de işaretlediğini görmekteyiz. Ritim çalışmaları konusunda kendilerini yeterli görenlerin toplam oranı sadece %8,08'dir. Bu tabloda ilginç olan ise basit ritim çalgıları yaptırmıyorum, yaptıkları bu çalgılarla öğrendikleri müziklere eşlik etmelerini istiyorum seçeneğinin hiç işaretlenmemiş olmasıdır. Bu rakamlar bize örneklem grubunun ritim çalışmaları konusunda oldukça yetersiz olduklarını göstermektedir.

Tablo 24 : Öğretmenlerin Ses-Nefes Çalışmalarıyla İlgili Bilgi Durumlarına ve Yaptırdıkları Etkinliklerin Özelliklerine Göre Dağılımı

	f	%
<p>Öğrencilerime diyafram nefesini, çiçek koklama, mum söndürme gibi egzersizleri oyuna dönüştürerek anlatıyorum.</p> <p>Burunlarından derin nefes aldırıyorum, aldıkları nefesi bir balondan boşalan hava gibi bırakmalarını istiyorum.</p> <p>Öğrencilerimden, korkmuş gibi davranarak kısa ve çabuk nefes almalarını, ardından da aldıkları nefesi yavaşça boşaltmalarını istiyorum.</p> <p>Şarkı söylerken ve konuşurken çok bağırmadan, uygun tonda söylemelerini istiyorum.</p> <p>Sesin daha net duyulabilmesi için tiyatro ve konser salonlarında ne gibi düzenlemeler yapıldığını araştırmalarını istiyorum.</p>	7	2,98
<p>Öğrencilerime diyafram nefesini, çiçek koklama, mum söndürme gibi egzersizleri oyuna dönüştürerek anlatıyorum.</p> <p>Öğrencilerimden, korkmuş gibi davranarak kısa ve çabuk nefes almalarını, ardından da aldıkları nefesi yavaşça boşaltmalarını istiyorum.</p> <p>Şarkı söylerken ve konuşurken çok bağırmadan, uygun tonda söylemelerini istiyorum.</p>	11	4,68
<p>Öğrencilerime diyafram nefesini, çiçek koklama, mum söndürme gibi egzersizleri oyuna dönüştürerek anlatıyorum.</p> <p>Öğrencilerimden, korkmuş gibi davranarak kısa ve çabuk nefes almalarını, ardından da aldıkları nefesi yavaşça boşaltmalarını istiyorum.</p> <p>Şarkı söylerken ve konuşurken çok bağırmadan, uygun tonda söylemelerini istiyorum.</p> <p>Ses-nefes çalışmaları konusunda yeterli bilgiye sahip değilim.</p>	22	9,36
<p>Öğrencilerime diyafram nefesini, çiçek koklama, mum söndürme gibi egzersizleri oyuna dönüştürerek anlatıyorum.</p> <p>Şarkı söylerken ve konuşurken çok bağırmadan, uygun tonda söylemelerini istiyorum.</p> <p>Ses-nefes çalışmaları konusunda yeterli bilgiye sahip değilim</p>	20	8,51
<p>Şarkı söylerken ve konuşurken çok bağırmadan, uygun tonda söylemelerini istiyorum.</p> <p>Sesin daha net duyulabilmesi için tiyatro ve konser salonlarında ne gibi düzenlemeler yapıldığını araştırmalarını istiyorum.</p> <p>Ses-nefes çalışmaları konusunda yeterli bilgiye sahip değilim.</p>	2	0,85
Ses-nefes çalışmaları konusunda yeterli bilgiye sahip değilim.	91	38,72
Sınıfımda ses-nefes çalışmaları yaptırmıyorum.	82	34,89
Toplam	235	100,0

Tablo 24'e baktığımızda örneklem grubunun %38,72'sinin ses-nefes çalışmaları konusunda yeterli bilgiye sahip değilim seçeneğini işaretlediğini görüyoruz. Ses ve nefes çalışmaları konusunda yeterli bilgiye sahip değilim diyenler, diğer seçeneklerde de çok görülmektedir. Bu konuda kendini yeterli görenlerin toplam oranı %7,66'dır. Örneklem grubunda ses kaynaklarından yararlanarak (kaset, cd, çalgı)ses egzersizleri yaptırıyorum ve içinde tren sesi, balon üfleme, ateş söndürme, gibi bölümlerin olduğu bir öykü anlatarak, öykünün içinde geçen olayların canlandırılması aracılığıyla diyaframlarını kullanmalarını sağlıyorum seçeneklerini işaretleyen hiç kimsenin olmadığı görülmektedir.Sınıfımda ses-nefes çalışmaları yaptırılmıyor diyenlerin oranı ise %34,89'dur. Tablo 24 bize örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin ses ve nefes çalışmaları konusunda da yetersiz olduklarını göstermektedir.

Tablo 25 :Öğretmenlerin Koro ve Çalgı topluluğu Çalışmalarıyla İlgili Bilgi Durumlarına ve Yaptırdıkları Etkinliklerin Özelliklerine Göre Dağılımı

	f	%
<p>Öğrencilere, şarkılara aynı anda başlamaları ve bitirmeleri gerektiğini öğretiyorum.</p> <p>Şarkıları seslendirirken fazla ses çıkarmamalarını, diğer arkadaşlarının seslerini de dinlemeleri gerektiğini söylüyorum.</p> <p>Koro ve çalgı topluluğu çalışmaları yaparken çevrelerini rahatsız etmemeleri gerektiğini söylüyorum.</p> <p>Konuşurken ve şarkı söylerken seslerini doğru kullanmaları gerektiğini söylüyorum.</p> <p>Çalarken ve söylerken müziklerdeki hız ve gürlük terimlerine uymalarını, şarkıları anlamlarına uygun seslendirmelerini istiyorum.</p>	14	5,96
<p>Öğrencilere, şarkılara aynı anda başlamaları ve bitirmeleri gerektiğini öğretiyorum.</p> <p>Şarkıları seslendirirken fazla ses çıkarmamalarını, diğer arkadaşlarının seslerini de dinlemeleri gerektiğini söylüyorum.</p> <p>Koro ve çalgı topluluğu çalışmaları yaparken çevrelerini rahatsız etmemeleri gerektiğini söylüyorum.</p> <p>Çalarken ve söylerken müziklerdeki hız ve gürlük terimlerine uymalarını, şarkıları anlamlarına uygun seslendirmelerini istiyorum.</p>	9	3,83
<p>Şarkıları seslendirirken fazla ses çıkarmamalarını, diğer arkadaşlarının seslerini de dinlemeleri gerektiğini söylüyorum.</p> <p>Koro ve çalgı topluluğu çalışmaları yaparken çevrelerini rahatsız etmemeleri gerektiğini söylüyorum.</p> <p>Koro ve çalgı topluluğu çalışmaları konusunda yeterli bilgiye sahip değilim.</p>	8	3,4
<p>Öğrencilere, şarkılara aynı anda başlamaları ve bitirmeleri gerektiğini öğretiyorum.</p> <p>Koro ve çalgı topluluğu çalışmaları konusunda yeterli bilgiye sahip değilim.</p>	11	4,68
<p>Konuşurken ve şarkı söylerken seslerini doğru kullanmaları gerektiğini söylüyorum.</p> <p>Çalarken ve söylerken müziklerdeki hız ve gürlük terimlerine uymalarını, şarkıları anlamlarına uygun seslendirmelerini istiyorum.</p> <p>Koro ve çalgı topluluğu çalışmaları konusunda yeterli bilgiye sahip değilim.</p>	4	1,7
Koro ve çalgı topluluğu çalışmaları konusunda yeterli bilgiye sahip değilim.	102	43,4
Sınıfımda koro ve çalgı topluluğu çalışmaları yaptırmıyorum.	87	37,02
Toplam	235	100,0

Örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin %43,4'ü koro ve çalgı topluluğu çalışmaları konusunda yeterli bilgiye sahip olmadığını, %37,02'si de sınıfında koro ve çalgı topluluğu çalışmaları yaptırmadığını belirtmiştir. Koro ve çalgı topluluğu çalışmaları konusunda kendilerini yeterli görenlerin toplam oranı sadece %9,79'dur. Bu sonuçlar bize örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin koro ve çalgı topluluğu çalışmaları konusunda çok büyük oranda bilgi eksiklikleri olduğunu göstermektedir.

Tablo 26 : Öğretmenlerin Hız ve Gürlük Çalışmalarıyla İlgili Bilgi Durumlarına ve Yaptırdıkları Etkinliklerin Özelliklerine Göre Dağılımı

	f	%
<p>Öğrencilere çevrelerindeki varlıkları hareket hızlarıyla taklit ettiriyorum (Tavşan, kaplumbağa gibi).</p> <p>Vurmalı bir çalgı ile yavaş ve hızlı tempoda ritim çalarak, öğrencilerden bu ritme uygun hareket etmelerini ve hız farklılıklarını hissetmelerini istiyorum.</p> <p>Gök gürültüsü, yağmur, rüzgar, su ve dalga sesi gibi doğadaki sesler arasındaki gürlük farklılıklarını oyunlaştırarak anlatıyorum.</p> <p>Küçük Tavşan gibi şarkılar dinleterek şarkı içerisindeki hız değişikliklerini gösteriyorum.</p> <p>Tren sesi, rüzgar sesi ve yağmur sesinin hafiften başlayarak giderek kuvvetleşmesi sonra kuvvetli gürlükten hafif gürlüğe doğru değişmesini taklit ettirerek, dinledikleri müziklerdeki gürlük değişikliklerini fark etmelerini istiyorum.</p> <p>Öğrencilere, dağarcıklarındaki şarkıların hangilerinin orta, hangilerinin çabuk ya da yavaş hızda olduğunu, tempo tutturarak sezmelerini sağlıyorum.</p> <p>Öğrencilere, dağarcıklarındaki şarkıların hangilerinin kuvvetli, hangilerinin orta ya da hafif gürlükte olduğunu, birlikte söyleyerek bulmalarını istiyorum.</p>	3	1,28
<p>Öğrencilere çevrelerindeki varlıkları hareket hızlarıyla taklit ettiriyorum (Tavşan, kaplumbağa gibi).</p> <p>Vurmalı bir çalgı ile yavaş ve hızlı tempoda ritim çalarak, öğrencilerden bu ritme uygun hareket etmelerini ve hız farklılıklarını hissetmelerini istiyorum.</p> <p>Öğrencilere, dağarcıklarındaki şarkıların hangilerinin orta, hangilerinin çabuk ya da yavaş hızda olduğunu, tempo tutturarak sezmelerini sağlıyorum.</p>	16	6,81
<p>Öğrencilere çevrelerindeki varlıkları hareket hızlarıyla taklit ettiriyorum (Tavşan, kaplumbağa gibi).</p> <p>Öğrencilere, dağarcıklarındaki şarkıların hangilerinin orta, hangilerinin çabuk ya da yavaş hızda olduğunu, tempo tutturarak sezmelerini sağlıyorum.</p> <p>Öğrencilere, dağarcıklarındaki şarkıların hangilerinin kuvvetli, hangilerinin orta ya da hafif gürlükte olduğunu, birlikte söyleyerek bulmalarını istiyorum.</p>	27	11,49
<p>Öğrencilere, dağarcıklarındaki şarkıların hangilerinin orta, hangilerinin çabuk ya da yavaş hızda olduğunu, tempo tutturarak sezmelerini sağlıyorum.</p> <p>Öğrencilere, dağarcıklarındaki şarkıların hangilerinin kuvvetli, hangilerinin orta ya da hafif gürlükte olduğunu, birlikte söyleyerek bulmalarını istiyorum.</p> <p>Hız ve gürlük çalışmaları konusunda yeterli bilgiye sahip değilim.</p>	49	20,85
Hız ve gürlük çalışmaları konusunda yeterli bilgiye sahip değilim.	92	39,15
Sınıfımda hız ve gürlük çalışmaları yaptırmıyorum.	48	20,43
Toplam	235	100,0

Örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin %39,15'lik bölümü hız ve gürlük çalışmaları konusunda yeterli bilgiye sahip olmadığını, %20,85'lik bölümü de bazı hız ve gürlük çalışmaları yaptırmalarına rağmen hız ve gürlük çalışmaları konusunda yeterli bilgiye sahip olmadığını belirtmiştir. Kendilerini bu konuda yeterli görenlerin toplam oranı %19,58'dir. Sınıfımda hız ve gürlük çalışmaları yaptırmıyorum diyenlerin oranı da %20,43'tür. Bu sonuçlar bize örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin hız ve gürlük çalışmaları konusunda büyük oranda yetersiz kaldığını göstermektedir.

Tablo 27 :Öğretmenlerin Müziksel Yaratıcılık Çalışmalarıyla İlgili Bilgi Durumlarına ve Yaptırdıkları Etkinliklerin Özelliklerine Göre Dağılımı

	f	%
Farklı ritmik yapıdaki müziklere uygun hareket etmelerini sağlıyorum. Öğrencilere bir masal anlatıyorum. Masaldaki varlıklara ait sesleri ve olayları (rüzgarın sesi, atın koşması, vb.) farklı ses kaynakları kullanarak canlandırmalarını istiyorum. Öğrencilere bir şarkı dinletiyorum ve şarkıyla ilgili duygularını farklı anlatım yollarıyla (drama, resim, şiir, düz yazı vb.) anlatmalarını istiyorum. Dinledikleri ya da söyledikleri şarkıların sözlerine uygun hareketler yapmalarını istiyorum	9	3,83
Öğrencilere bir masal anlatıyorum. Masaldaki varlıklara ait sesleri ve olayları (rüzgarın sesi, atın koşması, vb.) farklı ses kaynakları kullanarak canlandırmalarını istiyorum. Öğrencilere bir şarkı dinletiyorum ve şarkıyla ilgili duygularını farklı anlatım yollarıyla (drama, resim, şiir, düz yazı vb.) anlatmalarını istiyorum. Dinledikleri ya da söyledikleri şarkıların sözlerine uygun hareketler yapmalarını istiyorum.	17	7,23
Farklı ritmik yapıdaki müziklere uygun hareket etmelerini sağlıyorum. Müziksel yaratıcılık çalışmaları konusunda yeterli bilgiye sahip değilim.	8	3,4
Öğrencilere bir masal anlatıyorum. Masaldaki varlıklara ait sesleri ve olayları (rüzgarın sesi, atın koşması, vb.) farklı ses kaynakları kullanarak canlandırmalarını istiyorum. Öğrencilere bir şarkı dinletiyorum ve şarkıyla ilgili duygularını farklı anlatım yollarıyla (drama, resim, şiir, düz yazı vb.) anlatmalarını istiyorum. Dinledikleri ya da söyledikleri şarkıların sözlerine uygun hareketler yapmalarını istiyorum. Müziksel yaratıcılık çalışmaları konusunda yeterli bilgiye sahip değilim.	23	9,79
Farklı ritmik yapıdaki müziklere uygun hareket etmelerini sağlıyorum. Müziklere kendi oluşturdukları ritim kalıbıyla eşlik etmelerini sağlıyorum. Değişik materyaller ve ritim aletleri ile ses oyunları yaptırıyorum. Öğrencilere bir masal anlatıyorum. Masaldaki varlıklara ait sesleri ve olayları (rüzgarın sesi, atın koşması, vb.) farklı ses kaynakları kullanarak canlandırmalarını istiyorum. Öğrencilere bir şarkı dinletiyorum ve şarkıyla ilgili duygularını farklı anlatım yollarıyla (drama, resim, şiir, düz yazı vb.) anlatmalarını istiyorum. Dinledikleri ya da söyledikleri şarkıların sözlerine uygun hareketler yapmalarını istiyorum.	4	1,7
Müziksel yaratıcılık çalışmaları konusunda yeterli bilgiye sahip değilim.	123	52,34
Sınıfımda müziksel yaratıcılık çalışmaları yaptırmıyorum	51	21,7
Toplam	235	100,0

Örneklem grubunun %52,34'ü müziksel yaratıcılık çalışmaları konusunda yeterli bilgiye sahip olmadığını, %21,7'si sınıfta müziksel yaratıcılık çalışmaları yaptırmadığını belirtmiştir. Müziksel yaratıcılık çalışmaları konusunda yeterli bilgiye sahip olduğunu söyleyenlerin toplam oranı sadece %12,76'dır. Bu tabloda basit ezgi ve ritim denemeleri yapmalarını ve bu denemeleri seslendirmelerini sağlıyorum seçeneği hiç işaretlenmemiş, müziklere kendi oluşturdukları ritim kalıbıyla eşlik etmelerini sağlıyorum ve değişik materyaller ve ritim aletleri ile ses oyunları yaptırıyorum seçenekleri ise sadece 4 kişi tarafından (%1,7) işaretlenmiştir. Bu oranlar bize örneklem grubunun yaklaşık 4/3'ünün (%74,05) müziksel yaratıcılık çalışmaları konusunda oldukça yetersiz olduğunu göstermektedir.

Tablo 28 : Öğretmenlerin Müzik Kültürü Çalışmalarıyla İlgili Bilgi Durumlarına ve Yaptırdıkları Etkinliklerin Özelliklerine Göre Dağılımı

	f	%
<p>Farklı türlerdeki müzikleri dinleterek müzik beğeni ve kültürlerini geliştirmelerini sağlıyorum.</p> <p>Müzikle ilgili araştırmalarında bilişim teknolojilerinden yararlanmalarını teşvik ediyorum.</p> <p>Ortama uygun müzik dinleme, yapma ve söyleme kurallarını öğretiyorum.</p> <p>Çevrelerindeki müzik etkinliklerine katılmalarını sağlıyorum.</p> <p>Öğrencilere, bayrak törenlerinde İstiklal Marşı'mızı söylerken ya da dinlerken nasıl duruş almaları ve saygı göstermeleri gerektiğini öğretiyorum.</p>	23	9,79
<p>Farklı türlerdeki müzikleri dinleterek müzik beğeni ve kültürlerini geliştirmelerini sağlıyorum.</p> <p>Müzikle ilgili araştırmalarında bilişim teknolojilerinden yararlanmalarını teşvik ediyorum.</p> <p>Bireysel ya da sınıfça, ortak müzik arşivi oluşturmalarını ve oluşturdukları arşivi arkadaşlarıyla paylaşmalarını sağlıyorum.</p> <p>Ortama uygun müzik dinleme, yapma ve söyleme kurallarını öğretiyorum.</p> <p>Çevrelerindeki müzik etkinliklerine katılmalarını sağlıyorum.</p> <p>Bildikleri çalgıları kullanım biçimlerine göre sınıflandırmayı öğretiyorum.</p> <p>Öğrencilere, bayrak törenlerinde İstiklal Marşı'mızı söylerken ya da dinlerken nasıl duruş almaları ve saygı göstermeleri gerektiğini öğretiyorum.</p>	7	2,98
<p>Çevrelerindeki müzik etkinliklerine katılmalarını sağlıyorum.</p> <p>Çevrelerindeki halk oyunlarını müzikleri ile tanımaları için etkinlikler yaptırıyorum. Çevrelerinde yöresel olarak oynanan halk oyunlarını cd, dvd, kaset vb. araçlardan izlettiriyorum.</p> <p>Öğrencilere, bayrak törenlerinde İstiklal Marşı'mızı söylerken ya da dinlerken nasıl duruş almaları ve saygı göstermeleri gerektiğini öğretiyorum.</p> <p>Müzik kültürü çalışmaları konusunda yeterli bilgiye sahip değilim.</p>	28	11,91
<p>Farklı türlerdeki müzikleri dinleterek müzik beğeni ve kültürlerini geliştirmelerini sağlıyorum.</p> <p>Ortama uygun müzik dinleme, yapma ve söyleme kurallarını öğretiyorum.</p> <p>Öğrencilere, bayrak törenlerinde İstiklal Marşı'mızı söylerken ya da dinlerken nasıl duruş almaları ve saygı göstermeleri gerektiğini öğretiyorum.</p> <p>Müzik kültürü çalışmaları konusunda yeterli bilgiye sahip değilim</p>	32	13,62
<p>Öğrencilere, bayrak törenlerinde İstiklal Marşı'mızı söylerken ya da dinlerken nasıl duruş almaları ve saygı göstermeleri gerektiğini öğretiyorum.</p> <p>Müzik kültürü çalışmaları konusunda yeterli bilgiye sahip değilim.</p>	78	33,19
<p>Öğrencilere, bayrak törenlerinde İstiklal Marşı'mızı söylerken ya da dinlerken nasıl duruş almaları ve saygı göstermeleri gerektiğini öğretiyorum.</p> <p>Sınıfımda müzik kültürü çalışmaları yaptırıyorum.</p>	67	28,51
Toplam	235	100,0

Örneklem grubunun %33,19'u öğrencilere, bayrak törenlerinde İstiklal Marşı'mızı söylerken ya da dinlerken nasıl duruş almaları ve saygı göstermeleri gerektiğini öğretiyorum seçeneğiyle birlikte müzik kültürü çalışmaları konusunda yeterli bilgiye sahip değilim seçeneğini de işaretlemiştir. %28,51'i de İstiklal Marşı'mızla ilgili seçeneği işaretlemiş ama aynı zamanda sınıfta müzik kültürü çalışmaları yaptırmıyorum seçeneğini de işaretlemiştir. Müzik kültürü çalışmaları konusunda kendilerini yeterli görenlerin toplam oranı % 12,77'dir. Tablo 28 bize tüm örneklem grubunca öğrencilere, bayrak törenlerinde İstiklal Marşı'mızı söylerken ya da dinlerken nasıl duruş almaları ve saygı göstermeleri gerektiğini öğretiyorum seçeneğinin işaretlendiğini, bireysel ya da sınıfça, ortak müzik arşivi oluşturmalarını ve oluşturdukları arşivi arkadaşlarıyla paylaşmalarını sağlıyorum ve bildikleri çalgıları kullanım biçimlerine göre sınıflandırmayı öğretiyorum seçeneklerinin ise sadece 7 kişi (%2,98) tarafından işaretlendiğini göstermektedir. İstiklal Marşı'mızla ilgili seçeneğin dışında, örneklem grubunun müzik kültürü çalışmaları konusunda yeterli bilgiye sahip olmadığı görülmektedir.

Tablo 29 : Öğretmenlerin Gürültü ve Düzenli Sesleri Ayırt Etme Çalışmalarıyla İlgili Bilgi Durumlarına ve Yaptırdıkları Etkinliklerin Özelliklerine Göre Dağılımı

	f	%
<p>Önce, öğrencilerden bazılarının ritim aletlerini diledikleri gibi çalmalarını, bazılarının rastgele el çırpmalarını, bazılarının ise düzensiz yürüyüş yapmalarını ve neler hissettiklerini söylemelerini istiyorum. Daha sonra, öğrencilerden ritim aletlerini kullanarak düzenli ve ritmik sesler çıkarmalarını, aynı anda el çırpmalarını ve düzenli (ritmik) yürüyüş yapmalarını istiyorum. En sonunda, iki farklı durumu karşılaştırarak gürültü ve düzenli sesler arasındaki farkı karşılaştırmalarını istiyorum.</p> <p>Yağmur, rüzgar ve su sesi ile kalp atış sesi ya da trenin raylar üzerinde çıkardığı sesi karşılaştırmalarını istiyorum.</p> <p>Öğrencilere bir şarkıyı kaset ya da cd. gibi araçlarla dinletiyorum ve önce düzensiz sonra düzenli (ritmik) el çırparak eşlik ettiriyorum. İki farklı durumda neler hissettiklerini söylemelerini istiyorum.</p>	17	7,23
<p>Yağmur, rüzgar ve su sesi ile kalp atış sesi ya da trenin raylar üzerinde çıkardığı sesi karşılaştırmalarını istiyorum.</p> <p>Öğrencilere bir şarkıyı kaset ya da cd. gibi araçlarla dinletiyorum ve önce düzensiz sonra düzenli (ritmik) el çırparak eşlik ettiriyorum. İki farklı durumda neler hissettiklerini söylemelerini istiyorum.</p>	29	12,34
<p>Yağmur, rüzgar ve su sesi ile kalp atış sesi ya da trenin raylar üzerinde çıkardığı sesi karşılaştırmalarını istiyorum.</p> <p>Öğrencilere bir şarkıyı kaset ya da cd. gibi araçlarla dinletiyorum ve önce düzensiz sonra düzenli (ritmik) el çırparak eşlik ettiriyorum. İki farklı durumda neler hissettiklerini söylemelerini istiyorum.</p> <p>Gürültü ve düzenli ses çalışmaları konusunda yeterli bilgiye sahip değilim.</p>	18	7,66
<p>Yağmur, rüzgar ve su sesi ile kalp atış sesi ya da trenin raylar üzerinde çıkardığı sesi karşılaştırmalarını istiyorum.</p> <p>Gürültü ve düzenli ses çalışmaları konusunda yeterli bilgiye sahip değilim.</p>	36	15,32
<p>Gürültü ve düzenli ses çalışmaları konusunda yeterli bilgiye sahip değilim.</p>	81	34,47
<p>Sınıfımda gürültü ve düzenli ses çalışmaları yaptırmıyorum</p>	54	22,98
<p>Toplam</p>	235	100,0

Örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin %34,47'si gürültü ve düzenli ses çalışmaları konusunda yeterli bilgiye sahip olmadığını, %22,98'i de sınıfında gürültü ve düzenli ses çalışmaları yaptırmadığını belirtmiştir. Gürültü ve düzenli ses çalışmaları konusunda yeterli olduğunu söyleyenlerin toplam oranı ise % 19,57'dir. Bu oranlar da bize örneklem grubunun gürültü ve düzenli ses çalışmaları konusunda oldukça yetersiz olduğunu göstermektedir.

Tablo 30 : Öğretmenlerin Müziksel Algı ve Bilgilenme Çalışmalarıyla İlgili Bilgi Durumlarına ve Yaptırdıkları Etkinliklerin Özelliklerine Göre Dağılımı

	f	%
<p>Temel müzik yazı ve öğelerini (dizek, sol anahtarı, ölçü sayısı, ölçü çizgisi, birlik, ikilik, dörtlük ve sekizlik notalar, dörtlük ve sekizlik sus işareti, bitiş ve tekrar işareti, dolap işareti, kalın do-ince do arasındaki sesler vb.) öğretiyorum.</p> <p>Öğrencilere çeşitli ses kaynaklarından çıkan uzun ve kısa süreli sesleri (vapur düdüğü sesi, kedi miyavlaması, kalp atış sesi, köpek havlaması gibi) taklit etmelerine yönelik dramatizasyonlar yaptırıyorum. Bu seslerden uzun ve kısa süreli olanları ayırt etmelerini istiyorum.</p> <p>Öğrencilerin dağarcıklarındaki sayışma, tekerleme ve okul şarkılarının sözlerinde yer alan uzun ve kısa ses sürelerini belirleyip, sembollerle göstermelerini istiyorum.</p> <p>Kısa sesler için vurmali çalgıları (ritim çubuğu, tef vb.), uzun sesler için ise üfleli çalgıları (blokflüt gibi) kullanarak örneklendiriyorum.</p> <p>Öğrendikleri seslerin uzunluk ve kısalık özelliklerini ayırt etmelerini sağlıyorum.</p> <p>Dağarcıklarındaki bir şarkının sözlerini tahtaya yazdırıyorum. Şarkıdaki sözleri karşılayan sesleri incelik ve kalınlıklarına göre grafiğe dönüştürmelerini sağlıyorum.</p>	4	1,7
<p>Temel müzik yazı ve öğelerini (dizek, sol anahtarı, ölçü sayısı, ölçü çizgisi, birlik, ikilik, dörtlük ve sekizlik notalar, dörtlük ve sekizlik sus işareti, bitiş ve tekrar işareti, dolap işareti, kalın do-ince do arasındaki sesler vb.) öğretiyorum.</p> <p>Konuşmalarımızda uzun ve kısa hecelerin olduğunu örneklerle (öğrencilerin isimleri, şehir isimleri ya da meyve isimleri gibi) anlatıyorum. Uzun hecelerde dizlere vurulması, kısa hecelerde ise el çırpması gibi farklı vücut hareketleri yaptırıyorum.</p> <p>Kısa sesler için vurmali çalgıları (ritim çubuğu, tef vb.), uzun sesler için ise üfleli çalgıları (blokflüt gibi) kullanarak örneklendiriyorum.</p>	21	8,93
<p>Temel müzik yazı ve öğelerini (dizek, sol anahtarı, ölçü sayısı, ölçü çizgisi, birlik, ikilik, dörtlük ve sekizlik notalar, dörtlük ve sekizlik sus işareti, bitiş ve tekrar işareti, dolap işareti, kalın do-ince do arasındaki sesler vb.) öğretiyorum.</p> <p>Öğrencilere çeşitli ses kaynaklarından çıkan uzun ve kısa süreli sesleri (vapur düdüğü sesi, kedi miyavlaması, kalp atış sesi, köpek havlaması gibi) taklit etmelerine yönelik dramatizasyonlar yaptırıyorum. Bu seslerden uzun ve kısa süreli olanları ayırt etmelerini istiyorum.</p> <p>Öğrendikleri seslerin uzunluk ve kısalık özelliklerini ayırt etmelerini sağlıyorum.</p>	13	5,53
<p>Temel müzik yazı ve öğelerini (dizek, sol anahtarı, ölçü sayısı, ölçü çizgisi, birlik, ikilik, dörtlük ve sekizlik notalar, dörtlük ve sekizlik sus işareti, bitiş ve tekrar işareti, dolap işareti, kalın do-ince do arasındaki sesler vb.) öğretiyorum.</p> <p>Müziksel algı ve bilgilenme çalışmaları konusunda yeterli bilgiye sahip değilim.</p>	52	22,13
<p>Müziksel algı ve bilgilenme çalışmaları konusunda yeterli bilgiye sahip değilim.</p>	86	36,6
<p>Sınıfımda müziksel algı ve bilgilenme çalışmaları yaptırmıyorum.</p>	59	25,11
<p>Toplam</p>	235	100,0

Örnekleme grubunun %36,6'sı müziksel algı ve bilgilenme çalışmaları konusunda yeterli bilgiye sahip olmadığını, %25,11'i de sınıfında müziksel algı ve bilgilenme çalışmaları yaptırmadığını belirtmiştir. %22,13'ü ise temel müzik yazı ve öğelerini (dizek, sol anahtarı, ölçü sayısı, ölçü çizgisi, birlik, ikilik, dörtlük ve sekizlik notalar, dörtlük ve sekizlik sus işareti, bitiş ve tekrar işareti, dolap işareti, kalın do-ince do arasındaki sesler vb.) öğretiyorum seçeneğiyle birlikte müziksel algı ve bilgilenme çalışmaları konusunda yeterli bilgiye sahip değilim seçeneğini de işaretlemiştir. Müziksel algı ve bilgilenme çalışmaları konusunda kendilerini yeterli görenlerin toplam oranı %16,16'dır. Tabloda dikkat çeken, öğrencilerin seviyesine uygun şarkılarda yer alan aynı ve farklı söz kümelerine dikkatlerini çekiyor ve bu söz kümelerine uygun hareket oluşturarak dans etmelerini istiyorum seçeneğinin hiç işaretlenmemiş olmasıdır. Müziksel algı ve bilgilenme çalışmalarında, örneklem grubunun ağırlıklı olarak temel müzik yazı ve öğeleriyle ilgili seçeneği işaretlediğini görmekteyiz. Bu da temel müzik ve yazı öğelerinin örneklem grubu tarafından öğrencilere öğretildiğini ancak genel olarak müziksel algı ve bilgilenme çalışmalarında yetersiz olduklarını göstermektedir.

G. ÖĞRETMENLERİN MÜZİK DERSİ VE İLKÖĞRETİM MÜZİK DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMIYLA İLGİLİ GÖRÜŞ VE DÜŞÜNCELERİNE İLİŞKİN BULGULAR

Tablo 31 :Öğretmenlerin İlköğretim Müzik Dersi Öğretim Programıyla İlgili Görüşlerinin Dağılımı

	f	%
Sınıf öğretmenleri açısından uygulanması zor bir program. Teorik bilgi çok fazla. Müzik kültürü ağırlıklı bir program olsa daha iyi olurdu. Sadece müzik öğretmenleri uygulayabilir.	38	16,17
Sınıf öğretmenleri açısından uygulanması zor bir program. Sadece müzik öğretmenleri uygulayabilir.	163	69,36
Müzik dersi öğretim programını okumadım.	34	14,47
Toplam	235	100,0

İlköğretim müzik dersi öğretim programıyla ilgili olarak örneklem grubunun %69, 36'sı sınıf öğretmenleri açısından uygulanması zor bir program ve sadece müzik öğretmenleri uygulayabilir seçeneklerini işaretlemiştir. Tablo geneline baktığımızda, örneklem grubunun müzik dersi öğretim programını okumadım diyen %14, 47'lik bölümünün dışında kalanların tamamı, müzik programının sınıf öğretmenleri için zor olduğunu ve sadece müzik öğretmenlerinin uygulayabileceğini belirtmiştir.

Tablo 32 : Öğretmenlerin İlköğretim 1. Kademe Müzik Dersi Öğretim Programında Yer Alan Konuların Öğrencilerin Öğrenme Düzeyine Uygunluğuyla İlgili Görüşlerinin Dağılımı

	f	%
Tamamen uygundur	21	8,94
Büyük ölçüde uygundur	37	15,74
Kısmen uygundur	122	51,91
Uygun değildir	34	14,47
Diğer (fikrim yok)	21	8,94
Toplam	235	100,0

Örneklem grubu, ilköğretim 1. kademe müzik dersi öğretim programında yer alan konuların öğrencilerin öğrenme düzeyine uygunluğu ile ilgili soruya % 51,91'lik bir oranla kısmen cevabını vermişlerdir. %15,74'lük bir bölüm büyük ölçüde uygun olduğunu, %14,47'lik bir bölüm ise uygun olmadığını belirtmiştir. Tamamen, büyük ölçüde ve kısmen seçeneklerini topladığımızda örneklem grubunun 3/4'ünden fazlasının (%76,59) bu soruya olumlu cevap verdiğini görmekteyiz. Uygun olmadığını düşünenlerin oranı %14,47'dir. Bu sonuçlar bize örneklem grubunun büyük bir çoğunlukla, ilköğretim 1. kademe müzik dersi öğretim programında yer alan konuların öğrencilerin öğrenme düzeyine uygun olduğunu düşündüklerini göstermektedir.

Tablo 33 : Öğretmenlerin İlköğretim 1. Kademe Müzik Dersi Öğretim Programındaki Konuları Gerçekleştirme Durumlarına Göre Dağılımı

	f	%
Tamamen	3	1,28
Büyük ölçüde	8	3,4
Kısmen	69	29,36
Az	123	52,34
Hiç	32	13,62
Toplam	235	100,0

Örneklem grubunun %52,34'ü ilköğretim 1. kademe müzik dersi öğretim programındaki konuları gerçekleştirme oranlarını az olarak nitelemiştir. Kısmen diyenlerin oranı %29,36, hiç diyenlerin oranı da %13,62'dir. Bu sonuçlara bakarak örneklem grubunun yarısından fazlasının bu konudaki performanslarını yetersiz bulduklarını söyleyebiliriz.

Tablo 34 : Öğretmenlerin Müzik Ders Saatlerini, Konuların İşlenebilmesi ve Amaçlarına Ulaşabilmesi İçin Zaman Bakımından Ne Derece Yeterli Bulduklarının Dağılımı

	f	%
Tamamen yeterlidir	114	48,51
Büyük ölçüde yeterlidir	83	35,32
Kısmen yeterlidir	32	13,62
Yeterli değildir	6	2,55
Toplam	235	100,0

Örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin müzik ders saatlerinin yeterliliği konusunda olumlu bir görüş belirttiklerini söyleyebiliriz. Bu soruya tamamen ve büyük ölçüde diyenlerin toplam oranı %83,83'tür. Kısmen diyenlerin oranı %13,62, yeterli bulmayanların oranı ise sadece %2,55'tir. Bu sonuçlara bakarak örneklem grubunun büyük bir çoğunluğunun, müzik ders saatlerini konuların işlenebilmesi ve amaçlarına ulaşabilmesi için zaman bakımından yeterli bulunduğunu söyleyebiliriz.

Tablo 35 : Öğretmenlerin Lisans Eğitiminde Aldıkları Müzik Eğitimini İlköğretim 1. Kademe Müzik Derslerinde Kullanabilmeleri İçin Ne Derece Yeterli Bulduklarının Dağılımı

	f	%
Tamamen yeterlidir	4	1,7
Büyük ölçüde yeterlidir	21	8,94
Kısmen yeterlidir	47	20
Yeterli değildir	134	57,02
Diğer (müzik dersi almadım)	29	12,34
Toplam	235	100,0

Örneklem grubunun %57,02'si lisans eğitiminde aldıkları müzik eğitiminin, ilköğretim 1. kademe müzik derslerinde kullanabilmeleri için yeterli olmadığını belirtmiştir. Kısmen diyenlerin oranı da %20'dir. Bu sonuçlara bakarak örneklem grubunun lisans eğitiminde aldıkları müzik eğitimini yetersiz bulduklarını söyleyebiliriz.

Tablo 36 : Öğretmenlerin Lisans Eğitiminde Aldıkları Müzik Eğitimindeki Ses-Nefes Çalışmalarının Konuşma ve Şarkı Söylemelerine Etkisiyle İlgili Görüşlerinin Dağılımı

	f	%
Tamamen	9	3,83
Büyük ölçüde	14	5,96
Kısmen	41	17,45
Az	54	22,98
Hiç	74	31,49
Ses-nefes eğitimi almadım	43	18,3
Toplam	235	100,0

Tablo 36'ya baktığımızda örneklem grubunun %31,49'u lisans eğitiminde aldıkları müzik eğitimindeki ses-nefes çalışmalarının, konuşma ve şarkı söylemelerine etkisinin hiç olmadığını, %22,98'lik bölümü de az olduğunu belirtmiştir. Kısmen diyenler %17,45, etkisini olumlu bulanların toplam oranı ise (tamamen-büyük ölçüde) sadece %9,79'dur. Lisans eğitiminde ses-nefes eğitimi almayanların oranı da %18,3'tür. Bu oranlara bakarak örneklem grubunun lisans eğitiminde aldıkları ses-nefes çalışmalarının, konuşma ve şarkı söylemelerine etkisinin olmadığını söyleyebiliriz.

Tablo 37 :Öğretmenlerin İstiklal Marşı'mızın Öğretilmesi ve Yönetimi Hakkında Ne Derece Bilgi Sahibi Olduklarının Dağılımı

	f	%
Tamamen	21	8,94
Büyük ölçüde	87	37,02
Kısmen	74	31,49
Az	32	13,62
Hiç	21	8,94
Toplam	235	100,0

Tablo 37 bize örneklem grubunun İstiklal Marşı'mızın öğretilmesi ve yönetimi hakkında büyük bir çoğunlukla yeterli bilgiye sahip olduğunu göstermektedir. Tamamen ve büyük ölçüde diyenlerin toplam oranı %45,96'dır. Buna kısmen diyenlerin oranını da (%31,49) eklersek toplamda %77,45'lik bir orana ulaşmaktadır ki bu diğer sonuçlara bakıldığında oldukça yüksek bir oran olarak karşımıza çıkmaktadır.

Tablo 38 : Öğretmenlerin İlköğretim 1. Kademe Müzik Derslerine Kimin Girmesini İstediklerinin Dağılımı

	f	%
Sınıf öğretmeni	14	5,96
Müzik öğretmeni	221	94,04
Toplam	235	100,0

Örneklem grubunu oluşturan öğretmenler %94,04'lük bir oranla, ilköğretim 1. kademe müzik derslerine müzik öğretmenlerinin girmesi gerektiğini belirtmiştir.

Tablo 39 : Öğretmenlerin Müzik Eğitimi Açısından İş Doyum Düzeylerinin Dağılımı

	f	%
Çok yüksek	2	0,85
Yüksek	16	6,81
Orta	41	17,45
Düşük	122	51,91
Çok düşük	54	22,98
Toplam	235	100,0

Örneklem grubunun müzik eğitimi açısından iş doyum düzeyinde en büyük oran %51,91 ile düşük diyenlerde görülmektedir. Çok düşük diyenlerin oranı %22,98, orta diyenlerin oranı da % 17,45'tir. Bu oranlar bize örneklem grubunun müzik eğitimi açısından iş doyum düzeyinin oldukça düşük olduğunu göstermektedir. Bunun en önemli nedeni, müzik eğitimi konusundaki bilgi ve uygulama eksiklikleri olarak görülebilir.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

6. 1. Sonuç

Kırıkkale il merkezinde görev yapan sınıf öğretmenlerinin müzik dersi ile ilgili yeterliliklerinin değerlendirilmesi amacıyla yapılan bu araştırmaya, Kırıkkale il merkezinde bulunan 51 İlköğretim okulundan toplam 235 sınıf öğretmeni katılmıştır.

Bu araştırma, evrenini Kırıkkale il milli eğitim müdürlüğüne bağlı olarak çalışan ve ilköğretim birinci kademe sınıfları okutan sınıf öğretmenlerinin oluşturduğu, tarama modeli betimsel bir araştırmadır. Araştırmanın örneklemini Kırıkkale il merkezindeki 51 okuldan rastlamsal yöntemle belirlenen 235 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır.

Araştırmada alt problemlere ilişkin olarak aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir:

1. “İlköğretim müzik dersi öğretim programının içeriği nasıldır?” alt problemine ilişkin sonuç:

İlköğretim müzik dersi öğretim programı, içeriğindeki dört temel öğrenme alanı ile (Dinleme-Söyleme-Çalma,Müziksel Algı ve Bilgilenme,Müziksel Yaratıcılık,Müzik Kültürü) nitelikli bir müzik eğitimi için gerekli olan donanıma sahiptir.Bu dört temel öğrenme alanı, içerikleri bakımından birbirleriyle bağlantılı olan; ses-nefes,ritim,birlikte seslendirme,çalgı,hız-gürlük,müziksel işitme,yaratıcı dans,ezgi besteleme,müzik dinleme ve yapma kuralları,müziksel beğeni eğitimi ve müzik arşivi oluşturma etkinliklerini kapsamaktadır.

2. “Sınıf öğretmenliği müzik/müzik öğretimi dersi öğretim programının içeriği nasıldır?” alt problemine ilişkin sonuç:

Sınıf öğretmenliği müzik/müzik öğretimi dersi öğretim programı, nitelikli bir müzik eğitim/öğretim sürecini destekleyen ve sınıf öğretmeni adaylarında hem kapsamlı bir müzik bilgisi hem de iyi bir müzik kültürü oluşturmayı amaçlayan oldukça zengin bir içeriğe sahiptir.Sınıf öğretmenliği müzik/müzik dersi öğretim programı, ilköğretim müzik dersi öğretim programını da destekleyen; müziğin temel bileşenleri,temel müzik bilgileri,ritim,şarkı dağarcığı oluşturulması,müzik tür ve biçimleri,çalgı eğitimi,toplu çalma ve söyleme,müziksel işitme,eğitimde müziğin rolü,müzik öğretim yöntem ve

teknikleri,nota öğretimi teknikleri,Orff çalgıları,müziksel beğeni eğitimi ve ilköğretim müzik programı ile ilgili etkinlik uygulamaları başlıklarından oluşmaktadır.

3. “İlköğretim müzik dersi öğretim programı ile sınıf öğretmenliği müzik dersi öğretim programının içerikleri arasındaki benzerlik ve farklılıklar nelerdir?” alt problemine ilişkin sonuç:

Yukarıdaki 1. ve 2. alt problemlere ilişkin sonuçlarda da görüleceği gibi ilköğretim müzik dersi öğretim programı ile sınıf öğretmenliği müzik/müzik öğretimi dersi öğretim programlarının içerikleri çoğunlukla birbirine benzemekle birlikte, sınıf öğretmenliği müzik/müzik öğretimi dersi öğretim programında sadece ilköğretim birinci kademe müzik derslerine yönelik bir içerik ele alınmamış, sınıf öğretmenliğindeki müzik eğitimi ve öğretiminin niteliğini artırmayı amaçlayan daha kapsamlı bir müzik eğitimi hedef alınmıştır.Bu yönleriyle iki program arasında bağlantı ve benzerlik olduğu görülmektedir.Örneğin,sınıf öğretmenliği IV. yarıyılında verilen müzik öğretimi dersinde ilköğretim müzik programı ile ilgili etkinlik uygulamaları programa alınmış,böylece sınıf öğretmeni adaylarının ilköğretim müzik programına uyum sağlamaları ve ilköğretim müzik derslerini daha iyi ve daha nitelikli yapmaları hedeflenmiştir. Bu anlamda iki program arasında önemli bir farklılık bulunmamakta, konular ve içerikler çoğunlukla birbirine benzemektedir.

Ancak, sınıf öğretmenliği müzik/müzik öğretimi programında ilköğretim müzik dersi öğretim programından farklı olarak,sınıf öğretmeni adaylarını müzik eğitimi ve öğretimi açısından daha nitelikli ve kapsamlı yetiştirmeyi amaçlayan; eğitimde müziğin rolü, müzik öğretim yöntem ve teknikleri, nota öğretimi teknikleri,ritm ve melodiden yararlanarak Orff çalgılarıyla çocuklar için şarkıların düzenlenmesi, oyun, müzik,dans,drama ve konuşma ilişkisi,müzik-estetik ilişkisi ile müziksel beğenin gelişirilmesi ve müzik dersi etkinliklerinin diğer disiplinlerle ilişkilendirilmesi gibi konular da yer almaktadır.

4. “Örneklem grubunun görev yaptığı ilköğretim okullarındaki müzik dersine ilişkin yeterlilik durumu nedir?” alt problemine ilişkin sonuç:

Araştırmada aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir:

1.Örnekleme grubunu oluşturan öğretmenlerin %57,87'si kadın , %42,13'ü erkek öğretmenlerden oluşmaktadır.(**Tablo 1**).

2. Örnekleme grubunun % 64,26'sı eğitim fakültesi, % 19,57'si eğitim enstitüsü, % 3,40'ı yüksek öğretmen okulu, % 12,77'si de sınıf öğretmenliği dışındaki bölümlerden (Türkçe öğretmenliği, Fransızca öğretmenliği,ziraat mühendisliği,iktisat vb.) oluşmaktadır.(**Tablo 2**).

3. Örnekleme grubunun %71,06'sı lisans, %25,53'ü ön lisans, %2,55'i yüksek lisans, % 0,85'i de doktora mezunudur.(**Tablo 3**).

4. Örnekleme grubunun %60,43'ünü oluşturan büyük bir çoğunluğu mezun olduğu yüksek öğretim kurumunun dışında müzik eğitimi almamıştır.(**Tablo 4**).

5. Örnekleme grubunun %45,96'sı çalgı çalmasını bilmemektedir.Çalgı çalanların çok büyük bir çoğunluğunu da blokflüt çalanlar (%37,02)oluşturmaktadır.(**Tablo 5**).

6.Örnekleme grubunun %60,43'ü üniversitede blokflüt eğitimi almıştır.**Tablo 6**).

7. Örnekleme grubunun oluşturduğu okulların % 63,4'ünde hem müzik dersliği hem de herhangi bir müzik araç-gereci yoktur.(**Tablo 7**).

8. Örnekleme grubunun %78,72'sinin müzik eğitimi ile ilgili hizmet içi kurslardan bilgisi olmamaktadır.(**Tablo 8**).

9. Örnekleme grubunun % 93,62'si müzik eğitimi ile ilgili hizmet içi kurslara katılmamıştır.(**Tablo 9**).

10. Örnekleme grubunun %34,04'ü müzik eğitimi ile ilgili hizmet içi eğitim kurslarına büyük ölçüde, %33,19'u kısmen, %20,43'ü tamamen ihtiyaç duyduğunu belirtmiştir.(**Tablo 10**).

11. Örnekleme grubunun %46,38'i ilköğretim çağı çocuklarının yaş gruplarına göre gelişimi hakkında kısmen bilgi sahibi olduğunu belirtmiştir. %29,36'sı bu konuda bilgisinin az olduğunu , %14,89'u da bilgisinin hiç olmadığını belirtmiştir.(**Tablo 11**).

12. Örnekleme grubunun %43,4'ü ilköğretim çağı çocuklarının seslerini nasıl korumaları gerektiği ile ilgili bilgiye kısmen sahip olduğunu söylemiştir.(**Tablo 12**).

13. Örnekleme grubunda ilköğretim çağı çocuklarının ses sınırları hakkında kısmen bilgisi olanların oranı %32,77'dir. Bu konuda bilgisi az olanların ve hiç olmayanların toplam oranı ise %60,42'dir.(**Tablo 13**).

14. Örnekleme grubunun %57,45'i şarkı öğretim yöntem ve tekniklerinden kulaktan öğretim yöntemini bilmektedir. %20'si ise şarkı öğretim yöntem ve tekniklerinden hiç birini bilmemektedir.(**Tablo 14**).

15.Örneklem grubunun %61,7'si müzik öğretim yöntemlerinden yaratıcı drama yöntemini, %11,91'i de Carl Orff yöntemini bilmektedir.(**Tablo 15**).

16. Çoklu zeka kuramı kapsamındaki müziksel zekayla ilgili bilgiye örneklem grubunun %37,02'si kısmen sahip olduğunu söylemiştir. Az bilgin var diyenler ile hiç bilgin yok diyenlerin toplam oranı ise %48,09'dur.(**Tablo 16**).

17.Örneklem grubunun %42,98'sinin Orff çalgıları hakkında hiç bilgisi yoktur. (**Tablo 17**).

18. Örneklem grubunun % 34,89'u çocuklara şarkı söylemediğini belirtmiştir.%25,96'sı ise şarkıları öğretirken sözlerinin yaş seviyesine uygun olmasına,basit olmasına ve özel gün ve haftalarla ilgili olmasına dikkat ettiğini belirtmiştir.(**Tablo 18**).

19. Örneklem grubunun % 41,28'i şarkıları kulaktan öğrettiğini belirtmiştir. (**Tablo 19**).

20. Örneklem grubunun % 54,04'ü çocuk şarkılarının özellikleri hakkında kısmen bilgin var cevabını vermiştir.Az bilgin var diyenlerin oranı % 22,98'dir. (**Tablo 20**).

21. Örneklem grubunun %47,66'sı şarkı ,türkü ve marş dağarlarının az olduğunu söylemiştir.(**Tablo 21**).

22.Örneklem grubunu oluşturan sınıf öğretmenlerinin %28,94'ü ses dinleme ve ayırt etme çalışmaları konusunda yeterli bilgiye sahip olmadığını söylemekte, %16,6'sı da sınıfında ses dinleme ve ayırt etme çalışmaları yaptırmadığını belirtmektedir.Ses dinleme ve ayırt etme çalışmaları konusunda kendilerini yeterli görenlerin toplam oranı sadece %7,23'dür.(**Tablo 22**).

23.Örneklem grubunun %23,83'ü sınıfında ritim çalışmaları yaptırmadığını, %25,11'i ise ritim çalışmaları konusunda yeterli bilgiye sahip olmadığını belirtmiştir.Ritim çalışmaları konusunda kendisini yeterli görenlerin toplam oranı sadece % 8,08'dir.(**Tablo 23**).

24.Örneklem grubunun %38,72'si ses-nefes çalışmaları konusunda yeterli bilgiye sahip olmadığını, %34,89'u ise sınıfında ses-nefes çalışması yaptırmadığını belirtmiştir.Ses-nefes çalışmaları konusunda kendisini yeterli görenlerin toplam oranı sadece %7,66'dır.(**Tablo 24**).

25. Örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin %43,4'ü koro ve çalgı topluluğu çalışmaları konusunda yeterli bilgiye sahip olmadığını, %37,02'si de sınıfında koro ve çalgı topluluğu çalışmaları yaptırmadığını belirtmiştir.Koro ve çalgı topluluğu çalışmaları konusunda kendilerini yeterli görenlerin toplam oranı sadece %9,79'dur. (**Tablo 25**).

26. Örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin %39,15'lik bölümü hız ve gürlük çalışmaları konusunda yeterli bilgiye sahip olmadığını, %20,43'ü ise sınıfında hız ve gürlük çalışmaları yaptırmadığını belirtmiştir. Kendilerini bu konuda yeterli görenlerin toplam oranı %19,58'dir. **(Tablo 26).**

27. Örneklem grubunun %52,34'ü müziksel yaratıcılık çalışmaları konusunda yeterli bilgiye sahip olmadığını, %21,7'si sınıfında müziksel yaratıcılık çalışmaları yaptırmadığını belirtmiştir. Müziksel yaratıcılık çalışmaları konusunda yeterli bilgiye sahip olduğunu söyleyenlerin toplam oranı sadece %12,76'dır. **(Tablo 27).**

28. Örneklem grubunun %33,19'u müzik kültürü çalışmaları konusunda yeterli bilgiye sahip olmadığını belirtmiştir. %28,51'i ise sınıflarında müzik kültürü çalışmaları yaptırmadığını belirtmiştir. Müzik kültürü çalışmaları konusunda kendilerini yeterli görenlerin oranı % 12,77'dir. **(Tablo 28).**

29. Örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin %34,47'si gürültü ve düzenli ses çalışmaları konusunda yeterli bilgiye sahip olmadığını, %22,98'i de sınıfında gürültü ve düzenli ses çalışmaları yaptırmadığını belirtmiştir. Gürültü ve düzenli ses çalışmaları konusunda yeterli olduğunu söyleyenlerin oranı %19,57'dir. **(Tablo 29).**

30. Örneklem grubunun %36,6'sı müziksel algı ve bilgilenme çalışmaları konusunda yeterli bilgiye sahip olmadığını, %25,11'i de sınıfında müziksel algı ve bilgilenme çalışmaları yaptırmadığını belirtmiştir. Müziksel algı ve bilgilenme çalışmaları konusunda kendilerini yeterli görenlerin toplam oranı %16,16'dır. **(Tablo 30).**

31. Örneklem grubunun %69,36'sı ilköğretim müzik dersi öğretim programının, sınıf öğretmenleri açısından uygulanması zor bir program olduğunu ve sadece müzik öğretmenleri tarafından uygulanabileceğini belirtmiştir. %14,47'si ise ilköğretim müzik dersi öğretim programını okumadığını belirtmiştir. **(Tablo 31).**

32. Örneklem grubunun % 51,91'i ilköğretim 1.kademe müzik dersi öğretim programında yer alan konuların öğrencilerin öğrenme düzeyine kısmen uygun olduğunu düşünmektedir. Uygun olmadığını düşünenlerin oranı ise %14,47'dir. **(Tablo 32).**

33. Örneklem grubunun %52,34'ü ilköğretim 1.kademe müzik dersi öğretim programındaki konuları gerçekleştirme oranlarını az olarak nitelemiştir. **(Tablo 33).**

34. Örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerden, haftalık müzik ders saatinin konuların işlenebilmesi ve amaçlarına ulaşabilmesi için zaman bakımından tamamen yeterli olduğunu düşünenlerin oranı %48,51, büyük ölçüde yeterli olduğunu düşünenlerin oranı da %35,32'dir. **(Tablo 34).**

35. Örneklem grubunun %57,02'si lisans eğitiminde aldıkları müzik eğitiminin, ilköğretim 1. kademe müzik derslerinde kullanabilmeleri için yeterli olmadığını düşünmektedir. **(Tablo 35).**

36. Örneklem grubunun %31,49'u lisans eğitiminde aldıkları müzik eğitimindeki ses-nefes çalışmalarının, konuşma ve şarkı söylemelerine hiç etkisinin olmadığını, %22,98'lik bölümü ise etkisinin az olduğunu belirtmiştir. **(Tablo 36).**

37. Örneklem grubunun %45,96'sı (tamamen ve büyük ölçüde diyenlerin toplamı) İstiklal Marşı'mızın öğretilmesi ve yönetimi hakkında yeterli bilgiye sahiptir. **(Tablo 37).**

38. Örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin %94,04'ü, ilköğretim 1. kademe müzik derslerine müzik öğretmenlerinin girmesi gerektiğini belirtmiştir. **(Tablo 38).**

39. Örneklem grubunun %51,9'i müzik eğitimi açısından iş doyum düzeylerini düşük olarak nitelermektedir. **(Tablo 39).**

Anketten elde edilen bulguların sonuçlarına baktığımızda, örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin, müzik öğretim programındaki dört temel öğrenme alanını (Dinleme-Söyleme-Çalma, Müziksel Algı ve Bilgilenme ,Müziksel Yaratıcılık, Müzik Kültürü) kapsayan ;ses dinleme ve ayırt etme, ritim, ses-nefes, koro ve çalgı topluluğu, hız ve gürlük, gürültü ve düzenli sesleri ayırt etme,müziksel beğeni,dans,basit ezgi denemeleri vb. etkinlikleri uygulama konularında oldukça yetersiz oldukları görülmektedir.Çalgı çalmasını bilmeyenler neredeyse örneklem grubunun yarısını oluşturmaktadır.Müzik dersliği olmayan okulların sayısı ve müzik araç-gereç eksikliği de çok önemli boyutlardadır.

Sonuç olarak, örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin müzik eğitimi konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıklarını ve müzikle ilgili temel etkinlik ve uygulamaların pek çoğunu yapamadıklarını söyleyebiliriz.

6. 2. Öneriler

Araştırmadan elde edilen sonuçlar, örneklem grubunun oluşturduğu ilköğretim okullarındaki sınıf öğretmenlerinin, müzik eğitimi açısından oldukça yetersiz olduğunu göstermektedir.

İlköğretim Kurumları Yönetmeliğinde (2006, Madde 64) birinci devre (1. 2. 3. sınıflar) müzik derslerinin sınıf öğretmenleri, ikinci devre (4. 5. sınıflar) müzik derslerinin ise müzik öğretmenleri veya yeterli sayıda müzik öğretmeni yoksa sınıf öğretmenleri tarafından verilmesi esas alınmıştır.Ancak müzik öğretmenlerinin sayısındaki yetersizlik nedeniyle ikinci devre müzik derslerinin de çoğunlukla sınıf öğretmenlerince verildiği bilinmektedir. Bu nedenle öncelikle yapılması gereken, ilköğretimin tüm kademelerinde müzik eğitimi derslerine bu işin uzmanı olan müzik öğretmenlerinin girmesini sağlayacak yasal düzenlemelerin yapılmasıdır. Bu doğrultuda üniversitelerin müzik öğretmenliği programlarında da gerekli düzenlemeler yapılmalı, müzik öğretmenlerinin ilköğretimin tüm kademelerinde görev yapabilecek nitelikte yetiştirilmeleri sağlanmalıdır. Ancak bu süreci kapsayan yasal değişikliklerin ve bu konuyla ilgili tartışmaların zaman olarak uzayabileceği düşünülerek, kısa vadede hem sınıf öğretmenliği bölümlerindeki müzik eğitim ve öğretiminin niteliğinin artırılması hem de sınıf öğretmenlerinin müziksel bilgi ve becerilerinin geliştirilmesi sürecine katkı sağlaması açısından aşağıda belirtilen öneriler oluşturulmuştur:

1. Sınıf öğretmenliği bölümlerinde verilen müzik ders saatlerinin sayısı artırılmalıdır.

2. Sınıf öğretmenliği lisans programında müzik ve müzik eğitimi olarak sadece III. ve IV. yarıyıl 3'er saat olarak verilen bu derslerin sayısı arttırıldıktan sonra, verimlilik açısından diğer yarıyıllara (I. -II. -V- VI. yarıyıl gibi) dağıtılarak verilmelidir.

3. Eğitim fakültelerindeki sınıf öğretmeni adaylarını, müzik öğretim programının hedefleri doğrultusunda müziksel açıdan daha nitelikli ve donanımlı yetiştirmeye yönelik çalışmalar yapılmalı, araç-gereç eksiklikleri giderilmeli, ders uygulamalarına daha fazla zaman ayrılmalıdır.

4. Sınıf öğretmenliği bölümlerinde çalgı eğitimine daha fazla önem verilmeli, öğretmen adaylarının en az bir çalgıyı iyi düzeyde çalması sağlanmalıdır. Ayrıca özellikle ilköğretim birinci devre öğrencilerine yönelik olarak sınıf öğretmenlerine Orff çalgıları eğitimi verilmeli, bu çalgıları iyi düzeyde kullanmaları sağlanmalıdır.

5. Lisans eğitiminde, müzik programındaki; ses dinleme ve ayırt etme, ritim, ses-nefes, koro ve çalgı topluluğu, hız ve gürlük, müziksel yaratıcılık, müzik kültürü,

gürültü ve düzenli sesleri ayırt etme, müziksel algı ve bilgilenme gibi konuları kapsayan öğrenme alanları ve etkinliklere yönelik uygulamalar daha yoğun yaptırılmalıdır.

6. İlköğretim okullarında müzik dersliği bulundurmak zorunlu hale getirilmeli ve gerekli müzik araç-gereciyle donatılmalıdır.

7. Sınıf öğretmenleri, hem müzik dersinin gerektirdiği bilgi ve becerileri geliştirmeye hem de müzik eğitimi ve öğretimindeki gelişmeler konusunda bilgilendirmeye yönelik hizmet içi eğitim kurslarına alınmalı ve bu kurslar sistemli hale getirilmelidir.

8. Sınıf öğretmenliği bölümlerinde öğretmenlerin derslerde yararlanabileceği geniş bir şarkı, türkü ve marş dağarı kazanmaları sağlanmalıdır.

9. Sınıf öğretmenliği bölümlerinde öğretmen adayları için değişik çalgıları kapsayan kursların yanı sıra, seçmeli ders olarak koro ve çalgı topluluğu eğitimi verilmeli, bu konuda daha özgüvenli olmaları sağlanmalıdır.

10. Lisans eğitimindeki müzik derslerinde sınıf öğretmenlerinin müzik kültürlerinin geliştirilmesine yönelik uygulamalar yapılmalı, çeşitli konser etkinliklerine katılmaları sağlanmalıdır.

11. Sınıf öğretmenleri, kendilerini müziksel açıdan geliştirmelerine katkı sağlaması açısından müzik müfettişleri tarafından denetlenmelidir.

12. Sınıf öğretmenleri ders verdikleri sınıfın aynı zamanda müzik öğretmeni oldukları bilinciyle hareket ederek, kendilerini müzik eğitimi açısından geliştirmeli, müzik eğitimindeki değişim ve yeniliklere karşı duyarlı olmalıdır.

İlköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin müziksel yeterliliği konusunda araştırma yapmak isteyenlere de şu öneriler sunulmuştur:

1.Sınıf öğretmenlerinin müziksel yeterlilikleri deneysel çalışma yoluyla değerlendirilebilir.

2.Sınıf öğretmenliği bölümü mezunu öğretmenler ile sınıf öğretmenliği bölümü mezunu olmayan ancak sınıf öğretmenliği yapan diğer meslek gruplarının müziksel yeterliliklerini karşılaştıran bir araştırma yapılabilir.

KAYNAKÇA

Akkaş, Salih. (1993). **Okul Öncesi Eğitimde Müzik**. Gazi Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi Yayınları. Ankara.

Akkaş, Salih. (2005). **Eğitim Fakülteleri Sınıf Öğretmenliği Bölümleri İçin Müzik 1**. Bilge Ders Kitapları. Ankara.

Akkaş, Salih. (2005). **Eğitim Fakülteleri Sınıf Öğretmenliği Bölümleri İçin Müzik 2**. Bilge Ders Kitapları. Ankara.

Akkaş, Salih. (2005). **Eğitim Fakülteleri Sınıf Öğretmenliği Bölümleri İçin Müzik Öğretimi**. Bilge Ders Kitapları. Ankara.

Akkaş, Salih. (2007). **İlköğretim Okulları İçin Orff Çalgıları ve Blokflüt İle Müzik Eğitimi**. Bilge Ders Kitapları. Ankara.

Apaydın, Mustafa. (2006). “Çocuk ve Gençlik Korolarının, Toplumun Kültürel Gelişimindeki Yeri ve Önemi”. II. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu Bildirisi. 4-6 Ekim 2006. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi. Ankara. (www.muzikegitimcileri.net).

Arslan, Ayşen. (1996). “İlkokullarda Müzik Derslerinde Yaratıcılık”. II. Ulusal Eğitim Sempozyumu Bildirisi. 18-20 Eylül 1996. Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi. İstanbul.

Arslan, Ayşen. (2005). **Müziğe Başlarken**. Morpa Kültür Yayınları. İstanbul.

Aydoğan, Salih. (1992). **Hayat Kaynağımız Müzik Ortaokul 1-2-3**. Arkadaş Yayınları. Ankara.

Barış, Akgül, Dolunay ve Ark. (2006). “Çalgı Eğitiminde Fiziksel Yapının Önemi”. Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu Bildiriler Kitabı. 26-28 Nisan 2006. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi. Denizli.

Bilen, Sermin. (1994). “Müzik Eğitimi Yöntem ve Tekniklerinin Müzik Eğitimindeki Önemi”. Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi. Sayı 1. T. H. K. Basımevi. Ankara.

Biol, Gonca. (2003). “Müzik Öğretmen Adaylarında Düzgün, Doğru ve Etkili Konuşma Yönünden Bireysel Ses Eğitimi Dersinin Önemi”. Cumhuriyetimizin 80. Yılında Müzik Sempozyumu Bildiriler Kitabı. 30-31 Ekim 2003. İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi. Malatya.

Cemalcılar, Ali. (1988). **İletişim Sanatı Olarak Müziğin Öğretim ve Eğitim Ortamlarındaki Kurumsal Yapısı İle Yaygın Eğitimde Bir Model Önerisi**. Anadolu Üniversitesi Basımevi. Eskişehir.

Çevik, Suna. (1988). “Müzikte Söz Ögesinin Önemi, Müziğin Dile, Dilin Müziğe Etkileri”. Birinci Müzik Kongresi Bildiriler Kitabı. 14-18 Haziran 1988. Evren Ofset. Ankara.

Çevik, Suna. (1999). **Koro Eğitimi, Yönetimi ve Teknikleri**. Yurt Renkleri Yayınevi. Ankara.

Çevik, Suna. (1994). “Ses Eğitiminin Temel İlkeleri”. Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi. Sayı 1. T. H. K. Basımevi. Ankara.

Çetin, Ayhan. (1988). “Çocuk ve Gençlik Koroları”. Birinci Müzik Kongresi Bildiriler Kitabı. 14-18 Haziran 1988. Evren Ofset. Ankara.

Çiçek, Sabahattin. (1996). “ Sınıf Öğretmenlerinde Müzik Yeteneği”. II. Ulusal Eğitim Sempozyumu Bildiriler Kitabı. Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi. İstanbul.

Dawson, David, Sefai Acay. (1997). **Müzik Öğretimi**. Yök/Dünya Bankası, Milli Eğitimi Geliştirme Projesi, Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi. Ajans-Türk Basın ve Basım A.Ş. Ankara.

Demirbatır, Erol, Ayhan Helvacı. (2006). “Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Ana Bilim Dalı Öğrencilerinin Müzik Derslerine İlişkin Görüş ve Beklentilerinin Değerlendirilmesi”. Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu Bildiriler Kitabı. 26-28 Nisan 2006. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi. Denizli.

Dündar, Mehlika. (2003). “Anaokulu ve İlköğretimin Birinci Sınıfında Ritim Eğitimi”. Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi. Cilt 23, sayı, 2. Ankara.

Egüz, Saip. (1999). **Toplu Ses Eğitimi I**. Doğu Matbaacılık. Ankara.

Elmas, Yücel. (1987). “Ses Eğitiminde Gecikme ve Yarattığı Sonuçlar”. Marmara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Doktora Tezi. İstanbul.

Ersoy, Özlem. (2006). **Müziğin Okul Öncesi Eğitimde Kullanılması**. “Müzik Etkinliklerinde Öğretmenin Rolü”. Kök Yayıncılık. Ankara.

Ertürk, Selahattin. (1972). **Eğitimde Program Geliştirme**. Hacettepe Üniversitesi Basımevi. Ankara.

Ertürk, Selahattin. (1993). **Eğitimde Program Geliştirme**. Meteksan Yayınları. Ankara.

Eskioğlu, İtir. (2003). “Müzik Eğitiminin Çocuk Gelişim Üzerindeki Etkileri”. Cumhuriyetimizin 80. Yılında Müzik Sempozyumu Bildiriler Kitabı. 30-31 Ekim 2003. İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi. Malatya.

Gökçe, Mete. (2007). “Koro Müziğinin Toplumsal İşlevleri Açısından Türkiye Korolar Şenliğinin Kazandırdıkları Üzerine Genel Bir Değerlendirme”. 38. Uluslararası Asya ve Kuzey Afrika Çalışmaları Kongresi (ICANAS’38) Bildirisi. Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Kurumu Başkanlığı. 10-15 Eylül 2007. Ankara. (www. muzikegitimcileri.net).

Günay, Edip, Mehmet Ali Özdemir. (2006). **Müzik Öğretimi Teknolojisi ve Materyal Geliştirme**. Bağlam Yayıncılık. İstanbul.

Günay, Edip. (2006). **Müzik Sosyolojisi/Sosyolojiden Müzik Kültürüne Bir Bakış.** Bağlam Yayıncılık. İstanbul.

Güvenç, Bozkurt. (1970). **Kültür Kuramında Bütüncülük Sorunu Üzerine Bir Deneme.** Hacettepe Üniversitesi Basımevi. Ankara.

Hacıev, Paraşkev. (2005). **Temel Müzik Teorisi.** Pan Yayıncılık. İstanbul.

Helvacı, Ayhan. (2003). “Ses Eğitiminde Register ve Rezonans”. Cumhuriyetimizin 80. Yılında Müzik Sempozyumu Bildiriler Kitabı. 30-31 Ekim 2003. İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi. Malatya.

İlköğretim Kurumları Yönetmeliği. (2006). 27.8.2003/25212. Madde 64 Değişik dördüncü fıkra.2.5.2006.Resmi Gazete.

İlköğretim Müzik Dersi Öğretim Programı. (2006). Milli Eğitim Basımevi. Ankara.

Kalyoncu, Nesrin. (2004). “Müzik Öğretmeni Yeterlikleri ve Güncel Müzik Öğretmenliği Lisans Programı”. 1924-2004 Musiki Muallim Mektebinden Günümüze Müzik Öğretmeni Yetiştirme Sempozyumu Bildiriler Kitabı. 7-10 Nisan 2004. Süleyman Demirel Üniversitesi, Burdur Eğitim Fakültesi. Burdur.

Kandır, Adalet. (2006). **Müziğin Okul Öncesi Eğitimde Kullanılması.** “Müziğin Çocuğun Gelişimindeki Yeri ve Önemi”. Kök Yayıncılık. Ankara.

Kandır, Adalet. (2006). **Müziğin Okul Öncesi Eğitimde Kullanılması.** “Ses Dinleme ve Ayırt Etme Çalışmaları”. Kök Yayıncılık. Ankara.

Kaplan, Ayten. (2005). **Kültürel Müzikoloji.** Bağlam Yayıncılık. İstanbul.

Karan, Melisa. (2008). “ İlköğretim Okullarında Görev Yapan Sınıf Öğretmenlerinin Lisans Döneminde Aldıkları Müzik Eğitiminin Mesleki Yaşantılarına Olan Etkileri Üzerine Bir Araştırma”. Yüksek Lisans Tezi.Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü,Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı.Ankara.

Karolyi, Otto. (1995). **Müziğe Giriş**. Pan Yayıncılık. İstanbul.

Kocabaş, Ayfer. (2007). **Müzik Öğretiminin Temelleri**. Kanyılmaz Matbaası. İzmir.

Kocabaş, Ayfer. (2000). “Sınıf Öğretmenlerinin Müzik Derslerindeki Yetersizliklerine İlişkin Görüşleri”. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. Sayı 7. Denizli. (<http://egitimdergi.pamukkale.edu.tr/makale/sayı7/2>).

Köse, Hüsniye, Seval. (2004). “Koro Başarım Gücünün Arttırılması İçin Bireysel Ses Eğitiminin Gerekliliği”. 1924-2004 Musiki Muallim Mektebinden Günümüze Müzik Öğretmeni Yetiştirme Sempozyumu Bildiriler Kitabı. 7-10 Nisan 2004. Süleyman Demirel Üniversitesi, Burdur Eğitim Fakültesi. Burdur.

Küçüköncü, Yılmaz. (2000). “Sınıf Öğretmenliğinde Müzik Eğitimi”. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. Sayı 7. Denizli. (<http://egitimdergi.pamukkale.edu.tr/makale/sayı7/3>).

Milli Eğitim Temel Kanunu. Kanun No:1739. Kabul Tarihi 14/6/1973. Resmi Gazete 24/6/1973/14574.

Özçelik, Sadık. (1994). “Müzik Eğitiminde Prozodinin Yeri ve Önemi”. Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi. Sayı 1. T. H. K. Basımevi. Ankara.

Özgür, Ülkü, Salih Aydoğan. (2002). **Müziksel İşitme Okuma**. Sözkese Matbabası. Ankara.

Öztürk, Ayten. (2004). **Okul Öncesi Eğitimde Müzik**. Morpa Kültür Yayınları. İstanbul.

Pamir, Leyla. (1984). **Çağdaş Piyano Eğitimi**. Beyaz Köşk (Müzik Sarayı) Yayınları. İstanbul.

Say, Ahmet. (2005). **Müzik Öğretimi**. Müzik Ansiklopedisi Yayınları. Ankara.

Say, Ahmet. (2002). **Müziğin Kitabı**. Müzik Ansiklopedisi Yayınları. Ankara.

Saydam, Refik. (2003). “İlköğretim Okulu I ve II. Devre Müzik Eğitiminde Eğitimci Sorunu”. Cumhuriyetimizin 80. Yılında Müzik Sempozyumu Bildiri Kitabı. 30-31 Ekim 2003. İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi. Malatya.

Saygun, Ahmet, Adnan. (19??). **Atatürk ve Musiki**. Sevda –Cenap And Müzik Vakfı Yayınları. Ankara.

Selanik, Cavidan. (1996). **Müzik Sanatının Tarihsel Serüveni**. Doruk Yayıncılık. Ankara.

Sevgi, Ali. (1982). “Müziksel İşitme-Okuma-Yazma Eğitimi I. - II. Yarıyıllarda Kullanılan Yöntem, Kaynak, Araç-Gereçler Üzerine Bir Araştırma”. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Yüksek Öğretmen Okulu. Ankara.

Sığırtmaç, Dikici Ayperi. (2005). **Okul Öncesi Dönemde Müzik Eğitimi**. Kare Yayınları. İstanbul.

Sun, Muammer, Hilmi Seyrek. (2002). **Okul Öncesi Eğitiminde Müzik**. Mey Yayınları. İzmir.

Şahin, Tezel Fatma(2006). **Müziğin Okul Öncesi Eğitimde Kullanılması**. “Müzik ve Hareket”. Kök Yayıncılık. Ankara.

Şahin, Tezel Fatma(2006). **Müziğin Okul Öncesi Eğitimde Kullanılması**. “Yaratıcı Dans”. Kök Yayıncılık. Ankara.

Şaktanlı, Süleyman, Cem. (2004). “Son Sınıf Öğrencilerinin Lisans Programlarında Verilen Müzik Eğitimi Derslerine İlişkin Görüşleri”. 1924-2004 Musiki Muallim Mektebinden Günümüze Müzik Öğretmeni Yetiştirme Sempozyumu Bildiri Kitabı. 7-10 Nisan 2004. Süleyman Demirel Üniversitesi, Burdur Eğitim Fakültesi. Burdur.

Şimşek, Gülşen. (1994). “Ses Eğitimi Üzerine”. Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi. Sayı 1. T. H. K. Basımevi. Ankara.

Töreyn, Ayşe, Meral. (2008). **Ses Eğitimi/Temel Kavramlar-İlkeler-Yöntemler**. Sözkese Matbaacılık. Ankara.

Töreyn, Ayşe, Meral. (1997). “Türkiye’nin İlköğretim Kurumlarındaki Müzik Eğitimcisi Sorunu ”. Filarmoni Sanat. Ocak 1997. Sayı 1420. Ankara.

Turla, Ayşe. (2006). **Müziğin Okul Öncesi Eğitimde Kullanılması**. “Müzik ve Yaratıcılık”. Kök Yayıncılık. Ankara.

Uçan, Ali. (2005). **Müzik Eğitimi. Temel Kavramlar-İlkeler-Yaklaşımlar ve Türkiye’deki Durum**. Evrensel Müzikevi. Ankara.

Uçan, Ali. (1994). **İnsan ve Müzik/İnsan ve Sanat Eğitimi**. Müzik Ansiklopedisi Yayınları. Ankara.

Uçan, Ali. (1996). **İnsan ve Müzik/İnsan ve Sanat Eğitimi**. Genişletilmiş İkinci Basım. Müzik Ansiklopedisi Yayınları. Ankara.

Uçan, Ali. (1999). **İlköğretimde Müzik Öğretimi, İlköğretimde Etkili Öğretme ve Öğrenme Öğretmen El Kitabı**. Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Genel Müdürlüğü-Süleyman Demirel Üniversitesi, Burdur Eğitim Fakültesi. Burdur.

Uçan, Ali. (2006). “Müzik Öğretmenliği Yeterlikleri”. Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu Bildiri Kitabı. 26-28 Nisan 2006. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi. Denizli.

Uşun, Salih, Seçil Uşun. (2006). “İlköğretim Okulları Müzik Öğretimi Süreçlerinin İletişim Ögeleri Açısından Değerlendirilmesi”. Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu Bildiriler Kitabı.. 26-28 Nisan 2006. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi. Denizli. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. Sayı 8. Denizli. (<http://egitimdergi.pamukkale.edu.tr/makale/sayı8/6>).

Ürfioğlu, Ayşe. (1989). **Bebeklik ve Okul Öncesi Dönemde Müziğin Gelişim ve Eğitimi**. Ya-Pa Yayınları. İstanbul.

Yıldız, Gökay. (2006). **İlköğretimde Müzik Öğretimi**. Anı Yayıncılık. Ankara.

Yöndem, Sadık, İsmail Sözen. (2007). “Cumhuriyet Dönemi Sınıf Öğretmenliği Programlarında Müzik Dersinin İzlediği Tarihsel Süreç”. XVI. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi Bildiri Özeti. 5-7 Eylül 2007. Gazi Osman Paşa Üniversitesi Eğitim Fakültesi. Tokat. (www.pegem.net/akademi/kongrebildiri_detay.aspx?id=5553).

EKLER

Ek. 1. Anket

A. KİŞİSEL BİLGİLER

Kurumunuz:

1)Cinsiyetiniz:

a)Erkek

b)Kadın

2) Mezun olduğunuz yüksek öğretim kurumunun adı:

a)Eğitim Fakültesi

b)Yüksek Öğretmen Okulu

c)Köy Enstitüsü

d)Eğitim Enstitüsü

e)Diğer(Belirtiniz).....

3)Mezun olduğunuz yüksek öğretim programının adı:

a)Ön lisans

b)Lisans

c)Yüksek lisans

d)Doktora

d)Diğer(Belirtiniz).....

4)Mezun olduğunuz yüksek öğretim kurumunun dışında müzik eğitimi aldıysanız bu eğitimi aşağıdakilerden hangisinden aldınız?(Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz).

a) İlköğretim

b)Lise

c)Özel kurslar

d)Hizmet içi eğitim kursları

e)Bireysel çalışmalar

f)Mezun olduğum yüksek öğretim kurumunun dışında müzik eğitimi almadım

g)Diğer(Belirtiniz).....

5)Aşağıdaki çalgılardan hangisini çalabiliyorsunuz? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)

- a) Blokflüt   b)Bağlama   c)Gitar   d)Piyano
e) Org   f) Çalgı çalmasını bilmiyorum
g)Diğer (Belirtiniz).....

6) Üniversitede hangi çalgının eğitimini aldınız?

- a)Blokflüt   b)piyano   c)gitar   d)bağlama   e)ud
b)Diğer(Belirtiniz).....

7)Okulunuzda müzik dersliği varsa, hangi araç-gereç ve çalgılar var?(Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)

- a)Müzik kitapları   b) Müzik seti   c)Kaset ve cd'ler   d)Piyano   e)Org
f)Bağlama   g)Gitar   h)Diğer.....

B. HİZMET İÇİ EĞİTİM İLE İLGİLİ BİLGİLER

1)Müzik eğitimi ile ilgili düzenlenen hizmet içi kurslarla ilgili bilginiz oluyor mu?

- a)Evet   b)Hayır

2) Müzik eğitimi ile ilgili hizmet içi kurslara katıldınız mı?

- a)Evet   b)Hayır

3)İlköğretim müzik eğitimi ile ilgili hizmet içi kurslara ihtiyaç duyuyor musunuz?

- a)Tamamen   b)Büyük ölçüde   c)Kısmen   d)Az   e)Hiç

C. SES VE NEFES EĞİTİMİ İLE İLGİLİ BİLGİLER

1) İlköğretim çağı çocuklarının yaş gruplarına göre ses gelişimleri hakkında bilgiye hangi düzeyde sahipsiniz?

- a) Tamamen   b) Büyük ölçüde   c) Kısmen   d) Az   e) Hiç

2) İlköğretim çağı çocuklarının seslerini nasıl korumaları gerektiği ile ilgili bilgiye hangi düzeyde sahipsiniz?

- a) Tamamen   b) Büyük ölçüde   c) Kısmen   d) Az   e) Hiç

3) İlköğretim çağı çocuklarının ses sınırları hakkında bilginiz var mı?

- a) Tamamen   b) Büyük ölçüde   c) Kısmen   d) Az   e) Hiç

D. MÜZİK ÖĞRETİM YÖNTEMLERİ İLE İLGİLİ BİLGİLER

1) Aşağıdaki şarkı öğretim yöntem ve tekniklerinden bildiklerinizi işaretleyiniz?

- a) Kulaktan Öğretim Yöntemi
b) Notayla Öğretim Yöntemi
c) Sözlerinden Başlayarak Şarkı Öğretim Tekniği
d) Ezgisinden Başlayarak Şarkı Öğretim Tekniği
e) Ritminden Başlayarak Şarkı Öğretim Tekniği
f) Hiçbirini bilmiyorum

2) Aşağıdaki müzik öğretim yöntemlerinden bildiklerinizi işaretleyiniz?

- a)Carl Orff Yöntemi
- b)Kodaly Yöntemi
- c)Dalcroze Yöntemi
- d)Suzuki Yöntemi
- e)Yaratıcı Drama Yöntemi
- f)Hiçbirini bilmiyorum

3) Çoklu zeka kuramı kapsamındaki müziksel zekayla ilgili bilgiye sahip misiniz?

- a)Tamamen
- b)Büyük ölçüde
- c)Kısmen
- d)Az
- e)Hiç

4) Orff çalgıları hakkında bilginiz var mı?

- a)Tamamen
- b)Büyük ölçüde
- c)Kısmen
- d)Az
- e)Hiç

E. KORO VE ÇALGI TOPLULUĞU EĞİTİMİ İLE İLGİLİ BİLGİLER

1) Şarkı öğretirken nelere dikkat ediyorsunuz?(Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)

- a)Sözlerinin yaş seviyesine uygun olmasına
- b)Ezgisinin ses sınırlarına uygun olmasına
- b)Çocukların seveceği şarkılar olmasına
- c)Basit olmasına
- d)Benim sevdiğim şarkılar olmasına
- e)Özel gün ve haftalarla ilgili konuları içermesine
- f)Diğer(Belirtiniz).....

2)Şarkıları nasıl öğretiyorsunuz?(Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)

- a)Ben söylüyorum onlara tekrarlatıyorum
- b)Şarkıyı önce bona (ritimsel okuma) sonra solfej (ezgisel okuma) yaptırarak öğretiyorum
- c)Kaset, cd gibi araçlardan dinletip, tekrarlamalarını istiyorum
- d)Şarkıyı çalgımla çalıyorum, sözlerini onlara söyletiyorum
- e)Diğer(Belirtiniz).....

2) Çocuk şarkılarının özellikleri hakkında bilginiz var mı?

- a)Tamamen
- b)Büyük ölçüde
- c)Kısmen
- d)Az
- e)Hiç

4)Yeterli ölçüde şarkı, türkü ve marş dağarınızın olduğunu düşünüyor musunuz?

- a)Tamamen
- b)Büyük ölçüde
- c)Kısmen
- d)Az
- e)Hiç

F. İLKÖĞRETİM MÜZİK PROGRAMINDAKİ ETKİNLİKLER İLE İLGİLİ BİLGİLER

1) Sınıfınızda aşağıdaki ses dinleme ve ayırt etme çalışmalarından hangilerini yaptırıyorsunuz?(Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz).

- a) Öğrencilere çevrelerindeki ses kaynaklarından çıkan sesleri (trafikteki sesler, hayvan sesleri, doğadaki sesler vb.) kayıttan dinleterek, bu seslerin hangi kaynağa ait olduğunu tahtaya astığım görsel materyallerden bulmalarını istiyorum.
- b) Öğrencilere ses kaynaklarından çıkan sesleri içeren bir şarkı dinleterek, şarkıda geçen sesleri taklit etmelerini istiyorum.
- c) Öğrencilere değişik çalgıların seslerini dinletip, bu seslerin hangi çalgılara ait olduğunu bulmalarını istiyorum.
- d)Dağarcıklarındaki bir şarkıyı çalarak ya da söyleterek, şarkıdaki ince ve kalın sesleri bulmalarını istiyorum.

e)Öğrencilerden çevrelerindeki canlı ve cansız varlıkların ses farklılıklarına dikkat etmelerini istiyorum. Bu seslerden ince ve kalın olanları gruplandırarak kendi sesleri ya da ezgili vurmali çalgıları kullanarak taklit etmelerini istiyorum.

f)Ses dinleme ve ayırt etme çalışmaları konusunda yeterli bilgiye sahip değilim.

g)Sınıfımda ses dinleme ve ayırt etme çalışmaları yaptırmıyorum.

h) Diğer(Belirtiniz).....

2)Sınıfınızda aşağıdaki ritim çalışmalarından hangilerini yaptırıyorsunuz?(Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz).

a)Öğrencilere vücutlarını bir ritim çalgısı gibi kullanabileceklerini anlatıyorum.

b)Vücutlarını kullanarak değişik sesler üretmelerini istiyorum (dizlerini vurma, parmak şıklatma, el çarpma gibi).

c)Söylenen şarkılara vücut hareketlerini kullanarak eşlik etmelerini istiyorum.

d)Çocuk şarkısı, tekerleme, sayışma ve ninni gibi müzikleri dinlerken ya da söylerken, kendi oluşturdukları ritim çalgılarını kullanarak eşlik etmelerini istiyorum.

e)El, ayak ya da ritim çalgılarıyla çeşitli ritmik vuruşlar yapıyorum, bunları öğrencilerimin tekrarlamalarını istiyorum.

f)Basit ritim çalgıları yaptırıyorum. Yaptıkları bu çalgılarla öğrendikleri müziklere eşlik etmelerini istiyorum.

g)Şarkılara, kendilerinin oluşturduğu basit ritim kalıplarıyla eşlik etmelerini istiyorum.

h)Öğrencilerin seviyelerine uygun farklı ritmik yapıdaki ezgileri kulaktan öğretmeye ve çaldırmaya yönelik etkinlikler yaptırıyorum.

ı)Ritim çalışmaları konusunda yeterli bilgiye sahip değilim.

i)Sınıfımda ritim çalışmaları yaptırmıyorum.

j)Diğer(Belirtiniz).....

3) Sınıfınızda aşağıdaki ses-nefes çalışmalarından hangilerini yaptırıyorsunuz?(Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz).

a)Öğrencilerime diyafram nefesini, çiçek koklama, mum söndürme gibi egzersizleri, oyuna dönüştürerek anlatıyorum.

b)Burunlarından derin nefes aldırıyorum, aldıkları nefesi bir balondan boşalan hava gibi bırakmalarını istiyorum.

c)Öğrencilerimden, korkmuş gibi davranarak kısa ve çabuk nefes almalarını, ardından da aldıkları nefesi yavaşça boşaltmalarını istiyorum.

d)Ses kaynaklarından yararlanarak (kaset, cd, çalgı)ses egzersizleri yaptırıyorum.

e)İçinde tren sesi, balon üfleme, ateş söndürme, gibi bölümlerin olduğu bir öykü anlatarak, öykünün içinde geçen olayların canlandırılması aracılığıyla diyaframlarını kullanmalarını sağlıyorum.

f)Şarkı söylerken ve konuşurken çok bağırmadan, uygun tonda söylemelerini istiyorum.

g)Sesin daha net duyulabilmesi için tiyatro ve konser salonlarında ne gibi düzenlemeler yapıldığını araştırmalarını istiyorum.

h)Ses-nefes çalışmaları konusunda yeterli bilgiye sahip değilim.

i)Sınıfımda ses-nefes çalışmaları yaptırmıyorum.

i)Diğer(Belirtiniz).....

4) Sınıfınızda aşağıdaki koro ve çalgı topluluğu çalışmalarından hangilerini yaptırıyorsunuz? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz).

a)Öğrencilere, şarkılara aynı anda başlamaları ve bitirmeleri gerektiğini öğretiyorum.

b)Şarkıları seslendirirken fazla ses çıkarmamalarını, diğer arkadaşlarının seslerini de dinlemeleri gerektiğini söylüyorum.

c)Koro ve çalgı topluluğu çalışmaları yaparken çevrelerini rahatsız etmemeleri gerektiğini söylüyorum.

d)Konuşurken ve şarkı söylerken seslerini doğru kullanmaları gerektiğini söylüyorum.

e)Çalarken ve söylerken müziklerdeki hız ve gürlük terimlerine uymalarını, şarkıları anlamlarına uygun seslendirmelerini istiyorum.

f)Koro ve çalgı topluluğu çalışmaları konusunda yeterli bilgiye sahip değilim.

g)Sınıfımda koro ve çalgı topluluğu çalışmaları yaptırmıyorum.

h)Diğer(Belirtiniz).....

5)Sınıfınızda aşağıdaki hız ve gürlük çalışmalarından hangilerini yaptırıyorsunuz?(Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz).

a)Öğrencilere çevrelerindeki varlıkları hareket hızlarıyla taklit ettiriyorum (Tavşan, kaplumbağa gibi).

b)Vurmalı bir çalgı ile yavaş ve hızlı tempoda ritim çalarak, öğrencilerden bu ritme uygun hareket etmelerini ve hız farklılıklarını hissetmelerini istiyorum.

- c) Gök gürültüsü, yağmur, rüzgar, su ve dalga sesi gibi doğadaki sesler arasındaki gürlük farklılıklarını oyunlaştırarak anlatıyorum.
- d) Küçük Tavşan gibi şarkılar dinleterek şarkı içerisindeki hız değişikliklerini gösteriyorum.
- e) Tren sesi, rüzgar sesi ve yağmur sesinin hafiften başlayarak giderek kuvvetleşmesi sonra kuvvetli gürlükten hafif gürlüğe doğru değişmesini taklit ettirerek dinledikleri müziklerdeki gürlük değişikliklerini fark etmelerini istiyorum.
- f) Öğrencilere, dağarcıklarındaki şarkıların hangilerinin orta, hangilerinin çabuk ya da yavaş hızda olduğunu, tempo tutturarak sezmelerini sağlıyorum.
- g) Öğrencilere, dağarcıklarındaki şarkıların hangilerinin kuvvetli, hangilerinin orta ya da hafif gürlükte olduğunu, birlikte söyleyerek bulmalarını istiyorum.
- h) Hız ve gürlük çalışmaları konusunda yeterli bilgiye sahip değilim.
- ı) Sınıfımda hız ve gürlük çalışmaları yaptırmıyorum.
- i) Diğer (Belirtiniz).....

6) Sınıfınızda aşağıdaki müziksel yaratıcılık çalışmalarından hangilerini yaptırıyorsunuz? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz).

- a) Farklı ritmik yapıdaki müziklere uygun hareket etmelerini sağlıyorum.
- b) Müziklere kendi oluşturdukları ritim kalıbıyla eşlik etmelerini sağlıyorum.
- c) Basit ezgi ve ritim denemeleri yapmalarını ve bu denemeleri seslendirmelerini sağlıyorum.
- d) Değişik materyaller ve ritim aletleri ile ses oyunları yaptırmıyorum.
- e) Öğrencilere bir masal anlatıyorum. Masaldaki varlıklara ait sesleri ve olayları (rüzgarın sesi atın koşması, vb.) farklı ses kaynakları kullanarak canlandırmalarını istiyorum.
- f) Öğrencilere bir şarkı dinletiyorum ve şarkıyla ilgili duygularını farklı anlatım yollarıyla (drama, resim, şiir, düz yazı vb.) anlatmalarını istiyorum.
- g) Dinledikleri ya da söyledikleri şarkıların sözlerine uygun hareketler yapmalarını istiyorum.
- h) Müziksel yaratıcılık çalışmaları konusunda yeterli bilgiye sahip değilim.
- ı) Sınıfımda müziksel yaratıcılık çalışmaları yaptırmıyorum.
- i) Diğer (Belirtiniz).....

7)Sınıfınızda aşağıdaki müzik kültürü çalışmalarından hangilerini yaptırıyorsunuz?(Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz).

a)Farklı türlerdeki müzikleri dinleterek müzik beğeni ve kültürlerini geliştirmelerini sağlıyorum.

b)Müzikle ilgili araştırmalarında bilişim teknolojilerinden yararlanmalarını teşvik ediyorum.

c)Bireysel ya da sınıfça ortak müzik arşivi oluşturmalarını ve oluşturdukları arşivi arkadaşlarıyla paylaşmalarını sağlıyorum.

d)Ortama uygun müzik dinleme, yapma ve söyleme kurallarını öğretiyorum.

e)Çevrelerindeki müzik etkinliklerine katılmalarını sağlıyorum.

f)Bildikleri çalgıları kullanım biçimlerine göre sınıflandırmayı öğretiyorum.

g)Çevrelerindeki halk oyunlarını müzikleri ile tanımaları için etkinlikler yaptırıyorum. Çevrelerinde yöresel olarak oynanan halk oyunlarını cd, dvd, kaset vb. araçlardan izlettiriyorum.

h)Öğrencilere, bayrak törenlerinde İstiklal Marşı'mızı söylerken ya da dinlerken nasıl duruş almaları ve saygı göstermeleri gerektiğini öğretiyorum.

ı)Müzik kültürü çalışmaları konusunda yeterli bilgiye sahip değilim.

i)Sınıfımda müzik kültürü çalışmaları yaptırılmıyor.

j)Diğer(Belirtiniz).....

8)Sınıfınızda aşağıdaki gürültü ve düzenli sesleri ayırt etme çalışmalarından hangilerini yaptırıyorsunuz? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz).

a)Önce, öğrencilerden bazılarının ritim aletlerini diledikleri gibi çalmalarını, bazılarının rastgele el çırpmalarını, bazılarının ise düzensiz yürüyüş yapmalarını ve neler hissettiklerini söylemelerini istiyorum. Daha sonra, öğrencilerden ritim aletlerini kullanarak düzenli ve ritmik sesler çıkarmalarını, aynı anda el çırpmalarını ve düzenli(ritmik) yürüyüş yapmalarını istiyorum. En sonunda, iki farklı durumu karşılaştırarak gürültü ve düzenli sesler arasındaki farkı karşılaştırmalarını istiyorum.

b)Yağmur, rüzgar ve su sesi ile kalp atış sesi ya da trenin raylar üzerinde çıkardığı sesi karşılaştırmalarını istiyorum.

c)Öğrencilere bir şarkıyı kaset ya da cd. gibi araçlarla dinletiyorum ve önce düzensiz sonra düzenli (ritmik) el çırparak eşlik ettiriyorum. İki farklı durumda neler hissettiklerini söylemelerini istiyorum.

d)Gürültü ve düzenli ses çalışmaları konusunda yeterli bilgiye sahip değilim.

e)Sınıfımda gürültü ve düzenli ses çalışmaları yaptırmıyorum.

f)Diğer(Belirtiniz).....

9) Sınıfınızda aşağıdaki müziksel algı ve bilgilenme çalışmalarından hangilerini yaptırıyorsunuz? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz).

a)Temel müzik yazı ve öğelerini (dizek, sol anahtar, ölçü sayısı, ölçü çizgisi, birlik, ikilik, dörtlük ve sekizlik notalar, dörtlük ve sekizlik sus işareti, bitiş ve tekrar işareti, dolap işareti, kalın do-ince do arasındaki sesler vb.) öğretiyorum.

b)Öğrencilere çeşitli ses kaynaklarından çıkan uzun ve kısa süreli sesleri (vapur düdüğü sesi, kedi miyavlaması, kalp atış sesi, köpek havlaması gibi) taklit etmelerine yönelik dramatizasyonlar yaptırıyorum. Bu seslerden uzun ve kısa süreli olanları ayırt etmelerini istiyorum.

c)Konuşmalarımızda uzun ve kısa hecelerin olduğunu örneklerle (öğrencilerin isimleri, şehir isimleri ya da meyve isimleri gibi) anlatıyorum. Uzun hecelerde dizlere vurulması, kısa hecelerde ise el çırpması gibi farklı vücut hareketleri yaptırıyorum.

d)Öğrencilerin dağarcıklarındaki sayıma, tekerleme ve okul şarkılarının sözlerinde yer alan uzun ve kısa ses sürelerini belirleyip, sembollerle göstermelerini istiyorum.

e)Kısa sesler için vücut hareketleri (ritim çubuğu, tef vb.), uzun sesler için ise üfleli çalgıları (blokflüt gibi) kullanarak örneklendiriyorum.

f)Öğrencilerin seviyesine uygun şarkılarda yer alan aynı ve farklı söz kümelerine dikkatlerini çekiyor ve bu söz kümelerine uygun hareket oluşturarak dans etmelerini istiyorum.

g)Öğrendikleri seslerin uzunluk ve kısalık özelliklerini ayırt etmelerini sağlıyorum.

h)Dağarcıklarındaki bir şarkının sözlerini tahtaya yazdırıyorum. Şarkıdaki sözleri karşılayan sesleri incelik ve kalınlıklarına göre grafiğe dönüştürmelerini sağlıyorum.

ı)Müziksel algı ve bilgilenme çalışmaları konusunda yeterli bilgiye sahip değilim.

i)Sınıfımda müziksel algı ve bilgilenme çalışmaları yaptırmıyorum.

j)Diğer(Belirtiniz).....

G. ÖĞRETMENLERİN MÜZİK DERSİ VE İLKÖĞRETİM MÜZİK DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMIYLA İLGİLİ GÖRÜŞ VE DÜŞÜNCELERİNE İLİŞKİN BİLGİLER

1)İlköğretim müzik dersi öğretim programını nasıl değerlendiriyorsunuz? (Birden fazla seçenek İşaretleyebilirsiniz)

a)Sınıf öğretmenleri açısından uygulanması zor bir program

b)Teorik bilgi çok fazla

c)Müzik kültürü ağırlıklı bir program olsa daha iyi olurdu

d) Sadece müzik öğretmenleri uygulayabilir

e) Müzik dersi öğretim programını okumadım

f)Diğer(Belirtiniz).....

2)İlköğretim 1. kademe müzik dersi öğretim programında yer alan konular, size göre öğrencilerin öğrenme düzeyine uygun mudur?

a)Tamamen uygundur

b)Büyük ölçüde uygundur

c)Kısmen uygundur

d)Uygun değildir

e)Diğer(Belirtiniz).....

3) İlköğretim 1. kademe müzik dersi öğretim programındaki konuların ne kadarını gerçekleştirdiğinizi düşünüyorsunuz?

a)Tamamen

b)Büyük ölçüde

c)Kısmen

d)Az

e)Hiç

4) Haftalık müzik ders saatinin, konuların işlenebilmesi ve amaçlarına ulaşabilmesi için zaman bakımından yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?

- a) Tamamen yeterlidir
- b) Büyük ölçüde yeterlidir
- c) Kısmen yeterlidir
- e) Yeterli değildir

5) Lisans eğitiminde aldığınız müzik eğitiminin, ilköğretim 1. kademe müzik derslerinde kullanabilmeniz için yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?

- a) Tamamen yeterlidir
- b) Büyük ölçüde yeterlidir
- c) Kısmen yeterlidir
- d) Yeterli değildir

6) Lisans eğitiminde aldığınız müzik eğitimindeki ses-nefes çalışmalarının, konuşma ve şarkı söylemenize olumlu etkisi olduğunu düşünüyor musunuz?

- a) Tamamen
- b) Büyük ölçüde
- c) Kısmen
- d) Az
- e) Hiç

7) İstiklal Marşı'mızın öğretilmesi ve yönetimi hakkında yeterli bilgiye sahip olduğunuzu düşünüyor musunuz?

- a) Tamamen
- b) Büyük ölçüde
- c) Kısmen
- d) Az
- e) Hiç

8) Size göre ilköğretim 1. kademedeki müzik derslerine kim girmeli?

- a) Sınıf öğretmeni
- b) Müzik öğretmeni

9) Müzik eğitimi açısından iş doyum düzeyinizi nasıl tanımlarsınız?

- a) Çok yüksek
- b) Yüksek
- c) Orta
- d) Düşük
- e) Çok düşük

Ek 2. Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nün Yazısı

T.C.
KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
MÜDÜRLÜĞÜ

SAYI :B.30.2.KKÜ.0.E1.00.00/E-170 - 14
KONU: Anket İzni

16.01.2009

İLGİLİ MAKAMA

İLGİ : Müzik Anabilim Dalı Başkanlığının 16.01.2009 tarih ve 12 sayılı yazısı.

Enstitümüz Müzik Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programına kayıtlı öğrencimiz olan Osman ŞAHİN'in "Sınıf Öğretmenlerinin İlköğretim Müzik Dersi Öğretim Programında Yer Alan Öğrenme Alanları, Kazanımlar ve Etkinliklerin Uygulanmasındaki Başarılarının ve Müzik Dersi ile İlgili Yeterliliklerinin Ölçülmesi" konulu tez çalışmasında yararlanmak amacıyla. Ekteki danışman öğretim üyesi dilekçesinde belirtilen ilköğretim okullarında anket çalışması yapabilmesi için Müdürlüğünüzce izin verilmesi hususunu tensiplerinize saygılarımla arz/rica ederim.

Doç. Dr. Bilgehan Atsız GÖKDAĞ
Enstitü Müdürü

EKLER

- EK-1 Anabilim Dalı Başkanlığı Yazısı
- EK-2 Danışman Öğretim Üyesi Dilekçesi
- EK-3 Anket Formu
- EK-4 Yönerge

Ek 3. Kırıkkale Valiliği İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nün Anket İzni

T.C.
KIRIKKALE VALİLİĞİ
Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : B.08.4.MEM.4.71.00.02.-311/

1403

26 Ocak 2009

Konu : Anket İzni

VALİLİK MAKAMINA

İlgi : a) 28/02/2007 tarih ve B.08.0.EGD.0.33.05.311.-311/1084 sayılı Makam Onayı ile Uygulamaya konulan "Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul ve Kurumlarda Yapılacak Araştırma ve Araştırma Desteğine Yönelik İzin ve Uygulama Yönergesi.
b) Kırıkkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'nün 16/01/2009 tarih ve 170-44 sayılı yazısı.

İlgi (a) Yönerge kapsamında; araştırma bir İli kapsıyorsa izin işlemlerinin, ilgili İl Milli Eğitim Müdürlüğünce, birden çok İli kapsıyorsa Bakanlığımız Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı'nca sonuçlandırılması hükme bağlanmıştır.

İlgi (b) sayılı yazıda Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Programına kayıtlı öğrenci Osman ŞAHİN "Sınıf Öğretmenlerinin İlköğretim Müzik Dersi Öğretim Programında Yer Alan Öğrenme Alanları, Kazanımlar ve Etkinliklerin Uygulamasındaki Başarılarının ve Müzik Dersi ile İlgili Yeterliliklerinin Ölçülmesi" konulu tez çalışmalarında yararlanmak üzere, İlimiz Merkezinde bulunan İlköğretim Kurumlarındaki Sınıf Öğretmenlerine gönüllülük esasına göre anket yapmak istediği belirtilmektedir.

İlgi (a) yönerge doğrultusunda oluşturulan Araştırma Değerlendirme Komisyonu tarafından düzenlenen "Araştırma Değerlendirme Formu"nda adı geçen Yüksek Lisans öğrencisi Osman ŞAHİN'in dilekçesinde belirtilen, İlimiz Merkezindeki İlköğretim Kurumlarındaki Sınıf Öğretmenlerine gönüllülük esasına göre anket yapması uygun görülmüş olup, Müdürlüğümüzce de uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde tensiplerinize arz ve teklif ederim.

Mehmet PEKEL
Milli Eğitim Müdürü

OLUR
23./01/2009

Ali ÇETİN
Vali a.
Vali Yardımcısı

Cumhuriyet Meydanı 71100
KIRIKKALE
Tel : (0318) 224 61 03-04-07-08
Faks : (0318) 224 25 59

Web:
<http://kirikkale.meb.gov.tr>
e-posta:
kirikkailemem@meb.gov.tr

EGITIME
%100
DESTEK

EGITIMDE REFORM
Daha aydınlık
gelecek!

Ek 4. Yönerge

YÖNERGE

Bu anket “Sınıf Öğretmenlerinin, İlköğretim Müzik Dersi Öğretim Programında (1-5. sınıflar) Yer Alan, Öğrenme Alanları, Kazanımlar ve Etkinliklerin Uygulanmasındaki Başarılarını ve Müzik Dersi ile İlgili Yeterliliklerini” değerlendirmek amacıyla hazırlanmıştır. Anket, Kırıkkale il merkezinde görev yapan ilköğretim 1. kademe sınıf öğretmenlerine uygulanacaktır.

Anket; kişisel bilgiler, hizmet içi eğitim ile ilgili bilgiler, ses ve nefes eğitimi bilgileri, müzik öğretim yöntemi bilgileri, koro ve çalgı topluluğu eğitimi bilgileri, müzik programında yer alan kazanımlar ve etkinlikler ile ilgili bilgiler ve görüş ve düşünceler bölümlerinden oluşmaktadır.

Anketten elde edilecek veriler, sadece bu çalışmada kullanılacaktır.

Bu anketin amacına ulaşması, sizin soruları eksiksiz, doğru ve içten cevaplamanıza bağlıdır.

İlginiz ve yardımlarınız için teşekkür ederim.

Osman ŞAHİN
Kırıkkale Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Müzik Ana Bilim Dalı
Yüksek Lisans Öğrencisi

Ek 5. Ankete Katılan Okulların Listesi

1. Kızıldere İlköğretim Okulu
2. Yukarı Mahmutlar İlköğretim Okulu
3. Yüzüncü Yıl İlköğretim Okulu
4. Çullu İlköğretim Okulu
5. Pazarcık İlköğretim Okulu
6. İstiklal İlköğretim Okulu
7. Karacalı İlköğretim Okulu
8. Ulaş İlköğretim Okulu
9. İsmet Aydınli İlköğretim Okulu
10. Yunus Emre İlköğretim Okulu
11. Ahılı İlköğretim Okulu
12. Gönöğdu Manas İlköğretim Okulu
13. Hoca Ahmet Yesevi İlköğretim Okulu
14. Ahmet Taner Kışlalı İlköğretim Okulu
15. Mustafa Kemal İlköğretim Okulu
16. Ahmet Sümer İlköğretim Okulu
17. Hanımeller İlköğretim Okulu
18. Hüseyin Özenen İlköğretim Okulu
19. Öğretmen Muhittin Ardahan İlköğretim Okulu
20. Tınaz İlköğretim Okulu
21. Şehitler İlköğretim Okulu
22. Gürler İlköğretim Okulu
23. Aşağı Mahmutlar İlköğretim Okulu
24. Battal Gazi İlköğretim Okulu
25. Mehmet Ali Eren İlköğretim Okulu
26. Mustafa Necati İlköğretim Okulu
27. Türk Metal Mustafa Özbek İlköğretim Okulu
28. Özbek Saran İlköğretim Okulu
29. Cumhuriyet İlköğretim Okulu
30. 75. Yıl İlköğretim Okulu

31. Gazi İlköğretim Okulu
32. Nuran-Refik Atlas İlköğretim Okulu
33. Hüseyin Kahya Yatılı Bölge İlköğretim Okulu
34. Mehmet Akif Ersoy İlköğretim Okulu
35. Namık Kemal İlköğretim Okulu
36. Dede Korkut İlköğretim Okulu
37. İsmail Üstüner İlköğretim Okulu
38. Tüpraş İlköğretim Okulu
39. Mehmet Varlıoğlu İlköğretim Okulu
40. Leyla-İsa Aktuğ İlköğretim Okulu
41. Hürriyet İlköğretim Okulu
42. Fatih İlköğretim Okulu
43. Atatürk İlköğretim Okulu
44. Zübeyde Hanım İlköğretim Okulu
45. Milli Eğitim Vakfı İlköğretim Okulu
46. Hasandede İlköğretim Okulu
47. Hacılar İlköğretim Okulu
48. Akşemsettin İlköğretim Okulu
49. Yavuz Selim İlköğretim Okulu
50. Hasan Ali Yücel İlköğretim Okulu
51. Kazmaca Köyü İlköğretim Okulu

Ek 6. Özgeçmiş:

Osman Şahin 1963 yılında Kırşehir’de doğdu. İlköğretim ve lise eğitimini Ankara’da tamamladı. 1995 Yılında Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Bölümü’nden mezun oldu. Ankara’da bir süre müzik öğretmenliği yaptıktan sonra, 2000 yılında Kırıkkale Üniversitesinde müzik okutmanı olarak göreve başladı. Yayımlanmış 4 tane kitabı bulunmakta (İlköğretim Müzik 4, 5, 6 ve 8.Sınıf Ders Kitabı) ve halen üniversitedeki görevine devam etmektedir.